AYAAN HÂRŞI ALI
PRADA
Imigraţia, islamul și erodarea drepturilor femeilor
Ayaan Hârşi Ali, *Prey: Immigration, Islam, and the Erosion of Women's Rights*
Copyright © Ayaan Hârşi Ali, 2021
© 22021 by Editura POLIROM, pentru ediţia în limba română
Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parţială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziţia publică, inclusiv prin internet sau prin reţele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informaţiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deţinătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislaţiei cu privire la protecţia proprietăţii intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.
Pe copertă: e yuriyzhuravov/Depositphotos.com.
e dominika zara/Shutterstock.com (colaj)
www.polirom.ro
Editura POLIROM
Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700505
București, Splaiul Unirii nr. 6, al. B3A, sc. 1, el. 1, sector 4, 040031, O.P. 53
Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României:
HÂRŞI ALI, AYAAN
Prada: imigraţia, islamul și erodarea drepturilor femeilor / Ayaan Hârşi Ali; trad. de Adina Avramescu.
— Iași: Polirom, 2021
Conţine bibliografie
ISBN 978 – 973 – 46 – 8530 – 1
I. Avramescu, Adina (trad.)
316
Printed in ROMÂNIA

ayaan Hârşi Ali
PRADA
Imigraţia, islamul și erodarea drepturilor femeilor
Traducere de Adina Avramescu
POLIROM
2021
Lui Niall
Această carte conţine materiale cu impact emoţional. Lectura ei ar trebui să te facă să reacţionezi.
Cuprins
Introducere. 11
Partea I
STRĂZILE NESIGURE
Capitolul 1. Ne întoarcem în timp. 23
Capitolul 2. Al cincilea val. 31
Capitolul 3. Violenţa sexuală în statistici. 43
Capitolul 4. *Taharrush gamea* (jocul violului) sosește în Europa 72
Capitolul 5. Cum sunt erodate drepturile femeilor 83
Capitolul 6. Nu cumva legile sunt un obstacol? 100
Partea a II-a
ESTABLISHMENTS EUROPEAN ABROGĂ RESPONSABILITATEA PENTRU SIGURANŢA FEMEILOR
Capitolul 7. Acţiunile au consecinţe. 113
Capitolul 8. Geamurile sparte ale justiţiei liberale. 129
Capitolul 9. Setul de strategii ale negării. 143
Capitolul 10. Impasul feministelor. 153
Partea a III-a
CIOCNIREA CIVILIZAŢIILOR: O REEXAMINARE
Capitolul 11. Doctrina modestiei. 161
Capitolul 12. Ciocnirea culturilor. 181
Capitolul 13. De ce integrarea nu are loc. 196
Capitolul 14. Industria integrării și eșecul ei… 222
Capitolul 15. Bandele care adémenesc fete 232
Partea a IV-a
SOLUŢII, FALSE ȘI REALE
Capitolul 16. „Pentru aceia dintre dumneavoastră

care sunt căsătoriţi cu un copil” 241
Capitolul 17. Problema populistă. 264
Capitolul 18. O nouă abordare faţă de integrare 272
Concluzie: drumul spre Gilead. 285
Mulţumiri. 291
Note. 293
Index 345

Introducere

Această carte este despre migraţia în masă, violenţa sexuală și drepturile femeilor în Europa. Este despre un eșec colosal al establishmentului politic european. Și despre soluţiile la aceste probleme, false și reale.

În ultimii ani s-a intensificat dezbaterea despre imigraţie, integrare și islam în Europa. Acest lucru se întâmplă ca reacţie la atacurile teroriste, de mică sau mare amploare, la propovăduirea islamului radical în unele moschei și centre islamice, la reapariţia partidelor de extremă dreapta și populiste, și la sosirea recentă a unui număr mare de imigranţi din Orientul Mijlociu, din Africa și în special din Asia de Sud (dar nu numai) în 2015 și 2016. Chiar dacă fluxul de migranţi a mai scăzut în ultimii câţiva ani, există în continuare foarte mulţi care încearcă să traverseze Mediterana sau să ajungă în Europa pe alte rute. Una dintre consecinţe este o schimbare la nivelul poziţiei femeilor în Europa. Această schimbare constituie tema cărţii de faţă.

Creșterea numărului de bărbaţi din ţări majoritar musulmane scoate la iveală o problemă: atitudinea lor faţă de femei. Deși nu toţi bărbaţii musulmani simt și manifestă dispreţ faţă de femei, există și unii care nutresc asemenea sentimente. În ţări precum Franţa, Germania, Marea Britanie, Suedia și în altele care au un număr considerabil de imigranţi musulmani, unii dintre acești bărbaţi și uneori și copiii lor resping libertăţile femeilor. De câteva decenii se discută despre modul în care unii bărbaţi îşi tratează propriile rude: soţiile, surorile, verișoarele, nepoatele și altele. Formele de violenţă justificată în numele onoarei – inclusiv crime, bătăi și încarcerări – sunt deja ceva

cunoscut sau ar trebui să fie. În Europa, ca și în restul Occidentului, e nevoie de mult activism și de mediatizarea intensă a unor cazuri pentru a aduce aceste probleme în atenţia publică și pentru a scoate la iveală numeroasele situaţii în care unele tribunale sharia susţin căsătoriile cu minori, căsătoriile forţate, poligamia, bătaia aplicată soţiei și termenii inechitabili ai divorţului. Unele supravieţuitoare sunt acuzate că mint; cei care le-au susţinut pe victime sunt acuzaţi de diverse forme de bigotism. E dificilă până și recunoaşterea faptului că unor musulmane li s-au negat drepturile în numele culturii și religiei adesea chiar de propriile familii. De multe ori, victimele sunt pur și simplu ignorate.

Totuși, unii bărbaţi care dispreţuiesc femeile nu îşi manifestă această atitudine numai faţă de femeile cu care împărtășesc o cultură. Unii musulmani dispreţuiesc toate femeile – inclusiv europencele, cărora li s-a părut de la sine înţeles că au atins un nivel de emancipare ce le distinge de musulmane. Iar această problemă nu se referă numai la nou-veniţii care cer azil în Europa; printre bărbaţii despre care se discută în această carte se numără și unii care s-au născut și au crescut în Europa, fii și chiar nepoţi de imigranţi.

Apare astfel o întrebare fundamentală: de ce cartea de faţă se axează doar pe bărbaţi musulmani, și nu pe toţi bărbaţii, când de fapt violenţa sexuală și dispreţul faţă de femei sunt fenomene universale? În definitiv, când Armata Roșie a invadat Germania în 1944 – 1945, soldaţii sovietici au comis mult mai multe fărădelegi decât cele descrise în această carte, violând nenumărate nemţoaice într-o campanie semiorganizată de răzbunare. În războiul din Bosnia din anii 1990, musulmanele au fost cele care au avut de suferit din cauza violatorilor paramilitari sârbi. Unii dintre bărbaţii sosiţi recent în Europa, America de Nord și Australia din Cuba, Argentina, Serbia și Sudanul de Sud – ca să numesc doar patru ţări cu populaţii musulmane de mici dimensiuni – se fac vinovaţi de comportament sexual neadecvat de toate tipurile.

Principalele reţele de trafic de persoane în scopuri sexuale din lume sunt conduse de grupări infracţionale non-musulmane din diferite părţi ale Asiei, Rusiei și Americii Centrale și de Sud. Mai mult, consumatorii celor mai sordide produse ale „industriei" sexului – mai ales de pornografie infantilă – sunt în principal, se pare, din Occident. Dacă în Europa ar sosi câteva milioane de bărbaţi, majoritatea tineri, din orice parte a lumii, cu siguranţă că s-ar înregistra o creștere a infracţiunilor sexuale împotriva femeilor.

În această carte mă concentrez însă asupra atitudinilor și comportamentului bărbaţilor musulmani din trei motive:

Scara migraţiei din ţări majoritar musulmane spre Europa, precum și probabila sa continuare și creșterea aferentă a populaţiei musulmane din Europa.

Importanţa sa politică. Mai simplu spus, dovezile că unii imigranţi musulmani au un comportament sexual neadecvat constituie un instrument puternic la îndemâna populiștilor și a altor grupuri și partide de dreapta pentru demonizarea tuturor imigranţilor musulmani. Dacă scoatem această chestiune din zona tabuurilor, discuţia nu va mai fi monopolizată de aceste elemente.

1. De asemenea, discuţiile deschise îi contestă pe islamiști, ce recunosc problema, dar propun o soluţie ce reprezintă un pas înapoi pentru toate femeile.

Sunt conștientă de dificultăţile demersului meu. Nu e la modă să discuţi despre violenţa bărbaţilor musulmani împotriva europencelor într-o epocă a politicii identităţii, când se presupune că funcţionăm într-o matrice parţial istorică a calităţii de victimă. E și mai greu când tema se numără printre preferatele agenţilor ruși de dezinformare și ale trolilor mișcărilor extremiste de dreapta *alt-right.* Guvernul președintelui rus Vladimir Putin este angajat într-o campanie menită să destabilizeze democraţia liberală din Europa și din Statele Unite. În mod direct sau indirect, pe site-uri occidentale rău intenţionate sau

destinate unui public credul, rușii răspândesc știri false – de exemplu, afirmaţia că făptașii în cazul unui viol în grup din Spania erau arabi, când de fapt aceștia erau cubanezi, argentinieni și spanioli. Chiar și fără ruși, grupările de extremă dreaptă sunt foarte eficiente în a exagera sau în a fabrica în întregime povești antiimigranţi. E aproape sigur că oricine caută să scrie într-o manieră serioasă despre aspectele negative ale imigraţiei va fi acuzat că legitimează mișcările extremiste de dreapta *alt-right* și pe complicii lor. Sunt convinsă totuși că o carte precum cea de faţă poate să ofere argumente împotriva acestor oameni mult mai eficiente decât o strategie a negării, ce pare să fie alternativa preferată de mulţi liberali și progresişti. Numai dacă clarificăm ce anume nu merge bine în Europa în ultimii ani vom reuși să aducem argumente credibile în favoarea integrării eficiente a imigranţilor. Pentru că acesta – și nu excluderea și repatrierea preferate de populiștii de dreapta – este singurul pas înainte fezabil.

V-aţi putea întreba de ce, dacă problema e atât de serioasă pe cât susţin eu, durează atât de mult să fie adusă în atenţia opiniei publice. O parte din răspuns este că în Occident se discută cu greu despre toate temele legate de imigraţie și de islam, în cazul în care sunt cât de puţin luate în discuţie. O altă parte a răspunsului este că acest subiect ţine de asemenea de clasă, dar și de religie sau rasă. Majoritatea infracţiunilor și comportamentelor neadecvate împotriva femeilor sunt comise în cartierele cu locuitori cu venituri mici. Femeile care și-au putut permite să se mute în cartiere mai sigure au făcut acest lucru, împreună cu familiile lor. Cele blocate în zonele sărace sunt cele cu o situaţie materială precară. Și cumva, în epoca Meâoo, soarta lor grea trezește mult mai puţină simpatie decât cea a actriţelor de la Hollywood hărţuite sexual de niște producători rapace.

De-a lungul vieţii mele am cunoscut, în forme medii, discriminarea, hărţuirea și violenţa sexuale care sunt obișnuite în ţări majoritar musulmane cum ar fi Somalia și Arabia Saudită, dar și în unele comunităţi musulmane din

Occident. De asemenea, am fost nevoită nu o dată să resping atenţia nedorită din partea unor bărbaţi occidentali care îmi făceau avansuri sexuale excesiv de insistente. Sunt în măsură să vă spun care problemă e mai gravă. Asta și vreau să fac în mare parte din cartea de faţă.

Un alt motiv pentru care această carte are nevoie de o introducere este că publicarea ei a fost amânată din 2 iunie 2020 până pe 9 februarie 2021, din cauza pandemiei globale de COVID-19. Această amânare are șase consecinţe.

Mai întâi, amânarea publicării înseamnă că o parte dintre cifrele folosite în carte sunt acum mai vechi decât ar fi de obicei într-o lucrare nouă. A fost complicat să actualizez datele, când cartea era deja gata de tipar. În plus, am observat că, și în timp ce scriam, statisticile erau actualizate constant și ajustate retroactiv; cu siguranţă că acest proces va continua și după ce cartea va fi trimisă la tipar.

În al doilea rând, din cauza restricţiilor legate de COVID-19 impuse de diferite guverne europene sau adoptate voluntar de cetăţeni, frecvenţa și dinamica întâlnirilor dintre oameni se modifică. În condiţii de carantină și de distanţare socială, e logic să ne așteptăm la mai puţine atacuri de toate tipurile asupra femeilor. Spun însă „mai puţine”, și nu zero. În mai 2020, o femeie de 48 de ani din Napoli a fost violată în timp ce aștepta autobuzul. Orașul fiind în carantină și puţini oameni pe străzi, un senegalez ar fi abuzat-o sexual timp de 45 de minute. Conform victimei, atacatorul i-a spus „lucruri absurde, ca într-o litanie: te omor, trebuie să te purific, eu sting focul din tine. Trebuie să te lepezi de tot, să te îmbraci și să-ţi piepteni părul cum îţi spun eu” în luna următoare, în noaptea de 28 iunie 2020, pe o stradă din Bordeaux, trei femei au fost acostate de un libian care le-a atacat cu un cuţit. Bărbatul, aflat aparent ilegal în Franţa, a înjunghiat-o de nouă ori pe una dintre femei, iar pe celelalte două le-a agresat și a încercat să le violeze. A fost arestat și așteaptă acum să fie judecat. E aproape sigur că

statisticile din 2020 vor arăta o scădere semnificativă a numărului de agresiuni sexuale comise de străini, dar asta nu înseamnă că problema identificată în *Prada* a dispărut.

Nivelul infracţionalităţii în general s-a redus în multe ţări ca urmare a măsurilor impuse de pandemie. Violenţa domestică însă a luat amploare – o consecinţă previzibilă a faptului că familiile au fost obligate să stea în casă perioade îndelungate. Potrivit lui Hans Kluge, directorul regional al Organizaţiei Mondiale a Sănătăţii, statele membre ale Uniunii Europene „raportează pentru aprilie anul curent o creștere cu până la 60% faţă de aprilie anul trecut a apelurilor de urgenţă efectuate de femei supuse unor violenţe de partenerii lor intimi. Întrebările adresate online pe site-urile de sprijin pentru prevenirea violenţei care au hotline-uri au fost de cinci ori mai numeroase”. Există relatări despre o „pandemie din umbră” a violenţei domestice sporite din Belgia, Cipru, Franţa, Germania, Irlanda, Italia, Spania și Marea Britanie, precum și din Afghanistan, Argentina, Australia, Brazilia, Canada, China, Federaţia Rusă, Singapore și Statele Unite. Fondul Naţiunilor Unite pentru Populaţie (UNFPA) avertizează că ar putea exista „alte 31 de milioane de cazuri de violenţă pe criterii de gen, dacă ar continua carantina încă șase luni”. În ansamblu, UNFPA presupune o creștere medie cu 20% a violenţei domestice într-o perioadă de carantină de trei luni în toate cele 193 de state membre ale ONU. Pe lângă violenţă, se înregistrează creșteri semnificative ale numărului de căsătorii cu minori, precum și de decese în timpul nașterii.

O a treia idee importantă de evidenţiat – *Prada* este despre o ameninţare împotriva fetelor și a femeilor tinere în primul rând, în vreme ce COVID-19 ucide în principal bărbaţi în vârstă. Cu toate acestea, cele două crize au multe în comun. În prima jumătate a anului 2020, autorităţile din multe ţări europene au luat diverse măsuri neinspirate pentru a face faţă pandemiei cam tot așa cum au abordat greșit criza migraţiei despre care discut în *Prada*. În cazul coronavirusului, multe guverne mai întâi au

respins realitatea situaţiei, pierzând timp preţios pe care l-ar fi putut folosi pentru a limita contagiunea. Aproape în aceeași manieră, guvernele au ignorat (și continuă să ignore) faptul că migranţii care sosesc în Europa nu erau asimilaţi și că siguranţa femeilor scădea pe zi ce trece. În ceea ce privește coronavirusul, mulţi factori de decizie politică au evitat să-și asume vreo responsabilitate, îndemnându-ne în schimb „să-i ascultăm pe experţi”; exact la fel au procedat și în faţa valului de infracţiuni săvârșite împotriva femeilor după 2015.

În contextul creat de COVID-19, unele guverne acordă prioritate stabilităţii economice în timp ce pun în pericol viaţa cetăţenilor lor, în special a vârstnicilor aflaţi în centre de îngrijire. De ce am fost surprinși de acest tip de incompetenţă? în *Prada,* vedem guverne care fac o prioritate din evitarea xenofobiei faţă de imigranţi, în vreme ce neglijează drepturile și libertăţile femeilor, în special din zonele cu risc mare, precum cartierele mai sărace din orașele mari. În Germania, deportarea unui violator condamnat ar fi putut fi împiedicată dacă un pilot ar fi refuzat să-l primească la bordul avionului pe care era angajat să-l piloteze. În Marea Britanie, un ofiţer de poliţie cu experienţă a recunoscut că „oamenii săi au ignorat decenii la rând abuzul sexual asupra unor fete de către bande pakistaneze organizate în scopul ademenirii lor, de teamă să nu se intensifice «tensiunile rasiale»”. Guvernul a comandat un studiu despre caracteristicile bandelor de ademenire, dar apoi a refuzat să facă publice rezultatele.

Cifrele recente sugerează că ne apropiem rapid de o decriminalizare de facto a violului în Marea Britanie. Numărul indivizilor judecaţi și condamnaţi pentru viol a ajuns în 2019 – 2020 la cel mai scăzut nivel de când asemenea cazuri sunt incluse în statistici. În total, poliţia a înregistrat 55.130 de violuri în Anglia și Ţara Galilor, dar au fost numai 2.102 procese și doar 1.439 de condamnări – doar 1, 4%. Nu mă aștept ca aceste cifre șocante să stârnească cine știe ce reacţie politică. Atunci când a devenit clar că unele femei din multe comunităţi de

imigranţi sunt supuse unor abuzuri precum căsătoria înainte de vârsta majoratului, violenţa justificată în numele onoarei și mutilarea genitală, majoritatea guvernelor europene s-au comportat cam tot așa cum au primit, la începutul anului 2020, statisticile privind decesele din centrele de îngrijire pentru bătrâni în timpul pandemiei.

În al patrulea rând, *Prada* este despre o problemă culturală pe care imigranţii o aduc din ţările majoritar musulmane în Europa. Chiar dacă principalele victime sunt femei, a scrie despre acest subiect e în continuare dificil în contextul de astăzi al unei „culturi a anulării" tot mai intolerante. Consider că eliminarea în baza unor estimări subiective a anumitor direcţii de cercetare este antiteza metodei ştiinţifice. Nu prea are logică să insişti că nu putem considera exagerat numărul imigranţilor din statisticile despre infracţiunile sexuale și nici că nepublicarea unor asemenea statistici e preferabilă riscului de a exacerba sentimentele antiimigranţi. Obscurantismul de acest fel nu duce niciodată la ceva bun.

În al cincilea rând, pandemia reduce semnificativ oportunităţile de comitere a unor infracţiuni sexuale în sfera publică și, bineînţeles, încetinește migraţia, legală și ilegală. Dar asta nu înseamnă că volumul de faţă este deja depășit chiar înainte de a fi publicat. Pandemia va trece, pe măsură ce rata infectării crește și un vaccin e pe cale să apară, aducând societăţile mai aproape de un fel de imunitate de turmă. În plus, migraţia spre Europa a fost doar temporar întreruptă în martie-aprilie 2020 și se va reactiva cu certitudine din cauza consecinţelor economice negative ale COVID-19 în Africa, Orientul Apropiat și Asia de Sud. Conform datelor Frontex, deși „în primele șapte luni ale acestui an numărul celor care au trecut ilegal frontierele externe europene a scăzut cu 15% faţă de acum un an, ajungând la 47.250 […], atingând niveluri minime record în aprilie din cauza restricţiilor legate de COVID-19", migraţia pe unele rute a crescut de fapt în prima jumătate a anului 2020, în pofida pandemiei. Peste 6.900 de persoane au venit pe ruta din vestul Balcanilor în

primele cinci luni din 2020, o creștere cu 50% faţă de aceeași perioadă din 2019. Între ianuarie și mai, numărul celor care au sosit din Libia și Tunisia pe Marea Mediterană în Italia și Malta a fost de trei ori mai mare faţă de aceeași perioadă din 2019. Majoritatea provin din Bangladesh, Sudan și Coasta de Fildeș. De la vârful valului de infectări cu COVID-19 din aprilie s-a reluat și traficul pe alte rute. Mai mult, agenţia UE pentru acordarea de azil avertizează că pandemia ar putea duce în cele din urmă la sosirea și mai multor migranţi la un moment dat, „în special dacă va cauza penurii de alimente și intensificarea tulburărilor din Orientul Mijlociu și din nordul Africii”.

Ba chiar e posibil ca următorul val migrator să fie și mai amplu decât cel din 2015 – 2016, chiar dacă astăzi există șanse mici ca politicienii Europei să fie la fel de primitori ca în urmă cu cinci ani. În contextul păienjenișului complex de tratate, legi, agenţii și restricţii naţionale care guvernează acum imigraţia în Europa, traficanţii de persoane și solicitanţii de azil respinși deja au în continuare suficiente oportunităţi de a intra în UE. Înaltul Comisariat pentru Refugiaţi al Naţiunilor Unite (UNHCR) estimează că circa 70% dintre cei care trec prin Libia spre Europa probabil nu îndeplinesc toate condiţiile pentru a li se acorda azil la sosire. Cu toate acestea, după cum voi arăta în capitolele următoare, Europa e departe de a avea „mecanismul corect și echitabil de returnare” despre care UNHCR sugerează că e necesar pentru a evita „ca întregul sistem de acordare a azilului să fie pus sub semnul întrebării”.

În cele din urmă, merită să afirmăm că, și dacă migraţia s-ar opri complet mâine, tot ne-am confrunta cu problemele descrise în *Prada.* Nimic din cele întâmplate de când am terminat de scris această carte anul trecut nu mi-a schimbat opinia că prioritatea absolută a factorilor de decizie politică – nu numai în Europa, ci în tot Occidentul – trebuie să fie asimilarea imigranţilor care locuiesc deja în ţările respective. Dacă nu transformăm acest deziderat într-o poveste de succes, femeile vor avea cel mai mult de

pierdut, iar populiștii de dreapta și islamiștii vor fi beneficiarii – și în final perdantă va fi democraţia liberală.

21 august 2020

Partea I

Străzile nesigure

Capitolul 1

Ne întoarcem în timp în Occident suntem obișnuiţi să vedem femei peste tot în jur. Le avem colege la birou, stau lângă noi în autobuz, sunt cliente în restaurante, fac jogging pe străzi și muncesc în magazine. Vedem de asemenea mai multe femei ca niciodată în funcţii de conducere – prim-ministru, politician, cancelar, director și șef. Femeile născute în Occident începând cu anii 1990 iau toate acestea ca pe ceva firesc. Pentru ele, mersul pe jos la școală sau statul la o masă într-o cafenea nu reprezintă un triumf al liberalismului. Dar în unele zone ale orașelor și metropolelor occidentale se poate observa un lucru ciudat: pur și simplu nu sunt femei în jur – sau sunt foarte puţine.

Când mergi prin anumite cartiere din Bruxelles, Londra, Paris sau Stockholm, constaţi dintr-odată că vezi numai bărbaţi. Vânzătorii, chelnerii și patronii de cafenele sunt toţi bărbaţi. În parcurile din apropiere sunt doar bărbaţi și băieţi care joacă fotbal. În spaţiile comune din blocurile de locuinţe vezi numai bărbaţi care stau de vorbă, râd și fumează. Pe continentul spre care călătoresc milioane de turiști anual ca să vadă corpul femeii ca obiect de artă sau îmbrăcat după ultima modă, acest lucru pare puţin ciudat. Ce s-a întâmplat cu femeile? De ce nu le mai vedem la terasele cafenelelor sau conversând pe stradă?

Răspunsul este că unele femei au plecat singure din aceste cartiere, altele au fost alungate, iar altele sunt acasă, ascunse vederii. Întrucât tot mai multe femei se retrag din locurile publice din asemenea cartiere, puţinele care rămân sunt vulnerabile, atrăgând atenţia bărbaţilor care locuiesc în zonă. Nu există o segregare formală, dar disconfortul și vulnerabilitatea resimţite de orice femeie care merge neînsoţită sunt suficiente pentru a o face să se înfioare și să-și spună „Nu mai trec pe aici altă dată”.

Femeile din asemenea zone se văd nevoite să părăsească locurile publice, pentru că sunt hărţuite. Unii bărbaţi strigă după ele „Hei, păpușo, dă-mi numărul tău de telefon” sau „Ce fund mișto” sau „Ce cauţi pe-aici?”. Indiferent de vârsta sau de înfăţișarea lor, dacă sunt femei și mai ales dacă sunt singure, au parte de același tratament. Un hărţuitor insistent ar putea să urmărească o femeie pe stradă, să o atingă și să se pună în calea ei. Dacă femeia pare vulnerabilă, unii bărbaţi merg și mai departe: o aleg ca ţintă, o încercuiesc și o intimidează, pipăind-o, trăgând-o de haine și uneori făcând lucruri mai grave.

Asemenea incidente devin tot mai obișnuite. Femei și fete din întreaga Europă spun că au fost hărţuite în timp ce mergeau la cumpărături, la școală și la facultate, la piscine, în toaletele cluburilor de noapte, în parcuri, la festivaluri, în parcări. Ele spun că unele străzi și locuri publice locale nu mai sunt sigure. Iar agresorilor lor nu le este deloc rușine să le hărţuiască în public.

Se știe că e dificil să găsești informaţii solide despre acest fenomen. Timp de doi ani, asistenţii mei și cu mine am cercetat cu atenţie sursele disponibile – statistici despre infracţiuni, material probatoriu, rapoarte ale poliţiei, rapoarte guvernamentale, surse academice – și niciuna dintre ele nu oferă un tablou complet. Știm că doar un număr mic de femei reclamă la poliţie faptul că au fost agresate sexual, iar și mai puţine reclamă hărţuirea sexuală, pe care majoritatea dintre ele o minimizează, considerând-o parte a vieţii lor cotidiene. E frustrant că multe dintre experienţele relevante ale unor femei obișnuite ajung rareori în spaţiul public, dincolo de unele postări izolate de pe reţelele de socializare.

Totuși, discutând cu diverse europence, am ajuns să înţeleg că problema este mult mai complexă decât se vede la știri. Mărturiile lor m-au convins că asistăm la o erodare silenţioasă, dar semnificativă a drepturilor femeilor în unele cartiere din Europa. Dacă această tendinţă continuă, va afecta tot mai multe locuri de pe continent și tot mai multe străzi vor deveni nesigure pentru femei.

Deocamdată, aceste cartiere au două lucruri în comun: venituri mici și un număr mare de imigranţi din ţări majoritar musulmane.

O schimbare pentru femei în Europa

Eu sunt somaleză, am ajuns în Olanda în 1992 și am fost șocată să văd tinere singure în mijloacele de transport, în baruri și restaurante. Am crescut știind că, dacă ieșeam din casă fără să-mi acopăr capul și corpul sau fără să fiu însoţită de o rudă de sex masculin, deveneam o ţintă a hărţuirii și agresiunii. Dar în Olanda femeile umblau liber pe străzi noaptea, neînsoţite de bărbaţi, cu părul neacoperit și îmbrăcate după placul lor.

Desigur, existau și excepţii. Existau agresiuni, violuri și uneori omoruri ale unor femei chiar și în Olanda. Dar aceste cazuri erau atât de rare, încât constituiau subiect al știrilor naţionale săptămâni la rând. Pe măsură ce m-am obișnuit cu ce înseamnă viaţa într-un oraș occidental, am înţeles că acolo poziţia femeilor era radical diferită de cea din lumea din care vin eu. Astăzi, după două decenii, nu mai pot spune acest lucru cu aceeași siguranţă. Un număr tot mai mare de europence se îndoiesc că sunt oriunde în siguranţă. Cazurile de viol, agresiune, pipăire și hărţuire sexuală în locuri publice par să fi devenit mai numeroase.

Nu e un secret – deși este considerat nepoliticos sau incorect politic să spui – că majoritatea făptașilor sunt în mod disproporţionat tineri imigranţi din Orientul Mijlociu, din Asia de Sud și din diferite părţi ale Africii. Acţionând adesea în grupuri, ei reprezintă o ameninţare tot mai mare la adresa siguranţei femeilor care se aventurează în unele cartiere din orașele europene mari, iar numărul acestor cartiere e în creștere.

E un truism să spui că în cazul femeilor ameninţarea să sufere din cauza violenţei sexuale a existat dintotdeauna. Dar în Europa, cel puţin în ultimele patru decenii, această ameninţare a fost excepţia, și nu regula. În anii 1990 presupuneam că ţările în curs de dezvoltare vor deveni treptat mai asemănătoare Europei. La vremea respectivă, puţini oameni ar fi prezis că unele părţi ale

Europei vor începe să adopte atitudinile și credinţele unor culturi care desconsideră explicit drepturile femeilor. Dar cred că asta se întâmplă acum. Asistăm la o contestare a drepturilor pe care europencele le considerau cândva indiscutabile. Iar faptul că această contestare vine după o creștere semnificativă a imigraţiei nu este, în opinia mea, o coincidenţă.

Începând din 2009, aproximativ trei milioane de persoane au sosit ilegal în Europa, iar majoritatea au făcut cerere de azil1. Circa jumătate dintre acestea au sosit în 2015. Două treimi dintre nou-veniţi sunt bărbaţi. Din totalul celor care au făcut cerere de azil, 80% aveau sub 35 de ani. Cei veniţi în ultimii ani aveau (sau pretindeau că au) sub 18 ani.

Majoritatea acestor tineri vin din ţări în care femeile nu sunt considerate egalele sau aproape egalele bărbaţilor, cum e cazul în Europa. De exemplu, în câteva dintre ţările lor de origine băieţii și fetele din aceeași gospodărie sunt separaţi de la vârsta de 7 ani. Nu sunt încurajaţi să stea împreună, dimpotrivă, iar educaţia sexuală este tabu. Aceste culturi nu acordă drepturi egale femeilor și le împiedică să muncească, să rămână necăsătorite sau să-și urmeze propriile aspiraţii.

Desigur, acesta nu este un fenomen cu totul nou. Migranţi din lumea musulmană se stabilesc în Europa Occidentală începând din anii 1960. Totuși, primele perioade ale acestor stabiliri au fost rareori asociate în opinia publică cu violenţa împotriva femeilor, pentru că puţini europeni au observat modul în care femeile și fetele sunt tratate în cadrul familiilor de imigranţi. Oameni ca mine au încercat să facă lumină în privinţa violenţei justificate în numele onoarei, a mutilării genitale a femeilor și a căsătoriei forţate la care sunt supuse multe femei și fete. Dar s-a presupus că aceste comportamente culturale vor dispărea într-o generaţie sau două, pe măsură ce libertăţile de care se bucură femeile occidentale se vor răspândi în comunităţile de migranţi. Pentru prea multe femei din comunităţile respective acest lucru pur și

simplu nu s-a întâmplat.

Această carte s-a născut din curiozitatea mea de a investiga de ce femeile se retrag din spaţiul public în unele cartiere. Am intuit că femeile îşi cedează accesul în locuri publice printr-un compromis pentru mai multă siguranţă personală. Așa arată viaţa pentru multe femei din ţările majoritar musulmane. Și tot așa continuă să trăiască multe femei din comunităţile de imigranţi din Occident în ultimele cinci decenii: sunt obligate să stea în casă o bună parte din viaţă, iar mișcările lor în afara locuinţei sunt supravegheate de o reţea alcătuită din rude și membri ai comunităţii. Părea logic să te întrebi în ce măsură bărbaţii, în număr tot mai mare, din societăţile în care există această dinamică între femei și bărbaţi ar putea să-și impună normele asupra altor femei din proximitatea lor.

În anii de dinaintea crizei migraţiei din Europa din 2015, observasem în presă relatări ocazionale despre agresiuni sexuale. Fiecare caz fusese prezentat ca un incident singular, izolat. La prima vedere, nu păreau să facă parte din ceva mai mare. În general, era vorba despre o femeie atacată de un necunoscut în timp ce se întorcea acasă după o seară petrecută în oraș. Mai târziu a ieșit la iveală că în unele cazuri agresorul era un imigrant sau se născuse în Europa și trăia într-o comunitate de imigranţi slab integraţi. Dar cazurile nu păreau să fie suficient de numeroase pentru a alcătui un tipar.

Dar de la sfârșitul anului 2015 situaţia s-a schimbat. Relatările despre asemenea agresiuni sexuale, precum și despre violuri și cazuri de hărţuire sexuală au început să se înmulţească rapid. Pe măsură ce analizam acest fenomen, mi-am dat seama că escaladarea numărului de infracţiuni sexuale se înregistra în ţările europene occidentale care îşi deschiseseră graniţele unui număr fără precedent de migranţi și azilanţi din societăţi predominant musulmane și extrem de patriarhale. Numai în 2015 în Europa Occidentală au sosit aproape două milioane de persoane, majoritatea bărbaţi, din Siria, Afghanistan, Irak, Pakistan, Nigeria și din alte ţări cu populaţii musulmane

numeroase. Totuși, din cauza diferenţelor de limbă dintre diversele societăţi europene și a provincialismului presei din fiecare dintre acestea, populaţiile unor ţări apropiate geografic, precum Suedia, Germania, Franţa și Austria, nu și-au dat seama că cele relatate de femeile din ţara lor se întâmplau și în alte părţi.

E important să precizez fără echivoc că afirmaţiile mele nu au nicio componentă rasistă. Un anumit procent dintre bărbaţii de toate etniile sunt violatori și hărţuitori care le vizează pe femei. Conform Organizaţiei Mondiale a Sănătăţii, 35% dintre femeile din întreaga lume „au fost victime fie ale violenţei sexuale și/sau fizice comise de partenerul intim, fie ale violenţei sexuale comise de un non-partener” 2. Însă ratele acestor tipuri de infracţiuni sunt considerabil mai mici în Europa decât în alte părţi ale lumii, în unele societăţi, bărbaţii sunt educaţi în spiritul respectării autonomiei fizice a femeilor, iar în altele comportamentul prădător nu este interzis cu aceeași severitate.

Înainte să vă exprimaţi dezacordul…

Vreau să precizez de la bun început: a fi musulman sau a fi imigrant din lumea musulmană nu te face automat o ameninţare la adresa femeilor. Violul, agresiunea sexuală și hărţuirea sexuală par să fie universale. În numeroase perioade de tulburări sociale, mișcările de populaţie pe scară largă au fost asociate cu creșterea violenţei sexuale împotriva femeilor. S-ar putea scrie ușor o carte întreagă despre asemenea episoade îngrozitoare și am vedea imediat că ele apar într-o varietate amplă de contexte geografice și culturale. Într-adevăr, după cum am spus deja, nimic din cele întâmplate după 2015 nu se poate compara nici pe departe cu campania înfiorătoare de violare dusă de Armata Roșie împotriva femeilor germane la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial.

Scopul acestei cărţi nu este să-i demonizeze pe bărbaţii migranţi din lumea musulmană, ci să ducă la o mai bună înţelegere a naturii și a semnificaţiei violenţei sexuale care se înregistrează în atât de multe părţi ale

Europei în ultimul timp. În perioada în care mă documentam pentru această carte, mișcarea Meâoo a mai făcut lumină asupra abuzului și exploatării sexuale din eșaloanele superioare ale Americii de Nord. M-am întrebat atunci de ce nu se discută la fel de direct și despre infracţiunile adeseori mai grave împotriva femeilor din cartierele cu locuitori cu venituri mici ale Europei.

Pe parcursul carierei mele m-am intersectat de nenumărate ori cu autorităţi și comentatori – inclusiv cu feministele autoproclamate – care sunt dispuși să-și întoarcă privirea când vine vorba de hărţuirea și abuzul la care sunt supuse imigrantele de bărbaţii cu care împart aceeași soartă. Se pare că aceleași persoane aplică acum aceleași standarde duble când e vorba de hărţuirea și abuzarea femeilor autohtone. În unele cazuri le-am auzit chiar pe victimele europene ale agresiunilor sexuale căutându-le scuze atacatorilor lor. De teamă să nu fie etichetate drept rasiste, aceste femei adoptă un ton înţelegător faţă de cei care le-au agresat, unele dintre ele chiar cerându-și iertare pentru că i-au adus în faţa justiţiei.

Autorităţile subestimează incidenţa atacurilor și hărţuirilor la adresa femeilor. Din oportunism, politicienii minimizează ameninţarea și încurajează poliţia să facă la fel. Se caută justificări pentru comportamentul infracţional. Judecătorii pronunţă sentinţe ușoare pentru făptași. Iar mass-media își cenzurează propriile relatări – toate acestea, se zice, pentru a evita intensificarea tensiunilor rasiale și religioase sau pentru a nu le da pe tavă argumente populiștilor de dreapta3.

Această conspiraţie a tăcerii, sau cel puţin a subestimării, are beneficiari previzibili: nimeni alţii decât populiștii de dreapta, cum ar fi Frontul Naţional (acum Adunarea Naţională) în Franţa, Partidul pentru Libertate în Olanda, Alternative für Deutschland în Germania și toate celelalte partide a căror promisiune politică centrală este să restricţioneze imigraţia, în special cea musulmană.

Cândva am fost azilantă. Sunt de două ori imigrantă: mai întâi în Olanda, apoi în Statele Unite. Fuga în Olanda

m-a ajutat să evit o căsătorie forţată și mi-a oferit oportunităţi de care nu m-aș fi bucurat niciodată dacă rămâneam în societatea somaleză în care m-am născut. Așa că ultimul lucru pe care mi-l doresc ar fi să văd și mai multe obstacole în calea celor care încearcă să scape de opresiunea pe criterii religioase, de război civil și de colaps economic și să-și croiască un trai mai bun pentru ei înșiși, profitând de libertăţile din Occident. Scriu această carte nu ca să-i ajut pe susţinătorii închiderii graniţelor, ci pentru a-i convinge pe liberalii europeni că negarea este o strategie contraproductivă. Ar fi bine dacă aș putea convinge și niște populiști să dea o șansă integrării.

Mulţi autori scriu despre ciocnirea culturală dintre islam și Occident. Ei analizează demografia, limba, religia, valorile și geopolitica. Unii menţionează drepturile femeilor ca exemplu. Dar eu cred că femeile merită să fie punctul central al discuţiei, pentru că astăzi nimic nu distinge societăţile occidentale de cele musulmane mai clar ca modul diferit în care sunt tratate femeile.

Prin urmare, în această carte mă axez pe faptul că drepturile femeilor sunt afectate negativ de imigraţia din societăţile musulmane, pe ceea ce ne poate aștepta în viitor dacă se menţine situaţia de acum și pe măsurile diferite pe care le putem lua ca să evităm un recul periculos.

Ideea egalităţii dintre femei și bărbaţi în sine este o anomalie istorică. Ea a apărut numai în Occident și doar foarte recent. (Afirmaţiile propagandistice cu privire la egalitatea sexelor în regimurile comuniste contraziceau o realitate diferită.) Dacă analizăm întreaga planetă, vedem că, în continuare, doar o foarte mică parte dintre femei se bucură de drepturile și libertăţile minunate existente în Occident. Dar aceste drepturi sunt fragile și supuse riscului de a fi erodate de bărbaţii care se uită la femeile independente – femeile care se bucură de aceleași drepturi ca bărbaţii – ca la o pradă.

Capitolul 2
Al cincilea val

O nouă migraţie a popoarelor *(Völkerwanderung)*

Începând din 1945, Europa Occidentală a cunoscut câteva valuri de migraţie în masă1. Primul val a constat dintr-un exod spre vest al populaţiilor dislocate din cauza celui de-al Doilea Război Mondial și reconfigurarea concomitentă a graniţelor naţionale din 1945 până în 1956. Printre cei dislocaţi se aflau evrei supravieţuitori ai Holocaustului, expulzaţi din Prusia de Est, din Pomerania, din Silezia și regiunea Sudeţilor, estonieni, letoni și lituanieni, ruși și ucraineni anticomuniști, europeni care fuseseră supuși la muncă forţată și un număr mare de soldaţi demobilizaţi. Al doilea val a fost migraţia muncitorilor străini și a familiilor lor din fostele colonii europene, de la *pieds-noirs* și *harkis* care fugeau din Algeria care tocmai îşi dobândise independenţa la așa-zisa generaţie „Windrush”, cu origini africanocaraibiene, în căutare de oportunităţi economice în Marea Britanie. În al treilea val, Germania perioadei *Wirtschaftswunder* a încercat să-și acopere penuria de forţă de muncă cu lucrători din Turcia. În timpul stagnării economice din anii 1970, deși cererea de forţă de muncă era în declin și resentimentele faţă de imigranţi se accentuau, a devenit clar că majoritatea muncitorilor așa-zis oaspeţi nu aveau de gând să se întoarcă acasă. Un număr semnificativ de comunităţi de migranţi din ţări majoritar musulmane – algerieni în Franţa, pakistanezi și muncitori din Bangladesh în Marea Britanie, turci în Germania – prinseseră rădăcini adânci între timp.

Al patrulea val a constat dintr-o intensă migraţie în masă generată de căderea regimurilor comuniste din Europa Centrală și de Est, de dezintegrarea violentă a Iugoslaviei și de adoptarea unor politici paneuropene noi (cum ar fi Acordul Schengen) pentru gestionarea graniţelor din Europa. În această perioadă, printre nou-sosiţi s-au aflat musulmani din Bosnia și din Somalia, ţări devastate de războaie civile. Acești nou-veniţi – inclusiv eu – căutau azil sau refugiu. Nu toţi – ba chiar dezamăgitor de puţini – au fost absorbiţi în forţa de muncă din ţările care i-

au acceptat.

Al cincilea val este cel mai amplu dintre cele de după 1945. Conform Agenţiei Europene pentru Poliţia de Frontieră și Garda de Coastă, Frontex, în ultimii zece ani s-au înregistrat circa 3, 5 milioane de treceri ilegale ale frontierei în Uniunea Europeană (UE) 2. Statisticile Eurostat arată aproape 5, 8 milioane de cereri pentru prima dată de acordare de azil3. Trei sferturi dintre intrările ilegale și două treimi dintre cererile de azil s-au înregistrat între 2015 – anul de vârf – și 2018.

Fiecare val a atins ţărmurile unei Europe aflate într-un proces de extindere și de evoluţie. Ceea ce a început cu Tratatul de la Roma din 1957, când s-a creat un club cu șase membri interesat în principal de reducerea barierelor comerciale, este acum o Uniune Europeană cu 28 de membri având un amestec de elemente federale și confederale și legături cu ţări non – UE, cum ar fi cei patru membri ai Asociaţiei Europene a Liberului Schimb (EFTA: Islanda, Norvegia, Elveţia și Liechtenstein).

Responsabilităţile guvernelor europene faţă de migranţi și refugiaţi sunt schiţate printr-o serie de acorduri internaţionale, acorduri UE între statele membre și directive de la Bruxelles:

Convenţia de la Geneva privind Statutul Refugiaţilor (1951) și protocolul său suplimentar (1967) au dat definiţia legală a refugiatului și obligaţiile statelor suverane faţă de refugiaţi. Articolul 33 a stabilit principiul *jus cogens*[1] al nereturnării, potrivit căruia refugiaţii nu pot fi returnaţi unei ţări în care se pot aștepta la un proces incorect, persecuţie, tortură sau moarte;

Acordul Schengen (1985) a abolit graniţele interne dintre șase state (iniţial cinci, acum 26) și a creat o politică comună de acordare a vizelor pentru statele membre UE;

Regulamentul Dublin (1990; amendat în 2003 și 2013) a stabilit că solicitanţii de azil trebuie să fie înregistraţi în primul stat UE în care ajung;

---

1 Normă peremptorie în dreptul internațional de la care nu este permisă nicio derogare.

Tratatul de la Amsterdam (1997) a transferat Uniunii Europene unele puteri naţionale legate de legislaţia privind imigraţia, politica externă și politica de securitate;

Tratatul de la Lisabona (2007) a creat o Cartă a Drepturilor Fundamentale ce are caracter juridic obligatoriu. Carta include, printre altele, dreptul la azil.

De asemenea, trebuie să distingem cu atenţie între:

Imigranţii autorizaţi sau *legali*: non-cetăţeni cu statut de rezidenţă într-o ţară europeană pentru o perioadă mai lungă de 12 luni. În această categorie intră solicitanţii de azil care au primit statutul de refugiat și cei care au primit statutul conferit de protecţia subsidiară;

- *Solicitanţii de azil*: non-cetăţeni care au cerut azil într-un stat membru UE respectând procedurile Regulamentului Dublin. Persoanele din această categorie sunt protejate temporar de deportare în timp ce li se analizează cererile de azil. Cei ale căror cereri sunt aprobate dobândesc statutul de refugiat și dreptul de a trăi, de a circula și de a munci în Uniunea Europeană;
- *Imigranţii ilegali*: non-cetăţeni care trăiesc în ţara lor de reședinţă fără permis de reședinţă. În această categorie intră persoanele a căror viză a expirat, cele care au refuzat să se supună ordinului de deportare, cele care au intrat într-un stat membru UE fără o autorizaţie corespunzătoare sau cele care așteaptă răspunsul final la cererea lor de azil, întrucât multe ţări europene încă aplică principiul *jus sanguinis* pentru acordarea cetăţeniei, copiii născuţi în Europa din migranţi ilegali nu devin automat cetăţeni UE, spre deosebire de situaţia din ţările în care se aplică principiul jus *soli,* cum ar fi Statele Unite. Din punct de vedere tehnic, imigranţii care au obţinut permis de reședinţă folosindu-se de acte de identitate false nu intră în această categorie.

După 2008, numărul de migranţi ilegali și de solicitanţi de azil care au intrat în Uniunea Europeană a crescut spectaculos, atingând un vârf în 2015 din cauza

unui complex de factori.

Intensificarea războiului civil din Siria a fost cea mai mare primă cauză a fluxului migrator. Începutul implicării directe a armatei ruse în septembrie 2015 a înclinat balanţa strategică a unui conflict cu multe faţete care, până la acel moment, fusese în defavoarea președintelui în funcţie al Siriei, Bashar al-Assad. În estul Siriei, principalul teritoriu controlat de Statul Islamic, alături de conflictele multifacţionale dintre forţele kurde, Hezbollah, rebelii sirieni „moderaţi”, miliţiile șiite sprijinite de Iran și interpușii turci au constituit factori de presiune puternici care i-au determinat pe sirienii și irakienii de rând să se aventureze în călătoria periculoasă spre siguranţa din Europa. Pe lângă fluxul de refugiaţi provenind din Orientul Mijlociu, căderea regimului lui Muammar Gaddafi în 2011 a eliminat un obstacol de pe rutele migraţiei și traficului de persoane care porneau din Africa subsahariană.

Datele oficiale despre această cea mai recentă migraţie a popoarelor trebuie însă interpretate cu atenţie. Cifrele referitoare la „trecerile ilegale ale frontierei” includ încercările de intrare, așa că unii indivizi apar de mai multe ori. Nu toţi migranţii care intră ilegal în Uniunea Europeană fac cerere de azil mai târziu. Unii dintre cei înregistraţi la „treceri ilegale ale frontierei” sunt în relativ scurt timp trimiși înapoi în ţara lor de proveniență sau în ţara pe care au tranzitat-o (de exemplu, Turcia). Alţii încearcă să evite oficialităţile și preferă să nu facă cerere de azil. În cazul altora, există un decalaj între momentul înregistrării intrării lor ilegale în Uniunea Europeană și cel în care îşi depun cererea de azil. Adesea, migranţii fac cerere de azil numai după ce au ajuns în ţara lor preferată de destinaţie. Unii migranţi intră legal în UE și fac cerere de azil imediat ce au ajuns în Europa.

Conform Regulamentului Dublin III al UE, solicitanţii de azil trebuie să-și depună cererea în prima ţară sigură în care ajung. Dar cei cărora li se respinge cererea pot să profite de zona Schengen fără frontiere și să încerce din nou într-o ţară vecină. Pentru a avea acces la orice formă

de sprijin guvernamental, cum ar fi locuinţa, îngrijirile medicale și asistenţa socială, migrantul trebuie să fi depus o cerere de azil. Astfel, când Italia a încetat să mai acorde asistenţă socială solicitanţilor respinși, mulţi dintre aceștia au plecat în Germania, prin Elveţia și Austria4. Numărul celor care au beneficiat de ajutoare publice de două sau de trei ori este semnificativ. Conform Oficiului Federal pentru Migraţie și Refugiaţi din Germania (Bundesamt für Migration und Flüchtlinge – BAMF), o treime dintre solicitanţii de azil din Germania sunt „cazuri Dublin" 5. Doar în prima jumătate a anului 2018 Germania a avut 30.000 de solicitanţi care depuseseră deja cereri de azil în Italia, Franţa sau Grecia6, în mod similar, mulţi solicitanţi de azil în Olanda și Suedia făcuseră deja cereri în Germania, Italia sau Franţa7.

Utilizând doar statistici Eurostat, demografa franceză Michèle Tribalat a urmărit traseul fluxului solicitanţilor de azil. Tribalat a descoperit că, pe măsură ce cifrele scădeau în Germania și Suedia, creșteau în Franţa. În medie, 30% dintre solicitanţii de azil din Franţa depuseseră deja o cerere (de azil) într-un alt stat membru al UE8. Oficiul Francez pentru Imigraţie și Integrare (Office Français de l'immigration et de l'intégration – OFII) a recunoscut că Franţa atrăgea solicitanţi respinși în alte jurisdicţii, datorită faptului că le oferă servicii sociale chiar și solicitanţilor pe care îi respinge. În Franţa afghanii au mai multe șanse să fie acceptaţi decât în alte ţări și există mai puţine restricţii în ce privește reîntregirea familiei9.

Așadar, estimarea intrărilor nete de persoane în Europa în ultimul deceniu e departe de a fi o sarcină ușoară. Cifra avansată de Frontex de 3, 5 milioane de treceri ilegale ale frontierei în 2009 – 2018 nu este mai sigură decât cea de 5, 8 milioane de cereri pentru prima dată de acordare de azil oferită de Eurostat, deoarece ambele includ indivizi care au fost număraţi mai mult de o dată.

Începând din 2009, numărul de cereri de azil a avut o tendinţă ascendentă și rămâne în continuare cu mult peste

media sa pe termen lung. Anul 2015 a fost însă unul excepţional din punctul de vedere al trecerilor ilegale ale frontierelor, cu 1, 8 milioane de asemenea cazuri înregistrate, mai mult de jumătate din totalul pentru deceniul 2009 – 2018. Acordurile europene cu Turcia și Libia aduc numărul de treceri ilegale ale graniţei la nivelurile de dinainte de 2015, iar cifrele pentru prima jumătate a anului 2019 au arătat o scădere cu alte 30 de procente faţă de 2018. Pentru 2019 se estimează că vor fi în jur de 100.000 de intrări noi[2]. Numărul de cereri de azil nu scade la fel de rapid deoarece solicitările migranţilor din valul anului 2015 sunt încă în curs de procesare de către autorităţi.

Deoarece Frontex înregistrează genul și vârsta persoanelor care trec fraudulos graniţele abia din 2018, singurul mod de estimare a acestor detalii constă în analizarea cererilor de azil. Statisticile arată o preponderenţă clară a bărbaţilor faţă de femei, în medie, în ultimii zece ani, 67% din solicitanţii de azil sunt bărbaţi. Circa 80% dintre ei aveau sub 35 de ani la momentul depunerii. Proporţia celor mai tineri de 18 ani a crescut de la 25% în 2009 la 32% în 2018. În cazul Germaniei, ţara care a atras cel mai mare număr de solicitanţi de azil, 60, 5% dintre aceștia aveau 15 – 39 de ani, iar, în această categorie de vârstă, bărbaţii erau mai mulţi decât femeile într-un raport de 2, 81 la 110.

De unde vin migranţii? Ţările afectate de război și terorism – mai ales Siria, Afghanistan și Irak – sunt cele mai importante surse de persoane intrate ilegal (vezi tabelul 1). Dar un număr semnificativ vin din Pakistan și Nigeria.

Câţi dintre migranţi sunt musulmani? Frontex nu consemnează informaţii despre religia sau caracteristicile culturale ale solicitanţilor de azil, dar le înregistrează cetăţenia. Statisticile sugerează că majoritatea nou-veniţilor din ultimul deceniu sunt musulmani, întrucât au

2 Numărul total de treceri ilegale ale frontierelor a depășit de fapt 140.000.

sosit din ţări în care majorităţile musulmane variază de la puţin peste 50% (Nigeria) la între 92% și 99% (Afghanistan, Irak, Pakistan și Siria, precum și Algeria, Libia și Tunisia) 11. În total, între 2015 și 2018 aproape 2, 4 milioane de cereri de azil au fost depuse în Europa de oameni din nouă ţări majoritar musulmane12. Unii dintre cei 2, 3 milioane aparţineau fără îndoială unor minorităţi non-musulmane sau nu erau adepţi stricţi ai islamului, dar nu au cum să fi constituit decât un procent mic. Dacă presupunem că au existat și musulmani din ţări

Tabelul 1. *Intrări ilegale în Uniunea Europeană, 2009 – 2018, principalele ţări-sursă*

	Afghanistan	Irak	Nigeria	Pakistan	Siria
2009	14.539	4.168	1.824	1.592	613
2010	25.918	3.625	559	3.878	861
2011	22.994	1.361	6.893	15.375	1.616
2012	13.169	1.213	826	4.877	7.903
2013	9.494	537	3.386	5.047	25.546
2014	22.132	2.079	8.706	4.115	78.886
2015	267.485	101.155	23.605	43.310	594.059
2016	54.366	32.044	37.811	17.973	88.551
2017	7.576	10.158	18.310	10.015	19.452
2018	12.666	10.025	1.611	1.017	14.378
TOTAL	450.339	166.365	103.531	107.199	831.865

Sursă: Extras din Frontex, https://frontex.Europa.eu/along-eu-borders/ migratory-map/

În care aceștia sunt o minoritate, putem considera probabil că totalurile din tabelul 2 constituie o aproximare corectă a migraţiei musulmane.

Tabelul 2. *Cereri de azil depuse în ţări ale Uniunii Europene de cetăţeni din ţări majoritar musulmane*

	2015	2016	2017	2018	2015 – 2018
Siria	368.357	339.246	105.077	83.720	896.400
Afghanistan	181.423	186.604	47.905	45.920	461.852
Irak	124.969	130.100	51.696	44.735	351.500
Pakistan	48.015	49.916	31.857	29.045	158.833
Nigeria	31.243	47.777	41.017	25.880	145.917
Iran	26.574	41.396	18.467	25.085	111.522
Eritreea	34.132	34.469	25.116	15.585	109.302
Bangladesh	18.867	17.245	20.838	15.145	72.095
Somalia	21.048	20.062	14.085	12.905	68.100
TOTAL	854.628	866.815	356.085	298.020	2.375.521

Sursă: Extras din Eurostat, https://ec.Europa.eu/eurostat/databrowser/, accesat pe 23 iulie 2018.

O altă cale prin care ajungem la o concluzie similară este să observăm că nouă dintre principalele zece ţări-sursă sunt majoritar musulmane.

Tabelul 3. *Principala ţară de origine a solicitanţilor de azil în Uniunea Europeană, 2015 – 2018*

Siria	896.400

Afghanistan	461.852
Irak	351.500
Pakistan	158.833
Albania	148.380
Nigeria	145.917
Iran	111.522
Eritreea	109.302
Rusia	82.055
Bangladesh	72.095
Somalia	68.100
Ucraina	54.895
Turcia	54.725
Guineea	52.710
Georgia	46.495
Venezuela	42.440
Coasta de Fildeș	40.350
Mali	35.775

Sursă: Extras din Eurostat, https://ec. Europa.eu/eurostat/databrowser, accesat pe 23 iulie 2018.

Avem multe date despre scara fluxului de migranţi în Europa, dar înţelegem mai puţin bine unde ajung aceștia. Putem începe cu ţările în care solicitanţii de azil și-au depus prima cerere.

Însă acesta este doar începutul unui proces complex. Aproximativ o treime dintre solicitanţii de azil din Franţa, de exemplu, au completat deja o cerere într-un alt stat membru UE și ar trebui să fie trimiși înapoi în ţara în care au depus prima cerere.

În Europa, 61% din cei care au solicitat azil în 2015 – 2016 au primit statutul de refugiat13. Altora li s-a acordat probabil protecţie temporară, permiţându-li-se să rămână, dar cu unele limitări.

Tabelul 4. *Numărul de solicitant de azil în funcţie de principala ţară de destinaţie, 2009 – 2018*

Germania	2.169.860
Franţa	729.880
Italia	571.835
Suedia	504.105
Marea Britanie	327.490
Austria	273.035
Belgia	255.230
Grecia	252.670
Elveţia	227.960
Olanda	204.625
Spania	143.020

Sursă: Extras din Eurostat, https://ec. Europa.eu/eurostat/databrowser, accesat pe 3 septembrie 2019.

cum ar fi mai puţin ajutor social și imposibilitatea de a intra pe piaţa muncii până ce li se reanalizează statutul în ce privește șederea. În a treia categorie, „statutul umanitar”, intră migranţii a căror cerere de azil a fost respinsă, dar nu au fost trimiși înapoi acasă.

Se estimează că în 2015 existau 2, 2 milioane de migranţi ilegali în Europa, dintre care jumătate de milion primiseră ordin să plece. În 2016 numărul de migranţi ilegali a scăzut la 984.000, iar jumătate de ei fuseseră anunţaţi că trebuie să plece14. Conform unor surse oficiale, atât în 2015, cât și în 2016 mai puţin de jumătate dintre cei cărora li se spusese să plece au și făcut-o. Până în 2018 totalul a scăzut la 601.500 de migranţi ilegali în Uniunea Europeană, majoritatea trăind în Germania (134.125), Franţa (105.880) și Grecia (93.365). Dintre solicitanţii de azil cărora li s-au respins cererile aflaţi încă în Europa în 2018, cei mai mulţi erau irakieni, albanezi, sirieni și pakistanezi.

Totuși, un studiu din noiembrie 2019 efectuat de Pew Research Center a arătat că cel puţin 3, 9 milioane și maximum 4, 8 milioane de imigranţi ilegali trăiau în

Europa în 2017, spre deosebire de 3 – 3, 7 milioane în 2014, ceea ce implică o creștere de aproape un milion a populaţiei de imigranţi ilegali15. Procentual, imigranţii ilegali reprezintă mai puţin de 1% din populaţiile UE şi EFTA luate împreună. Dintre cele aproximativ 24 de milioane de persoane non-cetăţeni ai Europei, dar rezidente în UE în 2017, aproape o cincime erau imigranţi ilegali, iar majoritatea acestora (12 – 16%) nu făcuseră cerere de azil. Dar, în mod clar, datele Pew îi omit pe cei ale căror cereri de azil au fost aprobate sau cărora li s-a acordat în alte condiţii dreptul de a rămâne într-o ţară europeană. Termenul „nou-veniţi" este adecvat, deși, evident, el nu se aplică în cazul comunităţilor create în valurile migraţiei anterioare. În 2017, circa 56% din imigranţii ilegali din Europa trăiseră în ţara lor de reședinţă mai puţin de cinci ani16.

În Germania, Marea Britanie, Italia și Franţa locuiesc 70% din totalul migranţilor ilegali ai Europei. Pew estimează că populaţia migranţilor ilegali este de 1 – 1, 2 milioane în Germania, de 800.000 – 1.200.000 în Marea Britanie, de 500.000 – 700.000 în Italia și de 300.000 – 400.000 în Franţa17 Numărul imigranţilor ilegali aproape că s-a dublat între 2014 și 2016.

Deși numărul de imigranţi ilegali din Marea Britanie este mare în termeni absoluţi, fluxul migrator din 2015 nu a fost la fel de mare ca cel din Germania din simplul motiv că e mult mai greu să ajungi pe calea apei în Marea Britanie venind din Africa de Nord și din Orientul Mijlociu. Italia și Grecia însă sunt ţintele unui flux susţinut de imigranţi ilegali începând din 2014. Restricţiile mai severe la graniţă introduse de Franţa, Austria și Elveţia îi descurajează de regulă pe migranţi de la a-și încerca norocul croindu-și drum spre nord prin Alpi, Italia rămânând aşadar un fel de opţiune din urmă pentru solicitanţii de azil cu cerere respinsă. Franţa are un procent de migranţi ilegali mai mic raportat la populaţia sa, probabil pentru că unii dintre aceștia reușesc să obţină dreptul de ședere mai ușor.

E lesne să uităm că, deși valul de solicitanţi de azil ţine principalele titluri ale știrilor din ultimii ani, și migraţia obișnuită din ţări musulmane continuă rapid. Între 2010 și 2016, 2, 5 milioane de musulmani au migrat în Europa, în afara sistemului de acordare de azil. Aceștia au intrat în scop de muncă, de studii sau de reîntregire a familiei. Marea Britanie, Franţa și Italia au fost principalele lor destinaţii, în vreme ce solicitanţii de azil s-au îndreptat mai degrabă spre Germania. În ansamblu, musulmanii

Tabelul 5. *Resortisanţi ai unor ţări terţe prezenţi ilegal în UE, în funcţie de cetăţenie*

	2014	2015	2016	2017	2018
Albania	32.195	50.125	36.130	40.175	34.810
Afghanistan	48.550	40.250	15.760	35.395	30.980
Siria	118.865	85.940	21.965	39.315	31.115
Iran	8.465	44.780	33.475	13.090	16.235
Irak	10.275	185.285	92.945	36.375	36.475
Nigeria	16.410	20.400	20.535	19.380	16.520
Pakistan	24.005	81.850	46.525	33.575	24.895
Eritreea	50.795	41.570	23.260	17.870	13.090
Bangladesh	10.145	21.575	10.370	8.520	7.975
Guineea	3.115	4.810	6.675	10.440	17.290

Sursă: Extras din Eurostat, https://ec.Europa.eu/eurostat/databrowser, accesat pe 6 iunie 2019.

au alcătuit mai bine de jumătate din întreaga

migraţie în Europa în 2010 – 2016. Circulaţia lor a sporit populaţia musulmană a Europei de la 19, 5 milioane (3, 8%) în 2010 la 25, 8 milioane (4, 9%) în 201618.

Ca să înţelegem importanţa istorică a celui mai recent val migrator, ne putem apleca puţin asupra cazului Germaniei. Cel mai recent flux de azilanţi a depășit cu mult exodul de cetăţeni din fosta RDG în RFG din 1989 – 1990 (ca urmare a reunificării Germaniei), care s-a ridicat la aproape 600.000, circa 3, 7% din populaţia aflată în regiunea fostei RDG (cu excepţia Berlinului de Est).

E adevărat că fluxul recent a fost mai mic decât cele 6 – 7 milioane de etnici germani care au fost expulzaţi din Europa de Est și din teritoriile anexate de la Reich între 1944 și 1946, dintre care majoritatea s-au stabilit în ceea ce a devenit Republica Federală Germania. Totuși, expulzaţii – la fel ca cei care au trecut din est în vest după căderea Zidului Berlinului – erau germani. Astăzi, nou-veniţii în Germania sunt într-o proporţie covârșitoare de religie musulmană și provin de pe tot cuprinsul Africii de Nord, din Orientul Mijlociu și din Asia de Sud, dar și din Balcani. În acest sens, paralela relevantă este programul *Gastarbeiter* din anii 1960, care în ceva mai mult de un deceniu (1961 – 1973) a adus în total 2, 6 milioane de muncitori în Germania de Vest pentru ceea ce ar fi trebuit să fie o angajare temporară în industriile ţării aflate în plină dezvoltare. Deși iniţial a fost conceput pentru recrutarea altor europeni, programul a fost extins la Turcia. Într-o perioadă scurtă, turcii au devenit cei mai numeroși muncitori străini din Germania. Când programul a fost oprit, în contextul economic dificil al anului 1973, majoritatea acestora au rămas. Drept urmare, numărul rezidenţilor germani de origine turcă (adică având cel puţin un părinte turc) se ridică astăzi la aproximativ 3 milioane (conform recensământului din 2011), sau aproximativ 3, 7% din populaţia Germaniei.

Cam aceasta a fost situaţia celui de-al cincilea val al migraţiei moderne spre Europa. Care i-au fost consecinţele?

Capitolul 3

Violenţa sexuală în statistici

O lume a violenţei împotriva femeilor

Violenţa împotriva femeilor este o problemă globală. După cum spune fostul secretar general al ONU Ban Ki-moon, „există un adevăr universal, valabil pentru toate ţările, culturile și comunităţile: violenţa împotriva femeilor nu e niciodată acceptabilă, nici scuzabilă și nici tolerabilă”. În primul raport detaliat întocmit pe această temă de Organizaţia Mondială a Sănătăţii (OMS) în 2013 se spune că violenţa împotriva femeilor nu este numai o încălcare fundamentală a drepturilor omului, ci și o problemă importantă de sănătate publică1. Dar violenţa împotriva femeilor există în continuare peste tot.

Raportul OMS definea „violenţa împotriva femeilor” drept violenţa săvârșită de un partener intim sau de un străin, abuzul fizic, violul, agresiunea sexuală, mutilarea genitală feminină, crimele justificate în numele onoarei și traficarea. Raportul se baza în mare parte pe declaraţii proprii și pe sondaje efectuate în gospodării pentru a evalua expunerea femeilor la violenţa în cuplu. Pentru violenţa din partea altor persoane decât partenerul intim s-au folosit date externe, precum rapoarte ale poliţiei și studii academice anterioare. Însă, după cum au recunoscut autorii raportului, „definiţiile pot varia de la un studiu la altul și nu există informaţii solide despre toate formele de violenţă sexuală” 2. După cum am menţionat mai sus, potrivit OMS, 35% dintre femeile de pretutindeni „au fost victime ale violenţei fie din partea partenerului intim și/sau ale violenţei sexuale din partea altei persoane decât partenerul” 3. Majoritatea cazurilor de violenţă aveau ca autori parteneri intimi sau cunoscuţi ai victimei. (La nivel global, 7, 2% dintre femei au fost agresate de o persoană alta decât partenerul.) Femeile care au fost abuzate fizic sau sexual tind să aibă probleme serioase de sănătate din această cauză. Faţă de femeile care nu cunosc așa ceva, în cazul lor există o probabilitate cu 16% mai mare să nască un copil cu greutate mică, o probabilitate de 1, 5 ori mai

mare să contracteze HIV în anumite regiuni, o probabilitate de aproape două ori mai mare să sufere de depresie, precum și o probabilitate de două ori și ceva mai mare să facă un avort sau să abuzeze de alcool. Violenţa sexuală poate duce la probleme de sănătate mentală cum ar fi anxietatea, tulburarea de stres posttraumatic, tulburările alimentare, abuzul de substanţe și gândurile suicidare; precum și la probleme de sănătate fizică, cum ar fi leziunile musculo-scheletice, genitale și ale ţesuturilor moi și durerile cronice și epuizante pelviene și ale intestinelor4.

Deși raportul OMS a evidenţiat natura globală a violenţei împotriva femeilor, a dezvăluit și anumite variaţii regionale semnificative (vezi tabelul 6), chiar dacă lipsa de date despre violenţa săvârșită de non-parteneri din estul bazinului mediteraneean este o deficienţă importantă, întrucât cei mai recenţi migranţi în Europa vin din această regiune.

Cele mai mari rate ale violenţei partenerului intim împotriva femeii au fost înregistrate în Asia de Sud-Est (37, 7%), estul bazinului mediteraneean (37, 0%) și Africa (36, 6%). Spre deosebire de acestea, rata pentru Europa era de 25, 4%, iar rata totală pentru ţările cu venituri mari era și mai scăzută (23, 2%). Raportul OMS a formulat ipoteza că ratele mai scăzute din lumea dezvoltată reflectau un statut social superior al femeii, datorat câștigurilor economice mai mari ale femeilor, unor norme sociale favorabile și aplicabilităţii unor pedepse juridice. În mod surprinzător însă, rata violenţei exercitate de alte persoane decât partenerul intim pentru ţările cu venituri mari (12, 6%) era și mai ridicată decât pentru Africa (11, 9%), în pofida prevalenţei notorii a violului în zonele de conflict africane. Pentru Europa, cifra se situa sub media globală (5, 2%), deși nu era la fel de scăzută ca pentru Asia de Sud-Est (4, 9%).

Tabelul 6. *Prevalenţa regională a violenţei împotriva femeilor de 15 ani și peste*

R	Rata	Rata	Observaţii privind cor

egiune OMS	prevalenţei pe parcursul întregii vieţi a violenţei exercitate de partenerul intim (%) [CI = 95%]	prevalenţei pe parcursul întregii vieţi a violenţei exercitate de alte persoane decât partenerul intim (%) [CI = 95%]	
Africa	36, 6	11, 9	Include Madagascar, și Mauritius. Exclude Mar Libia, Egipt, Sudan, Sudan Somalia. Nu există da Sahara de Vest.
Americile	29, 8	10, 7	America de Nord, A Sud, America Centrală și C
Estul bazinului mediteraneean	37, 0	N/A	Maroc, Tunisia, Li Sudan, Sudanul de Sud Israel, teritoriile palestini Siria, Iordan, Arabia Saud Oman, Bahrain, Qatar, EA Irak, Iran și Pakistan. No pentru Afghanistan.
Europa	25, 4	5, 2	Europa geografic regiunea de la vest de U statele din CSI, Cipru și Tu
Venituri mari	23, 2	12.6	Statele Unite, Cana Britanie, Irlanda, Danemarca, Insulele Fer Finlanda, Estonia, Germa Belgia, Luxemburg, Portugalia, Spania, Ando Malta, Elveţia, Austria, Pol Slovacia, Slovenia, Croaţi Coreea de Sud, Australi Zeelandă

Asia de Sud-Est	37, 7	4, 9	India, Sri Lanka, Nepal, Bhutan, Myanmar, Indonezia și Timorul de Est
Pacificul de Vest	24, 6	6, 8	Mongolia, China, Viet Cambodgia, Malaysia, Filipine, Taiwan, Coreea Japonia, Papua Noua Australia, Noua Zeelandă mici din Oceania. Nu e pentru Coreea de Nord.
Medie globală	30,0	7, 2	

Sursă: Organizaţia Mondială a Sănătăţii, *Global and Regional Estimates of Violence against Women: Prevalence and Health Effects of Intimate Partner Violence and Non-Partner Sexual Violence,* Geneva, World Health Organization, 2013, figura 2 și tabelul 4.

Asemenea date din sondaje reprezintă un mijloc important de corecţie pentru datele oficiale despre violenţa sexuală, care provin în principal din statisticile sistemului penal naţional. Dar și sondajele au propriile limitări. Răspunsurile depind foarte mult de modul în care sunt formulate întrebările și de contextul în care sunt puse. Într-un raport publicat ca parte a Indicelui egalităţii de gen al UE, 33% dintre femei au declarat că au fost supuse violenţei fizice și/sau sexuale de la vârsta de 15 ani, cifră ce corespunde datelor OMS din tabelul 65. Totuși, 13, 4% dintre ele nu au mărturisit acest fapt nimănui niciodată. În plus, 55% au afirmat că au fost hărţuite sexual. Însă cine poate ști dacă toate participantele la sondaje au fost complet sincere? Dacă una din zece nu a spus anterior nimănui despre experienţele sale de violenţă sexuală, oare câte altele au păstrat în continuare tăcerea?

Este violenţa sexuală în general în creștere?

Este știut faptul că statisticile oficiale referitoare la infracţionalitate surprind doar o mică parte din violenţa sexuală ce are loc. Cu toate acestea, putem învăţa ceva din

ele, deși nu e simplu. E ușor să le interpretăm greșit. Principalele surse de date pentru statisticile naţionale și regionale sunt evidenţele poliţiei, dar, deoarece nu toate cazurile de violenţă sexuală sunt raportate, aceste documente trebuie citite împreună cu alte surse, cum ar fi sondajele internaţionale citate în subcapitolul anterior și cele naţionale discutate mai jos. De asemenea, trebuie să ţinem cont de faptul că există decalaje importante în procesele de colectare și publicare a datelor. De exemplu, Eurostat publică informaţii despre o anumită infracţiune la 18 luni după ce aceasta e înregistrată de poliţie. Pentru majoritatea ţărilor, datele referitoare la anul 2017 au fost publicate abia în perioada în care scriam această carte.

Compararea statisticilor naţionale este deosebit de dificilă. Jurisdicţii diferite folosesc definiţii diferite ale unor infracţiuni cum ar fi agresiunea sexuală, iar aceste definiţii se schimbă adeseori în timp, ca și metodele de raportare. Definiţia dată de Eurostat violenţei sexuale include „contactele sexuale nedorite, încercările de a avea un act sexual sau contact ori comunicare cu atenţie sexuală nedorită fără consimţământ valid sau cu consimţământ obţinut prin mijloace precum intimidarea, forţa, frauda, constrângerea, amenințarea, înșelăciunea, folosirea drogurilor sau a alcoolului sau obţinut prin abuz de putere sau datorat unei poziţii de vulnerabilitate” Ea exclude „actele de abuz asupra unei poziţii de vulnerabilitate, putere sau încredere; folosirea forţei sau a amenințării cu forţa în scopul profitului financiar, social sau politic de pe urma prostituţiei; actele sexuale ale unei persoane, constrângerea, infracţiunile legate de prostituţie, de pornografie și alte acte săvârșite împotriva ordinii publice, standardele sexuale precum incestul care nu includ violul și exhibiţionismul; atacurile și amenințările, sclavia și exploatarea care nu includ acte vătămătoare de natură sexuală; traficul de persoane în scopul exploatării sexuale; hărţuirea și urmărirea în scopul hărţuirii” 6. Franţa, Spania, Grecia, Danemarca și Suedia includ însă hărţuirea sexuală în datele lor oficiale despre violenţa sexuală. E

dificil chiar și să compari statisticile dintr-o singură ţară de la un an la altul, deoarece definiţiile legale, metodele poliţiei și comportamentul public se schimbă rapid.

Ce ne spun statisticile europene oficiale? Principalele cifre pentru violenţa sexuală arată că în cei cinci ani dintre 2008 și 2013 infracţiunile de violenţă sexuală au crescut ușor, cu 3, 9%7 Dar, așa cum arată tabelul 7, au existat creșteri semnificative în câteva regiuni și ţări (Marea Britanie, Ţara Galilor, Danemarca și Suedia) după 2015, care, desigur, nu pot fi clarificate toate în virtutea unor detalii tehnice. E corect oare să punem dublarea numărului de infracţiuni de violenţă sexuală în intervalul a doar trei ani – așa cum se pare că s-a întâmplat în Anglia – exclusiv pe seama unor factori birocratici?

Având în vedere faptul că ratele diferite ale infracţionalităţii înregistrate în diverse ţări se explică în principal prin diferenţele dintre legi și aplicarea acestora, trebuie să ne concentrăm mai mult asupra schimbărilor survenite în decursul timpului în fiecare ţară. Pentru infracţiunile specifice de viol și agresiune sexuală, există, din nou, definiţii diferite de la un loc la altul. Ca să dăm un singur exemplu, unele ţări fac distincţie între viol

Tabelul 7. *Violenţa sexuală în Europa, 2014 – 2017, ţări selecţionate*

	Cifre absolute				La 100.000	
	2014	*2015*	*2016*	*2017*	*2014*	*15*
Austria	3.564	3.479	4.391		41, 9	6
(date coerente)		—2, 4%)	(+ 26, 2%)			
Bel	6.	6.742	7.2	7.	61, 7	

gia	897		73	177		0
(cifre pentru 2019)		—2, 3%)	(+ 7, 8%)	— 1, 3%)		
Danemarca	2.368	2.611	3.793	4.795	42, 1	1
(cifre pentru 2019)”.		(+ 10, 2%)	(+ 45, 2%)	(+ 26, 4%)		
Anglia și Ţara Galilor**	78.787	95.853	110.037	134.292	137, 8	6, 3
(cifre pentru 2019)		(+ 21, 6%)	(+ 14, 8%)	(+ 22%)		
Franţa	30.959	33.283			47, 0	50, 1
(cifre pentru 2018)		(+ 7, 5%)				
Franţa			37.595	41.751		
(cifre pentru 2019)			(+ 12, 9%)	(+ 11, 1%)		
Germania	34.959	34.265	37.166	34.815	43, 3	42, 2
(date coerente)		— 2, 0%)	(+ 8, 5%)	—6, 7%)		
Ungaria	773	1.686	600	588	7, 8	17, 1
		(+ 2, 18%)	— 2, 81%)	—2, 0%)		

Italia	4.754	4.511	4.513	5.115	7,8	7,4
(cifre pentru 2019)”.		— 5, 3%)	(+ 0,04%)	(+ 13, 3%)		
Spania	9.468	9.869			20,4	21, 3
(cifre pentru 2018)		(+ 4, 2%)				
Spania			10.844	11.692		
(cifre pentru 2019)			(+ 9, 8%)	(+ 7, 8%)		
Suedia	16.910	15.237	17.681	18.874	17 5, 3	6, 3
(date coerente)” *”.		— 10, 9%)	(+ 16, 0%)	(+ 6, 7%)		

Cifrele istorice pentru violenţa sexuală din Belgia au fost revizuite în jos în 2019, însă violul și agresiunea sexuală au fost revizuite în sus.

„În Danemarca, Franţa, Anglia și Ţara Galilor, cifrele din 2018 pentru toate cele trei categorii de date ale poliţiei (violenţă sexuală, viol și agresiune sexuală) au fost revizuite în sus în 2019. În Danemarca, creșterea înregistrată din 2015 până în 2016 are legătură cu modificările survenite în practicile de înregistrare la poliţie.

„Cifrele istorice pentru violenţa sexuală în Italia au fost revizuite în sus din 2018 până în 2019, dar nu au fost disponibile date pentru viol și agresiune sexuală.

„Datele se referă la infracţiunile reclamate referitoare la viol (inclusiv tentativă de viol), constrângere sexuală, exploatare, abuz etc. Şi la molestare sexuală, dar exclud exhibiţionismul.

Cifrele pentru violenţa sexuală includ de regulă violul și agresiunea sexuală, dar nu și hărţuirea sexuală (deși

Danemarca, Grecia, Spania, Franţa și Suedia includ hărţuirea în datele lor).

Sursă: Extras din Eurostat, http://appsso. eurostat.ec. Europa.eu/nu-i cu folosirea forţei fizice și viol fără folosirea forţei fizice. Tabelul 8 nu ne spune că probabilitatea ca o femeie să fie violată în Anglia și Ţara Galilor este de nouă ori mai mare decât în Germania, ci că ratele violurilor sau ale agresiunilor sexuale au crescut între 2014 și 2017 în fiecare ţară europeană pentru care există date și că în unele ţări – mai ales în Danemarca și în Anglia – au crescut foarte mult, dublându-se aproape în cazul Danemarcei.

Statisticile naţionale referitoare la infracţionalitate oferă o imagine mai detaliată. În Danemarca, infracţiunile de natură sexuală au rămas la același nivel sau au scăzut ușor din 2010 până în 2014, apoi au crescut constant. Dreptul danez a lărgit definiţia violului în 2013, ce-i drept, dar în 2014 – 2017 numărul de violuri (după noua definiţie) a depășit dublul perioadei anterioare8. Toate infracţiunile de natură sexuală raportate în Danemarca s-au dublat de asemenea între 2015 și 2017.

În Anglia și în Ţara Galilor numărul de violuri a crescut cu 48% în 2015 – 2017, iar cel al agresiunilor sexuale cu 33%9 Datele din sondaje arată că mai mult de o treime dintre femeile din Marea Britanie s-au simţit în pericol de a fi hărţuite în mijloacele de transport public și 23% au fost victime ale pipăirii sau ale contactului sexual nedorit10.

De asemenea, statisticile naţionale ale Franţei indică o creștere a violenţei sexuale. Între 2017 și 2018, Ministerul de Interne francez a raportat o creștere cu 17% a violurilor și cu 20% a altor forme de violenţă sexuală, inclusiv hărţuirea11. Ministerul a sugerat că acest lucru s-ar putea explica prin faptul că lumea a devenit mai vigilentă și s-a manifestat mai puternic împotriva hărţuirii sexuale sub influenţa mișcării Meâoo. Un sondaj francez estima că trei milioane de femei au fost supuse unor avansuri sexuale nedorite în public12. Cifrele Interpolului pentru agresiunile sexuale în Franţa – care includ

constrângerea, pipăirea, hărţuirea și exhibiţionismul – au crescut constant după 2014, de la 28, 5 incidente de agresiune sexuală la 100.000 de locuitori la 32, 4 la suta de mii de locuitori doar doi ani mai târziu13. Cele mai recente cifre ale Observatorului Naţional pentru Delincvenţă și Justiţie Penală (Observatoire Naţional de la Délinquance et des Réponses Pénales) arată că 220.000 de femei au fost hărţuite sexual în mijloacele de transport public

Tabelul 8. *Violurile și agresiunile sexuale în Europa, 2014 – 2017, ţări selecţionate (la 100.000 de locuitori)*

	Violuri				Agresiuni	
	2014	*2015*	*2016*	*2017*	*2014*	*2015*
Austria.	13, 68	13, 18	14, 17		24, 91	2343
(date coerente)						—9%)
Belgia	28, 51	28, 59	29, 49	30, 14	33, 17	314
(cifre pentru 2019)						—3%)
Danemarca	14, 87	18, 57	29, 42	31, 36	27, 21	2756
(cifre pentru 2019)						(+1, 3%)
Anglia și Ţara Galilor	51, 40	62, 81	71, 37	92, 08	61, 07	7174
(cifre pentru 2019)						(+17, 5%)
Franţa	18, 44	19, 28			28, 51	3078
(cifre pentru 2018)						(+8, 0%)
Franţa			22, 31	25, 17		
(cifre						

pentru 2019)						
Germania **	9, 09	8, 65	9, 64	10 ,07	34 , 19	33 55
(date coerente)						— 9%)
Ungaria	3, 22	3, 86	6, 08	6, 00	2, 3	2, 45
Italia					7, 00	6, 58
(cifre pentru 2019)						
Spania	2, 66	2, 65	2, 69	2, 98	17 , 69	18 6
(date coerente)						(+ 5, 1%)
Suedia* ** *	65 , 26	56 , 88	64 , 06	69 , 72	10 5, 89	95 61
(date coerente)						— 9, 7%)

— Legea s-a schimbat pentru datele raportate în 2016. Aceasta explică schimbările semnificative faţă de anii anteriori.

„Recenta revizuire a prevederilor Codului Penal german cu privire la viol și la alte infracţiuni de natură sexuală va fi luată în considerare doar în anii următori.

** Constrângerea, exploatarea, abuzul sexual etc. Şi molestarea sexuală (cu excepţia exhibiţionismului).

Viol: Penetrare sexuală fără consimţământ valid sau cu consimţământ obţinut prin intimidare, forţă, fraudă, constrângere, ameninţare, înșelăciune, folosirea drogurilor sau a alcoolului, prin abuzul de putere sau de o poziţie de vulnerabilitate sau prin primirea sau oferirea de beneficii (în funcţie de ţară, pot fi incluse, de exemplu, violarea unui minor, violul fără recurs la forţă și penetrarea sexuală cu forţă fizică).

Agresiune sexuală: Violenţă sexuală care nu include violul. Aceasta include actul sexual nedorit, încercarea de

a obţine un act sexual sau contactul ori comunicarea cu atenţie sexuală nedorită care nu devine viol. Se referă de asemenea la agresiunea sexuală cu sau fără contact fizic, inclusiv agresiunea sexuală facilitată de droguri, agresiunea sexuală săvârșită asupra partenerului marital împotriva voinţei sale, agresiunea sexuală împotriva unei persoane lipsite de apărare, atingerile sau stimulările sexuale nedorite, hărţuirea și amenințarea de natură sexuală.

Sursă: Extras din Eurostat, http://appsso. eurostat.ec. Europa.eu/nu-i în 2014 și 2015. Incidentele au variat de la sărutări și exhibiţionism la pipăiri și viol14.

În Germania s-a înregistrat o creștere frapantă a cazurilor de viol după 2015. Numărul victimelor violului și constrângerii sexuale(*Vergewaltigung und sexueller Nötigung)* a variat între 7.000 și 9.000 pe an în 2000 – 2015, fără vreo tendinţă identificabilă. În 2016 acest număr a fost de 8.102, dar de 11.444 în 2017 – o creștere cu 41%15. Potrivit statisticilor poliţiei germane privind infracţionalitatea (vezi tabelul 10), în 2014 – 2018 s-a înregistrat o creștere semnificativă a infracţiunilor penale împotriva „autodeterminării sexuale”, de la aproape 47.000 la aproape 64.000. Cele mai mari salturi s-au produs în 2017 (până la 18% de la an la an) și în 2018 (până la 14%).

În sfârșit, statisticile din Suedia arată că infracţiunile de natură sexuală împotriva femeilor au fost la niveluri relativ stabile între 2005 și 2011, apoi au avut tendinţa să crească și s-au dublat în 2014 – 201616. E adevărat că definiţia violului s-a modificat după 2013 (s-a schimbat de multe ori, cel mai recent în 2019), dar numai acest lucru nu poate explica creșterea ce a urmat. În total, în 2016 au fost consemnate 20.300 de infracţiuni de natură sexuală, reprezentând o creștere cu 12% faţă de anul precedent17. Și rata hărţuirilor sexuale a crescut după 2014. În 2015, 4, 7% dintre suedezi au spus că au fost hărţuiţi; în anul următor cifra a urcat la 5, 5%18. În mod neobișnuit, mai mult de jumătate dintre infracţiunile de natură sexuală

înregistrate în Suedia în 2016 s-au petrecut în aer liber, sugerând un nivel relativ scăzut al violenţei sexuale domestice 19.

Dovezile din sondaje

Un neajuns major al datelor despre violenţa sexuală este că statisticile oficiale de regulă pun laolaltă tot felul de făptași. Ele nu fac diferenţă între violenţa sexuală săvârșită de indivizi pe care victimele îi cunoșteau și atacurile oportuniste în care făptașii sunt străini. Începând din anii 1990, feministele s-au concentrat pe fenomenul mult mai răspândit al „violului săvârșit de persoane cunoscute”, adică de un soţ, un iubit, un membru al familiei, un prieten sau de o cunoștinţă a victimei20. Dar trebuie să aflăm câte violuri sunt comise de străini. Marea Britanie estimează că 13% dintre violuri au autori niște străini; în Germania cifra se ridică la 20%, iar în Danemarca la 32%21. Prin comparaţie, Statele Unite raportează 22%. Aici, neconcordanţa dintre sursele oficiale și datele autoraportate este deosebit de evidentă. Consiliul Naţional pentru Prevenirea Infracţiunilor (Brottsförebyggande Rådet – Brå) din Suedia spune că doar 12% dintre violuri sunt săvârșite de străini, dar Sondajul Naţional privind Siguranţa, care folosește definiţii diferite ale străinilor și ale cunoștinţelor, stabilește cifra la 35%22. Pare să fie clar că în cazul femeilor există o probabilitate mai mare să reclame la poliţie un act de violenţă sexuală săvârșit de un străin decât să reclame un asemenea act săvârșit de un cunoscut, pe care poate că ar vrea să-l protejeze de urmărirea penală.

Unele cercetări recente efectuate în Germania oferă un punct de plecare edificator pentru modul în care femeile germane percep violenţa împotriva femeilor. În 2004, Ministerul Federal German pentru Probleme de Familie, Vârstnici, Femei și Tineret (Bundesministerium für Familie, Senioren, Frauen und Jugend – BMFSFJ) a publicat *Health, Well-Being and Personal Safety of Women în Germany: A Representative Study of Violence Against Women în Germany.* Asemenea raportului OMS, acest

studiu s-a bazat pe un eșantion reprezentativ mare (n 10.000), pe interviuri standardizate și pe chestionare scrise. Principalul set de date a fost alcătuit din 10.264 de interviuri desfășurate în rândul unor femei cu vârste cuprinse între 16 și 85 de ani din Germania, în perioada februarie-octombrie 2003. Reflectând compoziţia demografică deja în schimbare a ţării, studiul a inclus imigrante rezidente în Germania, aplicând sondaje în rusă și în turcă și implicând cercetători cunoscători ai acestor limbi. Studiul a inclus și femei marginalizate în mod tradiţional, cum ar fi prostituatele, deţinutele și azilantele.

Studiul clasifică violenţa împotriva femeilor în patru categorii: violenţă fizică, violenţă sexuală, hărţuire sexuală și abuz psihologic. Categoria violenţă fizică este de departe cea mai largă, cuprinzând acte de la pălmuirea ușoară până la bătaie, strangulare și folosirea unei arme. Categoria violenţă sexuală a fost limitată în mod deliberat la formele de violenţă explicit infracţionale, cum ar fi violul, tentativa de viol și forme de constrângere sexuală ce implică folosirea sau amenințarea cu forţa fizică. Categoria hărţuire sexuală a fost la fel de vagă. Categoria abuz psihologic a cuprins diverse acte, de la ţipete la amenințări și „teroare psihică” 23.

Conform definiţiei generoase a violenţei fizice din studiu, 37% din totalul intervievaţilor au cunoscut cel puţin o formă de atac fizic sau de violenţă sexuală începând de la vârsta de 16 ani. Conform definiţiei stricte a violenţei sexuale folosite de studiu, 13% au suferit o asemenea agresiune. În total, 42% din totalul intervievaţilor au trecut prin cel puţin o situaţie de violenţă psihologică, iar 58% au declarat cel puţin o formă de hărţuire sexuală. Două cincimi (40%) dintre respondenţi au cunoscut fie abuz fizic, fie abuz sexual sau ambele, deși, când cazurile de abuz au fost limitate la partenerii curenţi sau anteriori, procentul a scăzut la 25%. În aproximativ jumătate dintre cazurile de violenţă fizică și abuz sexual vinovăţii au fost partenerii și foștii parteneri24. Persoanele necunoscute victimei au alcătuit 19, 5% dintre autorii

violenţei fizice și 14, 5% dintre autorii abuzului sexual.

Potrivit autorilor raportului, aceste cifre despre răspândirea fenomenelor trebuie să fie considerate „estimări minime conservatoare” 25. Ele au plasat Germania aproape de vârful clasamentelor europene în ce privește violenţa fizică împotriva femeilor – ratele din alte ţări europene derivate din cercetări similare variau între 14% și 30%, iar ratele violenţei sexuale în Germania se aflau undeva între Islanda (5%) și Suedia (34%). Evident, datele studiului au indicat un nivel al violenţei împotriva femeilor mult mai ridicat decât cel din statisticile oficiale privind infracţionalitatea în Germania.

Merită să facem și alte observaţii. Mai întâi, întrucât circa jumătate dintre făptași erau parteneri conjugali, locul desfășurării violenţei împotriva femeilor a fost adesea propria locuinţă. În schimb, notează autorii, „locurile publice precum străzile și parcurile, de regulă locurile în care femeile se simt în pericol, au fost indicate mult mai rar ca scene ale violenţei, în 26% dintre cazurile de agresiuni fizice și în 20% dintre cazurile de agresiuni sexuale” 26. În al doilea rând, prostituatele, deţinutele și refugiatele *(n =* 65) au fost afectate de violenţele fizice și de agresiunile sexuale într-o măsură mai mare decât femeile germane din studiul reprezentativ general. Dintre imigrante, turcoaicele (n = 397) și rusoaicele (n = 862) au declarat situaţii de violenţă sexuală și de hărţuire sexuală într-un procent similar cu cel al etnicelor germane. Totuși, frecvenţa violenţei fizice a fost mai mare în rândul ambelor grupuri de imigrante. Turcoaicele au declarat o frecvenţă a violenţei sexuale oarecum mai scăzută decât cea declarată de est-europence27 Pe de altă parte, turcoaicele au declarat rate ale violenţei fizice săvârșite de partenerul conjugal uimitor de ridicate, de 38%, comparativ cu 25% din populaţia generală de sex feminin a Germaniei, inclusiv forme specifice de violenţă fizică extremă, cum ar fi bătăile, strangulările și amenințările cu moartea28. Cu alte cuvinte, chiar înainte de marea migraţie a popoarelor din 2009 – 2018, existau deja motive de îngrijorare legate de

violenţa împotriva femeilor din comunitatea musulmană a Germaniei.

Din 2004, de la apariţia studiului *Health, Well-Being and Personal Safety of Women în Germany,* nu s-a mai publicat nicio altă cercetare naţională comparabilă ca sferă și rigoare metodologică. Prin urmare, există un vid de informaţie considerabil, ce se va menţine până la publicarea unui studiu nou care să folosească o metodologie similară. În 2018 s-a făcut o cercetare comparabilă cu studiul din 2014, de către Deborah F. Hellmann, Max W. Kininger și Sören Kliem, pe baza unor date din 2011 de la Institutul de Cercetări Criminologice din Saxonia Inferioară (Kriminologisches Forschungsinstitut Niedersachsen – KFN) 29. Datele KFN provin dintr-un eșantion reprezentativ de femei germane (n = 11.428), chiar dacă numai de la cele cu vârste cuprinse între 21 și 40 de ani. Autorii au descoperit că rata violenţei împotriva femeilor raportată în studiul KFN din 2011 era substanţial mai redusă decât cea din studiul mai vechi al BMFSFJ: prevalenţa în cursul vieţii a experienţelor de violenţă sexuală a fost de 5, 4%. Ei au descoperit și că „abuzul fizic și sexual în timpul copilăriei, ca și statutul de divorţată, separată sau văduvă" erau „cel mai relevant complex de factori indicatori ai riscului, sporind până la 17% rata prevalenţei pe o perioadă de cinci ani a victimizărilor din cauza violenţei sexuale suferite" 30.

Pe scurt, ca în cazul tuturor ţărilor europene, nu se poate spune că în Germania nu exista violenţă împotriva femeilor înainte de fluxul semnificativ de migranţi și azilanţi din jurul anului 2015. Întrebarea crucială este: în ce măsură a dus acest flux la o creștere a incidenţei violenţei împotriva femeilor?

Corelaţie sau cauzalitate?

Ideea că imigraţia duce la creșterea rapidă a ratei infracţiunilor violente – și în special a celor de natură sexuală – a fost avansată în mod repetat de populiștii de dreapta în ultimii ani. Știm și că agenţiile rusești implicate în „războiul informatic" au căutat să întărească această

idee: pe Instagram au fost în jur de trei sute de postări cu surse rusești ce au conţinut cuvântul *rapefugee*[3] în 201631. Dar, după cum se arăta clar într-un raport publicat *in Der Spiegel* în 2018, site-uri precum Rapefugees.net și Truth24.net exagerează sistematic responsabilitatea migranţilor pentru infracţiunile de natură sexuală32. În aproape o treime dintre cele 291 de cazuri pe care revista le-a investigat începând din anul 2016 – în 95 de cazuri, mai exact – suspecţii sau făptașii erau într-adevăr refugiaţi. Într-o altă treime (84) din cazuri, agresorii au rămas neidentificaţi. Celelalte cazuri au implicat străini cu statutul rezidenţial nesoluţionat, cetăţeni UE sau, în 22 de cazuri, cetăţeni germani. Pe site-ul Rapefugees.net, 205 din 291 de incidente figurau drept violuri și doar în 59 de cazuri se suspecta violul. În 47 de cazuri autorităţile au stabilit că incidentul nu îndeplinea criteriile pentru a fi considerat infracţiune. Condamnări pentru acuzaţia de viol s-au făcut în cazul a 18 refugiaţi; de asemenea, tribunalele au condamnat (sau au menţinut decizii împotriva a) 51 de refugiaţi pentru abuz sexual sau agresiune sexuală în mai mult de jumătate dintre cazuri. Alţi 18 străini au fost condamnaţi, dar aceștia nu erau refugiaţi, ci persoane al căror statut de ședere rămâne nesoluţionat, inclusiv turci, afghani, sârbi, un azer și un turist ucrainean. O parte dintre infracţiunile pentru care au fost condamnaţi refugiaţi au avut loc în tabere de refugiaţi și au fost săvârșite împotriva altor refugiaţi33.

Dar faptul că unele site-uri populiste exagerează o problemă nu înseamnă că aceasta este cu totul închipuită. Beatrix von Storch, vicepreședinta Alternative für Deutschland, a afirmat că în 2017, 447 de omoruri cu și fără premeditare au fost comise de migranţi ilegali în Germania. Potrivit Ministerului de Interne german însă, migranţii ilegali au comis sau au încercat să comită doar 27 de omoruri în 2017. Dar, la numărarea tuturor azilanţilor și refugiaţilor, s-a ajuns într-adevăr la 447 de

3 Termen rezultat din combinarea cuvintelor *rape* (viol) și *refugee* (refugiat) (n.tr.).

victime.

Am văzut că, în special în 2015 și 2016, a avut loc o creștere rapidă a trecerilor ilegale ale frontierelor și a cererilor de azil în Europa, precum și că majoritatea persoanelor care au intrat erau bărbaţi tineri, iar dintre aceștia, relativ puţini au părăsit apoi Europa, chiar dacă li s-au respins cererile de azil. De asemenea, am văzut că a crescut numărul infracţiunilor de violenţă sexuală în unele dintre ţările spre care s-au îndreptat un număr substanţial de migranţi. Dar există oare o legătură cauzală între creșterea migraţiei și creșterea infracţionalităţii sexuale? Sau e vorba doar de propagandă a extremiștilor de dreapta?

În majoritatea ţărilor europene, statisticile poliţiei nu indică statutul din perspectiva migraţiei, etnia sau religia infractorilor. E posibil să le știm vârsta și ocazional detalii despre starea sănătăţii lor mintale, însă de regulă nici motivaţiile lor nu se regăsesc în datele oficiale. Cu toate acestea, în ţările care colectează date despre statutul din perspectiva migraţiei – și, un lucru foarte important, le fac publice – vedem într-adevăr dovada unei relaţii cauzale între creșterea migraţiei și cea a violenţelor sexuale.

Ministerul Federal de Interne al Austriei face public acest statut al suspecţilor în statisticile sale infracţionale. Începând din 2009, infracţiunile de natură sexuală au sporit cu 11, 8%. În cele 936 de cazuri de viol declarate în 2018, mai mult de jumătate dintre suspecţi (55%) nu erau cetăţeni austrieci. În 2017, în 11% din totalul cazurilor declarate de viol și de hărţuire sexuală din Austria suspecţii au fost azilanţi, deși alcătuiau mai puţin de 1% din populaţia totală34. Din categoria mai generală a „străinilor” – care include alţi cetăţeni non-austrieci, alcătuind în jur de 19% din populaţia Austriei – au fost suspecţii din aproape o treime din cazurile de viol și de hărţuire sexuală35.

Agenţia naţională de statistică a Danemarcei, Statistics Denmark, clasifică condamnările în funcţie de originea sau de descendenţa non-occidentală a făptașilor.

Dovezile sunt frapante: o mare parte dintre condamnaţi! pentru infracţiuni de natură sexuală sunt imigranţi „non-occidentalr și descendenţii lor – circa două cincimi din condamnările pentru viol și între un sfert și o treime din condamnările pentru pipăire –, deși ei reprezintă mai puţin de 13% din populaţie36.

Tabelul 9. *Procentul infracţiunilor de natură sexuală din Danemarca săvârșite de „imigranţi non-occidentali și descendenţii lor”.*

	2014	2015	2016	2017	2018
% din condamnările pentru viol: imigranţi non-occidentali și descendenţii lor	47%	32%	42%	45%	39%
% din condamnările pentru pipăire: imigranţi non-occidentali și descendenţii lor	21%	26%	28%	35%	18%
% din totalul infracţiunilor de natură sexuală: imigranţi nonoccidentali și descendenţii lor	14%	14%	16%	21%	11%

Sursă: „ŞTRAFNA4: Persons Guilty în Crimes Aged 15 – 79 Years by Type of Offence and Country of Origin”, Statistics Denmark, https://www.statbank.dk/ statbank5 a/Selectivarval/Define.asp? Main Table = ŞTRAFNA4 & Plânguage = l & PXSID = O & wsid = cflist

Și în Suedia vecină sunt colectate date despre statutul legat de migraţie al infractorilor, dar ele nu au mai fost făcute publice de mai bine de un deceniu. Potrivit unui

set de date publicat în 1996, probabilitatea de a comite un viol era de 4, 5 ori mai mare în cazul indivizilor cu istoric migrator decât în cel al nativilor suedezi37 Cel mai recent studiu oficial, efectuat în 2005, arată că probabilitatea de a fi suspecţi în infracţiuni de natură sexuală era de cinci ori mai mare în cazul imigranţilor decât în cel al etnicilor suedezi38. Când a fost presat cu privire la această situaţie, în 2015, ministrul suedez de Justiţie a refuzat să publice date actualizate39. La această opacitate din Suedia se adaugă faptul că materialul probator nu este publicat sistematic, astfel că informaţiile despre condamnări pot fi obţinute numai dacă se solicită documente despre cazuri individuale de la fiecare tribunal în parte. Consiliul Naţional Suedez pentru Prevenirea Infracţionalităţii a actualizat recent statutul din perspectiva migraţiei al *victimelor* infracţiunilor de natură sexuală. Conform studiului pe care l-a comandat în 2017 asupra infracţionalităţii în Suedia, probabilitatea ca persoanele născute în Suedia din doi părinţi migranţi să fie victimele unor infracţiuni de natură sexuală era semnificativ mai mare (4, 4%) decât în cazul celor cu doar un părinte migrant (1, 5%) sau al celor cu ambii părinţi etnici suedezi (2, 5%). Vom reveni mai jos la fenomenul infracţionalităţii „migranţilor împotriva migranţilor”. La sfârșitul anului 2019, sociologul Göran Adamson a publicat un studiu cu finanţare privată asupra autorilor infracţiunilor de natură sexuală, pe baza unor date obţinute de la Brå. Concluzia studiului era că suprareprezentarea migranţilor de primă generaţie la categoria infracţiuni de natură sexuală scăzuse, deși rămânea destul de stabilă dacă erau incluși migranţii de a doua generaţie și străinii neînregistraţi. În ceea ce privește violurile, procentul de autori imigranţi părea să fie în scădere, deși acest lucru se putea datora modificărilor din definiţia juridică a violului. Ca răspuns la presiunile din partea opiniei publice, Brå a anunţat că va colecta și va publica date noi în 2021.

Frustrat de această lipsă de transparenţă cu privire la autorii infracţiunilor de natură sexuală, un ziar suedez a

urmărit cele 58 de cazuri individuale de viol în grup înaintate unor tribunale suedeze între 2012 și 201740. Publicaţia a descoperit că, dintre cei 112 bărbaţi condamnaţi, 70% aveau sub 20 de ani, trei sferturi s-au născut în străinătate, iar 41% erau azilanţi41. Televiziunea publică suedeză a difuzat un documentar despre procentul imigranţilor dintre autorii de infracţiuni de natură sexuală condamnaţi pe baza deciziilor unor instanţe din 2012 – 2017. În total, 58% s-au născut în străinătate. Dintre cei 129 de condamnaţi pentru viol cu agresiune fizică, 110 s-au născut în străinătate.

Dintre cei 94 de participant la viol în grup, 70 s-au născut în afara Europei42.

După un potop de agresiuni din timpul festivalului de muzică „We Are Sthim" din 2015, principalul responsabil pentru evenimente din cadrul administraţiei orașului Stockholm a recunoscut că „în cazurile în care am reușit să reţinem suspecţi, aceștia sunt de origine străină, refugiaţi sosiţi recent, cu vârste cuprinse între 17 și 20 de ani, veniţi în Suedia fără familiile lor" 43. Analizând reclamaţii de hărţuire de la festivalul din 2015, ziarul suedez *Expressen* a scos la iveală faptul că 15 dintre cei 16 autori aveau origini în Orientul Mijlociu, Asia de Sud sau Africa44.

În Franţa, Ministerul de Interne recunoaşte că străinii sunt suprareprezentaţi printre autorii infracţiunilor de natură sexuală. Deși reprezintă doar 7% din populaţie, aceștia sunt suspecţi în 14% dintre infracţiunile de natură sexuală. În 2018, 9% din cei condamnaţi pentru infracţiuni de natură sexuală erau de origine africană45.

Cifrele de la Biroul Federal al Poliţiei Judiciare din Germania (Bundeskriminalamt – BKA) arată că, începând din 2014, proporţia suspecţilor non-germani din statisticile privind infracţionalitatea a depășit 30%, dacă excludem infracţiunile referitoare la procesarea cererilor de azil și neregulile administrative46. Procentul non-germanilor în rândul suspecţilor în cazurile de violenţă sexuală a crescut de la 18% în 2014 la 29% în 2018. În 2016 s-a introdus

categoria nouă „viol, constrângere sexuală și agresiune sexuală în cazuri deosebit de grave, inclusiv cele cauzatoare de moarte” în 2016 și în următorii doi ani, în aproape două cincimi din totalul cazurilor au fost suspecţi non-germani. În 2017 și 2018, mai mult de două cincimi dintre suspecţii în cazurile încadrate la noua categorie a hărţuirii sexuale erau non-germani. Și, cu toate că numărul cazurilor de abuz sexual a rămas constant, la circa 22.000 pe an, proporţia suspecţilor non-germani a crescut de la 15% în 2014 la 23% în 2016, 2017 și 2018.

E adevărat că termenul „non-german” acoperă o gamă largă de categorii, inclusiv (de exemplu) cetăţenii din alte state membre ale UE. Dar putem fi mai preciși. În statisticile germane referitoare la infracţionalitate, categoria *Zuwanderer* (imigrant)

Tabelul 10. *Infracţiuni sexuale în Germania, cele mai grave categorii și autori non-germani, 2014 – 2018*

		2014		2015		2016	
Infracţiune sau categoria infracţiunii	Cazuri consemnate	Suspecţi non-germani (%)	Cazuri consemnate	Suspecţi non-germani (%)	Cazuri consemnate	Suspecţi non-germani (%)	Cazuri consemnate
Omucidere deriturăsexuală	18	5,9	13	9,1	9	57,1	
Total infracţiuni împotriva autodet	46.982	18,4	46.081	20,5	47.401	25,9	47.04

erminării sexuale							
Viol, constrângere sexuală și agresiune sexuală în cazuri deosebit de grave, inclusiv cele cauzatoare de moarte					7.919	38, 8	.28
Agresiune sexuală și constrângere sexuală, cazuri deosebit de grave							
Agresiune sexuală, constrângere							

sexuală și viol cauzato are de moarte							
Hărţuire sexuală							619
Infracţiuni săvârșite în cadrul unor grupuri							
Abuz sexual	22.422	15, 2	21.860	18, 0	22.674	23, 2	.60

Sursa: Extras din BKA, https://www.bka.de/EN/CurrentInformation/PolicelrimeStatistics/policecrimestatisticsnode.html a fost folosită până în 2016 pentru identificarea suspecţilor care făcuseră cerere de azil, a celor cărora li se respinsese cererea și a rezidenţilor ilegali. Această definiţie a fost lărgită în 2017 pentru a-i include pe solicitanţii de azil a căror cerere a fost aprobată și care anterior fuseseră încadraţi într-o categorie mai generală. Alte statistici germane oficiale nu folosesc termenul *Zuwanderer,* ci categoria *Schutzsuchende* (persoană care caută protecţie), pentru a-i indica pe solicitanţii de azil, indiferent dacă aceștia au primit răspuns la cerere, dacă beneficiază de protecţie temporară sau dacă li s-a comunicat să părăsească ţara. Asta înseamnă că cifrele de dinainte și de după 2017 nu sunt strict comparabile cu cele mai recente, întrucât e posibil ca statutul în ce privește migraţia al azilanţilor să se fi schimbat. Însă, pentru scopurile cercetării mele, statutul lor nu are importanţă. Contează numai că procentul azilanţilor suspecţi sau condamnaţi în cazuri de

infracţiuni de natură sexuală crește în mod clar. Deși ei alcătuiesc doar 1% sau 2% din populaţia Germaniei începând din 2015, azilanţii au fost în mod disproporţionat responsabili de infracţiunile de natură sexuală incluse în statistici, alcătuind aproape 12% din numărul suspecţilor până în 2018.

Tabelul 11. Zuwanderer *ca procent din numărul autorilor infracţiunilor de natură sexuală în Germania, 2013 – 2018*

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Număr (procent) de cazuri de infracţiuni de natură sexuală rezolvate (inclusiv tentative) săvârșite de *Zuwanderer* (definiţi ca azilanţi, azilanţi cu cerere de azil respinsă și rezidenţi ilegali)	59 (1,9 6%)	949 (2, 6%)	1. (4,683 6%)	3. (9,404 1%)	5. 258 (11, 9%)	046 (11, 8%)
Număr (procent) de *Zuwanderer* suspecţi în infracţiuni de natură sexuală.	N/A	879 (2, 7%)	1. (4,548 8%)	3. (9,329 9%)	4. 852 (12, 2%)	626 (12, 4%)
Schutzs uchende ca	0, 76%	0, 92%	1, 28%	1, 94%	2, 04%	

procent din populaţia germană**						

Notă: în 2017, definiţia imigrantului în aceste statistici a fost modificată pentru a-i include și pe solicitanţii de azil cu cerere aprobată. La momentul respectiv, definiţia infracţiunilor de natură sexuală a fost lărgită și asupra hărţuirii sexuale.

Surse: „PKS, „Polizeiliche Kriminalstatistik 2017 and 2018 Ausgewählte Zahlen în Überblick”. „Schutzsuchende nach Schutzstatus, Statistisches Bundesamt, „Schutzsuchende Ergebnisse des Ausländerzentralregisters”, Fachserie 1, Reihe 2.4, 28.

Cifrele referitoare la infracţiunile de natură sexuală deosebit de grave, cum ar fi violurile, sunt și mai mari, 16, 3% dintre acestea fiind săvârșite de *Zuwanderer* în 2018 (vezi tabelul 12).

Tabelul 12. Zuwanderer *ca procent din numărul autorilor infracţiunilor grave de natură sexuală în Germania, 2017 – 2019*

	2017	2018	2019
Cazuri de viol, constrângere sexuală și agresiune în cazuri deosebit de grave cauzatoare de moarte	11.282	9.234	9.423
Total suspecţi	9.414	8.047	8.189
Suspecţi care erau *Zuwanderer*	1.495 15, 9%	1.316 16, 4%	1.242 15, 2%

Sursă: PKS, „Polizeiliche Kriminalstatistik 2019 Ausgewählte Zahlen în Überblick”, 14, categoria 111.000, și rapoarte PKS din anii anteriori.

Un raport intitulat *Bundeslagebild Kriminalität im Kontext von Zuwanderung 2017* („Situaţia infracţionalităţii naţionale în contextul imigraţiei 2017”) a fost publicat de Oficiul Federal German al Poliţiei Judiciare în 2017. Acesta arată că, la toate categoriile de infracţiuni, azilanţii alcătuiau 8, 5% dintre suspecţi47. Cifra era ușor mai mare pentru infracţiunile de natură sexuală, unde *Zuwanderer* erau suspecţi în 9% din cazuri48. În tabelul 13 putem vedea naţionalitatea suspecţilor *Zuwanderer* de-a lungul anilor. După cum se observă imediat, Siria, Afghanistan și Irak acoperă o parte foarte mare din total.

Tabelul 13. *Naţionalitatea* Zuwanderer *suspecţi în infracţiuni de natură sexuală în Germania, 2014 – 2018*

	2014	2015	2016	2017	2018
Siria	471	1.716	1.203	1.271	
Afghanistan	959	1.899	1.031	1.180	
Irak	573	973	475	572	
Pakistan	571	1.012	728	209	
Eritreea			777	1.033	
Iran		379	1.512	1.178	
Nigeria			649	1.173	
Somalia			695	1.162	
Maroc		510	1.125	1.115	
Algeria		600	1.200		
Gambia				782	

Kosovo	20				
Albania	8				
Serbia	48				

Sursă: „Polizeiliche Kriminalstatistik 2017 – Bedeutung, Inhalt, Aussagekraft", Bundeskriminalamt, 8 mai 2018, https://www.bka.de/DE/AktuellenInformationen/Statistikenlagebilder/ Polizeiliche Kriminalstatistik/PKS2017/pks2017 node.html

Din datele regionale se conturează o imagine asemănătoare. Joachim Herrmann, ministrul de Interne bavarez, a anunţat cu puţină vreme înainte de alegerile federale din Germania din septembrie 2017 că numărul de violuri și abuzuri sexuale grave înregistrate în Bavaria crescuse cu 48% în prima jumătate a anului. În total, 126 dintre cele 685 de infracţiuni puteau fi puse pe seama unor imigranţi (inclusiv dintre cei cu drept de azil), cu 91% mai mult decât în aceeași perioadă a anului anterior49, în Saxonia Inferioară – al patrulea land german ca număr de azilanţi primiţi – s-a înregistrat o creștere de 10, 4% a infracţiunilor cu violenţă între 2014 și 2016, conform unui studiu comandat de BMFSFJ și publicat de Universitatea de Ştiinţe Aplicate din Zürich. Această creștere a inversat un declin al infracţiunilor cu violenţă care se înregistra din 2007. În aceeași perioadă, numărul refugiaţilor înregistraţi în Saxonia Inferioară cel puţin s-a dublat. Până la sfârșitul anului 2016, în jur de 750.000 dintre cei opt milioane de locuitori ai landului nu erau cetăţeni germani, iar aproape 170.000 dintre ei depuseseră cerere de azil. Între 2014 și 2016, numărul de cazuri de viol din Saxonia Inferioară implicând azilanţi ca suspecţi a crescut de cinci ori, iar numărul suspecţilor de viol din alte segmente ale populaţiei a scăzut: suspecţii germani cu 11, 5% și non-germanii (adică alţi străini care nu cereau azil) cu 13, 5%.

Mai bine de 92% din creșterea numărului de infracţiuni violente putea fi pusă pe seama unei minorităţi reduse, dar violente de nou-veniţi, suprareprezentaţi printre autori fiind mai ales bărbaţi tineri (între 14 și 30 de ani) din Maroc, Algeria și Tunisia. (Autorii au emis ipoteza că afghanii, irakienii și sirienii erau subreprezentaţi din cauza percepţiei că aveau șanse mai mari să li se acorde azil.) în nouă din zece omoruri și în trei sferturi din cazurile de vătămare corporală gravă victimele erau alţi migranţi. Dar în 70% din tâlhării și în 58, 6% din cazurile de viol și agresiune sexuală victimele erau germani50.

Cea din urmă statistică este probabil cea mai frapantă. Totuși, cea mai recentă cercetare academică pe această temă – publicată în 2019 sub auspiciile Institutului de Economia Muncii (Institut zur Zukunft der Arbeit – IZA) – pune sub semnul întrebării relaţia dintre intensificarea migraţiei și creșterea violenţei sexuale. După cum afirmă Yue Huang și Michael Kvasnicka, „rezultatele noastre nu susţin opinia că germanii au fost victimizaţi într-un număr mai mare de către refugiaţi, măsurată în funcţie de rata victimizării lor în infracţiuni cu suspecţi refugiaţi” 51. Huang și Kvasnicka s-au concentrat asupra „ratelor reale ale victimizării populaţiei locale de către refugiaţi sau străini”, eliminând infracţiunile cu autori și victime străini, infracţiunile cu autori și victime germani, precum și infracţiunile cu autori germani și victime străini. La baza studiului au stat statistici districtuale – pentru distribuţia regională a refugiaţilor; statistici privind ajutoarele sociale acordate solicitanţilor de azil – pentru compoziţia lor din punctul de vedere al genului, al structurii pe vârste și al tipului de locuinţă; și extrase de date speciale din partea Statisticilor Infracţionale ale Oficiului Federal German al Poliţiei Judiciare. Autorii au observat că, în situaţiile în care refugiaţii nu erau cazaţi în număr mare în anumite zone, rata infracţionalităţii tindea să fie mai redusă, precum și că proporţia de bărbaţi și de femei în rândul refugiaţilor nu avea niciun efect. Autorii „nu au găsit […] vreo dovadă a unei legături sistematice între scara

imigraţiei refugiaţilor […] și riscul ca germanii să devină victime ale unei infracţiuni în care refugiaţii sunt suspecţi” 52. Pe scurt, „fluxurile de refugiaţi în Germania nu au un efect semnificativ din punct de vedere statistic asupra ratei victimizării” 53. Huang și Kvasnicka au tras concluzia că acest rezultat central „este valabil nu numai în cazul numărului total de infracţiuni cu victime înregistrate în statisticile infracţionale ale poliţiei, ci și al subcategoriilor unor asemenea infracţiuni, cum ar fi tâlhăria (infracţiuni de natură economică), vătămarea corporală (infracţiuni violente) și violul și constrângerea sexuală (infracţiuni de natură sexuală)” 54.

Abordarea lui Huang și Kvasnicka prezintă însă câteva dificultăţi importante. După cum recunosc autorii, „dacă luăm în considerare nonliniarităţile […] o creștere cu o abatere tip a fluxurilor de refugiaţi ridică rata infracţionalităţii la nivel districtual cu […] 1, 67% faţă de valoarea pe care o avea în 2014, iar a ratei victimizării la nivel districtual cu […] 2, 27% faţă de valoarea ei din 2014” 55. Totuși, principalul punct slab al studiului lor este că se concentrează în mare parte pe schimbările dintre 2014 și 2015, deși (așa cum am văzut) adevăratul salt al nivelului de violenţă sexuală s-a produs în 2017. Mai exact, principala lor variabilă dependentă a fost „schimbarea înregistrată între 2014 și 2015 a numărului la nivel districtual de germani victimizaţi în infracţiuni cu cel puţin un suspect refugiat” 56. Autorii studiului au afirmat că, pe baza regresiilor lor, „nu există […] vreun indiciu că riscul germanilor de a fi victimizaţi de către refugiaţi a crescut când refugiaţii s-au stabilit în număr mai mare în districtul de reședinţă al germanilor, ca urmare a crizei refugiaţilor din 2015”. Dar criza refugiaţilor *a început* abia în a doua jumătate a anului 2015 – mai exact, la sfârșitul lui august, când cancelarul Angela Merkel a deschis frontierele germane pentru refugiaţi (vezi capitolul 7). Așadar, modificările la nivelul ratei infracţionalităţii în 2014 – 2015 nu ne spun aproape nimic despre ce s-a întâmplat „ca urmare a crizei refugiaţilor din 2015” 57. Nici adăugarea

unor date pentru 2016 la finalul studiului nu abordează satisfăcător dovezile că 2017 și 2018 par să fi fost anii de vârf ai infracţiunilor violente – și în special ai infracţiunilor de natură sexuală – săvârșite de refugiaţi.

În Anglia victoriană a început să circule o glumă cum că există „minciuni, naiba să le ia de minciuni, și statistici”. După cum am văzut, statisticile referitoare la imigraţie, la infracţionalitate – mai ales infracţiunile de natură sexuală – și la rolul imigranţilor în infracţionalitate au prea multe neajunsuri pentru ca orice argumente legate de politici să se bazeze exclusiv pe ele. Cu toate acestea, se pare că avem aici o dovadă că intensificarea imigraţiei în Europa în jurul anului 2015 a dus la o creștere semnificativă a violenţei sexuale în ţările care au primit cel mai mare număr de migranţi. Dar cum se explică acest fapt? Despre ce era vorba?

Capitolul 4

Taharrush gamea (jocul violului) sosește în Europa în paginile care urmează voi prezenta pe scurt unele dintre cazurile individuale de agresiune și hărţuire sexuală cu care m-am întâlnit. Toate au fost raportate la nivel local de poliţie și uneori de mass-media, iar majoritatea cazurilor, dar nicidecum toate au ajuns în sălile de judecată și s-au încheiat cu condamnări. Prezint aceste tragedii individuale mai degrabă ca un eșantion decât ca o listă definitivă de acte de agresiune și hărţuire sexuală. De fapt, după cum urmează să explic, nu vom cunoaşte probabil niciodată cu totul amploarea acestei probleme.

Voi lua la rând un număr de ţări și voi începe cu Germania, unde au fost primiţi cei mai mulţi azilanţi între 2015 și 2018, apoi voi trece la Italia, Franţa, Suedia, Austria, Ungaria și Danemarca.

Eu sau asistenţii mei am călătorit în fiecare dintre aceste ţări pe parcursul documentării pentru cartea de faţă, ca să vedem personal în ce măsură pot fi coroborate relatările publicate. De asemenea, am trăit noi înșine fenomenul hărţuirii. În timpul unei călătorii la München, traducătoarea noastră a fost pipăită de un african înalt pe

când traversa strada. Bărbatul a lovit-o peste coapsă, de care a prins-o și a strâns-o în timp ce trecea pe lângă ea. Translatoarea a spus că i-a simţit gestul mai degrabă ca venind din partea unui stăpân decât ca având o natură sexuală. El îi arătase că mersul pe acea stradă este ceva ce ea poate face numai în condiţiile lui. Ea a scăpat oarecum nevătămată, dar nu putem spune același lucru și despre femeile ale căror experienţe nefericite sunt relatate în continuare. Urmează o lectură tulburătoare, dar vă îndemn să nu o abandonaţi, cum au făcut mulţi.

O selecţie a cazurilor în 2016, o femeie de 45 de ani care făcea jogging într-un parc din München a fost atacată de la spate. Atacatorul său a sugrumat-o atât de puternic cu bentiţa ei, încât i-a produs leziuni pe gât și ea și-a pierdut cunoștinţa. A violat-o, apoi a lăsat-o într-un tufiș. În urma unei verificări inopinate la locul de muncă al agresorului, poliţia i-a identificat ADN-ul. Această probă l-a implicat și în violarea cu un an înainte a unei femei de 19 ani care făcea jogging în Rosenheim, un oraș din apropiere. Violatorul era un azilant de 28 de ani cunoscut la tribunal ca Emrah T. Iniţial a pretins că e sirian, dar Emrah T. s-a dovedit a fi un kurd din Turcia care făcuse cerere de azil în Germania în 2015, împreună cu soţia sa însărcinată și cu fiul său minor1.

În septembrie 2017, o altă femeie care făcea jogging în apropiere de lacul Rosenheim a fost îmbrâncită la pământ și molestată. De data aceasta, femeia avea 23 de ani, iar agresorul ei era un nigerian de 32 de ani care începuse să urmărească alergători cu o zi înainte. În instanţă s-a dovedit că bărbatul săvârșise și alte infracţiuni și că, deși cererea de azil îi fusese respinsă, locuia într-un spaţiu din apropiere destinat azilanţilor. A fost condamnat la 5 ani de închisoare.

Anterior, în iulie, o femeie de 39 de ani care se plimba în apropiere de malul unui râu din Garmisch-Partenkirchen, lângă graniţa cu Austria, a fost atacată de la spate și agresată sexual de un azilant irakian de 20 de ani2.

În incidente separate din 2017, două germane au fost urmărite după ce au părăsit un adăpost local destinat azilanţilor, unde îşi vizitaseră nişte cunoştinţe. Prima era o femeie de 43 de ani din Bamberg3. Ea a fost bătută și violată de un somalez de 17 ani care locuia la adăpostul respectiv și care a urmărit-o până într-un pasaj subteran din apropiere4. A doua victimă era o fată de 16 ani care a fost urmărită după ce a plecat de la un centru pentru azilanţi din Höhenkirchen-Siegertsbrunn, lângă München. Pe drum spre o gară din apropiere, a fost violată de trei afghani cu vârste cuprinse între 17 și 27 de ani, unul dintre ei figurând cu cerere de azil respinsă5

Caracterul oportunist al acestor atacuri este frapant. Patru azilanţi eritreeni au violat o femeie de 56 de ani din Dessau, în același an. Ea aduna sticle reciclabile în spatele unei școli, în apropiere de locul în care cei patru consumau alcool. Au ademenit-o promiţându-i că îi vor da sticlele să le recicleze, însă au spart o sticlă, au tăiat-o pe faţă și au violat-o în grup. Pe parcursul procesului, bărbaţii nu au manifestat nicio urmă de remușcare faţă de victimă, care a stat în spital zile la rând. Doi dintre făptași au cerut o pedeapsă redusă susţinând că sunt minori, însă instanţa le-a probat vinovăţia ca adulţi de peste 18 ani.

Același tip de atac aparent spontan a fost raportat în ianuarie 2019 de poliţia din Hamburg. O femeie de 29 de ani a fost agresată sexual de un „african negru” de 20 și ceva de ani în apropierea unei biserici, într-o duminică dimineaţa. Bărbatul a apucat-o pe femeie de la spate, a împins-o la pământ între două mașini parcate și a agresat-o6.

În august 2018, un somalez de 19 ani a intrat prin efracţie într-un centru rezidenţial de bătrâni din Halle, din centrul Germaniei. A agresat-o sexual pe una dintre locatare, o femeie de 74 de ani, pur și simplu „pentru că voia să facă sex”. Și-a aruncat victima pe pat, a bătut-o și a sugrumat-o, dându-și pantalonii jos ca să o violeze, însă ea a reușit să strige după ajutor. Bărbatul a fost arestat câteva zile mai târziu pentru o altă tâlhărie și a primit o

pedeapsă juvenilă de 7 ani7

Franziska W., de 18 ani, a plecat dintr-un club de noapte din Freiburg, în octombrie 2018, cu un azilant sirian pe care îl cunoscuse înăuntru8. Ea nu știa însă că noua sa cunoștinţă era căutată de poliţie pentru infracţiuni legate de droguri și ca suspect într-un viol în grup. Majid H. avea 21 de ani la acea dată. Se pare că a drogat-o pe fată, a târât-o în spatele unui gard viu și a violat-o. Apoi le-a dat telefon prietenilor săi, invitându-i să i se alăture. Potrivit procurorului, Majid le-a spus acestora că este o femeie afară „care poate fi fututăˮ. Timp de câteva ore, 11 bărbaţi – opt sirieni, un irakian, un algerian și un german – cu vârste cuprinse între 19 și 29 de ani au violat-o pe fată sau au fost paravan pentru violatori9. Dintre cei 11, opt au primit între 3 și 4 ani de închisoare, doi au primit pedepse de 4 și 6 luni cu suspendare și unul a fost achitat.

Mass-media din Germania tinde să prezinte izolat asemenea infracţiuni, fiecare atac constituind un singur moment distinct de violenţă tragică. Totuși, pentru că urmăresc această problemă de mulţi ani, nu cred că asemenea infracţiuni sunt incidente izolate. Gândiţi-vă la cazurile cele mai grave (și deci cele mai discutate): omorurile.

Patru tinere germane – două dintre ele încă fete – au fost omorâte de azilanţi între 2016 și 2018. Primul caz a fost violarea și omorârea brutală a unei studente la medicină în vârstă de 19 ani, Maria Landenburger, de către Hussein Khavari. În timp ce Maria se întorcea acasă pe bicicletă de la o petrecere în Freiburg în 2016, Khavari a împins-o de pe bicicletă, a mușcat-o, a sufocat-o și a violat-o, lăsând-o pe malul unui râu, în care ea s-a înecat. La sosirea sa în Germania cu un an înainte, Khavari pretinsese că era afghan și minor neînsoţit; fusese plasat în grija unei familii-gazdă și trimis la școală. Investigaţiile au scos la iveală ulterior că avea 20 și ceva de ani și provenea probabil din Iran. Înainte de sosirea în Germania, fusese condamnat pentru tentativă de omor în Grecia, dar nu și trimis la închisoare. În timpul mărturiei depuse în

cadrul procesului din Germania, poliţiștii greci au afirmat că acesta nu avea remușcări. Când a fost întrebat de ce a împins o femeie în gol de pe o stâncă, Khavari a răspuns: „Păi, nu-i decât o femeie” 10. A fost condamnat la 15 ani de închisoare11.

Corpul Susannei Maria Feldman a fost descoperit într-o zonă împădurită din Mainz, lângă Frankfurt, în iunie 2018. Fata de 14 ani fusese violată și strangulată. Bărbatul condamnat pentru uciderea ei era Ali Bashar, un irakian de 20 de ani care locuia într-un centru pentru azilanţi situat în apropierea locului în care a fost găsită. Membrilor familiei lui Bashar li se respinseseră deja cererile de azil, deoarece erau consideraţi migranţi pe motive economice, și nu refugiaţi. Totuși, autorităţile germane nu îi deportaseră. La pronunţarea sentinţei pentru Bashar, judecătorul a afirmat că acesta crescuse în nordul Irakului într-o familie cu reguli stricte referitoare la gen și că, odată cu intrarea în Germania, „a avut oportunitatea să intre în contact cu femei, inclusiv să aibă contact sexual, și a căutat în mod deliberat fete încă nesigure pe ele” 12. Ca în cazul lui Khavari, Bashar era suspectat de infracţiuni anterioare, printre care jaf armat și participare la violarea în grup a unei fetiţe de 11 ani de la centrul pentru azilanţi unde locuia și el. Se bănuia că a acţionat în complicitate cu un turc de 35 de ani, care locuia de asemenea într-un centru pentru azilanţi din apropiere.

Cu jumătate de an înainte de uciderea Susannei Feldman, un azilant afghan în vârstă de 15 ani pe nume Abdul D. și-a înjunghiat mortal fosta iubită Mia V. Într-o farmacie. Crima a avut loc într-un orășel, Kandel, din apropiere de graniţa cu Franţa. Deoarece Abdul era minor, procesul de judecată nu a fost public; Abdul a primit o pedeapsă juvenilă de 8 ani și 6 luni în închisoare.

În 2015, Ahmad S. a sosit în Germania, pretinzând că este un minor afghan care dorește azil. Cererea i-a fost respinsă, însă el a rămas într-un centru pentru azilanţi din Flensburg, aproape de graniţa de nord a Germaniei. În martie 2018 și-a înjunghiat mortal fosta iubită în vârstă de

17 ani, Mireille, din cauză că aceasta începuse o relaţie cu un alt bărbat. Judecătorul care l-a condamnat pe Ahmad la închisoare pe viaţă a comentat că „el nu o mai considera pe Mireille o persoană independentă; în ochii lui, ea era a lui” 13. Pe parcursul procesului, expertiza a stabilit că Ahmad avea 29 de ani, iar poliţia a adus probe că acesta era șofer de macara, iranian și că fusese implicat într-o altă crimă, dar achitat.

Acestea sunt cazurile extreme, desigur. Dar frapant e că, la fel ca în cazurile de viol pe care le-am descris, ele au în comun anumite aspecte de netăgăduit. Chiar dacă locurile sunt diferite, circumstanţele bărbaţilor implicaţi sunt aceleași: au sosit în Germania odată cu valul de migranţi, au solicitat azil pentru a dobândi drept de ședere, au un istoric de infracţiuni violente și au eludat încercările autorităţilor de a pune legea în aplicare și de a-i scoate din ţară. Acum ei locuiesc în închisori germane, cu excepţia unuia, care s-a sinucis în celulă.

Cu toate că Germania a primit cel mai mare număr de persoane în timpul „crizei migranţilor”, în ţările vecine din Schengen, spaţiul fără graniţe, s-a înregistrat același fenomen – bărbaţi tineri recent sosiţi care au atacat femei nevinovate, deși, în Italia, autorii sunt nou-sosiţi mai degrabă din Africa decât din Orientul Mijlociu.

În martie 2017, un nigerian de 27 de ani care locuia într-un centru de primire a azilanţilor din Bagnoli, lângă Napoli, a agresat sexual o femeie de 41 de ani. În 2018, un somalez de 20 de ani, care tocmai primise statut de protecţie subsidiară din partea autorităţilor italiene, a agresat sexual o femeie de 68 de ani care stătea la soare pe o plajă14.

În Italia au apărut informaţii și despre violuri în grup săvârșite de migranţi. În august 2017, patru imigranţi din Africa de Vest, Nigeria și Maroc, cu vârste cuprinse între 15 și 20 de ani, au fost condamnaţi pentru că au violat o turistă poloneză după ce i-au bătut soţul pe o plajă din Rimini, pe coasta italiană a Mării Adriatice. Patru luni mai târziu, o fată de 16 ani a fost violată de doi migranţi

marocani pe o alee dintr-un sat din apropiere de Avezzano, la circa 80 de kilometri de Roma15. În anul următor, Desirée Mariottini, 16 ani, a fost violată în grup și ucisă în apropiere de gara Termini din Roma. Un senegalez și doi nigerieni sunt suspecţi într-un proces care încă nu s-a încheiat16.

În urma valului de migranţi în Franţa au apărut cazuri similare. În 2016, o interpretă paștună de 38 de ani care traducea pentru un jurnalist a fost violată sub ameninţarea cu cuţitul în celebra tabără de refugiaţi de la Calais cunoscută ca Jungla”, de un grup de afghani17. În 2017, o femeie care se întorcea acasă de la un hotel din Calais unde lucra a fost târâtă într-o pădurice de un migrant eritreean de 22 de ani, care a ameninţat-o cu un cuţit și a violat-o18. În iulie 2018, un migrant marocan de 28 de ani – a cărui cerere de azil fusese respinsă atât în Germania, cât și în Olanda – a fost condamnat pentru că agresase sexual o fetiţă de 11 ani într-o băcănie din Croisilles, Franţa 19. A primit 6 luni de închisoare. În 2017, un migrant sudanez de 26 de ani a agresat sexual două fete de 14 ani în plină zi, pe o stradă din Sinle-Noble, în apropiere de Lille20.

Dintre numeroasele cazuri similare din Suedia, două ies în evidenţă prin reacţiile blânde ale autorităţilor. Într-unul era implicat un somalez de 17 ani pe nume Mahomed, care a urmărit o fată de 13 ani până în toaleta unui centru comercial din Borlänge21. În pofida ţipetelor ei, el a împins-o pe o masă de schimbat scutece și a violat-o. Câteva zile mai târziu, i-a spus că este o „târfă grasă și scârboasă” și a ameninţat-o că „îi va tăia gâtul” și „va sări cu picioarele pe capul ei” dacă îl denunţă la poliţie. O ameninţase într-un mod similar pe o altă fată pe care o agresase anterior, scuipând-o și spunându-i că o va omorî. În iunie 2018 Mahomed a fost condamnat pentru numeroase infracţiuni, inclusiv furt, comportament abuziv, hărţuire sexuală și violarea unor minori. Cu toate acestea, instanţa suedeză nu a găsit „un argument special” în virtutea căruia să-l condamne le închisoare, întrucât era

minor, așa că autorul a primit doar 150 de ore de muncă în folosul comunităţii și obligaţia de a le plăti victimelor compensaţii modeste. În raportul lor, poliţiștii au notat că Mahomed se lăuda că era deasupra legii.

Și cazul lui Arif Moradi, deși mai puţin violent, ilustrează indulgenţa cu care sunt trataţi în Suedia migranţii condamnaţi pentru infracţiuni de natură sexuală. Moradi este un afghan care a intrat în Suedia în 2014, împreună cu alţi 7.044 de minori neînsoţiţi, sperând să obţină azil în acel an. Cererea i-a fost refuzată în 2016, iar guvernul suedez i-a ordonat să părăsească ţara. În timp ce aștepta hotărârea la recursul său, Moradi a frecventat o tabără creștină din Söderköping, unde a agresat sexual o fată de 14 ani. Cazul a fost audiat la Curtea Districtului Norrköping, unde a ieșit la iveală că directorii taberei i-au permis să doarmă în aceeași cameră cu fetele. El o molestase pe una dintre participantele la tabără și, în pofida protestelor ei, și-a continuat atingerile mai mult de jumătate de oră, până când aceasta a ieșit în fugă din cameră, plângând. Conform materialului probator, directorii taberei nu au luat în serios plângerea fetei, însă Moradi a fost găsit vinovat de hărţuire sexuală și condamnat la 21 de zile în închisoare și la o amendă de 7.000 de coroane suedeze (800 de dolari). La patru luni după condamnare, recursul lui Moradi la decizia de respingere a cererii sale de azil a fost audiat de Curtea Suedeză pentru Migraţie. Aceasta i-a acordat un permis de reședinţă de trei ani și statutul de refugiat, parţial datorită convertirii sale la creștinism. Deși curtea a fost informată despre condamnarea sa pentru agresarea unei fete de 14 ani, a decis să nu ia acest lucru în considerare în deliberările cu privire la acordarea statutului de rezident.

La aflarea știrii despre succesul lui Arif la judecarea recursului, prietenii săi suedezi l-au felicitat pe Facebook cu postări pline de admiraţie și emoticoane cu inimioare; între timp acest conţinut a fost șters, dar am făcut capturi de ecran pentru posteritate, în postări se spune:

„Bine ai revenit printre noi!”

„Salut, bine ai revenit la libertate, Arif

„Prieten drag

„La ţanc” „în sfârșit

Un ultim caz suedez ne arată cât de lent se pot învârti rotiţele justiţiei europene. În august 2015 o suedeză a fost violată de trei bărbaţi imediat după ce a ieșit dintr-un bar din apropiere de Strängnäs. Doi dintre autori, care locuiau într-un adăpost pentru refugiaţi din vecinătate, au fost condamnaţi în luna decembrie a acelui an. Dar abia în noiembrie 2019 a fost arestat și al treilea autor22.

Și austriecele au de suferit. În septembrie 2015, o femeie de 72 de ani care îşi plimba câinele în apropiere de un râu din Schwechat, o suburbie a Vienei, a fost trântită la pământ și violată23. În 2018, un afghan de 19 ani pe nume Ziyaoddin O., care sosise cu trei ani în urmă și ceruse azil, a ademenit o albaneză de 20 de ani într-o pădure, unde a violat-o și a amenințat-o cu moartea. După ce a fost acuzat de agresiune sexuală, a ieșit la iveală, ca în atât de multe cazuri, că avea o condamnare anterioară pentru infracţiuni de natură sexuală24.

Insula Dunării este un loc de relaxare popular printre vienezi, cu multe restaurante și locuri unde se poate sta ca să admiri fluviul. Un purtător de cuvânt al poliţiei vieneze a relatat că o mamă care îşi plimba bebelușul în cărucior în zonă în 2017 a fost apucată de gât de un azilant afghan de 17 ani. Acesta a trântit-o la pământ și s-a așezat deasupra ei, dar în timp ce încerca să o sărute, femeia a reușit să-l pună pe fugă mușcându-l de nas. În cele din urmă a fost prins de poliţie cu ajutorul camerelor de supraveghere stradală și al câinilor dresaţi25.

„Ei nu respectă aceleași lucruri pe care le respectăm noi”, a afirmat un avocat în apărarea unui afghan judecat pentru violarea

„Ești cel mai tare model, Moradi Arif „Fantastic! Bine ai venit printre noi

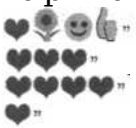

unei studente turcoaice într-un parc austriac, în 201626. Printre „lucrurile” pe care infractorii nu le respectă în mod clar se numără dreptul femeilor la siguranţă fizică și la autodeterminare sexuală.

Relatări similare se pot găsi și în alte ţări europene. Ca să nu mă lungesc prea mult, voi menţiona doar încă două cazuri, în Ungaria, un tânăr afghan de 18 ani a fost acuzat de trei atacuri sexuale în 2018, inclusiv de violarea unei femei în toaleta unui fast-food, într-o dimineaţă de duminică27. Tot în 2018, o fată de 14 ani a fost urmărită până în toaleta unui centru comercial din Esbjerg, Danemarca, și violată de un afghan de 17 ani. Mai târziu, el a pretins că fata iniţiase atacul și că „Satan” îl îndemnase să facă fapta28.

O tipologie a violenţei sexuale

Cazurile de mai sus sunt doar o selecţie dintr-o listă mult mai lungă de agresiuni sexuale alcătuită de mine. Încerc să formulez unele generalizări pe baza întregului meu eșantion.

Mai întâi, infracţiunile sunt de gravitate diferită. Unele dintre incidentele pe care le-am studiat se află la capătul inferior pe scara violenţei sexuale: obscenităţi și calomnii sexuale spuse cu voce tare, priviri insistente, fluierături admirative și strigarea unor insulte. Asemenea comportamente sunt ofensatoare, dar ilegale numai în unele ţări. Următorul nivel al hărţuirii include urmărirea victimelor în scopul hărţuirii și ignorarea încercărilor acestora de a-i evita sau de a-i respinge pe făptaşi. Unii dintre aceștia au fost acuzaţi de exhibiţionism în faţa unor femei nevinovate, dar pe care nu au încercat să le atingă. Unele cazuri sunt agresiuni sexuale de-a dreptul: bărbaţii le ating femeilor sânii, organele genitale și lenjeria intimă și le pipăie cu forţa. Alte cazuri implică acte mai violente, în care victimele sunt pălmuite, lovite cu pumnul sau cu piciorul, sunt trase de păr, strânse de gât sau în care este folosită forţa brută pentru a le imobiliza. După cum am văzut în subcapitolul anterior, unele cazuri s-au

transformat în violarea victimei, altele au fost violuri în grup și, la capătul superior al scării, câteva femei au fost ucise după ce au fost violate.

Probabil vă întrebaţi prin ce anume se deosebesc – dacă poate fi vorba de așa ceva – aceste cazuri de cazurile de hărţuire, agresiune, viol și crimă sexuală din toate societăţile, inclusiv din cele cu puţini imigranţi. Așa că am căutat și elemente comune în rândul agresorilor.

În afară de faptul că erau migranţi din ţări majoritar musulmane, cei mai mulţi dintre agresori erau foarte tineri. Unii au acţionat singuri, iar alţii au prădat câte doi sau în grupuri coordonate. Despre mulţi dintre ei s-a aflat mai târziu că săvârșiseră anterior infracţiuni mai puţin grave, cum ar fi furtul, infracţiuni având legătură cu conducerea auto și cu drogurile sau alte agresiuni. O diferenţă evidentă între aceste cazuri și cele convenţionale de violenţă sexuală este că autorii au fost în principal „străini”, în sensul că nu au avut o relaţie anterioară cu victimele sau că se cunoșteau cu acestea doar vag. În majoritatea cazurilor de violenţă împotriva femeilor, după cum am văzut, acuzatul are deja o relaţie cu victima.

O altă trăsătură frapantă ce reiese din aceste date este lipsa oricărui tipar în ce privește caracteristicile victimelor: vârsta, aspectul fizic, celelalte atribute ale acestora. Au fost atacate fete chiar și de 12 ani, la fel și tinere, femei adulte și mame cu copii în cărucior, dar și femei bătrâne, de peste 70 și 80 de ani. Au fost atacate femei și fete purtând haine elegante, îmbrăcăminte sportivă și pantofi de alergare, costume de baie, uniforme școlare, haine de iarnă sau hijab; îmbrăcămintea nu pare să fie un factor determinant. Nu se poate spune că ţintele acestor bărbaţi au fost femeile albe sau europene, întrucât unele dintre victimele din eșantionul meu sunt imigrante sau provin din generaţii de migranţi. În mare măsură, se pare că autorii au fost oportuniști și că și-au luat drept ţintă orice femeie care părea a fi o pradă ușoară: singură, beată, lipsită de forţă sau vulnerabilă din alte puncte de vedere.

De asemenea, nu există un tipar clar al alegerii momentului atacurilor, care au avut loc la diferite ore din zi și din noapte. Mai multe s-au petrecut mai degrabă vara, când femeile sunt afară mai des, dar vremea din timpul iernii nu s-a dovedit a fi un obstacol pentru o parte dintre agresori. Am încercat să clasific și locurile în care s-au produs atacurile, dar nici aici nu putem vorbi de cine știe ce tipar. Agresiunile sexuale s-au întâmplat în metropole și orășele, în trenuri și autobuze, în staţii ale mijloacelor de transport în comun, pe străzi și în pasaje subterane, în tufișuri și păduri, între mașini parcate, în școli, în centre comerciale, în parcuri, în zone de agrement, pe malul unor ape și pe alei de jogging, în toalete, în spatele unor clădiri, la concerte, în centre rezidenţiale pentru bătrâni, în centre pentru azilanţi și la locuri de muncă. Singurul factor comun evident este că aproape toate atacurile s-au petrecut în locuri publice, și nu la locuinţa femeii. Dar nu am găsit un spaţiu public tipic în care probabilitatea să aibă loc asemenea atacuri să fie mai mare.

Capitolul 5

Cum sunt erodate drepturile femeilor

Creșterea hărţuirii sexuale

Diferitele infracţiuni de natură sexuală descrise în capitolul anterior sunt, în mod clar, cele mai grave manifestări ale unei atitudini împărtășite de unii bărbaţi conform căreia femeile sunt disponibile pentru satisfacerea lor sexuală, indiferent dacă ele consimt sau nu. Această atitudine se poate exprima și în moduri care, în general, nu au fost criminalizate în majoritatea ţărilor până destul de recent sau chiar deloc.

În mod evident, eu *nu* afirm că hărţuirea sexuală este un viciu prezent numai la imigranţii din ţări majoritar musulmane, ci o parte din motivul pentru care scriu această carte este să explic atitudinile în schimbare ale femeilor faţă de hărţuirea sexuală, care au ajuns să fie asociate în toată lumea cu mișcarea Meâoo. Îmi este greu să înţeleg de ce în Statele Unite și în alte ţări occidentale curge atâta cerneală și se alocă atât de mult spaţiu de

emisie la ore de vârf discuţiilor despre fărădelegile câtorva sute de figuri importante din industria divertismentului, politică, educaţie și finanţe și de ce se scrie atât de puţin despre actele mult mai numeroase de viol, agresiune și hărţuire săvârșite de migranţi sosiţi recent în Europa.

O întrebare esenţială este în ce măsură atitudinile în schimbare ale femeilor se află în spatele creșterii numărului cazurilor de hărţuire și agresiune sexuale. În Marea Britanie, un studiu guvernamental din 2018 asupra hărţuirii sexuale a căutat răspunsuri anonime din partea opiniei publice. Britanicele și-au detaliat experienţele nedorite cu bărbaţii. Relatările lor au arătat clar că hărţuirea este prezentă în întreaga societate britanică. În răspunsul ei, o mamă cu doi copii a spus lucrurilor pe nume:

Din experienţa mea, pot fi atacată și dacă sunt îmbrăcată în zdrenţe. Nu e vorba de haine sau de machiaj, ci de faptul că sunt cât se poate de evident femeie în ceea ce este perceput drept spaţii ale bărbaţilor. […] Nu e vorba nici măcar de atragerea unui partener sexual, nu poate fi vorba de așa ceva, din cauză că bărbaţii sunt atât de nerespectuoși și de agresivi. E vorba de afirmarea puterii și a dominaţiei asupra a ceea ce ei consideră a fi sexul „mai slab”, asta le alimentează ego-ul și un sentiment al îndreptăţirii, și îi ajută dacă femeile sunt dezumanizate și transformate în obiecte sexuale, create pentru satisfacerea bărbaţilor1.

Acest tip de discuţie deschisă despre hărţuirea sexuală este una dintre cele mai înviorătoare schimbări sociale din ultimul deceniu. Ea ar putea fi explicată parţial printr-un mediu cultural relativ nou în care femeile se simt suficient de puternice pentru a se exprima direct. Reţelele de socializare sunt platforme unde femeile pot să-și împărtășească experienţele, deși formatul neverificat al acestora poate duce la punerea sub semnul întrebării a veridicităţii unora dintre afirmaţiile femeilor. Un alt motiv pentru care auzim mai mult despre hărţuirea sexuală este că, pentru prima oară în istorie, o masă critică de femei se

află în poziţii de autoritate și sunt dispuse să ia în serios asemenea plângeri – deși, după cum vom vedea, politicienele au rolul lor în subestimarea consecinţelor pentru femei ale marii migraţii a popoarelor.

Franţuzoaicele de asemenea semnalează niveluri ridicate ale hărţuirii sexuale pe străzi și în mijloacele de transport în comun. Pariziencele se plâng de faptul că unii bărbaţi îşi freacă organele genitale de ele în metrou și că le urmăresc în supermarketuri ca să le pipăie2. Un caz petrecut în 2018, în Arondismentul 19 din Paris, a fost surprins de camerele video. Marie Laquerre i-a spus unui bărbat să tacă din gură ca reacţie la comentariile lui sexuale și la sâsâitul lui sugestiv când ea a trecut pe lângă el. Înfuriat, bărbatul s-a răzbunat aruncându-i femeii o scrumieră în faţă. Marie a postat înregistrarea video pe reţelele de socializare, iar poliţia l-a prins pe bărbat, care a fost dus ulterior în faţa unei instanţe. Dar, deși povestea a fost relatată în presa din întreaga lume, de puţine ori s-a menţionat faptul că bărbatul era un imigrant tunisian care trăia în Paris din copilărie3.

După hărţuirea sexuală în masă la care au fost supuse femeile din unele orașe germane în ajunul Anului Nou 2015 (vezi mai jos), guvernul german a introdus legi noi împotriva hărţuirii sexuale și a infracţiunilor săvârșite în grup4. Înainte de aceste incidente asemenea comportamente nu au fost în afara legii. Legi noi împotriva hărţuirii sexuale și a hărţuirii stradale au fost adoptate și în Belgia în 2014, iar în Franţa în 2017. Dar aceste măsuri oare au fost luate pentru că, până la acel moment, hărţuirea nu se mai petrecuse la o asemenea scară? Sau pentru că se petrecuse o schimbare majoră în atitudinile femeilor?

În Suedia există cu certitudine o conștientizare sporită cu privire la constrângerea sexuală la locul de muncă exercitată de bărbaţi aflaţi în poziţii ierarhice superioare, iar acest lucru pare că se datorează mișcării Meâoo. Dar autorităţile suedeze nu erau pregătite pentru hărţuire la locul de muncă exercitată de bărbaţi aflaţi în

poziţii ierarhice inferioare. Într-un raport din 2017 al Agenţiei Suedeze pentru Migraţie (Migrations verket), angajatele acestei instituţii au semnalat 15 cazuri de hărţuire sexuală săvârșite de azilanţi de ale căror cereri se ocupau. Personalul a raportat că între ianuarie și august 2016 s-au înregistrat 279 de ameninţări din partea azilanţilor5. În unele cazuri, angajatele au fost luate în vizor când plecau de la serviciu, apoi hărţuite și ameninţate cu violul sau cu moartea în drumul lor spre casă seara6. Și unele bibliotecare au fost vizate de tineri migranţi „obraznici”, care le considerau simboluri ale statului suedez7

După cum am menţionat mai sus, ţintele hărţuirii de către migranţi nu sunt întotdeauna femei albe. Deși constituie o minoritate în rândul migranţilor, și azilantele sunt supuse la hărţuire și agresiune sexuale8. Fete chiar și de 9 ani declară că sunt pipăite, fluierate și hărţuite sexual în bucătării, pe holuri și chiar în paturile lor din adăposturile pentru refugiaţi. Dar, de frica răzbunării sau din cauză că nu au încredere în autorităţi, puţine azilante reclamă abuzurile la care sunt supuse9.

Gândindu-mă la perioada în care am locuit eu însămi într-un adăpost pentru azilanţi din Lunteren, Olanda, în 1992, îmi vine în minte o întâmplare înfiorătoare. Un somalez a încercat să mă atace în timp ce mă plimbam cu bicicleta prin complex. Mi-a spus că, de vreme ce stăteam pe bicicletă cu picioarele desfăcute, „mi-o ceream”. Femeia care se ocupa de adăpost l-a întrebat dacă și ea şi-o cerea, întrucât și ea, ca majoritatea olandezelor, mergea cu bicicleta în fiecare zi. El a răspuns fără nicio ezitare: „Da” Asta s-a întâmplat acum aproape 30 de ani.

Silvesternacht

Violenţa sexuală în locurile publice – în special cea pusă la cale de bande de bărbaţi – a fost considerată o aberaţie în majoritatea ţărilor europene până foarte recent. Ratele violului și agresiunii sexuale s-au aflat în continuă scădere decenii la rând. Mai toată lumea era de acord că violenţa sexuală are loc de regulă în cadrul unor

relaţii stabilite. Pentru că au crescut în societăţi în care violenţa era rară, iar egalitatea de gen mai avansată ca oricând, europenii au fost luaţi pe nepregătite de ceea ce urma.

O dovadă a acestui fapt a venit în orașul german Köln, în ajunul Anului Nou, pe 31 decembrie 2015. În jur de 1.500 de bărbaţi, majoritatea azilanţi recent sosiţi din ţări arabe și nord-africane, s-au adunat în zona dintre gara centrală Köln și faimoasa catedrală gotică a orașului pentru a asista la revelion sau ceea ce germanii numesc *Silvesternacht,* după Sfântul Silvestru, un papă din secolul al XIV-lea. Bărbaţii erau beţi, nedisciplinaţi și – așa cum avea să se dovedească curând – imposibil de controlat de către poliţie. S-au adunat laolaltă pentru a le încercui pe femei în piaţă, hărţuindu-le și agresându-le sexual pe toate pe care au putut să pună mâna, furându-le de asemenea portofelele și telefoanele mobile. În lunile care au urmat, 661 de femei au declarat că au fost victime ale atacurilor sexuale din acea noapte10.

Alice Schwarzer, una dintre feministele de frunte ale Germaniei, care locuiește în Köln, a cercetat evenimentele din acea seară, intervievând foarte multe dintre femeile atacate. Ele au povestit că au fost separate de soţii și de prietenii lor și împinse în interiorul unor „cercuri ale iadului” alcătuite din tineri migranţi.

Bărbaţii le-au pipăit pe femei și fete indiferent de vârsta, înfăţișarea sau circumstanţele lor, apucându-le de sâni și punându-le mâna între picioare. O femeie a descris câţiva indivizi care au încercat să-și bage degetele în vaginul ei. Singurul lucru care i-a împiedicat au fost ciorapii ei groși de iarnă. Unele femei au fost ţinute pe loc și agresate încontinuu, vreme de 30 de minute, de grupuri de bărbaţi. Când au reușit în cele din urmă să iasă din mulţime, o parte dintre ele s-au plâns poliţiștilor, dar aceștia au întors intenţionat privirea în altă parte. Multe femei au declarat că au suferit traume și au fost marcate de o teamă continuă multe luni după eveniment. Însă cele care au vorbit în public despre ce li s-a întâmplat au fost

etichetate drept „rasiste” pentru că au indicat etnia sau statutul de migrant al agresorilor lor, iar acum folosesc adeseori pseudonime când îşi povestesc experienţele11.

Reacţia poliţiei a fost năucitoare. În prima zi a noului an, poliţia din Köln a dat publicităţii o declaraţie în care spunea că seara fusese „în general pașnică”. Însă valul de relatări de pe reţelele de socializare a obligat autorităţile – și principalele mijloace de comunicare – să discute public atacurile și să prezinte informaţii despre nivelul și gravitatea lor, precum și despre autori. În decurs de o săptămână, declaraţia iniţială a poliţiei a fost retrasă, iar șeful instituţiei demis. La ceva vreme după aceea, scurgerile de informaţii la presă au scos la iveală că poliţia nu fusese pregătită pentru a face faţă valului uriaș al violenţei sexuale din acea seară și că se dovedise incapabilă să pună legea în aplicare.

Mai târziu, s-a aflat că în Hamburg, Stuttgart, Düsseldorf și Bielefeld avuseseră loc atacuri similare, chiar dacă la o scară mai mică, ale unor migranţi arabi și nord-africani12. Conform cancelarului Angela Merkel (despre care voi discuta mai târziu), „evenimentele din ajunul Anului Nou au scos la iveală, în mod dramatic, provocarea cu care ne confruntăm, o faţetă nouă pe care nu am mai văzut-o” 13. Această „faţetă nouă” nu a fost atât de surprinzătoare pentru o parte a populaţiei. Întrebată de Alice Schwarzer dacă au existat semne premergătoare, „Helin” (pseudonimul ales de o femeie de origine turcă din Stuttgart) a explicat că atmosfera se schimbase cu luni de zile înainte de Anul Nou. Ea observase grupuri de africani și arabi petrecând timp pe străzi, adeseori beţi. Aceștia le hărţuiau în mod regulat pe ea și pe alte femei din apropiere, strigând după ele în mod sugestiv și încercând să le atingă. În scurt timp, a început să se teamă să mai meargă singură pe stradă.

Îmi este greu să accept declaraţiile autorităţilor și poliţiei germane conform cărora au fost „luate prin surprindere” de aceste atacuri, deoarece tacticile folosite de tinerii implicaţi nu erau noi în Germania. Doar cu șapte

luni înainte, în mai 2015, niște femei și fete germane au declarat că fuseseră încercuite de grupuri de migranţi, pipăite și jefuite la un festival stradal berlinez cunoscut drept „Karneval der Kulturen” 14. În aceeași lună, niște fete au avut parte de același tratament la un festival de muzică din Darmstadt, unde au fost încercuite de grupuri de circa zece bărbaţi, care le-au pipăit. Ulterior, poliţia a arestat trei suspecţi, dintre care doi erau azilanţi pakistanezi15. Două luni mai târziu, în iulie 2015, poliţia din Bremen a arestat șase suspecţi, „majoritatea refugiaţi de origine afghană”, pentru aceeași formă de hărţuire sexuală în grup, la un festival în aer liber numit „Breminale” 16. În august același an, în nord, în apropiere de graniţa germană, pe insula daneză Langeland, poliţia a arestat trei azilanţi care pipăiseră nouă femei și fete, inclusiv o fată de 16 ani, la un festival. Pe scurt, până în decembrie 2015 avuseseră loc suficiente asemenea atacuri la evenimente publice pentru a pune poliţia germană în gardă.

La puţină vreme după cazul Köln, poliţia suedeză a recunoscut că a mușamalizat și ea o situaţie. Un grup de 50 de azilanţi tineri, majoritatea afghani și marocani – conform poliţiei –, au agresat sexual femei în același mod la festivalul „We Are Sthim” din vara anului 2015. Polițiștii și-au dat seama că nu aveau resursele pentru a-i împiedica să se întoarcă și să comită din nou infracţiuni pe durata festivalului. Instituţia a emis o declaraţie potrivit căreia la eveniment se înregistraseră „relativ puţine incidente” și a ascuns faptul că fuseseră denunţate 38 de infracţiuni de natură sexuală săvârșite și împotriva unor fete de doar 14 ani. Șase luni mai târziu, temându-se de un recul precum cel de după evenimentele din Köln, poliţia suedeză a spus întregul adevăr17. În mod grăitor, Peter Ägren, șeful poliţiei din Södermalm, a explicat că decizia mușamalizării fusese luată pentru a se evita provocarea unor acte de rasism și pentru a nu li se „da apă la moară democraţilor suedezi”, partidul populist de dreapta din Suedia18.

În partea a II-a vom reveni la această mentalitate de

tip „n-am văzut nimic, n-am auzit nimic” atât de răspândită în rândul forţelor pentru menţinerea ordinii și aplicarea legii din Europa și îi vom analiza consecinţele neintenţionate profund nocive.

Străzile nu mai arată la fel

Nu sunt singura femeie îngrijorată de faptul că drepturile câştigate cu greu de femeile din societăţile liberale sunt erodate de imigranţi din locuri în care femeile nu se bucură de ele. O alta este Nicola Frank, editor și mamă în vârstă de 39 de ani care locuiește în Oldenburg, în nord-vestul Germaniei. Când am vorbit cu Nicola, stătea lângă soţul ei, Stefan, în sufrageria lor elegantă, în vreme ce băiatul lor se juca pe podea 19. Mi s-a părut că ei întruchipează ideea de europeni moderni: soţul care participă la creșterea copilului și susţine cariera profesională a soţiei sale, Nicola, care purta un pulover albastru, o cămașă înflorată și părul castaniu prins în coc. Am întrebat-o ce s-a schimbat în viaţa ei.

Mi-a spus că „în adolescenţă nu-mi făceam griji că voi fi hărţuită sau că nu mă voi simţi în siguranţă în mediul meu. Pentru mine, acest lucru a început să se schimbe în 2015. Faptul că femeile nu sunt în siguranţă aici în plină zi este un fenomen recent. Lipsa de siguranţă a femeilor pe timpul nopţii e o problemă în întreaga lume. Dar aici nu mi s-a mai întâmplat până acum să fiu hărţuită sau să-mi fie adresate remarci lipsite de respect. Toate orașele germane pe care le știu s-au schimbat. Doi indivizi m-au hărţuit în timp ce mă aflam în vizită la Bonn, orașul meu natal, astă vară. Erau foarte tineri, aveau cu siguranţă sub 25 de ani, și în mod evident imigranţi. Într-o asemenea situaţie aș avea de obicei o reacţie clară – probabil chiar agresivă –, dar eram cu fiul meu de doi ani și nu am vrut să-i provoc mai tare, așa că le-am arătat doar degetul mijlociu. Au râs și au început să hărţuiască o femeie care trecea pe lângă noi”.

„Toţi bărbaţii se poartă acum așa în Germania?”, am întrebat.

Faţa Nicolei s-a tensionat; se vedea că nu îi face

plăcere să răspundă. „Din nefericire, nu. Trebuie să spun că cred că e o consecinţă a migraţiei. E greu de exprimat. E o problemă legată de cultură și de atitudinile bărbaţilor arabi faţă de femei.

S-a încruntat și mai mult și a început să se foiască în scaun, tot mai deranjată. „Până acum câţiva ani am fost o adevărată stângistă aici, în Germania. Opinia mea politică era că trebuie să fim întotdeauna toleranţi și să ne arătăm toleranţi și respectuoși faţă de alte culturi. Când eram la liceu am lucrat pentru grupuri antirasiste.

Și-a frecat sprâncenele. „Nu îndrăzneam să vorbesc direct despre aceste lucruri cu prietenii mei stângiști. Nu vreau să fiu etichetată drept rasistă.

Nu prea vorbesc despre aceste lucruri. Am prieteni cu opinii de stânga și nu vor să discute. De pildă, fac parte dintr-un grup pentru părinţi și copii aici, în Oldenburg și într-o zi am comentat ceva despre o crimă oribilă care s-a petrecut la sfârșitul Ramadanului, în mai. A avut loc o bătaie în centrul orașului între doi bărbaţi, un arab și un kurd. Incidentul s-a petrecut în faţa mai multor oameni, inclusiv copii. Arabul a scos dintr-odată un cuţit și l-a înjunghiat pe kurd în gât și în piept. Acesta a murit pe stradă. La grupul de joacă am spus: «Acum zece ani, aici nu s-ar fi întâmplat așa ceva». Iar ceilalţi părinţi au răspuns că se întâmplă dintotdeauna și că nu e o problemă generată de migraţie și cultură. Erau deranjaţi de conversaţie, așa că am bătut în retragere și de atunci am evitat subiectul migraţiei și al violenţei în orașul nostru.

Asemenea prietenilor ei, Nicola părea stânjenită să vorbească despre statutul legat de migraţie al bărbaţilor care au hărţuit-o. Am avut impresia că aproape că și-ar fi dorit ca aceștia să fi fost niște germani albi, pentru ca problema să fie mai ușor de discutat.

Am întrebat-o: „Ţi s-a schimbat programul zilnic din cauza asta?”

Nicola a dat din cap aprobator. „Acum, când merg la cumpărături în centru, fac ocoluri. Îmi amân cu o oră plimbările de dimineaţă cu fiul meu, ca să nu ieșim pe

întuneric; asta se întâmplă și iarna, și vara. Nu mă mai plimb prin parcul mare central. La anumite ore ale zilei nu fac cumpărături la unele supermarketuri din anumite cartiere. Îmi plăcea să mă plimb de-a lungul canalului, dar, de câteva luni, când a avut loc pe-acolo un incident neplăcut, nu mă mai duc.

„Ce s-a întâmplat?”

„E cam aceeași poveste. Doi tineri care păreau arabi după înfăţișare mi s-au adresat într-o germană stricată cu cuvintele «Tu, pizdă». Era o dimineaţă de duminică, îmi plimbam copilul cu căruciorul, iar ei au continuat să mă urmărească o vreme. În jur erau persoane care făceau jogging, mergeau cu bicicleta sau se plimbau. Nu am fost singura femeie care a trebuit să suporte acest tratament… E evident că acestor oameni nu le e frică de nimic și nu au niciun fel de respect.

Altă dată, stăteam în autobuz, era 9 dimineaţa, într-o zi de lucru. Am observat doi tineri care păreau arabi după înfăţișare, erau beţi și se purtau urât. După ce au coborât din autobuz, a avut loc o discuţie între noi, pasagerii, și șofer, care nu îndrăznise să-i dea jos. Ne-a explicat că, dacă ar fi procedat astfel, cei doi ar fi putut să facă o plângere către angajatorul său pentru «comportament rasist». Am coborât din autobuz împreună cu o altă femeie; tremura în timp ce-și aprindea o ţigară și mi-a spus că unul dintre bărbaţi, care stătuse în spatele ei, se jucase în părul ei pe tot parcursul călătoriei”.

Pe parcursul conversaţiei noastre, Nicola a prezentat sec niște situaţii. Nu părea furioasă sau pe punctul de a exploda. Și nu pleda pentru închiderea graniţelor. Pur și simplu, descria cu tristeţe modul brusc în care i se schimbase viaţa.

Nicola a spus: „Sunt cu ochii în patru și am fost nevoită să-mi schimb sau să renunţ la multe dintre obiceiurile mele. Am întotdeauna spray cu piper în buzunar. Nu așa mă plimbam prin Oldenburg până acum, și cunosc orașul ăsta de 20 de ani”.

După cum am văzut, Saxonia Inferioară, unde

locuiește Nicola, este una dintre rarele regiuni din Europa în care legătura dintre imigraţie și infracţionalitate este studiată riguros20. Relatarea ei confirmă o concluzie-cheie a raportului despre „normele masculinităţii care legitimează violenţa” pe care migranţii le aduc cu ei din locurile lor de baștină.

Pentru femeile care trăiesc în această atmosferă, a fi singure în public a devenit periculos. Nu mă surprind observaţiile Nicolei. Să te faci mică în faţa bărbaţilor, să fii cu ochii în patru, să eviţi să atragi atenţia asupra ta: aceasta este viaţa zilnică a femeilor din Africa și din Orientul Mijlociu. Eu și cu sora mea am crescut în Mogadishu și Nairobi, și ne acopeream cu hijabul ca să ne ascundem de lume. Astăzi, femeile din Europa trebuie să se gândească cum să se îmbrace ca să nu atragă atenţia numărului tot mai mare de bărbaţi în căutare de pradă.

Paulina Neuding, jurnalistă suedeză care vorbește cu curaj în articolele sale despre consecinţele sociale negative ale imigraţiei, mi-a explicat: „Oamenii își schimbă modul de viaţă aici, în Suedia. Sunt multe reclamaţii de atacuri în grup petrecute la piscine publice, iar multe dintre acestea sunt nevoite să angajeze paznici și «gazde» bilingve sau să instaleze camere de supraveghere video. Cea mai mare piscină din Stockholm a introdus chiar intervale orare diferite pentru jacuzzi, după ce s-au reclamat atacuri. Dar acestea sunt spaţii închise. Ce se întâmplă însă cu libertatea de mișcare a femeilor în locuri în care nu există «gazde» sau camere video? Obișnuiam să mă plimb prin pădure sau să merg cu bicicleta cu niște prieteni ca să înotăm în lacul din suburbia Stockholmului în care am crescut. Dar ai lăsa o adolescentă să meargă singură la lac, când piscinele publice sunt nevoite să ia asemenea măsuri drastice ca reacţie la atacuri?” 21, într-unul din articolele sale, ea a vorbit despre naivitatea reacţiei autorităţilor suedeze la prezenţa tot mai scăzută a femeilor în Rinkeby, o suburbie a Stockholmului. Crezând că le va încuraja pe femei să revină în piaţa centrală, consiliul local a vopsit câteva bănci în roz, cu intenţia de a le rezerva pentru

femei. Băncile au fost ridicate însă în scurt timp, după ce s-a dovedit că numai bărbaţii stăteau pe ele.

„Strada nu-ţi aparţine. Ăsta-i sentimentul.

Nu mă simt liberă”. 22

Nu numai suedezele și germanele se plâng de creșterea numărului actelor de hărţuire sexuală. În 2017, cartierul La Chapelle-Pajol din Paris a devenit o „zonă interzisă” contestată când o petiţie intitulată „Femeile: o specie ameninţată în inima Parisului” a primit 20.000 de semnături, ca urmare a unui flux de imigranţi din Jungla de la Calais” 23. Localnicele au declarat că La Chapelle-Pajol se transformase în decurs de numai un an. Adresându-se ziarului francez *Le Parisien,* Aurélie, 38 de ani, a spus că nu mai recunoaşte cartierul în care trăia de 15 ani:

Simplul fapt de a călători a devenit problematic. Cafeneaua din apropierea casei mele, cândva un bistro drăguţ, a devenit un loc frecventat numai de bărbaţi și e întotdeauna aglomerat. De câte ori trec prin faţa ei îmi iau porţia de remarci, mai ales că bărbaţii beau foarte mult. Acum câteva zile, doar pentru că am ieșit la fereastră m-am trezit cu un potop de insulte și a trebuit să mă încui în apartament. Cu ceva vreme în urmă, o luam pe Boulevard de la Chapelle pornind de la staţia Stalingrad, chiar și noaptea târziu. […] Așa ceva e de neconceput în ziua de azi24.

Sentimentul că femeile nu mai sunt în siguranţă pe unele străzi pariziene a fost surprins într-un film făcut de Aziza Sayah și Nadia Remadna, fondatoarea Brigade des Mères, o organizaţie care lucrează cu mamele pentru a preveni radicalizarea copiilor25. Folosind o cameră ascunsă, cele două femei au înregistrat o conversaţie în Seine-Saint-Denis, o suburbie plină de migranţi situată la nord-est de Paris. Pe străzi și în cafenele nu era nicio femeie. Când au intrat într-o cafenea, cele două femei au fost întrebate ce caută acolo:

Voice-over: în barul ăsta de bărbaţi nu prea le place lumea nouă.

Proprietarul: E mai bine să aşteptaţi afară.

Nadia: De ce?

Proprietarul: Localul acesta e pentru bărbaţi.

Nadia: Asta nu-i o problemă. Trăim într-o lume în care există bărbaţi și femei. Ești nebun?

Proprietarul: Nu, tu ești.

Voice-over: Barmanul nu avea chef de discuţii. Ceilalţi bărbaţi erau șocaţi de apariţia unor femei.

Nadia: Stăm liniștite într-un colţ.

Bărbat din cafenea: Ăsta-i un loc pentru bărbaţi.

Bărbat din cafenea: Suntem în Sevran, nu în Paris.

Nadia: Chiar și în Sevran, suntem în Franţa!

Bărbat din cafenea: Aici vă aflaţi în 93 [referire la numărul administrativ din Seine-Saint-Denis]!

Nadia: Și ce-i cu asta?

Bărbat din cafenea: Nu sunteţi în Paris! Mentalitatea e diferită! E ca la noi acasă.

Într-adevăr, e „ca la ei acasă”. Nu îmi venea să cred că femeile nu sunt binevenite pe străzile unei suburbii pariziene. Experienţa lor semăna foarte mult cu a mea – dar nu cu cea din Europa –, cu viaţa mea în Mogadishu sau Nairobi, cu decenii în urmă. Bărbatul din cafeneaua pariziană avea dreptate: chiar dacă, geografic, numărul 93 este în Franţa, la nivelul mentalităţii el se află în Africa de Nord.

De asemenea, unele părţi ale Bruxelles-ului și-au câştigat faima că sunt zone interzise femeilor. Cafenelele de pe trotuarele din Koekelberg, nu departe de Molenbeek, sunt ticsite cu bărbaţi din Turcia și Maroc care stau relaxaţi la palavre. Nu sunt deranjaţi de trafic și nici de autobuzele zgomotoase. Dar îşi întorc feţele de la pufăitul ţigărilor și de la băut ceai când trece o femeie prin preajmă. Unii dintre ei rânjesc și toţi ochii sunt aţintiţi asupra trecătoarei. În parcurile din apropiere tineri africani joacă fotbal și din când în când câte o musulmană acoperită în negru din cap până-n picioare trece grăbită pe trotuarele pietruite cărând sacoșe cu alimente. Câteva mame cu capul acoperit se plimbă cu copii mici. Altfel, în cea mai mare parte a timpului, femeile se remarcă prin

absența lor.

În filmul lui Sofie Peeters *Femme de la Rue* (2012), o cameră ascunsă o urmărește în timp ce ea se plimbă prin centrul Bruxelles-ului purtând o rochie lungă până la genunchi, cu mâneci scurte și botine de piele fără toc26. În ochii europenilor, ea este îmbrăcată cât se poate de obișnuit. Cu toate acestea, mulți bărbați care trec pe lângă ea o sorb din priviri. O vedem citind pe o bancă în parc, în timp ce opt tineri nu o scapă din ochi, ca și cum tocmai a aterizat un urs polar. Sofie nu se dă în spectacol; ea doar citește o carte. În timp ce se plimbă pe străzi e abordată de nenumărați bărbați, iar comentariile lor variază de la complimente vulgare la insulte și amenințări: „Ești drăguță, domnișoară”, „Ce mai faci?”, „Bem ceva împreună? La mine, desigur. Sau la hotel. În pat. Știi tu, fără vrăjeală”, „Ești sexy. Mă-nfierbânți” Când trece prin dreptul unor grupuri de bărbați care stau în fața unei cafenele, aceștia încep să scoată zgomote ca și cum ar plesni cu biciul și să țocăie exagerat din buze. Unul strigă după ea: „Ce cur mișto!”, iar ceilalți râd. Ea continuă să meargă. Un individ îi spune „Târfa”. Un altul îi aruncă nonșalant peste umăr „Curvă”, când trece pe lângă el... Asta văd bărbații din vecinătatea ei; pentru ei, o femeie care nu este acoperită din cap până-n picioare e o „târfă” care „și-o cere”. Percepția lor se aplică la toate femeile, nu numai la cele din comunitatea lor. Ei nu scuză înfățișarea europencelor pe temeiuri culturale.

În film, vecinele lui Sofie își împărtășesc strategiile pentru a reduce hărțuirea cât mai mult. Evită contactul vizual, își schimbă hainele ca să nu iasă îmbrăcate cu fustă, caută un alt traseu spre magazine sau spre stația de autobuz, ascultă muzică în căști ca să nu audă comentariile. La sfârșitul filmului, una dintre vecinele lui Sofie se mută din cartier pentru că nu mai suportă să audă zilnic remarci sexiste de genul „Ce ți-aș mai băga-o în cur!”

„După difuzarea filmului la TV, parcă a explodat o bombă”, mi-a spus Sofie când am vorbit cu ea în 2018.

„Majoritatea indivizilor din documentarul meu erau marocani, tunisieni și algerieni, deoarece Bruxelles-ul are un peisaj pronunţat multicultural. Unii au considerat că filmul este rasist deoarece îi arată numai pe acești indivizi săvârșind acte de hărţuire” 27. Dar Sofie a subliniat că motivaţiile sale nu sunt antiimigranţi, ci pro drepturile femeilor. Ea a explicat că a filmat pur și simplu ce se întâmplă pe străzile din cartierul ei, fără a încerca să urmărească un grup anume. „Nu sunt deloc rasistă. Mișcarea Meâoo a arătat totuși că hărţuirea sexuală există peste tot. Ea nu se limitează la o cultură, la o clasă socială sau la un anumit mediu de provenienţă. Dar asta nu înseamnă că cultura nu poate juca un rol în convingerile stereotipe sau în comportamentul sexist. În cele din urmă, și ea s-a mutat din Bruxelles. Era sătulă de hărţuirea sexuală care îi afecta viaţa de zi cu zi și de ameninţările pe care le primea pentru că făcuse filmul.

Nu e nimic misterios în comportamentul bărbaţilor pe care Sofie l-a surprins în film. După cum vom vedea, ei vin dintr-o societate segregată pe genuri, care detestă mișcarea liberă a femeilor în spaţiile publice și nu văd niciun motiv pentru a-și schimba convingerile odată ce au ales să trăiască în Europa Occidentală. Ca reacţie la filmul ei, Hicham Chaib, purtătorul de cuvânt, decedat între timp, al unei grupări salafiste care îşi spune Sharia4 Belgium, a făcut publică o înregistrare video în care spune că Sofie „se plimbă pe străzi ca o prostituată ieftină, pe jumătate despuiată. Și-a pictat faţa ca un clovn. A făcut toate astea ca să atragă atenţia bărbaţilor” 28. Chaib nu a condamnat hărţuirea și nici nu și-a exprimat rușinea faţă de comportamentul bărbaţilor, ci a dat vina pe Sofie. Chiar dacă politica lui s-a dovedit a fi extremistă – a plecat să lupte pentru ISIS în Siria în anul următor –, atitudinea sa faţă de femei este tipică pentru mulţi bărbaţi din aceste părţi ale lumii.

Transportul public sau trecerea pe sub furcile caudine

Când locuiam în Olanda, încercam să mă fac cât mai

mică atunci când un somalez sau un alt african se așeza lângă mine în tren. Aceștia se purtau ca și cum eram proprietatea lor și aveau dreptul să mă supună la comentarii obscene. Acum observ că nu numai somalezele evită străzile marilor orașe. Și europencele se confruntă cu o rată tot mai mare a violenţei și hărţuirii sexuale în mijloacele de transport în comun și adoptă mecanisme de apărare asemănătoare cu cele folosite de femeile din Africa și Orientul Mijlociu.

Pentru că au Wi-fi gratuit și încălzire centrală, multe gări europene au devenit adăposturi improvizate pentru migranţi în perioada de vârf a fluxului din 2015 – 2016. În 2016, gara din Linz, un oraș din nordul Austriei, a fost etichetată de presa tabloidă drept o zonă interzisă, necesitând patrule suplimentare ale forţelor de ordine. Într-o scrisoare adresată autorităţilor regionale, un tată din localitate scria: „Fata mea de 16 ani este îngrozită când trebuie să treacă prin staţia Linz seara” 29. Doi ani mai târziu, migranţii au fost dispersaţi și, odată cu ei, serviciile improvizate pentru refugiaţi care fuseseră instalate în lunile de vârf ale „crizei migranţilor” Nu mai există bande de indivizi nepăsători care îi hărţuiesc pe cei din jur. Doi tineri africani fumează în parcul de peste drum de gară, dar stau liniștiţi, uitându-se discret la navetiștii care trec. Când sunt întrebaţi, paznicii, care arată mai degrabă plictisiţi, spun că sunt mai puţini migranţi și mai puţine probleme decât înainte.

Dar nu același lucru se poate spune despre gările din Germania. În 2018, părinţii încă îşi însoţesc fiicele spre și de la staţia Sigmaringen, ca să nu fie hărţuite de tinerii azilanţi care locuiesc într-un centru de primire a refugiaţilor din oraș30. Seyran Ateș, musulmană reformatoare și activistă pentru drepturile femeilor, a observat că femeile și fetele evită anumite linii de metrou din cartierele berlineze. Unele tinere i-au spus că evită să meargă singure cu metroul pe liniile pe care călătoresc numeroși tineri musulmani. Uneori, ele merg pe rute ocolitoare ca să evite bătăile de cap. Pe anumite linii de

metrou au loc agresiuni sexuale aproape zilnic31. Ea spune că situaţia femeilor se înrăutăţeşte. În loc să supravegheze ordinea în metrouri după ce s-a înregistrat un număr mare de agresiuni sexuale, în 2016, o companie de metrou germană, Mitteldeutsche Regiobahn, a introdus vagoane numai pentru femei pe ruta Leipzig-Chemnitz32.

Transportul public german îşi pierde reputaţia de mijloc sigur, chiar și în parcurile de distracţii. Într-un incident aproape comic, poliţia din Steinfurt, un oraș din nordul Germaniei, a raportat un grup de zece imigranţi care hărţuiau și pipăiau niște adolescente în timp ce conduceau mașinuţe electrice la festivalul orașului, în martie 201833. E ridicol că nici măcar o cursă cu mașinuţe electrice nu mai este sigură pentru femei în Germania.

Semne prevestitoare ale rapidităţii cu care se deteriorează situaţia socială sunt micile schimbări făcute de multe femei. Un studiu Stanford din 2017 asupra „inegalităţii în privinţa activităţii” care a analizat date de pe smartphone-urile a peste 700.000 de persoane a ajuns la concluzia că femeile merg pe jos mai puţin decât bărbaţii în toate cele 111 ţări studiate34. Cu toate că există mai multe motive pentru care oamenii aleg să nu meargă pe jos, dezechilibrul de gen în acest caz este surprinzător. Cum era de așteptat, ţările arabe au cele mai mari diferenţe între distanţele medii parcurse pe jos de femei și de bărbaţi, dar prăpastia dintre genuri a devenit recent mai pronunţată în Europa. Un raport din 2014 al Agenţiei pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene arată că aproape jumătate dintre cele 42.000 de femei analizate și-au redus mișcarea în aer liber de frica unor violenţe de gen35. Indicele OCDE din 2017 pentru creșterea calităţii vieţii arăta că circa un sfert dintre germane și suedeze nu se simt în siguranţă când se întorc noaptea pe jos acasă36. Hărţuirea stradală nu este un fenomen nou, desigur; și europenii autohtoni sunt capabili de așa ceva. Dar o schimbare în comportamentul lor pur și simplu nu poate explica viteza cu care femeile au început să se simtă ameninţate pe străzile Europei și, ca urmare,

să-și modifice comportamentul.

Termenul folosit de sociologi pentru a descrie strategiile la care apelează femeile pentru a evita prădătorii sexuali în public este „acţiuni pentru siguranţă” *(safety work)* 37 Dar mie mi se pare că e mult prea anodin pentru a exprima pericolul unor asemenea situaţii.

În astfel de circumstanţe, nu e de mirare că europencele iau situaţia în propriile mâini. După momentul de vârf al crizei migranţilor la sfârșitul anului 2015, vânzările de arme de foc au crescut enorm într-o perioadă scurtă în Austria și în Germania. Numărul de permise de portarmă s-a dublat în Graz și s-a cvadruplat în Viena38. Și alţi antreprenori valorifică această nouă preocupare a femeilor pentru siguranţa personală. Acum există aplicaţii cu hărţi ale „zonelor interzise” și ale hărţuirii. În 2018, documentarista mea a fost surprinsă să descopere spray pentru autoapărare cu piper de vânzare în unele farmacii berlineze, așezat pe raft între elastice de prins părul și reviste pentru femei39.

Probabil cea mai bizară manifestare a acestei noi preocupări pentru siguranţa personală este apariţia lenjeriei intime și a șorturilor de jogging antiviol. AR Wear, o firmă nou-înființată, solicită donaţii prin *crowdfunding* pentru dezvoltarea de lenjerie intimă de damă care să aibă sistem de închidere cu blocare în talie și la picioare40. După agresiunile sexuale în masă din Köln în 2015 – și după ce ea însăși abia a reușit să scape de un viol în grup în timp ce făcea jogging –, Sandra Seilz, antreprenoare germană, a creat „Safe Shorts”, șort pentru siguranţă, care poate fi cumpărat cu până la 89 de euro41. Șortul pentru siguranţă este fixat pe corp cu ajutorul unui lacăt și al unor corzi greu de tăiat și e prevăzut cu o alarmă care se activează dacă se încearcă ruperea lor. Ca alternativă, pentru cam același preţ, femeile pot purta o brăţară creată în Olanda, care emite un miros asemănător cu cel al sconcsului, când este activată.

Dar asta nu este singura treabă care pute în povestea de faţă.

Capitolul 6

Nu cumva legile sunt un obstacol?

Există destui oameni care vor să nege realitatea a ceea ce se întâmplă în Europa. Unul dintre motive este că, așa cum am văzut, victimele nu raportează toate agresiunile sexuale, indiferent când și unde sunt comise. Dar este de asemenea adevărat că recunoaşterea existenţei acestei crize aparte reprezintă un inconvenient politic pentru majoritatea guvernelor europene. Din această cauză, o mare parte din materialul probatoriu trece prin procedee birocratice complicate, ajungând în cele din urmă să fie îngropat sub maldăre de hârtii administrative. M-am lovit de aceste obstacole în timpul documentării pentru cartea de faţă.

Conform unor estimări din surse oficiale, inclusiv statisticieni ai poliţiei, între 80% și 90% dintre infracţiunile de natură sexuală nu sunt denunţate la poliţie în Suedia1. În Germania, circa 90% dintre agresiunile sexuale nu sunt raportate2. Ministerul de Interne britanic estimează că 82% dintre agresiunile sexuale și 80% dintre violurile din Marea Britanie nu sunt declarate3. Poliţia nu află niciodată de 90% dintre infracţiunile de natură sexuală din Canada și nici de 81% dintre cele din Australia4. Majoritatea cazurilor raportate sunt abandonate pe parcursul procesului penal, înainte de a se ajunge la condamnare5. Toate acestea ne arată că datele oficiale despre violenţa sexuală subestimează masiv problema. Chiar și în cele mai generoase estimări, violenţa sexuală raportată constituie doar circa o cincime din ceea ce se întâmplă de fapt.

Situaţia i-ar putea părea scandaloasă oricui nu cunoaşte subiectul, dar sunt numeroase explicaţii pentru această subraportare impresionantă. Unul dintre lucrurile care le descurajează cel mai mult pe femei de la a reclama o infracţiune este inutilitatea, adesea, a unui asemenea demers. Dintre cele 10 – 20% dintre infracţiunile de natură sexuală raportate la poliţie, majoritatea nu duc la o condamnare. Poliţia face eforturi mari pentru a-i identifica și a-i aresta pe prădătorii sexuali. Victimele, la rândul lor,

întâmpină adeseori dificultăţi în a-i identifica pe agresorii lor. În 2017, în Suedia au fost abandonate aproape două cincimi (39%) dintre plângerile de viol fără să fi fost identificat vreun suspect, iar în Marea Britanie, în anul următor, poliţia a arestat suspecţi în doar 43% dintre cazurile de viol6.

Chiar și în contextul legislaţiei relativ recente care criminalizează hărţuirea sexuală stradală, obstacolele în calea denunţării și deschiderii unor procese penale în cazurile de hărţuire au rămas semnificative. Niciuna dintre femeile pe care le cunosc nu vrea să mai stea lângă un bărbat care tocmai a făcut-o târfă sau i-a pipăit fundul. Chiar dacă ea îl reclamă la cea mai apropiată secţie de poliţie, cât de mult o va ajuta poliţia? Și care sunt șansele ca poliţiștii să iasă imediat pe ușă ca să-l aresteze pe agresor? Resursele de care dispune poliţia sunt un alt factor important. Surse din interiorul poliţiei suedeze recunosc că numărul tot mai mare de omucideri și alte infracţiuni violente a dus la scăderea resurselor alocate investigării violurilor7

Nu e de mirare, aşadar, că majoritatea femeilor nu reclamă agresiunile la care au fost supuse. Un exemplu grăitor este cel al unei franţuzoaice care a participat la festivităţile Campionatului Mondial de Fotbal de la Nantes, din 2018. Când s-a plâns poliţiștilor prezenţi la eveniment că un bărbat se masturbase frecându-se de piciorul ei, aceștia i-au răspuns că ei sunt acolo doar în caz de atacuri teroriste. Ea a renunţat să depună plângere, știind că nici măcar un poliţist binevoitor nu ar fi avut cum să-l prindă pe agresor8.

Din procentul mic de cazuri aduse la cunoștinţa poliţiei în care suspectul este identificat, multe nu ajung în tribunal. Uneori poliţia decide că reclamaţia victimei este prea slabă pentru a putea fi susţinută în instanţă, așa că renunţă la caz9. Unele investigaţii din Statele Unite de la începutul anilor 2000 au scos la iveală că poliţia elimina cazurile de viol a căror soluţionare era dificilă și necesita mult timp, pentru a-și îmbunătăţi rapoartele arestărilor10.

Chiar și atunci când procedura de urmărire penală merge mai departe, se ajunge greu la condamnări, din lipsă de probe fizice și de declaraţii solide ale martorilor. Majoritatea agresiunilor sexuale se petrec departe de ochii lumii. În absenţa martorilor, e vorba de cuvântul victimei împotriva celui al agresorului. Se știe că victimele îşi retrag de multe ori acuzaţiile de frica unei răzbunări sau din cauza durerii și frustrării generate de procesele penale ce nu ţin cont de suferinţa lor și în care li se cere, în repetate rânduri, să povestească în detaliu ororile prin care au trecut. Drept urmare, numărul infracţiunilor de natură sexuală nerezolvate este deprimant de mare.

În total, 1.304 persoane au depus plângere după evenimentele din *Silvesternacht* de la Köln, dintre care 661 de femei victime ale unor infracţiuni de natură sexuală. Până în primăvara anului 2019 însă, Parchetul din Köln investigase 290 de persoane și pusese sub acuzaţie 52, în principal algerieni (17), marocani (16) și irakieni (7). Șase din cele 43 de cazuri au fost abandonate deoarece nu s-a putut afla domiciliul persoanei suspectate de comiterea infracţiunii. S-au pronunţat 32 de condamnări, majoritatea pentru furt. Doar trei bărbaţi au fost condamnaţi pentru infracţiuni de natură sexuală, precum agresiune sexuală, dintre care doi au primit pedepse cu suspendare. Cei trei – un irakian, un algerian și un libanez – au fost condamnaţi doar pentru că îşi făcuseră selfie-uri cu victimele.

De obicei, un judecător stabilește ce cazuri ajung în instanţă (sistemele de drept penal din Europa nu includ procese cu juraţi). Un asemenea caz din 2016, cunoscut ca materialul probatoriu „Adil B., a implicat o germană de 24 de ani și un marocan de 35 de ani. Femeia și două prietene ale sale au consumat alcool la târgul de Crăciun din Hamburg, apoi au continuat la barul 99 Cent din cartierul St. Pauli. La bar, Adil B. a făcut avansuri grupului, atingându-le pe cele trei și, la un moment dat, a sărutat-o pe reclamantă. Ea i-a întors apoi spatele și toate trei l-au ignorat. Mai târziu, Adil a urmărit-o până în toaleta femeilor din partea din spate a barului. Ea a declarat în

instanţă că acesta a închis-o într-o cabină și a violat-o. Femeia a plâns și i-a spus în repetate rânduri că nu vrea să facă sex cu el. Imediat ce a reușit să scape, ea a fugit la prietenele sale, cu pantalonii în vine și le-a spus că fusese obligată să întreţină relaţii sexuale. Era în stare de șoc, stătea pe podeaua barului și plângea, cu machiajul scurgându-i-se pe faţă. Când a denunţat incidentul, femeia îl identificase pe Adil B. pentru poliţiștii de la club, i se făcuse un examen fizic la spital și îşi înregistrase mărturia pe suport video.

Dar șase luni mai târziu, când cazul a fost audiat la tribunalul regional din Hamburg, judecătorul a conchis că femeia nu demonstrase suficient că se opune și că, prin urmare, actul sexual fusese consensual. Anterior, în 2016, parlamentul german înăsprise legile federale privind agresiunea sexuală. Noua definiţie se întemeia mai degrabă pe modelul „nu înseamnă nu”, și nu pe circumstanţa ca victima să fi fost forţată (Secţiunea 177 din *Ştrafgesetzbuch*). Însă noua definiţie nu a ajutat-o pe tânără. Și nici faptul că s-a descoperit că Adil B. locuia ilegal în Germania, după ce cererea de azil îi fusese respinsă în urmă cu opt luni. În schimb, el a fost achitat și a primit despăgubiri pentru cele șase luni pe care le petrecuse în arest așteptând judecarea. Cazuri precum acesta intră în cele din urmă în statisticile oficiale, dar nu la categoria viol, deoarece Adil B. nu a fost găsit vinovat.

Preocupările legate de intimitate în unele ţări europene occidentale, guvernul colectează cantităţi enorme de informaţii despre toate aspectele legate de populaţiile lor, deoarece administraţia centrală este mult mai implicată aici în furnizarea de servicii publice decât în Statele Unite. Prin intermediul mai multor programe pentru locuinţe, șomaj, sănătate, educaţie și cetăţenie, guvernele colectează date ample despre efectele sociale ale migraţiei. Totuși, ele limitează folosirea acestor informaţii când e vorba de infracţiuni. Sunt invocate prevederi referitoare la confidenţialitatea informaţiilor pentru a preveni clasificarea datelor despre

infracţionalitate în funcţie de etnie sau de statutul legat de migraţie. Funcţionarii care împiedică publicarea acestor date se tem că cetăţenii pe care îi servesc îi vor identifica pe toţi azilanţii cu minoritatea care încalcă legea. Ei se îndoiesc de capacitatea populaţiei de a înţelege diferenţa dintre infractori și imigranţii care respectă legea.

Acest lucru creează probleme, nu în ultimul rând pentru sociologi. Ruud Koopmans, cercetător olandez, a descoperit că lucrarea sa empirică era editată selectiv când era prezentată în mass-media sau citată de factorii de decizie politică. „Rezultatele cercetării mele au fost politizate", mi-a spus din biroul său din centrul Berlinului. „Studiul nu mai era pur și simplu o sursă de informaţii menite să ajute la rezolvarea unor probleme sociale, ci însuși studiul a devenit problema '11. Deși Koopmans este un social-democrat, studiul său despre relaţia dintre fondul cultural și efectele integrării a ajuns să fie respins drept de „extremă dreapta'. La fel ca mulţi alţii, Koopmans a descoperit că singura utilizare acceptabilă a datelor despre etnie sau fondul cultural era consemnarea unor incidente de discriminare împotriva minorităţilor12. În discuţiile mele cu alţi cercetători din Germania, Suedia, Olanda și Franţa m-am întâlnit în repetate rânduri cu aceeași îngrijorare.

Valérie Hudson, politolog, era scandalizată de faptul că guvernul suedez refuza să analizeze datele naţionale despre migraţie în relaţie cu violenţa sexuală. „[Acest lucru] poate să anuleze toţi pașii înainte pe care i-am făcut pentru femei, mi-a spus Valerie. „Femeile nu sunt mai puţin importante decât imigranţii, aşadar, de ce nu putem pune aceste întrebări? Parcă am trăi într-o lume precum cea din *Alice în Ţara Minunilor,* când o societate refuză să-și lase cercetătorii să răspundă la o întrebare cu propriile lor date" 13.

În 2018, în Germania, când am încercat să obţinem date despre infracţionalitate, mie și documentariștilor mei ni s-a părut că am intrat într-un univers iraţional. Din cauză că nu există informaţii publice despre cazurile care

ajung în faţa curţilor penale regionale și inferioare, accesarea materialului probator legat de infracţiunile de natură sexuală a fost extrem de dificilă14. După ce ne-am străduit luni la rând să obţinem pur și simplu sistemul de numerotare pentru cazurile pe care le căutam, unii funcţionari și reprezentanţi pentru relaţia cu presa din cadrul curţilor nu ne-au ajutat, refuzând să ne pună la dispoziţie materialul probator solicitat. Am rugat niște ziariști să facă solicitările în numele nostru, dar și cererile adresate de aceștia birourilor de presă ale tribunalelor germane au fost refuzate sau ignorate. De asemenea, am solicitat oficial, pe canale academice, acces la material probatoriu, dar nici în acest caz nu am primit răspuns din partea gardienilor sistemului de justiţie german.

Din ce în ce mai frustraţi, am încercat să urmărim un proces în derulare în momentul respectiv în tribunalele din Bavaria. La știri se anunţase că un azilant turc, cunoscut ca „Emrah T.”, era judecat în acea zi la o curte districtuală din München, pentru violarea brutală a unei femei de 45 de ani care făcea jogging într-un parc, în 201615. Din păcate pentru noi, în tribunalele bavareze listele ședinţelor de judecată nu sunt publicate online în avans, așa cum se întâmplă în alte ţări. Singurul mod de a afla la ce instanţă urma să se judece cazul era să fac personal cerere la tribunal în acea zi.

Echipa mea de documentare a fost la trei tribunale districtuale din München în acea dimineaţă, pentru a găsi lista pe care figura instanţa la care urma să fie audiat cazul Emrah T. Niște ofiţeri de presă prudenţi au încercat să ne abată din drum la fiecare pas, iar poliţiștii prezenţi nu au putut să ne ajute. La principala curte din München, impunătorul Justizpalast, un funcţionar ţinea un registru în dreptul ferestrei cabinei sale de lângă intrarea în clădire. Era lista cu ședinţele de judecată din acea zi. Nu exista decât un exemplar. Cu greu am putut parcurge cele vreo 30 de pagini ale listei prin geamul securizat gros, în timp ce o mulţime de poliţiști și avocaţi se revărsa prin intrarea de lângă noi. Nu am avut noroc. La fel a fost și în a doua

clădire a curţii. Am încercat la o a treia curte districtuală, în care aveau loc mai multe procese penale în acea zi. Odată ce am trecut de un filtru de securitate asemănător cu cele din aeroporturi, am cerut să vorbim cu un funcţionar pentru a ne pune la dispoziţie o listă a proceselor, dar în zadar. Singurul interlocutor disponibil a fost un poliţist, care ne-a îndrumat spre un colţ întunecat al holului unde se afla un registru de plastic legat cu sfoară de un birou. Registrul conţinea un singur exemplar al listei ședinţelor de judecată din acea zi. Ne-am alăturat celor care formaseră o mică coadă pentru a căuta pe liste nume, numere de cazuri și programarea ședinţelor. În paginile tipărite se găseau numele acuzaţilor, categoria de infracţiune pentru care erau judecaţi și ora la care urmau să fie audiaţi. Erau trecute și cazurile în care erau implicaţi acuzaţi minori, însă datele personale ale acestora erau incomplete. Publicul nu are niciodată acces la audieri și la transcrieri în aceste cazuri. La sfârșitul fiecărei zile, listele cu ședinţele de judecată sunt distruse. Emrah T. nu era pe niciuna dintre listele pe care am putut să le vedem.

Ne-am decis să stăm pe locurile destinate publicului din două săli de judecată, în acea după-amiază. Un caz era un viol și celălalt o agresiune. În cazul de viol, publicul nu a avut acces la procedurile judiciare cât timp martorul a fost prezent, așa că nu am aflat mare lucru despre circumstanţe. În cazul de agresiune a fost permisă prezenţa unor membri ai publicului în sala de judecată. Acuzatul era un azilant de 32 de ani. Purta blugi, un tricou cu model în culori vii și pantofi sport ţipători și i-a înmânat judecătorului cartea sa verde de imigrant, ca act de identitate. Vorbind cu ajutorul unui interpret arab, acuzatul a explicat că se afla în Germania de trei ani, dar că încă avea nevoie de ajutor cu limba germană. Procurorul a explicat instanţei că acuzatului îi fusese interzis accesul într-un club de noapte din München în 2015, ca urmare a unui incident în care fuseseră implicaţi trei bărbaţi și trei femei. Când acuzatul a încercat din nou să intre în club, în 2017, reclamantul a chemat poliţia și, în

vreme ce se afla la telefon, acuzatul l-ar fi lovit în cap din spate. Chiar la intrarea în sala de judecată, înainte de începerea procesului, îi văzuserăm pe acuzat și pe reclamant discutând și, pe la jumătatea audierii, acesta din urmă a anunţat instanţa că renunţă la acuzaţii. Procurorul i-a aruncat o privire dezamăgită. Cazul a fost închis.

Am vorbit cu unul dintre ceilalţi doi membri ai publicului după proces, o doamnă bavareză, înaltă, blondă, de aproape 70 de ani. Ne-a spus că, de când s-a pensionat, îi place să asiste la ședinţele de judecată, și a asistat la foarte multe. Am întrebat-o dacă s-a schimbat în vreun fel natura cazurilor la care asista în ultimii trei ani. A răspuns imediat „da”. „Ajung mulţi azilanţi și refugiaţi, asemenea individului de azi, la tribunal, pentru agresiune”, a spus ea. A observat diverși imigranţi judecaţi pentru tot felul de infracţiuni, de la droguri și furt până la violenţă și agresiune sexuală. I-am pus aceeași întrebare gardianului impasibil de la sala de judecată, la care el a răspuns: „În ultima vreme sunt multe nume arabe pe listele ședinţelor de judecată”.

Ne-am retras la o cafenea de peste drum de intrarea în tribunal pentru a ne continua căutările, rugându-i pe niște ofiţeri de presă de la curte și pe niște reporteri de la ziare locale să încerce să afle unde avea loc procesul lui Emrah T. Nu am mai aflat. În vreme ce stăteam la cafenea, am observat că se instalau obstacole temporare, deoarece se adunase un grup mare de jurnaliști dotaţi cu camere de televiziune și dispozitive de înregistrare. Dar cazul despre care relatau era un proces pentru omor, în care acuzatul era un neonazist. Cazului i se dedicase un întreg site, cu articole traduse în engleză și în turcă, care încurajau publicul să asiste la proces și să-l urmărească. Fără îndoială că o crimă comisă pe criterii rasiale merită o asemenea mediatizare, însă contrastul cu procesul pentru agresiune sexuală, neînregistrat și inaccesibil, era izbitor.

Se știe că germanii îşi păzesc cu strășnicie datele personale și viaţa privată. Legile ţării cu privire la confidenţialitatea datelor pe internet sunt printre cele mai

severe din rândul ţărilor democrate. Din câte am văzut la faţa locului, sistemul german de justiţie este organizat în același mod, pentru a proteja confidenţialitatea cu orice preţ – inclusiv binele public. În cele din urmă, am reușit să obţin acces la dosarele unora dintre cazurile de agresiune sexuală care mă interesau, dar numai pentru că mi-au fost trimise după multe luni de un funcţionar înţelegător de la instituţia procurorului din altă jurisdicţie. Funcţionarul a menţionat că, uneori, nici măcar procurorii nu reușesc să obţină acces la dosarele cazurilor din statul lor sau din alte jurisdicţii.

Relatarea ce urmează se bazează pe materialul probator al unui caz de viol din Hamburg, unde, în 2018, 44% dintre suspecţii în cazurile de infracţiuni de natură sexuală au fost străini16. Chiar dacă lectura poate fi tulburătoare, circumstanţele și opiniile autorului sunt revelatoare.

Ora stingerii în Hamburg

La fel ca mii de alţi tineri, Ali D. a împrumutat bani când avea aproape 30 de ani și a plecat să-și caute de lucru în Occident. Și-a lăsat soţia și copiii în Irak și a plecat prin Grecia spre Germania, unde a depus cerere de azil, în septembrie 2015. Dar, având doar patru clase făcute în Irak, bărbatul de 30 de ani nu prea reușea să găsească de lucru în Germania.

Într-o sâmbătă seară din noiembrie 2016, Ali D. și încă doi indivizi din locuinţa sa temporară s-au dus să bea și să socializeze cu un grup din piaţa centrală a Hamburgului, Rathausmarkt. Din grup făcea parte și o fată de 13 ani. Au băut vodcă și au petrecut până la primele ore ale dimineţii. După ora 2: 00, membrii grupului s-au despărţit, iar Ali D. s-a îndreptat spre gara Jungfernstieg împreună cu câţiva dintre ei. Camerele de supraveghere din staţie l-au înregistrat trăgând-o pe fata de 13 ani într-o încăpere întunecată – o structură temporară din cadrul unor lucrări de construcţii care aveau loc în staţie. Tavanul jos și coridoarele cu multe colţuri blocau însă vizibilitatea între peron și pasaje.

Ali D. a îmbrâncit-o pe fată pe jos, unde era praf și murdărie. Din materialul probator aflăm ce s-a întâmplat în continuare:

Acuzatul a încercat să o sărute pe reclamantă, iar aceasta și-a întors capul pentru a se feri. El a apucat-o pe sub haine de sâni, și-a tras în jos pantalonii, i-a dat jos reclamantei pantalonii și lenjeria intimă și i-a desfăcut cu forţa picioarele, și-a scos penisul din chiloţi și a penetrat-o vaginal pe reclamantă, care nu avusese anterior nicio experienţă sexuală și, în special, nu întreţinuse niciodată raporturi sexuale. Acuzatul a întreţinut relaţii sexuale neprotejate cu reclamanta până la ejaculare, în timp ce aceasta a plâns și a ţipat de durere17.

După chinurile prin care a trecut, fata a căutat ajutor, iar un poliţist a găsit-o plângând și tremurând în staţie. La examenul ginecologic s-a confirmat că sperma lui Ali D. era prezentă în vaginul ei. Șase luni mai târziu, fata încă mai avea dureri fizice și se ferea să interacţioneze cu bărbaţii, inclusiv cu profesorii de la școală. Ali D. a fugit din Germania pentru a scăpa de închisoare, însă autorităţile ungare l-au arestat și l-au trimis înapoi peste graniţă pentru a fi judecat.

În instanţă, Ali D. a recunoscut violul, dar a explicat că fusese., o reacţie inconștientă” Știa că fata nu era de acord, așa că i-a acoperit gura cu mâna ca să nu poată striga după ajutor. A spus că nu l-a preocupat faptul că fata era virgină, deoarece era beat. A fost găsit vinovat și condamnat la 3 ani și 6 luni de închisoare. Sentinţa a fost redusă deoarece el fusese sub influenţa băuturilor alcoolice în noaptea agresiunii, iar victima nu a putut să dea ochii cu el în sala de judecată, așa că nu a depus mărturie. După eliberare, Ali D. a spus că intenţionează să muncească în Germania ca să câştige banii necesari pentru a se întoarce în Irak.

Pentru ca acest caz să ajungă în faţa instanţei a trebuit să funcţioneze un complex de factori: camere de supraveghere, martori, o reclamantă curajoasă, o trusă specializată pentru investigarea violului, poliţie străină și o

echipă a acuzării dedicată. Rareori se întâmplă ca toate aceste elemente să se întâlnească, în concluzie, majoritatea cazurilor de viol nu ajung în instanţă, așa că nu aflăm de ele, dar, chiar și atunci când ajung în faţa unui judecător, în special în Germania, asemenea cazuri sunt pur și simplu ţinute secret de o birocraţie aproape impenetrabilă.

Partea a II-a

Establishmentul european abrogă responsabilitatea pentru siguranţa femeilor

Capitolul 7

Acţiunile au consecinţe

Nicicând în istorie femeile nu au fost mai puternice decât acum. În ultima jumătate de secol, 63 de ţări ale lumii au avut cel puţin o femeie prim-ministru. În perioada de vârf a crizei refugiaţilor (2015 – 2016) existau 17 femei președinţi și prim-miniștri în întreaga lume. Una dintre cele mai marcante ironii ale începutului de secol XXI este că decizia care le-a făcut cel mai mult rău europencelor care îmi sunt contemporane a fost luată de o femeie.

Originea acestei decizii poate fi găsită într-o discuţie purtată la un canal de televiziune german în iulie 2015, în care cancelarul german Angela Merkel a făcut-o pe Reem Sawhil, o tânără refugiată palestiniană, să izbucnească în lacrimi, când i-a explicat că familia ei ar putea fi deportată. „Știi că în taberele de refugiaţi palestinieni din Liban sunt mii și mii”, i-a spus Merkel. „Dacă noi spunem acum «Puteţi veni cu toţii» […]. Pur și simplu nu putem gestiona această situaţie”. („Das *können wir auch nicht schaffen.”)* într-o scenă extraordinară, ea a traversat încăperea ca să-i ofere alinare fetei care plângea1.

În mai puţin de șase săptămâni, Merkel a deschis graniţa germană, declarând: „Putem gestiona această situaţie” *(„Wir schaffen das”).* Argumentând că, pentru Germania, criza imigraţiei reprezintă o provocare mai mare decât criza financiară din zona euro, Merkel a suspendat pe 21 august 2015 Regulamentul Dublin care prevedea ca refugiaţii să facă cerere de azil la primul

punct de intrare în Uniunea Europeană. Pe 4 septembrie, cancelarul german a anunţat că nu va exista o limită în ce privește numărul de azilanţi cărora li se va permite să intre în Germania. Rezultatul a fost valul de migraţie descris în capitolul 2, cu zeci și apoi sute de mii de oameni care au trecut frontierele germane, majoritatea venind pe ruta Budapesta-Viena-München. Într-un interviu televizat din 7 octombrie Merkel aproape că susţinea o politică a graniţelor deschise.

Acest lucru nu s-ar fi putut anticipa cu uşurinţă, date fiind declaraţiile anterioare ale lui Merkel pe tema imigraţiei. Referindu-se la muncitorii străini turci din anii 1960, într-un discurs ţinut în faţa unui public alcătuit din membri tineri ai CDU (Uniunea Creștin Democrată) în octombrie 2010, ea declarase: „Ne-am amăgit o vreme, ne-am spus: «Nu vor rămâne, într-o bună zi vor pleca», dar nu s-a întâmplat așa. […] Și, desigur, proiectul de a construi o societate multiculturală și de a trăi împreună și a ne bucura unii de ceilalţi […] a eșuat, a eșuat complet” 2.

Așadar, ce a determinat-o pe Angela Merkel să deschidă porţile? în mod cert nu a fost vorba, cum au presupus câţiva comentatori, de o încercare de a repara daunele aduse imaginii internaţionale a Germaniei de criza datoriilor Greciei. Unii au speculat că decizia ei îi reflecta educaţia primită ca fiică de pastor în Germania de Est comunistă. Alţii au văzut în ea o tentativă de a rivaliza cu gestul de răscumpărare pentru trecutul nazist al Germaniei făcut de cancelarul Willy Brandt, care a îngenuncheat în faţa monumentului dedicat revoltei din ghetoul Varșoviei. Un motiv mult mai plauzibil este că Merkel a învăţat o lecţie de la predecesorul ei Helmut Kohl, la a cărui administrare dezastruoasă a valului de refugiaţi de la începutul anilor 1990 a asistat în calitate de ministru în cabinetul acestuia. La vremea respectivă, abordarea dură a problemei imigraţiei de către CDU/ CSU nu a meritat din punct de vedere electoral, ci a costat partidul peste 7% din voturile exprimate la alegerile federale dintre 1987 și 1994 și nu a împiedicat apariţia

unui partid populist nou, Die Republikaner, care a reușit să intre în parlamentele din câteva landuri și în Parlamentul European.

Conform lui Robin Alexander, reporter pentru *Die Welt,* decizia lui Merkel a izvorât dintr-un moment de inconștiență, și nu dintr-un caracter nobil sau din calcule politice mărunte. „La acea vreme, dezbaterea publică din Germania se concentra asupra deciziei de a deschide granițele – dacă aceasta era bună sau rea”, își amintește Alexander. „Dar nu a existat nicio decizie. Poliția de frontieră era la post la granița alpină dintre Austria și Germania și se redactase un ordin oficial de 30 de pagini de închidere a granițelor”. Alexander a vorbit cu reprezentanți ai guvernului care se întâlniseră la Ministerul Federal de Interne, pentru Construcție și Comunitate (Bundesministerium des Innern, für Bău und Heimat) în acea zi, 12 septembrie 2015.

La sfârșit, nimeni, inclusiv cancelarul, nu a avut curajul să semneze ordinul. Guvernul a lăsat să-i alunece printre degete; nu a fost o politică sau o strategie, pur și simplu s-a întâmplat. Iar la început, majoritatea germanilor au fost mulțumiți de ceea ce a făcut Merkel. Germanii i-au întâmpinat bucuroși pe refugiații care soseau în gări, fluturând pancarte pe care scria „Refugiații sunt bine-veniți aici” […] Apoi refugiații au tot venit, zece mii pe zi, săptămâni la rând. A fost clar că guvernul pierduse controlul 3.

E important să ne aducem aminte că, în mai puțin de un an de la decizia lui Merkel, Germania și alte țări europene au suferit primul dintr-o succesiune de atacuri teroriste. Pe 18 iulie 2016, un azilant afghan a înjunghiat cinci oameni într-un tren, în apropiere de Würzburg. Șase zile mai târziu, un refugiat sirian s-a aruncat în aer la un festival de muzică din Ansbach, rănind 15 oameni. Apoi, pe 26 noiembrie, un băiat germano-irakian de 12 ani a plantat o bombă cu cuie la un târg de Crăciun din Ludwigshafen, dar aceasta nu a explodat. Incidentul cel mai înfiorător s-a petrecut pe 19 decembrie, când un bărbat a intrat cu un

camion în mulţimea de oameni aflată la un târg de Crăciun lângă biserica memorială Kaiser Wilhelm aflată în Breitscheidplatz din Berlin, lăsând în urmă 12 morţi și 56 de răniţi. Autorul a fost Anis Amn, un tunisian de 23 de ani, a cărui cerere de azil fusese respinsă și care jurase credinţă Statului Islamic.

Cazul lui Amn ilustrează tot ce a fost greșit în administrarea crizei migraţiei din 2015 – 2016. Amn s-a născut în Tataouine, Tunisia, și a fugit în Europa în 2011 pe o plută cu refugiaţi, ca să scape de pedeapsa cu închisoarea pentru furtul unui camion. Când a ajuns la ţărm, în Sicilia, a minţit în privinţa vârstei sale, pretinzând că este minor; a fost implicat într-un scandal la centrul temporar de primire a migranţilor la care a fost trimis, apoi condamnat la 4 ani de închisoare, unde se pare că l-au radicalizat colegii săi de celulă islamiști. A fost eliberat în 2015, dar, după ce autorităţile tunisiene au refuzat să-i accepte repatrierea, a reușit să ajungă în Germania, unde a făcut cerere de azil, în aprilie 2016. În perioada petrecută în Germania, a folosit cel puţin 14 nume false și s-a dat în diverse ocazii drept cetăţean sirian, egiptean sau libanez. Având motive întemeiate pentru a-l suspecta că plănuiește un atac terorist și știind că este implicat în traficul de droguri, Oficiul Federal al Poliţiei Judiciare a recomandat deportarea sa, dar guvernul landului Renania de Nord – Westfalia a refuzat să acţioneze, iar guvernul tunisian a negat iniţial că Amn era cetăţeanul său. Nici Oficiul de Stat al Poliţiei Judiciare din Berlin nu a reușit să-l ţină pe Amn sub observaţie în perioada de dinaintea atacului.

A fost 2015 – 2016 o bâlbâială?

Sloganul Angelei Merkel „Putem gestiona această situaţie” a fost copleșit de scara imigraţiei în Germania în perioada ce a urmat verii anului 2015. În doar trei ani, această ţară a preluat un sfert din numărul total al azilanţilor pe care îi primise încă din 1953, când a început să colecteze date4. Dar ce s-a întâmplat după aceea? câţi azilanţi au primit azil? câţi au fost respinși și deportaţi?

câţi au rămas, indiferent de decizie?

După cum am văzut deja în cazul statisticilor referitoare la migraţie și la infracţionalitate, acestea sunt întrebări intens politizate, la care cu greu se pot găsi răspunsuri. Statele europene au făcut o treabă destul de bună în ce privește colectarea și publicarea numărului cererilor de azil pe care le-au primit, dar aceste cifre nu spun întreaga poveste.

În pofida faptului că, după anii de vârf 2015 și 2016, numărul de intrări ilegale și de cereri de azil a început să scadă, cred că este prematur ca Europa să considere că criza sa legată de migraţie a luat sfârșit5. Numărul de cereri de azil a depășit jumătate de milion în 2018, dublu faţă de nivelul mediu dintre 2009 și 2013, care era în jur de 250.000 pe an6. Consider că există puţine motive pentru care acest număr ar reveni la acel nivel scăzut multă vreme și mai multe pentru care acesta ar putea crește în continuare. Probabil că ţările care trimit azilanţi nu îşi vor rezolva curând conflictele politice și problemele economice. În 2019, Indicele statelor fragile a clasificat Yemenul, Somalia, Sudanul de Sud, Siria și Congo drept cele mai puţin stabile state ale lumii. Autorii au atras atenţia că reapăruseră circumstanţele care au condus la Primăvara Arabă în Algeria, Tunisia și Maroc. Se spunea că doar în Libia între 700.000 și 1, 5 milioane de migranţi „așteaptă să le vină rândul ca să traverseze Mediterana spre Europa” în 20187. Conform înaltului Comisariat pentru Refugiaţi al Naţiunilor Unite, în 2018 existau 3, 7 milioane de refugiaţi în Turcia, 1, 4 milioane în Pakistan, 1, 2 milioane în Uganda și 1, 1 milioane în Sudan.

De asemenea, demografia din lumea în curs de dezvoltare va crește cu siguranţă presiunea asupra Europei. Potrivit estimărilor Naţiunilor Unite referitoare la principalele ţări de provenienţă ale azilanţilor din Europa, ratele creșterii populaţiei vor fi foarte mari în următorii 30 de ani. ONU anticipează că populaţiile din Afghanistan, Siria, Irak și Nigeria se vor dubla până în 2050, iar cea a Somaliei se va tripla8. Deși majoritatea celor care îşi

părăsesc ţara natală vor rămâne, ca în trecut, pe același continent, multe milioane de oameni vor veni în Occident, dacă ajung să creadă că pot face drumul9. Până nu demult, majoritatea locuitorilor Africii Subsahariene erau prea săraci ca să poată ajunge în Occident10. Începând din 2000 a apărut o nouă clasă mobilă, cu telefoane celulare care o pun în legătură nu numai cu diaspora, ci și cu surse online de informare, ce fac ca viaţa mai bună să nu mai pară atât de îndepărtată. Banii trimiși de rudele aflate deja în Occident sunt folosiţi pentru a cumpăra bilete de avion care devin tot mai ieftine și, desigur, pentru a plăti călăuze. îmbunătăţirea infrastructurii de transport din Africa contribuie, de asemenea, la creșterea rândurilor migranţilor.

Conform unui Sondaj Gallup World, un număr remarcabil de mare de locuitori din Africa Subsahariană (31%), din Orientul Mijlociu și din Africa de Nord (22%) s-ar muta în altă ţară dacă ar avea ocazia11. Numărul total al potenţialilor migranţi din întreaga lume este de 700 de milioane, o cifră care depășește cu mult fluxul recent de câteva milioane din Europa. Un alt studiu arată că 75% dintre nigerieni și ghanezi ar pleca, dacă ar avea oportunitatea și mijloacele necesare12. Perspectivele economice slabe sunt de asemenea principalul motiv pentru care albanezii și iranienii vor să vină în Europa, deși intoleranţa religioasă din Iran este un factor motivator, ca și în Pakistan13. În Eritreea, oamenii fug de o dictatură represivă14. În Siria, Irak și Afghanistan, conflictul permanent, instabilitatea politică și tensiunile religioase îi încurajează pe cetăţeni să plece15.

Costurile umane ale acestei mari migraţii a popoarelor sunt șocant de ridicate. Peste 10.000 de migranţi care doreau să ajungă în Europa s-au înecat în Marea Mediterană între 2015 și 201716. Alţii și-au riscat viaţa ascunzându-se în camioane sau traversând Alpii pe jos, la temperaturi foarte scăzute17 Europa nu ar trebui să subestimeze cât de mult îşi doresc oamenii aceștia să reușească. Iar cererea nu scade, chiar dacă numărul celor

admiși este tot mai mic18. După cum spune Tino Sanandaji, economist iraniano-suedez, „există în permanenţă forţe de atracţie și forţe de respingere extrem de puternice. În 1981, aproape toţi iranienii ar fi plecat în Suedia, dacă ar fi putut. Era atât de dificil însă, că puţini au reușit. Punctul de intrare este ceea ce contează, și nu presiunea exercitată de forţa de respingere; această presiune nu s-a schimbat și nu se va schimba vreodată. Mărimea găurii prin care te strecori este cea care contează” 19. În 2015, această gaură s-a lărgit dintr-odată. Reducerea ei la dimensiunea iniţială e probabil peste puterile liderilor Europei.

Chiar și dacă imigraţia nu continuă, Pew Research anticipează că populaţia musulmană a Europei va crește cu 7, 4% până în 2050, deoarece musulmanele au de regulă mai mulţi copii decât alte europence. Conform Pew, dacă Europa revine la un nivel moderat de migraţie internă – presupunând că nu există vârfuri noi la nivelurile „de criză” –, procentul de musulmani din populaţia totală fie se va dubla, ajungând la 11%, fie se va tripla, atingând 14% până în 2050.

Cei care creează probleme

Guvernele știu deja că în cazul migranţilor care au primit răspuns negativ la cererea de azil există o probabilitate mai mare să comită infracţiuni, în special tâlhării și infracţiuni violente20. Potrivit poliţiei austriece, punctul de cotitură apare cam la 400 de zile: din acel moment, azilanţii respinși tind să înceapă să creeze probleme21.

Nu toţi migranţii creează probleme, desigur. Primarul Tübingenului, Boris Palmer, estimează că circa 10% dintre migranţii alocaţi orașului său de guvernul federal al Germaniei au creat probleme. „Ei nu sunt recunoscători și respectuoși faţă de societatea germană”, mi-a spus la telefon din biroul său în iunie 2018. Autorităţile orașului au observat prima dată că au o problemă când unii tineri migranţi au început să frecventeze parcurile și gările pentru a vinde droguri. „Așa și-au început cariera de

infractori o parte dintre migranţi, trecând apoi la incidente mai serioase, în special agresiuni violente și sexuale. Am observat că majoritatea problemelor le fac cei care nu au drept de ședere în Germania. Aceștia nu au prea mult de pierdut, astfel că îşi asumă riscuri mai mari și comit infracţiuni mai grave" 22. Dacă procentul din Tübingen este extrapolat la restul Europei Occidentale, probabil că undeva între 200.000 și 300.000 de infractori reali sau potenţiali au fost lăsaţi să intre pe continent începând din 2015.

Majoritatea europenilor consideră că solicitantul de azil sau de orice formă de drept de ședere trebuie să respecte legile și obiceiurile noii societăţi. În condiţiile în care ai cheltuit resurse considerabile și ai făcut eforturi serioase ca să ajungi într-o anumită ţară, măcar posibilitatea de a fi expulzat ar trebui să te împiedice să încalci legea. Și, într-adevăr, acest lucru ar trebui să se întâmple în cele mai multe ţări europene. În Germania, un infractor străin care primește o sentinţă de 3 ani de închisoare trebuie să fie deportat. O sentinţă de 1 an este suficientă pentru a-i deporta pe străinii găsiţi vinovaţi pentru infracţiuni sexuale, în cazul azilanţilor, orice sentinţă de 1 an înseamnă și retragerea statutului de refugiat23. În Suedia, de asemenea, străinii care primesc o sentinţă de 1 an de închisoare pot fi deportaţi.

Întrebarea este în ce măsură sunt aplicate aceste legi. Pentru mine nu mai e o surpriză faptul că nu există informaţii publice despre numărul infractorilor străini deportaţi din Germania24. Legi similare se aplică în Danemarca, dar, în urma unei investigaţii făcute de procurorul general danez, s-a descoperit că între 2012 și 2017 au existat șapte cazuri în care procurorii nu au cerut ca violatorii străini condamnaţi să fie deportaţi25. Legea suedeză privind deportarea este de asemenea rareori pusă în aplicare.

În iunie 2018, un azilant somalez căruia i se acordase statut de protecţie temporară în Suedia a atacat o femeie în patul ei, în somn, și a violat-o. A fost găsit vinovat de

Curtea Districtuală din Linköping și condamnat la 1 an și 10 luni de închisoare, urmând a fi expulzat din Suedia după ispășirea pedepsei. La recurs, sentinţa s-a menţinut, dar el a făcut din nou recurs și, în aprilie 2019, Curtea Supremă de Justiţie din Suedia a respins ordinul de deportare. Curtea nu a avut nicio îndoială că bărbatul săvârșise infracţiunea, întrucât probele (inclusiv cele de ADN) erau certe. Instanţa știa că acesta avea în cazierul recent condamnări pentru deţinere de droguri, infracţiuni privind circulaţia rutieră și cauzatoare de vătămare corporală. Cu toate acestea, curtea a considerat că infracţiunea sa nu era suficient de gravă pentru a justifica tăierea legăturilor pe care și le crease în cei opt ani petrecuţi în Suedia. Argumentarea sună destul de ciudat:

Deși există semne ale unor neajunsuri în ce privește adaptarea sa socială în Suedia, parţial din cauza infracţiunilor sale anterioare și parţial din cauză că, cu câteva luni înainte de arestare, a renunţat la serviciu și la locuinţă fără a-și asigura alt serviciu sau altă locuinţă proprie. Cu toate acestea, cercetările făcute nu vin în sprijinul afirmaţiei că el are un stil de viaţă asocial sau valori infracţionale26.

Cu două luni înainte, aceeași curte părea că stabilise un precedent. Aceasta pronunţase o sentinţă împotriva a trei azilanţi: un palestinian din Libia găsit vinovat de tâlhărie în variantă agravantă, un alt palestinian care bombardase cu cocktailuri Molotov niște mașini de lângă o sinagogă și un sirian care săvârșise un viol. Aceștia au fost deportaţi. Dar violatorul somalez a rămas.

Iluzia deportării

Lăsând la o parte chestiunea dacă un migrant trebuie sau nu să fie deportat pentru săvârșirea unei infracţiuni, să ne întrebăm pur și simplu dacă cei care au primit decizie de repatriere au fost repatriaţi. La fel ca multe alte aspecte ale imigraţiei europene, măsura în care ordinele de deportare sunt puse în aplicare este greu de evaluat. Dar iată ce știm cu siguranţă. Agenţia europeană pentru frontiere, Frontex, afirmă că și-a sporit acţiunile de

deportare în ultimii ani. Ea a fost implicată în returnarea a 3.500 de persoane în 2015, 5.000 în 2016 și 10.000 în 2017. Totuși, returnarea azilanţilor respinși este de regulă responsabilitatea guvernelor naţionale, și nu a Frontex27. Așadar, cât de eficient acţionează ele? în Germania, în 2018 existau 236.000 de persoane care primiseră ordin să părăsească ţara, dintre care peste 50.000 nu aveau nicio formă de „permis de tolerare”, dar au fost deportate mai puţin de 24.00028. Alte 31.100 de încercări de deportare au fost anulate de autorităţile germane29. În Suedia au fost puse în aplicare în jur de o treime dintre ordinele de repatriere. În primul trimestru din 2018 trebuiau expulzate 3.000 de persoane, dar Poliţia Naţională de Frontieră nu a găsit decât 1.000 dintre acestea, pentru a putea pune ordinele în aplicare30.

David Wood, fost director general al departamentului pentru controlul imigraţiei din cadrul Agenţiei britanice pentru frontiere, a descris modul la fel de relaxat în care sunt puse în aplicare deciziile de deportare în Marea Britanie31. El a afirmat că circa jumătate din totalul cererilor de azil, inclusiv recursurile, sunt acceptate, dar numai o treime dintre azilanţii respinși pleacă acasă. Conform lui Wood, între 2010 și 2016 51.154 de azilanţi respinși au rămas pentru cel puţin alţi câţiva ani. Numărul expulzărilor forţate din Marea Britanie a scăzut, de fapt, de la 15.000 pe an la mijlocul anilor 2000 la doar 2.541 în 2017.

Conform Eurostat, în 2019 s-a refuzat intrarea în UE-27 a unui total de 718.000 de cetăţeni non – UE, cel mai mare număr din orice an pentru care există date (începând din 2008). Comparativ cu 2018, numărul cetăţenilor non – UE care se aflau ilegal în UE-27 în 2019 era cu 10% mai mare. Cu toate acestea, doar 142.000 de cetăţeni non – UE au fost returnaţi în locuri din afara UE-27, cu 2% mai puţin decât în 201832.

Politica europeană a nereturnării

Motivele pentru care nu au loc deportările sunt amestecate. În multe cazuri, azilantul respins pur și simplu

se ascunde, cum s-a întâmplat cu cei 2000 de migranţi ilegali pe care poliţia suedeză de frontieră nu i-a putut găsi în 2018. Nu ajută deloc că unele consilii municipale, precum cel din Malmö, oferă ajutor financiar azilanţilor respinși, fapt care contravine instrucţiunilor exprese din partea prim-ministrului suedez33. În alte cazuri, deportările sunt întârziate din motive administrative. Dacă o persoană nu are pașaport sau alte acte legale, birocraţii și avocaţii declară că nu poate fi trimisă înapoi în ţara de origine. Acest lucru ne ajută să înţelegem de ce circa 240.000 de migranţi din Europa nu au niciun fel de act34. Dar, chiar și în situaţia în care persoanele ce urmează a fi deportate au acte, dacă ţara de destinaţie refuză să-i primească, autorităţile nu pot face mare lucru35. Aducând probe în faţa unei comisii speciale a Ministerului de Interne din 2019, purtătorul de cuvânt al Agenţiei Naţionale de Combatere a Infracţionalităţii din Marea Britanie a afirmat că migranţii ilegali nu îşi făceau griji că vor fi prinși „deoarece știu, pe bună dreptate sau nu, că nu vor fi returnaţi. Iar, în opinia mea, acest lucru joacă un rol important în chestiunea dezbătută aici. […] Călăuzele și cei interesaţi de călătorie consideră că există un risc foarte scăzut să fie returnaţi” 36.

Un alt obstacol major îl constituie legile și convenţiile internaţionale complexe semnate de ţările europene. Conform sistemului internaţional de acordare a azilului, indiferent de circumstanţe, o persoană nu poate fi deportată într-o ţară în care viaţa sa ar fi în pericol. Având în vedere ţările din care vin azilanţii Europei – precum Siria, Afghanistan și Irak, în care viaţa tuturor oamenilor este într-o oarecare măsură în pericol –, aceasta este o politică prohibitiv de generală. Chiar și azilanţii suspectaţi de activităţi teroriste în ţările-gazdă uneori nu pot fi deportaţi din acest motiv. Acesta a fost și cazul tunisianului Anis Amn, care, în 2016, a intrat cu un camion în târgul de Crăciun din Berlin, și al palestinianului Ahmad Alhaw, care a înjunghiat mai multe persoane în Hamburg în 201737. Niciunul nu a putut fi deportat deoarece viaţa lor ar fi fost

în pericol în ţările din care provin.

Pe lângă convenţiile internaţionale, și relaţiile bilaterale dintre ţările de origine ale migranţilor și ţările-gazdă pot fi o constrângere. Dacă nu există cooperare între cele două, ţara-gazdă nu poate să forţeze intrarea migrantului în interiorul graniţelor ţării de provenienţă. Unele ţări individuale, sau Uniunea Europeană ca întreg, iniţiază acorduri de repatriere cu ţările de origine ale migranţilor. Un asemenea acord s-a încheiat cu Bangladesh, din care UE estimează că provin 200.000 dintre migranţii săi ilegali (fără a-i include pe cei din Marea Britanie). UE a oferit Bangladeshului 12, 5 milioane de euro pentru a accepta câte 500 dintre imigranţii săi ilegali pe an38. Cu toate acestea, dintre cei 200 de cetăţeni ai Bangladeshului identificaţi de Germania pentru repatriere, doar 67 au fost trimiși înapoi; 38 au refuzat să plece, iar alţii nu au putut fi găsiţi. Programul pentru migranţii din Bangladesh este nesemnificativ financiar în comparaţie cu acordul de repatriere încheiat de Naţiunile Unite și Uniunea Europeană cu 14 ţări africane în 201539 Uniunea Europeană a alocat 3, 8 miliarde de euro pentru a ajuta la repatrierea migranţilor africani din Europa și din Libia40. În total, 50.150 de migranţi au fost repatriaţi între mai 2017 și noiembrie 2018, în special din Libia în Niger, Mali, Mauritania și Djibouti. Nu știm câţi au fost trimiși acasă din Europa41.

Obstacole umane

Chiar și atunci când sunt îndeplinite toate condiţiile formale pentru a deporta un azilant respins, poate să apară un alt obstacol: cetăţenii cu bune intenţii. De exemplu, Mustafa Panshiri, suedezul de origine afghană pe care îl vom întâlni mai târziu în calitate de susţinător al unor metode noi de integrare a migranţilor, mi-a descris o întâlnire cu un azilant din Suedia. Morteza era un afghan care trăia ca minor neînsoţit la o familie-gazdă. Cu doi ani mai înainte, îşi depusese cererea de azil împreună cu Mustafa la secţia de poliţie. Chiar și la vremea aceea, Mustafa și colegii lui suspectaseră că nu era un copil.

„Avea riduri pe faţă și chelea”, a spus Mustafa. „Părea să aibă cel puţin 35 de ani [...], însă cuplul în vârstă la care locuia îi spunea «dragul nostru copil»”. Cererea de azil a lui Morteza a fost refuzată de trei ori de autorităţile suedeze, însă gazdele lui au spus direct că îl vor ajuta să trăiască acolo ilegal. Guvernul suedez a decis să-i mai acorde lui Morteza o șansă, oferindu-i statut de protecţie temporară și permis de ședere.

Alţi obstrucţioniști nu au o asemenea abordare subtilă, dar se înșală la fel de mult. În august 2018, un refugiat somalez, Yakub Ahmed, a fost escortat la bordul unui avion al companiei Turkish Airlines de pe aeroportul Heathrow din Londra, pentru a fi repatriat în Somalia. Nu a ajuns foarte departe. Pilotul a refuzat să decoleze în momentul în care pasagerii au protestat zgomotos împotriva deportării somalezului. „Coborâţi-l din avion!”, au scandat aceștia – ceea ce personalul forţelor de securitate a și făcut42. Pasagerii nu știau însă că Ahmed era deportat ca parte a condamnării sale pentru că participase la violarea în grup, împreună cu trei prieteni, a unei fete de 16 ani. Înainte de deportarea sa eșuată, el executase 4 ani dintr-o sentinţă de 9 ani în închisoare. La puţină vreme după eliberarea sa, unul dintre ceilalţi violatori a plecat în Siria ca să lupte pentru Statul Islamic.

În Suedia, protestele împotriva deportărilor individuale sunt mai puţin spontane. În aprilie 2018, 100 de activiști prorefugiaţi au format un obstacol uman împotriva deportării a 27 de azilanţi afghani respinși din Kållered43. Activiștii au organizat un *sit-in* pe stradă în stilul anilor 1960, ţinându-se de braţ, cântând și blocând autobuzul care îi scotea pe afghani din centrul pentru azilanţi. În cele din urmă, cinci sau șase au fost deportaţi în acea zi, iar alţi 14 au fost duși de acolo ulterior, în acea săptămână, în timpul nopţii. Însă nouă dintre afghani au reușit să fugă din clădire. Unul dintre protestatari, o suedeză blondă cu ochi albaștri, a scris pe blogul său despre motivele care au îndemnat-o să participe la protest. Ea era îngrijorată de faptul că migranţii fuseseră

traumatizaţi pentru a doua oară de „atacurile birocratice” ale Agenţiei Suedeze pentru Migraţie în perioada în care acestora li s-au procesat cererile de azil44.

Migranţii înșiși au protestat la rândul lor împotriva aplicării legii. În mai 2018, poliţiștii trimiși pentru a deporta un migrant gambian de la un centru de azilanţi din Donauwörth, Bavaria, au fost nevoiţi să ceară întăriri când alţi migranţi de la centru au început să se opună scoaterii acestuia din clădire, aruncând cu sticle și scaune în oamenii legi și aruncând asupra lor cu apă fiartă de la etajele superioare. La scurt timp, 150 de originari din Africa de Vest au continuat să protesteze la gară, fapt care a condus la 32 de arestări45. Într-un incident separat ce a avut loc în luna următoare, poliţiștii trimiși să deporteze un togolez de la un centru pentru azilanţi din Ellwangen, Baden-Württemberg, au trebuit să-și abandoneze misiunea când mașina lor a fost înconjurată de 200 de migranţi, care au cerut ca bărbatul să fie eliberat în două minute. Temându-se de o escaladare violentă, poliţiștii l-au eliberat. De atunci nu se mai știe nimic de el46.

Nou-veniţii sunt împinși în clandestinitate

Câţi azilanţi respinși trăiesc în Europa? După cum probabil vă așteptaţi, nu există un răspuns exact la această întrebare. Cifrele raportate de Eurostat se referă doar la imigranţii ilegali care au intrat în contact cu autorităţile ce se ocupă de imigraţie și nu îi includ pe cei care trăiesc ascunși. De fapt, nicio ţară din spaţiul Schengen nu a reușit să stabilească cum să măsoare nivelurile migraţiei sale ilegale și nici numărul de indivizi care trăiesc clandestin pe teritoriul ei.

Graniţele deschise ale spaţiului Schengen în combinaţie cu faptul că migranţii iau bani din mai multe surse pentru că depun cerere de azil în mai multe ţări împiedică guvernele să afle unde se duc azilanţii respinși. Rainer Müntz, consilierul special pentru migraţie și demografie al Comisiei Europene, a afirmat în 2019: „Nu avem o imagine clară a ceea ce se întâmplă cu oamenii care sosesc, care cer azil, care au primit un răspuns

negativ la cererea lor. Cumva, aceste persoane dispar din statisticile noastre „47 Teoretic, în Germania migranţii aflaţi în această situaţie au la dispoziţie șase luni ca să părăsească de bunăvoie ţara, apoi sunt deportaţi. Dar nu asta se întâmplă. Ministerul Federal german de Interne, pentru Construcţie și Comunitate afirmă că în prezent în Germania sunt 240.000 de azilanţi respinși cărora li s-a impus să plece. Dar 182.169 dintre aceștia au primit permisiunea să rămână, fiind încadraţi la categoria specială *Dulciung* sau „toleranţă” 48.

Agenţia pentru Migraţie a Suediei estimează că 10.000 de azilanţi pe an intră în clandestinitate pentru a evita deportarea. Potrivit unui raport întocmit de o comisie de control a Adunării Naţionale a Franţei, în 2018 existau între 150.000 și 400.000 de migranţi ilegali doar într-o suburbie a Parisului, Seine-Saint-Denis. Totuși, Gérard Collomb, fost ministru de Interne al Franţei, sugerase în 2017 că existau în total doar 300.000 de migranţi ilegali în Franţa49. Asemenea estimări care variază foarte mult sugerează că guvernele europene au pierdut pur și simplu controlul asupra imigraţiei.

Când politicienii se luptă din greu cu o problemă, adeseori aruncă cu bani ca să o rezolve. Atât guvernul german, cât și cel britanic le-au oferit stimulente financiare azilanţilor respinși, pentru a se întoarce acasă. Germania oferă 1.200 de euro fiecărui migrant care pleacă în timpul procesării cererii sale de azil, 800 de euro celor care au fost respinși deja, iar în unele cazuri încă 3.000 de euro în vederea „sprijinirii reintegrării”, însemnând acoperirea costurilor pentru mobilier, renovări și chirie. Stimulentele nu s-au dovedit însă deosebit de atractive, dat fiind că doar 29.587 au plecat voluntar din Germania în 2017, faţă de 54.006 în 201650. Nici Marea Britanie nu prea are succes în încercarea de a-i încuraja pe azilanţii respinși să se întoarcă acasă, deși se oferă să-i plătească fiecăruia biletul de avion și încă 2000 de lire pentru efort51. Pentru unii dintre ei e o idee bună să ia banii și să plece acasă52. Totuși, pentru majoritatea, această mită

pentru a pleca valorează mult mai puţin decât preţul plătit – nu numai în bani, ci și în efort – ca să ajungă în Europa53.

Nu e plăcut să trăiești într-o situaţie incertă. În anii 1990 și 2000 am văzut scene cutremurătoare la centrele pentru azilanţi din Olanda. Unii se aflau acolo de aproape zece ani, neputând să muncească și trăind din sume modeste în așteptarea unui răspuns la cererea lor de azil. Erau într-un impas în ce privește relaţia cu autoritatea olandeză pentru migraţie. Nu puteau nici să demonstreze că încercau să scape de persecuţie, nici să fie returnaţi conform dreptului internaţional. Familiile trăiau în rulote mici, și nu în containere, ca acum. Aveau de regulă o cameră de zi, două dormitoare mici și o baie dacă erau norocoși; bucătăria era la comun. Centrele erau împrejmuite cu gard, iar la poartă se aflau paznici. Pe vremea când locuiam într-un asemenea centru din Lunteren, eram obligaţi să ne întoarcem în rulote până la ora 23: 00. Condiţiile nu sunt mai bune în locuinţele pentru azilanţi din Europa zilelor noastre, iar în multe cazuri sunt mai rele. Containerele albe sunt așezate unul deasupra celuilalt ca niște piese Lego. Unele au scări la intrare și toate cele pe care le-am văzut au ferestre. Înăuntru este puţină mobilă. La exterior sunt împrejmuite cu gard, deși unele au leagăne pentru copii și biciclete afară.

Pe teritoriul neutru dintre graniţa ungară și cea sârbă de la Tompa, guvernul ungar a construit o tabără din containere pentru cazarea azilanţilor. împrejmuite cu garduri de sârmă ghimpată, containerele sunt dotate cu aparate de aer condiţionat, dar în rest sunt spartane. Zona din jur e plină de gunoaie, iar câini vagabonzi umblă de colo-colo flămânzi. Se spune că acolo pot să locuiască 300 de azilanţi. Faptul că unii îndură asemenea condiţii arată cu câtă disperare îşi doresc să ajungă în Europa.

În afara sistemului european oficial de azil, dar pe continent sunt mii, probabil sute de mii de azilanţi respinși. Ei trăiesc în clandestinitate și dispersaţi în enclavele de imigranţi din Europa Occidentală. Pentru o

parte dintre ei, cum ar fi cei din Calais sau din Millénaire, la nord-est de Paris, acest lucru înseamnă tabere de corturi și adăposturi improvizate instalate ilegal în aer liber. Poliţia franceză a încercat să evacueze de 34 de ori asemenea tabere între 2015 și 2018, însă migranţii au rămas în continuare54. Să ţi se blocheze accesul într-o societate deschisă nu e imposibil, deși așa pare. Chiar și în lipsa unor acte de identitate eliberate de autorităţile statului, migranţii ilegali au totuși acces la locuinţe, bani, locuri de muncă și protecţie, toate acestea fiind furnizate de bandele și clanurile care conduc societăţile paralele ale Europei55. Viaţa în clandestinitate înseamnă adeseori o viaţă presărată cu infracţiuni sau abuzuri. Migranţii ilegali se confruntă mult prea adesea cu drogurile, violenţa, infracţiunile și prostituţia56. Poliţia judiciară din Berlin spune că grupările infracţionale organizate recrutează tineri refugiaţi pentru muncile cele mai de jos, cum ar fi vânzarea de droguri pe stradă sau la metrou57 Chiar și așa, viaţa ca „ilegalist” în Berlin tot e mai bună decât să trăiești în Mogadishu.

Capitolul 8

Geamurile sparte ale justiţiei liberale

Arnold Mengelkoch este ofiţer de integrare în Berlin. Într-un interviu din 2018, a explicat că azilanţi recent sosiţi sunt încrezători că vor fi eliberaţi rapid după arestare. Pentru ei, un sistem de justiţie supraîncărcat și subfinanţat nu reprezintă o ameninţare1. Pe parcursul documentării pentru cartea de faţă am văzut de nenumărate ori acest lucru: dacă un bărbat hărţuiește o femeie și scapă nepedepsit, e posibil să încerce să o pipăie și pe următoarea care trece pe lângă el sau să se ţină după alta pe stradă și, dacă scapă nepedepsit și în acest caz, s-ar putea să meargă și mai departe, deoarece e foarte puţin probabil că va ajunge în faţa unei instanţe pentru faptele sale, ca să nu mai vorbim de condamnare la închisoare sau de deportare.

Din cauză că guvernele europene au pierdut controlul asupra sistemului de azil, sarcina controlării

efectelor acestui fapt revine poliţiei și serviciilor sociale. Poliţia locală și mai ales curţile de justiţie au constatat că sunt nepregătite. Problema începe de mai înainte. Bărbaţii migranţi care comit contravenţii pot primi un avertisment sau o pedeapsă cu suspendare ori o eliberare condiţionată, dacă se află la prima abatere. Li se acordă premisa de nevinovăţie, în special pentru că sunt nou-veniţi în Europa. Totuși, asta înseamnă adesea că ies din sala de judecată convinși că pot să scape chiar dacă încalcă legea și trec la fapte mai grave. Nefiind de acord cu strategia de aplicare a ordinii de tip „geamurile sparte”, care a transformat New York-ul în anii 1990, autorităţile europene nu reușesc să pedepsească infracţiunile iniţiale, nici chiar atunci când sunt destul de grave. Și astfel comportamentul problematic escaladează.

Cercetările criminologice arată că violatorii tind să fie recidiviști. Potrivit unor studii, majoritatea violatorilor recunosc că au comis violuri repetate2. Aceasta nu este o informaţie nouă pentru experţii în drept penal. Totuși, mult prea adesea unii dintre autorii unor infracţiuni de natură sexuală aflaţi la prima abatere sunt lăsaţi să scape ușor de judecătorii europeni.

În orice caz, ideea de a sta o vreme într-o închisoare din nordul Europei nu sună prea amenințător pentru un tânăr care poate că a trăit în condiţii mult mai grele în ţara sa de origine. Mustafa Panshiri, fost poliţist suedez, a întâlnit mulţi tineri în enclavele imigranţilor care râdeau când auzeau de posibilitatea de a ispăși o pedeapsă într-o închisoare suedeză.

Ei spuneau: „Poţi să te duci într-o închisoare suedeză și să faci body building”. Păi, cam așa e. Nu e ca la închisoare în Afghanistan sau în Somalia. Ei știu că acolo există televizor, că poţi să joci cărţi sau biliard. Așa că nu prea îi sperie ideea.

Când l-am întrebat cam ce cred acești tineri că i-ar descuraja, mi-a răspuns:

Ei văd închisoarea ca pe o a doua șansă, deoarece rămân în continuare în Suedia. Am întâlnit tineri aflaţi în

închisoare pentru viol, și nu sunt deportaţi. Singurul lucru care îi sperie cu adevărat este deportarea. Și nu că spun eu, ci asta îmi spun acești tineri3.

Până acum, din motivele menţionate în capitolul anterior, suspectez că acești tineri au aflat că nici deportarea nu este de fapt o ameninţare credibilă.

Poliţia pare neputincioasă în ochii tinerilor sosiţi din Siria, Irak, Afghanistan și din alte societăţi măcinate de război și autoritarism, nu numai închisoarea pare blândă în Europa Occidentală, ci și poliţiștii par foarte slabi.

Ceea ce scapă mulţi din vedere în dezbaterea despre integrare este că relaţia dintre individ și stat este extrem de diferită în societăţile nedemocratice din care fug imigranţii. În Somalia, de exemplu, oamenii fug ca de ciumă de interacţiunile cu autorităţile statului. Când vezi un reprezentant al guvernului în uniformă, știi că este corupt și violent. Oamenii nu apelează la instituţiile statului pentru a-și rezolva problemele, așa cum fac cetăţenii în Europa. Dacă stârnesc agitaţie sau dacă critică guvernul, pot să ajungă la închisoare sau să fie omorâţi. În asemenea ţări, toată lumea are o poveste despre o rudă sau un prieten care „a dispărut” odată ajuns pe mâinile autorităţilor.

Pentru un nou-venit, a fi oprit de un poliţist european este o experienţă tulburător de blândă. O atenţionare urmată de o scrisoare de avertisment nu e mare lucru pentru cineva care în ţara lui de origine s-ar aștepta să fie bătut sau aruncat imediat în închisoare. Vicepreședintele sindicatului poliţiștilor din Germania s-a plâns în 2018 că migranţii nu au respect pentru poliţia germană deoarece consecinţele infracţiunilor sunt mult mai dure în ţările lor de proveniență. Un avertisment sau chiar o pedeapsă cu suspendare este văzută ca un fel de undă verde pentru a se comporta în continuare necorespunzător4.

Mustafa Panshiri mi-a spus povestea „unui individ, Barsheen din Göteborg, care era un migrant de a doua generaţie din Siria”:

E un om care a reușit în viaţă, are un restaurant, îşi

plătește taxele și este de treabă, dar îl șantajează infractori din orașul lui. Spune că poliţia nu poate să-l ajute și e foarte stresat. Mi-a spus: „Politicienii trebuie să înţeleagă că noi, cei care venim în Suedia din Siria și Irak, suntem obișnuiţi cu indivizi precum Saddam Hussein și Bashar al-Assad. Suntem obișnuiţi cu dictatura. Cineva trebuie să ne supravegheze pe noi [imigranţii]. În Suedia este prea multă libertate. Nu știm ce să facem cu atâta libertate” 5.

Mustafa a spus: „Cum să procedezi într-o asemenea situaţie? Bineînţeles că nu putem avea un Saddam Hussein, bineînţeles că nu putem avea o dictatură, suntem o democraţie, dar ce te faci cu oamenii care sunt obișnuiţi cu acest mod de viaţă?”. Am auzit aceeași idee enunţată de alţi migranţi care s-au integrat cu succes în Germania și care lucrează cu indivizi sosiţi recent. Cei care nu cunosc decât viaţa sub dictatură „nu pot pur și simplu să apese pe un buton ca să devină peste noapte participanţi activi la democraţia germană 6.

Într-un fel, percepţia tinerilor despre care scriu, conform căreia poliţia europeană este blândă, e corectă. Poliţiștii crescuţi în ţări precum Suedia, Austria și Danemarca – unde, începând din anii 1970, este ilegal să lovești un copil cu palma peste șezut – nu sunt obișnuiţi să primească un pumn în faţă în timpul unei inspecţii de rutină în trafic. În ultimii ani am văzut numeroase rapoarte despre poliţiști care s-au confruntat cu această realitate nouă. Adeseori, în intervenţiile lor obișnuite, poliţiștii îi cer șoferului să prezinte un act de identitate, ca urmare a comiterii unei contravenţii rutiere. În loc să prezinte documentul cerut, șoferul își cheamă niște prieteni și poliţiștii se trezesc rapid înconjuraţi de cinci, zece sau mai mulţi bărbaţi, care se opun aplicării până și a celor mai elementare legi. Unii poliţiști solicită întăriri, dar alţii bat în retragere. Un asemenea caz a fost raportat de doi ofiţeri de poliţie, unul dintre ei o femeie, din Essen, Germania. În timp ce arestau un „sudist” de 17 ani, aceștia au fost atacaţi de cinci dintre prietenii lui. Cei doi ofiţeri s-au

apărat cu sprayuri cu piper și cu bastoanele din dotare, dar au fost amândoi răniţi. După ce, în cele din urmă, l-au dus pe băiat la secţie, tatăl și fratele lui și-au făcut apariţia și au amenințat că îşi vor mobiliza întreaga familie pentru a-i ataca pe poliţiști dacă nu îl eliberează pe tânăr. Au fost arestaţi și ei7

În 2016, Oficiul Federal al Poliţiei Judiciare din Germania a raportat o creștere a numărului de atacuri împotriva poliţiștilor germani, comparativ cu anul precedent8. Anul trecut, revista *Der Spiegel* a intervievat poliţiști, procurori și alte autorităţi despre experienţele lor legate de infracţiunile implicând migranţi. Iată ce au declarat patru dintre ofiţerii de poliţie:

Eu conduc mașinile de patrulă din cartierul Tempelhof [Berlin]. […] Oamenii devin tot mai agresivi. Cu ceva vreme în urmă am fost rănit grav într-o misiune. Voiam să oprim o bătaie de la o petrecere cu ocazia unei circumcizii. Apoi un bărbat m-a lovit peste cap cu două scaune. Mi-a afectat grav coloana cervicală; am stat în concediu medical o jumătate de an.

Recent, niște colegi de-ai mei au vrut să scrie niște amenzi pentru câteva mașini parcate pe pista de biciclete. Proprietarii stăteau faţă în faţă la o narghilea într-un bar. Imediat au început să arunce cu ouă din local și un grup de 15 – 20 de bărbaţi i-au înconjurat pe colegii mei. Amândoi s-au retras în mașina de patrulă și au primit întăriri; m-am alăturat și eu. Am avut nevoie de doi câini poliţiști pentru a calma situaţia.

Ceea ce mă supără este că mă confrunt tot mai des cu atitudini dictate de corectitudinea politică. O dată, o femeie s-a oferit să dea informaţii despre o agresiune sexuală petrecută pe scările staţiei de metrou. Când am întrebat-o ce culoare are pielea suspectului, a replicat: „Nu ar trebui să întrebaţi așa ceva, nu contează”. Am rămas șocat.

Migranţii ne fac probleme aparte. Pe stradă am de-a face cu ei 60 – 70% din timp. Multe persoane din cultura musulmană nu acceptă femeile în uniformă, nici măcar nu

vorbesc cu ele. Adeseori, nu ne iau în serios pentru că nu folosim forţa fizică. Dar asta contravine modului în care înţelegem noi legea9.

Ostilitatea manifestată de bărbaţii din societăţile musulmane faţă de poliţiste este ceva obișnuit. Tania Kambouri, poliţistă germană, a scris despre acest lucru în revista sindicatului poliţiei germane, în 2015. La fel ca Mustafa Panshiri, Kambouri este migrantă de a doua generaţie integrată cu succes, crescută în Germania de părinţii ei turci. Ea a admis că și unii etnici germani, precum huliganii iubitori de fotbal și radicaliștii de stânga, pot crea probleme, dar mai ales bărbaţii având un fond cultural musulman le dau cele mai multe bătăi de cap poliţiștilor în interacţiunile de rutină. Când Kambouri a vorbit direct despre experienţele sale, alţi poliţiști germani au transmis redacţiei mesaje de susţinere. Ei trecuseră prin aceleași situaţii, dar evitau să discute despre ele de frică să nu fie etichetaţi drept „naziști” 10. „Trebuie să fac compromisuri uneori”, a spus ea în 2016. „O dată, la un punct de control, am vrut să testez un suspect pentru consum de droguri sau de alcool și el mi-a spus: «Nu te uita în ochii mei», deoarece unii dintre acești bărbaţi nu le lasă pe femei să facă așa ceva. Așadar, l-am lăsat pe colegul meu să se ocupe, pentru a preveni orice escaladare. Dacă aș fi insistat, probabil că suspectul s-ar fi opus, și nu vrem să fim răniţi pentru știu eu ce delict minor” 11.

Potrivit poliţiei suedeze, numărul infracţiunilor cu uz de armă letală este în creștere în enclavele de imigranţi naţionale12. De exemplu, grenadele rămase din conflictul din Balcani sunt folosite de unele bande suburbane. „Acesta este un tip diferit de infracţionalitate, mai nou și mai dur. Nu e ceea ce am numi o infracţiune suedeză obișnuită. E cu totul altceva”, spune Peter Springare, poliţist suedez13. El a fost investigat imediat de procurori ai poliţiei suedeze pentru „incitare la ură rasială” când, într-un moment de frustrare, a afirmat că infracţiunile pe care le cerceta fuseseră comise de imigranţi din lumea

musulmană. Cu toate acestea, potrivit unui raport oficial al poliţiei suedeze din 2017, pe lângă faptul că se confruntau cu agresiuni fizice în enclavele de imigranţi slab integraţi, poliţiștii erau ameninţaţi personal atât când se aflau la serviciu, cât și în timpul liber. Această practică este atât de sistematică, încât grupurile infracţionale aleg câte un poliţist într-o anumită zi ca ţintă a hărţuirilor și ameninţărilor lor14.

În Franţa, poliţiștii vorbesc despre o creștere a numărului de sinucideri în rândurile lor. Unul dintre factorii ce explică aceste decese este necesitatea tot mai mare ca niște ofiţeri echipaţi insuficient să lucreze peste program, în contextul unui antagonism uneori criminal. În 2018, unul dintre directorii jandarmeriei franceze a vorbit despre „un nou tip de agresiune apărut în ultimii ani, al cărui scop evident este să-i rănească pe poliţiști, chiar să-i omoare” 15. Cu toate acestea, poliţiștii sunt descurajaţi să discute deschis despre problemele cu care se confruntă la serviciu. Avertizorii precum Springare și Kambouri sunt acuzaţi că stârnesc atitudini rasiste și sentimente ostile migranţilor atunci când se exprimă.

Poliţiștii nu sunt echipaţi corespunzător pentru a face faţă problemei

Majoritatea poliţiștilor cu care am lucrat ca politician și ca translator îşi luaseră angajamentul să abordeze problema violenţei sexuale. În cele mai multe cazuri, ineficienţa lor a fost rezultatul deciziilor luate mai sus pe scară ierarhică. Poliţiștii se află într-o situaţie complicată, deoarece sunt solicitaţi mai des să intervină, dar resursele insuficiente îi ţin pe loc. Un raport al poliţiei suedeze despre enclavele de imigranţi cu o incidenţă ridicată a activităţii infracţionale afirma clar că „nu există capacitatea instituţională necesară pentru a gestiona problemele când numărul de persoane este atât de mare” 16. Ca urmare, poliţiștii sunt nevoiţi să aleagă între a se ocupa de infracţiuni ce implică uz de armă letală și a investiga cazurile de agresiuni sexuale împotriva femeilor17. Nu e de mirare că siguranţa femeilor nu este

principala lor prioritate.

De asemenea, polițiștii din Germania sunt descurajaţi de tacticile utilizate de bandele de agresori. Bărbaţi tineri vânează în grup femei care par vulnerabile. Ei știu că, dacă acţionează în haită, le va fi mai greu polițiștilor, martorilor și victimelor să-i identifice cu precizie pe vinovaţi. Am auzit un tânăr marocan spunând, mai în glumă, mai în serios, că „pentru albi, toţi bărbaţii măslinii arată la fel”. Dintr-o bandă de cinci bărbaţi care au comis o agresiune sexuală, care e responsabil pentru iniţierea atacului, pentru imobilizarea victimei, pentru încurajarea agresorilor sau pentru că a stat de pază, ca să-i avertizeze pe ceilalţi la nevoie?

Trăiesc de un deceniu în Statele Unite și e posibil ca acest fapt să-mi fi deformat opinia despre sentinţele pronunţate de instanţele de judecată europene. În America, mulţi infractori primesc condamnări absurd de lungi, adeseori pentru infracţiuni mai puţin grave. Mulţi criminologi se întreabă în ce măsură funcţionează pedeapsa cu închisoarea, atâta vreme cât autorii de infracţiuni minore devin în general mai îndârjiţi sau mai radicalizaţi politic în închisoare. Dar dacă încarcerarea nu funcţionează, atunci ce? Dacă admitem că executarea unei condamnări la închisoare este pedeapsa potrivită pentru un act de violenţă sexuală, atunci de ce judecătorii și procurorii europeni sunt reticenţi sau în cel mai bun caz inconsecvenţi când trebuie să dea condamnări la închisoare în cazul migranţilor care săvârșesc asemenea acte? Eu bănuiesc că unele dintre deciziile lor sunt afectate mai degrabă de compasiunea faţă de autor decât faţă de victimă.

Am mai văzut acest lucru, în contextul violenţei justificate în numele onoarei. Vreme de mai mulţi ani, autorii unor asemenea acte de violenţă împotriva surorilor, verișoarelor sau altor rude de-ale lor de sex feminin au primit sentinţe blânde din partea unor curţi europene nefamiliare cu complexul onoare/ rușine care este atât de prevalent în societăţile musulmane. Judecătorii nesiguri

cum să abordeze cazurile de violenţă domestică săvârșite de bărbaţi având un fond cultural străin s-au arătat uneori mult prea indulgenţi faţă de niște soţi abuzivi. Același tipar poate fi observat în contextul agresiunilor sexuale comise de migranţi în Europa.

Indulgenţă judecătorească

Ţin o listă deschisă cu explicaţiile oferite de judecători europeni pentru achitarea sau condamnarea indulgentă a migranţilor care au ajuns în faţa lor din cauza săvârșirii unor infracţiuni sexuale. Cele mai frecvente sunt că agresorul era beat și prin urmare avea discernământul redus sau că victima nu a putut să demonstreze că nu a fost un act sexual consensual. Dar unii judecători ţin cont de faptul că migranţii autori de agresiuni sexuale nu înţeleg dreptul femeilor occidentale la autodeterminare sexuală. „Cred tot ce spune doamna G., a spus un judecător berlinez în 201718. Dna G. refuzase avansurile acuzatului, așa că acesta a trântit-o pe pat, i-a fixat capul și umerii între două bare de metal și a violat-o patru ore în timp ce aceasta a ţipat „Oprește-te!” și l-a zgâriat. La un moment dat, ea a renunţat să mai lupte. Agresiunea a fost atât de violentă, încât femeia s-a deplasat cu greu timp de două săptămâni. Instanţa nu se îndoia că victima fusese violată. Cu toate acestea, judecătorul se întreba dacă nu cumva acuzatul turc de 23 de ani s-a gândit că actul a fost consensual. Reclamanta a fost întrebată în instanţă dacă agresiunea la care fusese supusă ar putea fi considerată doar un raport sexual sălbatic în cultura turcă. Într-un mod tipic, acuzatul a susţinut că actul fusese consensual, adăugând că nu ar viola niciodată o femeie, pentru că și el are o mamă și o soră. Judecătorul l-a achitat.

Am vorbit deja despre cazul lui Firas M., bărbatul care a lovit-o pe Marie Laquerre în faţă cu o scrumieră după ce aceasta i-a spus să nu o mai hărţuiască, în timp ce trecea prin Arondismentul 19 din Paris. Această scenă a fost surprinsă de camerele de supraveghere și a ajuns subiect de presă. Când Firas M. a fost adus în faţa instanţei, în 2018, s-a aflat că s-a născut în Tunisia, dar

trăia în Franţa de la vârsta de 8 ani, iar acum era fără locuinţă și avea probleme psihiatrice. Acuzarea a renunţat la învinuirea de hărţuire sexuală, deși Laquerre a declarat în instanţă că acesta făcuse comentarii și scosese sunete precum „sâsâieli [și] pleoscăituri vulgare, într-o manieră umilitoare și provocatoare”. Singura acuzaţie rămasă a fost atac cu o armă, pentru care a fost condamnat la 1 an în închisoare, din care șase luni au constat în eliberare condiţionată, deși avea o listă lungă de condamnări

— 1Q

anterioare.

Un alt asemenea caz din Franţa a fost cel al unui marocan de 28 de ani, Mustafa Elmotalkil, un azilant ale cărui cereri de azil fuseseră respinse anterior în Germania și în Olanda20. În 2018, când se afla la o băcănie din Croisilles, în stare de ebrietate, s-a frecat de o fată de 11 ani. „El a zâmbit ca și cum [ea] era o pradă”, a spus un martor. Instanţa a aflat că fusese implicat într-un proces cu doi ani în urmă, în Olanda, pentru că pipăise o femeie și se masturbase în faţa ei, dar nu fusese acuzat. În Franţa a fost condamnat pentru că a abuzat sexual un minor și a primit 6 luni în închisoare și includerea în registrul persoanelor care au comis infracţiuni sexuale. Elmotalkil nu a fost prezent în sala de judecată la pronunţarea verdictului din cauză că se comportase atât de agresiv, încât judecătorul a cerut să fie scos afară.

Un alt infractor care a abuzat sexual un minor a obţinut o reducere a pedepsei în urma recursului la Curtea Supremă de Justiţie a Austriei. Migrantului irakian Amir A. i s-a acordat o reducere a sentinţei de la 6 ani în închisoare la 4, deoarece nu avea condamnări anterioare și instanţa a considerat că infracţiunea lui a fost „un incident izolat” 21. „Incidentul izolat” era violarea unui băiat de 10 ani la o piscină din Viena. Amir A. l-a înșfăcat pe băiat într-un vestiar, l-a încuiat într-o cabină de toaletă și l-a violat. După ce a fost lăsat să iasă, băiatul a denunţat violul, iar Amir A. a fost arestat de poliţie în timp ce se pregătea să sară de pe o trambulină. A declarat instanţei că ajunsese în

Austria în 2015 pe ruta balcanică, ca imigrant din motive economice (nu a pretins că e un refugiat persecutat). A explicat că acţiunile sale fuseseră rezultatul unei „urgenţe sexuale", întrucât „nu mai făcuse sex de patru luni"[4]

Infractorii tineri trec neobservaţi în multe jurisdicţii europene, sistemul de justiţie juvenilă cenzurează identitatea minorilor. Ședinţele de judecată cu acuzaţi minori se ţin cu ușa închisă, iar singurele informaţii făcute publice sunt selectate și distribuite de curţi. Asta înseamnă că puţine cazuri văd lumina zilei.

Când minorii săvârșesc orice tip de infracţiune, judecătorii manifestă de regulă indulgenţă în stabilirea sentinţei. Dar acesta este unul dintre motivele pentru care unii migranţi pretind că sunt mai tineri decât sunt de fapt. Pe lângă faptul că primesc sprijin și ajutoare guvernamentale mai generoase decât cele oferite migranţilor adulţi, minorii din sistemul de drept penal se pot aștepta la pedepse mai blânde – de aici și fenomenul „copiilor cu barbă" din Suedia. Când ajung în faţa instanţei, unii bărbaţi adulţi cu barbă și păr pe corp pretind adesea că sunt azilanţi minori neînsoţiţi. Cu ceva vreme în urmă, aceștia erau examinaţi de medici pentru a li se confirma vârsta. Asemenea teste includeau radiografii ale mâinilor, genunchilor sau maxilarelor și, în unele cazuri, examenul organelor genitale. Susţinătorii refugiaţilor și organismele pentru etică medicală au protestat însă, considerând că asemenea examinări violează integritatea corporală a migranţilor22. Reintroducerea acestor examinări a fost solicitată în Germania în repetate rânduri în timpul judecării unui refugiat afghan, Abdul D., care a fost condamnat pentru violarea și uciderea unei fete de 15 ani, Mia V., în Kandel,

---

4 Acest proces și recursul său la Curtea Supremă de Justiție au fost prezentate nu numai în presa de știri austriacă, ci și în RT, Breitbart și în tabloide britanice precum *Daily Express.* Până și Vladimir Putin, președintele rus, a făcut comentarii pe marginea acestora. Totuși, nu există probe că acest caz nu s-a întâmplat sau că băiatul nu a fost violat.

sud-vestul Germaniei, în 2018. Contrar declaraţiilor unui martor, Abdul D. a susţinut că are 15 ani, astfel că a fost judecat în sistemul juvenil, în care sentinţa maximă pentru orice infracţiune este de 10 ani. A fost găsit vinovat și condamnat la 8 ani și 6 luni în închisoare. În octombrie 2019 a fost găsit mort în celula sa, după ce s-a spânzurat23.

Mai la nord, la periferia Hanovrei, o femeie de 24 de ani, Vivien K., s-a dus la supermarketul local într-o sâmbătă seara din martie 2018. În magazin, doi băieţi – unul de 13 ani, altul de 14 – se băteau, iar ea le-a atras atenţia să nu se mai bată și să aibă mai mult respect faţă de persoanele mai în vârstă din jur. Băieţii l-au chemat pe fratele lor mai mare, Abdullah, în vârstă de 17 ani. Toţi cei trei băieţi erau azilanţi din Siria. După ce a ţipat la Vivien K. și a insultat-o, Abdullah a lovit-o cu pumnul, a scos un cuţit și a înjunghiat-o de mai multe ori în tors. Femeia a ajuns la spital între viaţă și moarte. După ce s-a trezit din comă, a aflat că avea câteva coaste rupte și că îi fuseseră îndepărtate fragmente din pancreas și splina. Abdullah A. și fratele său de 14 ani, Mohamad A., au primit sentinţe reduse datorită vârstei lor, iar băiatul cel mai mic nu a fost judecat deloc. Abdullah A. a primit 5 ani de pedeapsă juvenilă pentru tentativă de ucidere din culpă și vătămare corporală gravă; Mohamad a primit 2 săptămâni de detenţie și 10 ore de educaţie socială. Pe parcursul audierilor, Abdullah A. a explicat că, în cultura sa, o asemenea înjunghiere se justifică dacă a fost atinsă onoarea familiei24. Nu înţelegea de ce trebuie să meargă la închisoare și a acuzat instanţa că încearcă să-i distrugă viaţa25. Mai mult decât atât, s-a descris pe sine drept „un refugiat model”. În septembrie 2018, victima lui încă mai lua calmante pentru durere și avea o cicatrice de 40 de centimetri pe burtă, dar insista că „naţionalitatea făptașului nu are absolut nicio importanţă pentru mine” 26.

Sistemul suedez de justiţie este deosebit de indulgent faţă de infractorii tineri. Un infractor condamnat pentru că

agresase sexual minore la festivalul suedez, We Are Sthim” din 2015 era un băiat somalez de 15 ani27 Una dintre victimele sale a declarat instanţei că acesta o apucase de picioare și de fund și încercase să-i bage mâna în chiloţi. Când prietena ei a intervenit, el i-a tras un pumn în faţă. Băiatul a fost condamnat la 25 de ore de muncă în folosul comunităţii și la plata a 10.600 de coroane suedeze (1.100 de dolari) ca daune pentru minore. Un alt imigrant, un băiat de 16 ani pe nume Ahmed, a fost condamnat pentru hărţuirea sexuală a trei fete de 14 ani la o școală din Malmö în 2017. Pedeapsa lui a fost de 50 de ore de muncă în folosul comunităţii și la plata unor daune. La două săptămâni de la condamnare, el s-a întors la aceeași școală și a violat o altă minoră.

Chiar și participanţii la viol în grup se pot aștepta la o sentinţă blândă dacă sunt minori. În 2016 – 2017 un ziar suedez a descoperit că 13 dintre 43 de participanţi la violuri în grup aveau sub 18 ani. Unii au primit sentinţe juvenile și în serviciul comunităţii, și nu condamnări la închisoare. Pedeapsa medie la nivelul tuturor celor 43 de infractori, inclusiv adulţii condamnaţi, a fost de doar 3 ani28.

Eșecul punerii în aplicare a statului de drept

După cum am văzut, agresiunile sexuale în masă asupra femeilor din Köln din ajunul Anului Nou din 2015 nu s-ar fi întâmplat dacă poliţiștii ar fi pus în aplicare statul de drept. Investigaţiile oficiale asupra eșecurilor poliţiei și administraţiei locale din acea noapte au ajuns la concluzia că fuseseră trimiși prea puţini poliţiști pentru a-i controla pe agresori29. Poliţiștii nu au intervenit când grupurile de bărbaţi în stare de ebrietate au început să se comporte agresiv și nu au cerut întăriri când situaţia s-a agravat30. În schimb, femeile care s-au plâns au fost ignorate sau refuzate categoric de poliţie. Când au scăpat din mulţime și au fugit la poliţiști după ajutor, aceștia le-au ignorat sau le-au spus că nu au cu ce să le ajute. Una dintre femei, Alice Schwarzer, a povestit cum ea și prietena ei au reușit să scape, luând-o la fugă spre doi

poliţişti din apropiere. Însă agresorii lor s-au luat după ele.

Ambii poliţişti ne-au văzut pe noi și, evident, și pe acești infractori [care ne urmăreau]. Le-am spus poliţiștilor că avem nevoie de ajutor și am încercat să le descriem rapid situaţia. Unul dintre poliţişti nu ne-a lăsat să terminăm; celălalt s-a întors spre malul Rinului, comportându-se ca și cum trebuia să urmărească ceva important. Ni s-a spus că trebuie să ne calmăm, cu siguranţă nu era chiar atât de grav. Ne-au sfătuit doar să nu intrăm în mulţime; ei nu aveau de gând să se ducă. Prietena mea a strigat la poliţist că femeile sunt brutalizate acolo, în mulţime. Acesta i-a atras atenţia să-i vorbească politicos. Au venit și alte femei, și toate spuneam același lucru. Ambii poliţişti fie nu au vrut, fie nu li s-a dat voie să intervină. În mod cert, le-ar fi fost ușor să-l aresteze imediat pe unul dintre făptașii din spatele nostru. Dar ofiţerii nu au făcut-o. […] Nu ne-au luat în serios31.

Au trecut câţiva ani de atunci și femeilor agresate sexual în Köln încă nu li s-a făcut dreptate. După cum am văzut, au existat doar trei condamnări pentru agresiune sexuală, din 43 de cazuri înaintate de procurori. Mai mult de două treimi dintre reclamaţii (828) nu au fost investigate deloc deoarece autorii nu au putut fi identificaţi. Dintre cele 290 de acuzaţii pentru care poliţiștii au identificat un suspect, mai mult de jumătate au fost retrase din alte motive. Primul caz de agresiune sexuală din acea noapte care a ajuns în instanţă a fost respins în mai 2016. Un algerian, Farouk B., și fratele lui mai tânăr au fost acuzaţi că, aflaţi într-un grup de zece bărbaţi, au înconjurat niște femei, le-au pipăit și le-au furat telefoanele mobile. Cei doi fraţi mai avuseseră probleme cu poliţia din Köln, pentru spargerea unei mașini. Pe parcursul audierilor, victimele lor, Karin P. și Cordula M., nu au putut să-i identifice cu certitudine, deși telefonul lui Karin P. a fost găsit în posesia lui Farouk la centrul pentru azilanţi unde locuia acesta. S-a renunţat la acuzaţia de agresiune sexuală. Bărbaţii au fost condamnaţi doar

pentru furt și pentru primirea de bunuri furate și au scăpat cu o perioadă de probaţiune de 6 luni32. Alţi trei infractori au primit pedepse cu suspendare: irakianul Hussein A., de 21 de ani, și algerianul Hassan T., de 26 de ani, ambii recent sosiţi în Köln, precum și un afghan de 19 ani din Hamburg33 Singurele condamnări pentru infracţiuni de natură sexuală au depins de faptul că autorii și-au făcut selfie-uri cu victimele.

Consecinţa este neîncrederea în sondaje, europenii consideră dintotdeauna că cel mai important aspect al identităţii naţionale este respectarea legilor și instituţiilor ţării. Acest aspect e mai important chiar decât să vorbești limba și decât să fii născut în ţara respectivă34. În Suedia însă, doar 55% din populaţie spune acum că are încredere în poliţie și în sistemul de drept penal, o tendinţă descendentă care a început în 201535.

Când infracţiunile sunt pedepsite prea blând și autorii nu se prea tem de condamnare, rezultatul este o spirală descendentă, întrucât tot mai multă lume suferă din cauza unor infracţiuni precum cele descrise mai sus sau aude despre așa ceva, nu numai că se intensifică ostilitatea faţă de imigranţi, ci se erodează și încrederea în instituţiile sociale. Aceasta este cu siguranţă o tendinţă problematică pentru elitele conducătoare ale Europei. Dar, după cum vom vedea în capitolul următor, ele preferă să se amăgească pe sine decât să se confrunte cu realitatea.

Capitolul 9

Setul de strategii ale negării în 1969, psihiatra elveţiano-americană Elizabeth Kübler-Ross a publicat *Despre moarte și a muri,* în care se vorbea pentru prima dată despre cele cinci etape de-acum bine-cunoscute ale suferinţei în boala terminală: negarea, furia, negocierea, depresia și resemnarea. Uneori mi se pare că Europa a înţepenit în prima etapă. Nu numai că judecătorii găsesc scuze pentru comportamentul infracţional al tinerilor migranţi, ci și politicienii, primarii, funcţionarii, jurnaliștii, specialiștii din mediul academic, reprezentanţii unor comunităţi și susţinătorii refugiaţilor oferă, toţi, tot felul de

justificări și în unele cazuri negări categorice.

Psihologii care lucrează cu prizonierii negării încep adeseori prin a le cere acestora să-și examineze poveștile false pe care și le spun lor înșiși și să le recunoască drept scuze. Un psiholog care ar analiza mintea colectivă a Europei de azi ar vedea nu una, ci o mulţime de povești ale negării. Eu am identificat opt dintre aceste naraţiuni ale negării.

Respingerea

Când sunt întrebaţi despre o infracţiune comisă de un imigrant, primul răspuns al membrilor establishmentului tinde să fie unul de respingere. De exemplu, iată cum a comentat un inspector de poliţie danez despre nouă agresiuni sexuale comise de niște azilanţi asupra unor tinere la un festival: „Caracteristicile infracţiunilor sunt foarte diferite, astfel că nu trebuie să tragem concluzia că toate abuzurile au fost comise de băieţi de la centrul pentru azilanţi” 1. În 2018, ministrul suedez al Ocupării Forţei de Muncă și Integrării a insistat că numărul cazurilor raportate de viol și de hărţuire sexuală „tot scade și continuă să tot scadă” 2 – deși, cum am văzut în capitolul 3, lucrurile stau invers. De asemenea, după agresiunile sexuale petrecute în ajunul Anului Nou în Köln, unii comentatori au insistat că „refugiaţii nu au comis mai multe infracţiuni decât populaţia locală”, un alt neadevăr evident3.

Niklas Längström, profesor la Consiliul Naţional pentru Medicină Legală (Rättsmedicinalverket) din Suedia, afirmă că cifre precum „93% infractori migranţi născuţi în străinătate sau de primă generaţie […] nu indică nicio relaţie cauzală” 4. Și Jerzy Sarnecki, profesor de criminologie la Universitatea din Stockholm, a explicat suprareprezentarea migranţilor în statisticile referitoare la infracţionalitate susţinând că migranţii „sunt discriminaţi în diferite moduri de sistemul judiciar și nu putem exclude ipoteza că polițiștii sunt mai înclinaţi să investigheze infracţiunile” comise de migranţi5. Într-adevăr, un studiu arată că probabilitatea să reclame un incident la poliţie

este de două ori mai mare în cazul victimelor atacate de un infractor care nu vorbește limba lor, astfel că străinii apar mai frecvent în bazele de date6. Dar e adevărat și că această probabilitate este determinată de gradul de violenţă implicată și de prezenţa unei arme7. Poate că în cazul migranţilor probabilitatea să fie denunţaţi este mai mare din cauză că infracţiunile lor de natură sexuală sunt mai violente.

Pentru unii germani, temerile opiniei publice legate de infracţiunile sexuale săvârșite de migranţi au o natură atavică. Wolfgang Benz, profesor emerit la Universitatea Tehnică din Berlin, afirmă că sosirea refugiaţilor „a reactivat" o imagine care există de multă vreme în mentalul germanilor – cea a unei ţări ocupate de forţe străine care se comportă ca niște barbari. „Astăzi, hoarda care ne invadează nu mai este alcătuită din ruși, ci din refugiaţi, iar violurile, la fel ca în fiecare război din trecut, fac parte din purtarea războiului", a spus Benz8. Cu alte cuvinte, criza contemporană este un fel de rod al imaginaţiei bazat pe memoria istoriei germane.

Am văzut deja cum au încercat cercetătorii să arate că nu există o legătură între intensificarea migraţiei și creșterea numărului infracţiunilor de natură sexuală – omiţând în mare măsură din studiile lor datele de după 2015. Dar există și alte moduri eronate de a spune „n-ai ce să vezi aici".

Orientarea atenţiei într-o direcţie greșită

O a doua categorie a negării o constituie orientarea atenţiei într-o direcţie greșită și comparaţiile false. Asemenea unui magician care distrage atenţia spectatorilor, analiștii aruncă o perdea de fum, universalizând problema violenţei sexuale. Nu imigranţii în mod disproporţionat violează femei, susţin ei, deoarece „toţi bărbaţii sunt violatori" și „o femeie din trei are de-a face cu violenţa fizică, sexuală, psihologică și economică" 9. „Tam-tamul din mass-media cu privire la siguranţa femeilor a fost enorm, cu totul exagerat", mi-a spus un funcţionar superior austriac. „Am avut un omor și câteva

cazuri [de viol] de trei ori în Viena, deși, bineînțeles, așa ceva se întâmplă peste tot". 10 „Acest tip de hărțuire și violență este prezent de multă vreme în fiecare țară", a declarat Gudrun Schyman, politiciană suedeză și purtător de cuvânt pentru Feminist Inițiative. „Factorul comun sunt bărbații". 11

Confuzia semantică

O formă răspândită de negare constă în manipularea limbajului într-un proces pe care eu îl numesc „confuzia semantică". Unii suspecți din rapoartele poliției și din relatările presei sunt descriși ca „sudici", „bărbați cu piele închisă la culoare" sau persoane cu „puține cunoștințe de germană", omițându-se în mod intenționat informațiile despre statutul lor legat de migrație.

Confuzia semantică duce adesea la absurdități. Unul dintre studiile pe care le-am consultat propunea separarea preocupărilor legate de imigranți în dezbaterea publică de cele referitoare la azilanți. În Germania, „cuvântul interzis al anului în 2018 a fost *Anti-Abschiebe-Industrie* („industrie antideportare"), ce se referă la susținătorii refugiaților care se pronunță pentru rămânerea în Germania a azilanților respinși. Acest cuvânt a fost criticat din cauză că „defăimează și discreditează" 12

În unele părți ale Europei, confuzia semantică este impusă în mod oficial prin reglementările privind presa. La jumătatea anului 2018, președintele Consiliului Cultural German a cerut interzicerea talk-show-urilor politice în care refugiații sunt prezentați într-o lumină nefavorabilă, până ce acestea „vin cu conținuturi mai adecvate în ceea ce privește coeziunea socială din societatea noastră" 13. Un cod al eticii presei pus în aplicare de Consiliul German pentru Presă a fost modificat în 2017, cerându-li-se publicațiilor să omită toate informațiile despre religia, etnia și alte circumstanțe ale infractorilor care nu sunt „absolut necesare pentru înțelegerea evenimentului relatat". Noul cod le reamintea ziariștilor că „asemenea trimiteri pot să alimenteze prejudecățile asupra minorităților" 14. Editorii ziarului bavarez *Süddeutsche*

Zeitung au explicat că asemenea informaţii trebuie dezvăluite numai în cazul unor „infracţiuni deosebit de grave, precum atacurile teroriste și infracţiunile capitale, sau al infracţiunilor comise de un grup mai mare de persoane (cum au fost cele din ajunul Anului Nou din 2015, în Köln). De asemenea, există un interes public pentru căutarea unei persoane date în urmărire sau dacă biografia unui suspect este relevantă în cazul infracţiunii. Vom decide în funcţie de caz și ne vom opune categoric oricăror discriminări la adresa minorităţilor” 15. Există o distanţă ca de la cer la pământ între această declaraţie și prima ediţie a *Süddeutsche Zeitung,* publicată la doar cinci luni după capitularea Germaniei naziste, în 1945, în care editorii spuneau: „Pentru prima dată de la prăbușirea guvernării brune a terorii, în München se publică un ziar condus de germani. El este limitat de necesităţile politice ale zilelor noastre, dar nu e constrâns de cenzură și nici sufocat de constrângerile conștiinţei” 16.

Preferinţa mass-mediei pentru eliminarea informaţiilor cu privire la cultura și statutul imigranţilor din articolele despre infracţiuni stârnește suspiciuni în rândul cititorilor. Când l-am întrebat pe un jurnalist german cu experienţă dacă crede că cultura imigranţilor are vreo legătură cu atitudinea lor faţă de femei, răspunsul pe care l-am primit a fost: „Aceasta este o întrebare care depășește nivelul meu de salarizare. E foarte interesantă, pentru că noi am avut această dezbatere după Köln. Îmi pare rău, dar în această chestiune mă opresc aici. Pentru ziariștii din Europa zilelor noastre, relatarea faptelor le poate pune în pericol cariera.

Studiile și comentariile fictive

O altă tactică a negării constă în fabricarea unor statistici, studii și sondaje pentru a demonta realitatea de pe teren. Studiile atitudinale sunt cele mai frecvente. Acestea pot fi proiectate astfel încât să reflecte concluziile preferate ale cercetătorilor. De exemplu, în 2017, un studiu a conchis că „atitudinile faţă de imigraţie din Franţa, ca în majoritatea ţărilor europene, sunt foarte

stabile și, de fapt, devin ușor mai favorabile” 17. În realitate, numeroase sondaje despre atitudinile faţă de migranţi arată că europenii mai puţin educaţi, mai în vârstă și mai conservatori au opinii mai negative despre migranţi18.

Respingerea specialiștilor onești din mediul academic pe motiv că ar fi bigoţi

Pe lângă faptul că produc cercetări fictive, unii dintre specialiștii din mediul academic ai establishmentului resping dovezile care nu le susţin prejudecăţile. Timp de decenii, antropologii au studiat relaţiile de gen din lumea arabă, ajungând la aceleași rezultate în repetate rânduri. Dar ei sunt respinși acum pe motiv că sunt bigoţi, deoarece publică „fantezii orientaliste potrivit cărora […] culturile non-occidentale și în special cele musulmane sunt mai patriarhale decât culturile occidentale” 19. Am vorbit cu Ruud Koopmans, distins sociolog, despre această situaţie pe când mă aflam în Berlin, în 2019. După cum mi-a spus:

Avem cercetarea despre atitudinile faţă de femei, e clar că imigranţii musulmani au valori foarte conservatoare cu privire la femei.

Aceasta nu mai este o chestiune ce trebuie studiată, ci un fapt demonstrat. […] în Germania există un curent de opinie puternic potrivit căruia nu este nicio legătură între islam și inegalitatea de gen, terorism, antisemitism – ideea e că răspunsul nu are nimic de-a face cu islamul sau cu religia și, chiar dacă are, cine suntem noi să spunem „Da, acest lucru este rău”, pentru că nici noi nu suntem perfecţi20.

Falsele acuzaţii de rasism sunt cea mai ușoară cale de concretizare a negării, așa cum a aflat romancierul algerian Kamel Daoud. După ce a publicat un articol în *Le Monde* despre componenta culturală pe care o detectase în violenţa sexuală petrecută în ajunul Anului Nou în Köln, a fost pus la stâlpul infamiei. La puţină vreme după aceea a anunţat că renunţă să mai semneze articole în ziare, preferând să se rezume la a scrie ficţiune21. Thilo

Sarrazin, economist, a fost criticat de membri ai elitei germane și înlăturat din consiliul executiv al Bundesbank din cauză că a publicat volumul *Deutschland schafã sich ab* („Germania îşi pune capăt zilelor”) în 20I022. Tot astfel, Uwe Tellkamp, scriitor german, a fost abandonat de editorul său în 2018, după ce a criticat politica ușilor deschise aplicată de ţara sa în chestiunea migraţiei și a avertizat cu privire la instaurarea unei „dictaturi morale” în Germania23.

Hamed Abdel-Samad, scriitor și crainic german de origine egipteană, autor al volumului de memorialistică *Mein Abschied vom Himmel* („Plecarea mea din Rai”) publicat în 2009, a explicat că germanii sunt ușor de șantajat din cauza istoriei ţării lor:

Cărţi precum a mea sunt considerate islamofobe și insultătoare. Când apărătorii islamului întreabă „Vreţi să faceţi cu noi ce aţi făcut cu evreii?, toată lumea tace din gură. Nu sunt rasist și știu despre ce vorbesc, așa că nu pot fi șantajat moral, asemenea majorităţii germanilor. Pentru mine, consecinţa Holocaustului este că nu trebuie să mai tăcem și să nu mai renunţăm niciodată la libertăţile noastre, că trebuie să ne exprimăm atunci când societatea o ia pe o cale greșită. Asta nu înseamnă platitudini de genul „Nu mai vrem război” sau să fim întotdeauna blânzi cu imigranţii, ci să nu acceptăm nicio știrbire a libertăţii și să nu importăm problemele îngrozitoare pe care le-am lăsat în urmă în Egipt24.

Apelurile la compasiune și platitudinile

O altă formă de negare este să faci apel la compasiune în detrimentul raţiunii sau al prudenţei. Unii politicieni care atrag atenţia asupra virtuţilor îi imploră pe cetăţeni să-și îndeplinească datoria morală de a-i salva pe migranţi. Cei care refuză sunt consideraţi imediat imorali, inumani și rasiști. În 2014, prim-ministrul suedez Fredrik Reinfeldt a făcut apel la „cetăţenii suedezi să se arate inimoși cu refugiaţii” în septembrie 2016, primarii din New York, Paris și Londra au publicat un articol comun despre criza refugiaţilor în *New York Times* în care se angajau „să

urmărească în continuare o abordare integratoare în chestiunea relocării [refugiaţilor], în scopul combaterii valului tot mai mare al limbajului xenofob din întreaga lume. Un asemenea limbaj va duce numai la creșterea marginalizării comunităţilor noastre de imigranţi, fără ca prin aceasta să fim mai în siguranţă" 25.

Sfaturile proaste și falsele soluţii

O altă categorie a negării sunt sfaturile neinspirate și falsele soluţii oferite de autorităţi ca reacţie la agresiunea sau hărţuirea sexuală. Această reacţie ia adesea forma învinovăţirii directe sau voalate a victimei. După agresiunile sexuale în masă din ajunul Anului Nou din 2015, Henriette Reker, primarul Kölnului, a sugerat ca femeile care se tem să nu fie agresate să păstreze între ele și străini „o distanţă de un braţ" 26. La rândul său, poliţia le-a sfătuit pe femei să poarte mai degrabă încălţăminte confortabilă decât pantofi cu toc înalt, ca să poată fugi la nevoie. În loc să-și asume responsabilitatea și să implementeze măsuri pentru siguranţa femeilor, autorităţile folosesc această formă de negare pentru a le pasa femeilor povara protecţiei de bărbaţii prădători.

Un alt „sfat prost" repetat este o scuză sub forma „Da, dar…". Politicienii și liderii comunităţii obligaţi să condamne violenţa sexuală admit că comportamentul bărbaţilor prădători este greșit: da, dar nu e niciodată momentul potrivit pentru a lua măsuri în acest sens. De exemplu, Aiman Mazyek, președintele Consiliului Central al Musulmanilor din Germania (Zentralrat der Muslime în Deutschland – ZMD), a spus în 2016: „Am văzut în repetate rânduri cum sunt abuzate, maltratate și discriminate femeile. Dar acestei chestiuni nu i s-a acordat niciodată atenţia cuvenită până acum" și „Ar fi fatal să facem acest lucru acum, în legătură cu refugiaţii. Trebuie să vorbim despre asta. Trebuie să discutăm. Dar haideţi să n-o facem în detrimentul refugiaţilor „27 Un alt „Da, dar… frapant e dat de Sisi Eibye, directoarea unui centru pentru azilanţi din Danemarca. Unii băieţi de la centrul respectiv agresaseră sexual niște adolescente la un festival de vară.

Când poliţia a întrebat-o câţi băieţi de la centrul ei fuseseră în zonă, nu a ştiut să răspundă. A recunoscut că comportamentul băieţilor fusese „total inacceptabil” şi a adăugat: „Nu avem sancţiuni şi tot ce putem face este să anunţăm poliţia, dacă băieţii lipsesc mai mult de o zi. Nu-i putem încuia” 28.

Teama de bigotism şi de consecinţe

Probabil că cel mai puternic mod de a întreţine un tabu referitor la aspectele culturale ale violenţei sexuale este să pretinzi că discuţiile despre fapte vor intensifica rasismul, le vor da apă la moară populiştilor şi vor diviza şi mai mult societatea. Această scuză este des folosită de poliţie, de politicieni, de asistenţii sociali, de mass-media şi de mulţi alţi membri ai establishmentului din toată Europa. De teamă să nu fie percepuţi drept xenofobi sau ca să nu cedeze în faţa adevăraţilor xenofobi în dezbaterile politice, aceste autorităţi preferă să bage problema sub preş şi să lase victimele expuse unor pericole. Conform lui Peter Ägren, şeful poliţiei din Södermalm, „uneori nu îndrăznim să spunem cum stau lucrurile în realitate deoarece credem că asta le-ar face jocul democraţilor suedezi” – un partid antiimigraţie din Suedia, o grupare marginală în trecut, dar care acum a devenit o forţă politică importantă29.

Strategiile negării

Unii oameni se întreabă de ce atât de multe instituţii ale establishmentului persistă în a nega existenţa problemei. Ei presupun adesea că e vorba de naivitate. Consider că această explicaţie este prea indulgentă. Ce alte motive ar putea exista? Interesul propriu e unul dintre ele.

Să luăm cazul partidelor politice de stânga care, după ce au văzut că li se erodează bazinul electoral tradiţional alcătuit din muncitori albi, s-au întors spre imigranţi ca sursă nouă de votanţi. Pentru a câştiga bunăvoinţa politică a acestui „ersatz Proletariat” (fals proletariat), unele partide de stânga neagă existenţa unor chestiuni precum violenţa sexuală şi discriminarea de gen în comunităţile de imigranţi. Odinioară, aceste partide

susţineau emanciparea femeilor, drepturile homosexualilor și egalitatea. Acum, ele sunt în cârdășie cu islamiști care vor să fie scutiţi pe temeiuri religioase de la respectarea acestor valori esenţiale. Acest parteneriat politic funcţionează acum în diferite grade în Franţa, Belgia, Suedia, Germania, Olanda și Marea Britanie. De exemplu, în Rinkeby și Tensta, renumitele enclave ale imigranţilor din Stockholm, social-democraţii îşi fac puternic campanie, oferind alimente gratis pe fond de muzică arabă.

Bineînţeles că nu toate acestea sunt calcule electorale cinice. Socialiștii radicali din Germania au văzut criza migranţilor ca pe o oportunitate de „a da o lovitură capitalismului” și au adoptat cu entuziasm drepturile refugiaţilor ca instrument în „proiectul eliberării universale” pe care îl promovează30. Unii chiar au îmbrăţișat ideea graniţelor deschise ca pe un proiect aproape revoluţionar.

Câştigătorii și perdanţii

Consecinţa traiului într-o stare de negare este că aproape toată lumea pierde. Guvernele care se temeau că partidele populiste vor avea de câştigat dacă vor discuta deschis problema au constatat că acest lucru se întâmplă atunci când blochează dezbaterea. Populiștii din toată Europa prosperă tocmai pentru că sunt singurii dispuși să treacă peste acest tabu. Partidele de centru-stânga care au îmbrăţișat ideea că numărul tot mai mare al imigranţilor musulmani reprezintă noul proletariat au pierdut încrederea votanţilor lor tradiţionali. După cum vom vedea, în alegerile electorale din Europa ei au plătit la urnele de vot preţul oportunismului lor.

La toate nivelurile, aşadar, relaţia de încredere dintre cetăţeni și instituţiile guvernării se erodează. Cetăţenii văd că autorităţile pierd controlul asupra graniţelor și, în unele orașe, asupra străzilor. Aparenta funcţionare proastă a statului de drept sporește deficitul de încredere. Consecinţele sunt divizarea și fragmentarea.

Probabil că efectele corozive ale negării sunt cele mai evidente în mișcarea feministă modernă.

Capitolul 10
Impasul feministelor

După cum am aflat la facultate în Olanda, în anii 1990, autonomia și siguranţa personală nu li s-au acordat pur și simplu femeilor occidentale; ele au luptat pentru drepturile lor secole la rând. Și au câştigat mai multă libertate pentru femei decât am văzut eu vreodată. Pentru mine, drumul din Africa până în Europa a fost mai mult decât o călătorie geografică. Am progresat rapid în timp de la o societate fundamental tribală, guvernată de violenţă și dogme religioase, în care indivizii sunt subordonaţi comunităţii și nu poţi avea încredere în instituţiile publice, la o societate modernă în care indivizii au drepturi egale indiferent de gen sau de alte trăsături înnăscute.

La momentul respectiv, părea că libertăţile de care se bucură femeile occidentale se vor extinde până la imigrantele recent sosite și apoi spre restul lumii. Din naivitate, am presupus că ne aflăm de partea bună a istoriei. Pe atunci nimeni nu ar fi putut să prevadă că Europa va începe să accepte atitudinile unor culturi care limitează în mod deliberat drepturile femeilor. După ce am văzut cât de rapid poate să avanseze istoria, sunt conștientă că poate să și dea înapoi cu aceeași viteză.

Succesele obţinute de mișcarea feministă de-a lungul istoriei moderne au depins de faptul că femeile s-au manifestat ca o singură voce. Feministele din primul val au militat pentru dreptul la vot, accesul la educaţie, dreptul la proprietate și la reprezentare politică. Cele din al doilea val au obţinut un acces mai larg la pieţele occidentale ale forţei de muncă pentru femei și au făcut presiuni pentru drepturi legate de reproducere, pentru mijloace eficiente de contracepţie și pentru încetarea ostracizării mamelor singure. Aceste feministe au scos la lumină violenţa sexuală și domestică, astfel încât să devină obiecte ale politicilor publice. Violul în cadrul căsătoriei a fost criminalizat, iar atitudinile de culpabilizare a victimelor hărţuirii și agresiunii sexuale au fost criticate dur.

O întrebare pe care mi-am pus-o adesea este de ce nu

a existat un protest feminist legat de creșterea violenţei sexuale împotriva femeilor pe care am descris-o în capitolele anterioare. Evident, siguranţa femeilor în locurile publice ar trebui să fie o chestiune centrală pentru cei care caută să susţină drepturile acestora.

Omisiunea este cu atât mai surprinzătoare cu cât femeile, după cum am văzut, nu au fost niciodată mai puternice din punct de vedere politic. Astăzi, în întreaga lume occidentală și în special în Europa de Vest, un număr tot mai mare de femei pot să aspire, având șanse reale, la cele mai înalte funcţii economice și politice. La prima vedere, trăim într-o perioadă a triumfului feminismului. Sau nu? Căci ironia e că, în timp ce unele femei din Occident ocupă funcţii de prim-ministru și președinte, de director general și director executiv, drepturile fundamentale ale femeilor se află sub o presiune crescândă, din cauza unor idei importate despre subordonarea femeii. Mai grav, multe dintre liderele din Occidentul zilelor noastre fac prea puţin sau nimic pentru a pune capăt acestei întoarceri în timp a egalităţii de gen.

În afara Occidentului, femeile sunt ucise, violate, înrobite, bătute, private de libertate și umilite. Fetușii de sex feminin sunt avortaţi și fetiţele nou-născute sunt abandonate. Fetele nu au acces la educaţie sau li se taie și li se cos organele genitale. Fetele și tinerele sunt obligate să se căsătorească cu bărbaţi pe care aproape că nu îi cunosc. În anii 1990, Cisca Dresselhuys, o feministă olandeză, se întreba: „Cum de le-am trecut cu vederea pe aceste femei?”. Feministele occidentale se concentraseră atât de mult asupra lor înșeși, încât ignoraseră ce li se întâmpla altor femei în societăţi în care acestea sunt văzute doar ca obiecte sexuale, ca mame și ca îngrijitoare. Între timp, conceptul de drepturi universale ale femeilor a făcut loc noilor idealuri ale multiculturalismului și intersecţionalităţii. Femeilor din societăţile islamice care cereau drepturi egale li s-a spus că acestea sunt valori occidentale. Feministele occidentale au ajuns să creadă că impunerea valorilor lor în lumea musulmană este o formă

de neocolonialism.

Deriva misiunii feminismului în termeni istorici, mișcarea feministă liberală a avut o viaţă scurtă. Vreme de două sute de ani, femeile au militat pentru autonomie și pentru egalitate cu bărbaţii. De la începutul secolului însă, mișcarea femeilor s-a abătut de la acest ţel. Misiunea feminismului este în derivă, iar drepturile femeilor au fost înlocuite cu chestiuni legate de rasism, religie și intersecţionalitate. Astăzi, feministele liberale sunt mai preocupate de suveranitatea Palestinei decât de relele tratamente aplicate palestiniencelor de taţii și soţii lor. În bătălia viciilor, rasismul cântărește mai greu decât sexismul.

De asemenea, feminismul este în mare măsură politizat, iar femeile de stânga și-l revendică exclusiv. Conservatoarele și moderatele sunt împiedicate să vorbească despre problemele femeilor, fiind numite „de dreapta”. Departamentele de studii despre femei din universităţi le învaţă pe viitoarele feministe că singura cauză dreaptă este un atac continuu asupra bărbatului alb. Feministele liberale îi disculpă pe bărbaţii imigranţi de infracţiunile de natură sexuală asupra unor femei pe motiv că autorii sunt victime ale rasismului și colonialismului. Iată, de exemplu, cum a reacţionat Tina Rosenberg, membră fondatoare a partidului feminist suedez și „specialistă în studii de gen” la Universitatea din Stockholm, la creșterea numărului de acte de hărţuire sexuală comise de migranţi înregistrate în Suedia în 2016: „E foarte periculos să dai conotaţii rasiale hărţuirii sexuale. Există o lungă istorie postcolonială a patriarhatului alb care încearcă să le salveze pe femeile de culoare de bărbaţii de culoare. […] Trebuie să vorbim despre toate tipurile de hărţuire a femeii. Trebuie să ne opunem și să protestăm, dar nu trebuie să formulăm distincţia dintre noi și persoanele având un alt fond etnic drept «Ei sunt mai violenţi decât noi» […] deoarece astfel ajungem să spunem: «Nu sunt rasist, dar…»” 1.

O femeie care nu se teme să vorbească direct despre

această problemă este Sofie Peeters. În 2018, când era în Belgia, a spus:

Cred că e foarte nerasist să le atragi atenţia oamenilor asupra comportamentului lor, indiferent de cultura din care provin. Niște indivizi care m-au hărţuit mi-au spus: „Ești rasistă pentru că nu vrei să vorbești cu mine”. Nu e adevărat. Dacă nu vreau să vorbesc cu tine nu e pentru că ești marocan, ci pentru că te porţi ca un bădăran. Mă insulţi, mă urmărești, iar asta mă enervează. Am prieteni marocani, așa că nu e o chestiune de rasism pentru mine. Acești indivizi folosesc cuvântul „rasism” ca pe un scut protector și cred că pot să facă ce vor fără să păţească nimic. Apoi treburile se complică2.

În 2012, când s-a lansat filmul lui Sofie *Femme de la Rue,* ea a fost aplaudată pentru că a arătat sexismul și hărţuirea prezente zilnic pe stradă într-un fel care le-a permis oamenilor să înţeleagă cu adevărat gravitatea situaţiei. Dar a fost totodată criticată pentru că a arătat bărbaţi dintr-un mediu multicultural care hărţuiau femei. Însă, după cum a explicat ea, „asta a fost pur și simplu experienţa mea, pe care am filmat-o. Când treci pe stradă pe lângă zece indivizi provenind dintr-un mediu multicultural, unul dintre ei s-ar putea să-ţi arunce o remarcă. Așa că poţi să spui că este doar o minoritate. Dar, când treci pe lângă 100 de indivizi și zece te hărţuiesc, vorbim de altă amploare” 3.

Polarizarea în rândul feministelor

Feminismul occidental contemporan are un paradox în esenţă. Feministele ideologice insistă asupra unor obiective grandioase precum „sfârșitul patriarhatului”. Campaniile împotriva cluburilor destinate exclusiv bărbaţilor sau pentru reprezentarea femeilor în consiliile de conducere ale corporaţiilor sunt însă preocupări elitiste foarte îndepărtate de viaţa de zi cu zi a femeii obișnuite. Dacă ne raportăm la ierarhia nevoilor umane alcătuită de sociologul Abraham Maslow, chestiunile prioritizate astăzi de feministe se află în categoria actualizării sinelui: îmbunătăţirea condiţiilor la locul de muncă, accesul la

alocaţii pentru îngrijirea copilului din partea statului, posibilitatea de a deveni membre ale asociaţiilor rezervate bărbaţilor, împărţirea treburilor casnice cu partenerul de sex masculin și acumularea prestigiului. Asta nu înseamnă că trebuie să renunţăm la obiective lăudabile precum depășirea obstacolelor informale în avansarea în carieră a femeilor. Însă dreptul tuturor femeilor de a trăi ferite de violenţă trebuie să fie pe primul loc.

Intenţia mea nu este să le ironizez pe feministele de astăzi, ci vreau să se trezească. Feministele au ajuns să considere indiscutabile nevoile fundamentale precum siguranţa în public. Pentru mine, e ca și cum s-ar grăbi să repare o gaură în acoperișul unei case când fundaţia alunecă într-o dolină.

Studentele din campusurile universitare parcă trăiesc într-un univers paralel. Protejate de „spaţii sigure împotriva „microagresiunilor”, studentele la Drept cer să nu li se predea despre cazurile de viol, deoarece sunt prea tulburătoare și s-ar putea să le „provoace o reacţie emoţională puternică”. Dar din când în când lumea reală se face simţită. În octombrie 2017, profesorii și studenţii de la Universitatea Goethe din Frankfurt au protestat împotriva unui discurs intitulat „Activitatea poliţiei într-o societate a imigranţilor”, ţinut de președintele sindicatului poliţiștilor din Germania. Temându-se de o reacţie violentă din partea studenţilor, conducerea universităţii a anulat discursul. E o ironie că, în aceeași lună, patru femei au fost victimele unor tentative de agresiune sexuală la universitate. În fiecare caz, agresorul a fost descris drept un individ de 1, 65 metri înălţime, cu trăsături nord-africane și care vorbea germana cu accent puternic. Președintele sindicatului poliţiștilor a reacţionat cu demnitate, declarând: „Nu sunt deloc fericit că studenţii și profesorii de la această universitate s-au trezit astfel la realitate” 4.

Limitele mișcării Meâoo

Mișcarea Meâoo a cristalizat și a accelerat o schimbare majoră în atitudinile faţă de hărţuirea sexuală.

Jurnaliștii și avertizorii le-au încurajat și pe alte femei să-i numească și să-i pună la zidul infamiei pe bărbaţii care le-au hărţuit sexual la locul de muncă. Mișcarea s-a răspândit rapid din America de Nord în Europa Occidentală – Balance TonPorc („Denunţă-ţi porcul”) fiind sloganul din Franţa. Zeci de agresori în serie și-au pierdut locul de muncă și reputaţia; câţiva au fost trimiși în judecată.

Meâoo a traversat un ocean, dar pare incapabilă să treacă de o barieră culturală. Victimele bandelor de migranţi sunt în general ignorate, acuzaţiile femeilor referitoare la faptul că unii migranţi le hărţuiesc sunt respinse, chiar dacă numărul victimelor hărţuirii – și nu vorbim de infracţiuni mai grave precum violul – este mult mai mare în Europa decât, să zicem, la Hollywood sau pe Wall Street.

După cum susţin în acest capitol și în ultimul, o parte a problemei constă în faptul că feministele sunt stânjenite să vorbească despre infracţiunile comise de bărbaţii de culoare. E o opţiune preferabilă să nege că au loc agresiuni. Dar aici nu e vorba numai de ignoranţă intenţionată. Consider că multe feministe occidentale nu înţeleg cu adevărat profundul antagonism cultural al bărbaţilor din lumea musulmană faţă de însuși conceptul de drepturi egale pentru femei. Iar această ciocnire culturală este subiectul paginilor următoare.

Partea a III-a

Ciocnirea civilizaţiilor: o reexaminare

Capitolul 11

Doctrina modestiei

Odată ce am stabilit că există într-adevăr o relaţie între creșterea imigraţiei și nivelurile mai mari ale violenţei sexuale în Europa, următorul pas este să înţelegem această relaţie într-un fel în care elitele europene nu au reușit, evident, să o înţeleagă.

De ce niște bărbaţi care au călătorit mii de kilometri în căutarea unui trai mai bun s-ar comporta în acest mod faţă de femeile din noua lor ţară? Răspunsul naiv ţine de biologie. Știm că tinerii debordând de ţestosteron au, în

virtutea evoluţiei speciei umane, o dorinţă sexuală insaţiabilă.

Dar cultura și civilizaţia există în mare măsură pentru a controla asemenea impulsuri primitive. Ideea mai importantă este că atitudinile migranţilor faţă de femei sunt modelate de circumstanţele și de experienţele din ţările lor de origine.

O parte importantă a explicaţiei o constituie, desigur, influenţa islamului asupra relaţiilor dintre sexe. Dar, strâns legat de aceasta, după cum voi arăta, este rolul unei practici care precedă aproape cu siguranţă apariţia islamului, și anume poligamia. Culturile care tolerează sau încurajează poligamia tind de asemenea să impună femeilor o modestie extremă și să le excludă din viaţa publică. Din cauza modului în care transformă femeia într-o marfa rară, culturile poligamice generează adesea efecte violente și misogine. Un număr mare de indivizi care au migrat recent spre Europa provin din asemenea culturi.

Băieţii sunt mai obraznici

Cel mai plauzibil contraargument – conform căruia cultura nu contează – este pur și simplu că tinerii constituie acea cohortă a populaţiei în cazul căreia există cea mai mare probabilitate să comită infracţiuni de natură sexuală și că populaţia azilanţilor are o proporţie mult mai mare de tineri decât societatea europeană tipică1. De exemplu, în Germania, în 2017, două treimi dintre azilanţi erau de sex masculin2. În 2015, în întreaga Europă existau 2, 6 bărbaţi la o femeie; în Italia proporţia era de 7 la 1, iar în Suedia era de 10 la 1. Până în 2017, proporţia totală din Europa a scăzut la 2, 1 bărbaţi la o azilantă, dar în Italia era încă de 5 la 13.

În 2016, Valérie Hudson, politolog, a atras atenţia că societăţile cu un număr disproporţionat de bărbaţi tineri, necăsătoriţi sunt mai puţin stabile și mai violente, în special faţă de femei. Hudson s-a întrebat de ce Europa și-ar risca istoricul de invidiat în privinţa egalităţii de gen, acceptând între graniţele sale grupuri numeroase de tineri slobozi4. Deceniile de studii academice au arătat existenţa

unei legături între raportul dezechilibrat dintre sexe și infracţiunile violente5.

Hudson a calculat că, până la sfârșitul anului 2015, în Suedia existau 123 de băieţi de 16 – 17 ani la fiecare 100 de fete de aceeași vârstă6. A avertizat că asemenea creșteri bruște ale numărului de tineri tind să erodeze barierele sociale care creează o societate pașnică. Reacţia presei suedeze a fost să se năpustească asupra lui Hudson.

De ce se aflau acolo mult mai mulţi migranţi de sex masculin? Maria von Welser, jurnalistă germană, a plecat în căutarea femeilor refugiate lipsă și le-a găsit pe majoritatea blocate în taberele de refugiaţi din Orientul Mijlociu. Deși ele voiau să se alăture rudelor lor de sex masculin din Europa, banii de călătorie erau puţini, astfel că familiile îi trimiseseră înainte pe cei mai „puternici” – adică pe tineri. La baza deciziilor familiilor strămutate se află ideea că femeile, în special cele care călătoresc singure, „și-ar risca – așa cum văd ele – mai mult decât viaţa: îşi riscă onoarea” 7

De asemenea, Dominic Kudiacek de la Institutul de Cercetări Criminologice din Saxonia Inferioară (KFN) spune că vârsta și sexul, și nu cultura, sunt cheia. El susţine că migranţii sunt într-o proporţie covârșitoare tineri și bărbaţi, un segment demografic responsabil pentru partea leului din totalul infracţiunilor în aproape orice societate. În 2014, de exemplu, bărbaţii germani cu vârste cuprinse între 14 și 30 de ani alcătuiau 9% din populaţie, dar erau responsabili pentru jumătate din totalul infracţiunilor violente din ţară. Dintre persoanele recent sosite în Germania, bărbaţii de 16 – 30 de ani reprezentau 27% din numărul total al azilanţilor veniţi în 2015. „Explicaţia ţine de caracteristicile demografice”, a afirmat Kudiacek în 2018. „Indiferent dacă sunt azilanţi sau migranţi din UE, ei sunt mai tineri decât populaţia medie și în principal bărbaţi. În orice societate, bărbaţii tineri comit mai multe infracţiuni”. 8 El a afirmat și că, în majoritatea cazurilor de infracţiuni violente comise de migranţi, victimele sunt tot migranţi. Situaţia în care se

află – înghesuiţi în tabere sărăcăcioase sau prizonieri ai incertitudinii birocratice în vreme ce cererile lor de azil așteaptă să fie procesate – explică parţial înclinaţia lor de a comite acte de violenţă.

Martin Rettenberger, directorul Centrului German pentru Criminologie (Kriminologische Zentralstelle – KrimZ), face o afirmaţie asemănătoare. Deși admite că valul de imigranţi de după 2014 provine de regulă din societăţi care tind să nu pedepsească agresiunile sexuale, el conchide că „arabii sau africanii nu sunt intrinsec mai înclinaţi să comită agresiuni decât europenii”. El pune creșterea numărului de infracţiuni din Germania în care sunt implicaţi migranţi pe seama sărăciei acestora, a imposibilităţii de a se angaja și a traumelor generate de călătoria lor lungă și anevoioasă până în această ţară9.

Autorii Raportului Zürich despre violenţa din Saxonia Inferioară, bazat pe studii meticuloase, au însă o perspectivă diferită. Ei au avansat un cadru teoretic ambiţios pentru a înţelege creșterea numărului de infracţiuni violente din Germania într-o perioadă de migraţie intensă, separând cu atenţie factorii „proximali” (originea personală, circumstanţele economice, circumstanţele familiale, educaţia primită acasă, educaţia școlară, consumul de substanţe, reţelele de prieteni, petrecerea timpului liber) de cei „distali” (clasa, religia, etnia, vârsta, afilierea politică, plus barierele macrosociale cum ar fi oportunităţile de angajare restrânse, sărăcia, normele sociale și discriminarea).

Deși au recunoscut importanţa compoziţiei pe vârste și de gen a migranţilor, precum și a greutăţilor cu care s-au confruntat pe drumul spre Germania și a frustrărilor modului lor nou de viaţă, Christian Pfeiffer, Dirk Baier și Sören Kliem au adăugat o variabilă culturală importantă:

Majoritatea refugiaţilor vin din ţări musulmane caracterizate de dominaţia bărbaţilor. Sondajele reprezentative desfășurate de KFN arată că tinerii imigranţi din asemenea culturi au internalizat aşa-zisele norme ale masculinităţii care legitimează violenţa într-o

măsură mult mai mare decât germanii de aceeași vârstă sau decât tinerii născuţi în Germania și care vin din aceste ţări. Aceste norme ale masculinităţii sunt cuprinse în afirmaţii precum „Bărbatul este capul familiei și poate să recurgă la forţă pentru a se face ascultat” sau „Un bărbat care nu este gata să se apere de insulte recurgând la forţă este o cârpă”. Acceptarea unei asemenea „culturi macho” se dovedește a fi un factor semnificativ în promovarea violenţei în multe studii efectuate de KFN10.

Așa cum scria Camille Paglia în 1990, „violul este expresia sexuală a voinţei de putere, pe care natura o plantează în noi toţi, iar civilizaţia ajunge să o controleze. Așadar, violatorul este un bărbat care mai degrabă socializează prea puţin decât prea mult „11. Problema este însă ce fel de civilizaţie și ce fel de socializare a cunoscut violatorul.

Controlul social în ţările majoritar musulmane în acele părţi ale Orientului Mijlociu, Africii de Nord și Asiei de Sud în care societatea este stabilă și ordinea intactă, indivizii sunt supuși unui control social foarte strict. Bărbaţii și femeile, băieţii și fetele îşi au locul lor în această ordine, care le este adeseori impusă cu rigiditate. În cartierele mai bogate și mai cosmopolite există un control social mai redus decât în regiunile rurale, dar comportamentul este supravegheat de familie, grupuri religioase, școală și comunitatea din jur.

În aceste societăţi, bărbaţii sunt percepuţi ca fiind puternici, iar femeile slabe. Bărbaţii îi protejează pe femei și pe copii, asigurându-le cele necesare traiului și, la nevoie, luptând pentru ei. Femeile îşi îngrijesc copiii și se supun necondiţionat soţilor lor. Actul sexual este înţeles ca o necesitate pentru a procrea în cadrul căsătoriei. Un element important al menţinerii ordinii în aceste societăţi este menţinerea dorinţei sexuale masculine, care este văzută ca o forţă puternică, închisă în interiorul graniţelor căsătoriei. Lucrul de care se tem cel mai mult oamenii din aceste societăţi este *fitna,* haosul sau prăbușirea ordinii sociale. Sexualitatea bărbaţilor este văzută ca una dintre

ameninţările majore la adresa acestei ordini sociale.

Pentru a controla sexualitatea masculină, bărbaţilor li se permite să aibă mai mult de o soţie. Poligamia este încurajată ca o chestiune de necesitate, pentru a amortiza această forţă haotică. Dar căsătoria cu mai mult de o femeie vine cu o povară. Nu toţi bărbaţii pot să respecte imperativul religios care spune că un bărbat trebuie să-și trateze toate soţiile în mod echitabil. Un alt fenomen mai degrabă cultural decât religios este că taţii trebuie să-și mărite fetele cu cel care oferă mai mult. Deoarece sărăcia este una dintre cele mai mari probleme în aceste societăţi, foarte mulţi bărbaţi nu îşi permit să se căsătorească nici măcar cu o singură femeie, ca să nu mai vorbim de mai multe. Bineînţeles, relaţiile sexuale în afara căsătoriei sunt interzise. Femeile care se implică în asemenea relaţii îşi pătează reputaţia în mod iremediabil. Toate aceste lucruri generează foarte multă frustrare sexuală.

În centrul acestui set de norme se află ideea că femeile sunt mărfuri, apreciate în primul rând pentru capacitatea lor de a transmite material genetic următoarei generaţii. Oamenii investesc în femei și le valorizează nu pentru ele însele, ci pentru preţul pe care virginitatea lor poate să-l atragă pe piaţa mariajului. Așa se explică de ce virginitatea fetei este văzută ca un capital, un lucru de valoare care trebuie păzit, iar virginitatea băiatului este neînsemnată. Aceste lucruri încep devreme. Bebelușii băieţi sunt preferaţi în aproape toată lumea, dar în special în societăţile non-occidentale despre care discut aici. Băieţilor li se dă voie mai mult să se joace afară, în vreme ce fetiţele sunt obligate să facă treburi casnice. Când băieţii încep să devină activi din punct de vedere sexual rareori sunt descurajaţi, însă fetele sunt obligate să rămână caste. Din momentul în care începe să aibă menstruaţie, fata devine un obiect al excitaţiei pentru bărbaţi. Oficial, băieţii aflaţi la pubertate sunt descurajaţi să-și exploreze sexualitatea, dar în practică lumea se face că nu vede isprăvile lor. Fetele sunt învăţate să-și păstreze virginitatea, ca expresie a loialităţii faţă de Creatorul lor și

faţă de familia și de viitorul lor soţ.

Bineînţeles că multe religii împărtășesc asemenea idei despre sexualitatea masculină și cea feminină. O serie de comunităţi evreiești conservatoare și de credinţe creștine au opinii asemănătoare despre inferioritatea înnăscută a femeilor în raport cu bărbaţii. Dar, pentru că islamul mai degrabă amestecă religia și politica decât le separă, inferioritatea femeilor este consacrată de legea sfântă în lumea musulmană. Mai mult decât atât, deși poligamia este ilegală în Occident cu puţine excepţii (câteva secte separate de mormoni sfidează legea), musulmanii pot invoca Coranul pentru a justifica de ce pot avea până la patru – 17

soţii concomitent.

La nivel personal, a fi a doua, a treia sau a patra nevastă înseamnă să duci o viaţă nefericită. Am scris despre acest subiect cu referire la propria mea familie. Psihologa feministă Phyllis Chesler și alţii au exprimat opinii asemănătoare. Dar consecinţele sociale ale poligamiei – mai precis, ale poligeniei – se răsfrâng nu numai asupra calităţii vieţii femeilor aflate în asemenea gospodării.

Dan Seligson, sociolog american, susţine că poligamia dă naștere la societăţi mai violente și mai puţin prospere. Folosind scarăMc Dermott a poligeniei pentru a împărţi ţările lumii în societăţi poligame și non-poligame, Seligson și Anne McCants, specialistă în istoria economiei, au demonstrat efectele nocive ale poligamiei asupra încrederii sociale, formării familiei și dezvoltării economice. În societăţile poligame, „familiile transferă avere familiei miresei, femeile se căsătoresc la vârste fragede și bărbaţii la vârste înaintate, ratele fertilităţii sunt ridicate, femeile sunt sechestrate asemenea unor mărfuri, nivelul încrederii în oameni este scăzut, făcând ca cel al încrederii instituţionale să fie foarte scăzut”, susţin ei. Acolo unde femeile de măritat sunt privite ca niște mărfuri, stratul superior al bărbaţilor puternici și bogaţi monopolizează partenerele cele mai dezirabile. Pentru că,

în cazul majorităţii bărbaţilor, e nevoie de timp și muncă pentru a dobândi avere și un statut în societate, norma poligamiei împinge în sus vârsta însurătorii, o reduce pe cea a măritișului, elimină motivaţia femeilor de a se realiza din punct de vedere educaţional sau economic și crește rata fertilităţii. Surplusul de bărbaţi necăsătoriţi care se bat pe o piaţă redusă artificial a femeilor de măritat stimulează creșterea infracţionalităţii și a violenţei. Nevoia de a-și proteja bunurile și soţiile împinge la izolarea femeilor în gospodării mari care se învârt în jurul unui singur bărbat cu un statut superior13. Astăzi, majoritatea locurilor în care poligamia este legală sunt ţări majoritar musulmane din Africa și din Asia. În schimb, încă de când Grecia și Roma antice au apucat-o pe calea foarte diferită a monogamiei, lumea occidentală a interzis atât poligamia, cât și poliandria14.

Seligson este un evreu liberal din mediul universitar, de vârstă mijlocie, cu părul alb și cârlionţat și cu o atitudine modestă. Este fizician și împătimit al calculatoarelor, care aplică instrumentele ştiinţei și tehnologiei la o chestiune culturală complexă. Când am stat de vorbă cu el în California, mi-a explicat abordarea lui:

Tratarea femeilor drept bunuri și obiecte începe cu poligamia. Când un bărbat îşi ia două neveste, îl lasă pe un altul fără niciuna. Acest lucru creează un deficit, iar noi, oamenii, stocăm resursele atunci când ele sunt insuficiente. Bărbaţii nu îşi încredinţează nevestele reciproc, astfel că sechestrează această marfă rară în spatele zidurilor și al vălurilor și îi îngrădesc mișcarea. Cei care nu dispun de această resursă, de regulă bărbaţii tineri, trebuie să o ia cu forţa, fapt care duce la tulburări civile și la beligeranţă. Iar eforturile de a controla aceste comportamente duc la autoritarism și la corupţia și sărăcia generate de acesta.

Într-un stil tipic pentru cei care lucrează în Silicon Valley, Dan vorbea repede, explicându-mi amănunţit pagini întregi cu calcule complexe de pe laptopul său.

Am rulat zeci de mii de modele ce combină parametri pentru a identifica sursele violenţei împotriva femeilor din societate de-a lungul timpului. Ceea ce descopăr este acumularea unor efecte culturale care indică nişte medii ale atitudinilor faţă de femei. Aceste atitudini au apărut cu mult înainte de monoteism; ele precedă chiar și cultura tribală. Islamul pur și simplu nu este acolo. Nici colonialismul. Este poligamia, legea căsătoriei, care produce neîncredere și violenţă patriarhală faţă de femei. Iar moștenirea istorică a poligamiei poate fi urmărită [de-a lungul] generaţiilor. Ea ridică temperatura socială, creând o cultură ostilă, furioasă.15

Dacă Dan are dreptate, Occidentul deschide porţile unui număr mare de oameni care poartă cu ei un întreg sindrom al unor probleme moștenite din poligamie. Hărţuirea sexuală este una dintre ele. Pipăirea femeilor pe stradă nu este doar un comportament sexual, ci e un comportament de proprietate.

Misoginismul impus prin religie: doctrina modestiei în societăţile musulmane în care ordinea socială este intactă, femeile sunt (la nivel subconștient) împărţite în categorii. Aceste divizări sunt convenţii, unele codificate, altele nu. De exemplu, pe un certificat de căsătorie musulman femeia trebuie să confirme că este virgină. Distincţia esenţială este cea dintre femeile modeste și femeile indecente. Toate femeile modeste evită să iasă afară singure după ce se întunecă, dar, cel mai important, o femeie modestă se îmbracă modest. Ce presupune asta? Că trebuie să-ţi acoperi toate părţile corpului care ar putea aţâţa un bărbat: părul, braţele, umerii și picioarele. Ca musulmană, înainte de a ieși din casă, trebuie să te decizi dacă doar îţi acoperi capul sau dacă vei purta *burka* completă. îmbrăcămintea cu mânecă scurtă nu este suficientă pentru a satisface cerinţele minime ale modestiei.

Categoria femeilor modeste cuprinde patru subdiviziuni: virgine, femei măritate, femei divorţate și văduve. O virgină este o tânără care trăiește în casa tatălui

ei, așteptând să fie dată în căsătorie. Ea trebuie să stea acasă, să părăsească domiciliul numai cu un motiv întemeiat și, chiar și atunci, numai în compania altor membri ai familiei. Evident, trebuie să se întoarcă înainte de căderea întunericului. Este instruită pentru a deveni soţie și trebuie să facă treburile casnice, să înveţe să gătească și cum să se îmbrace. Dacă excelează la aceste abilităţi din momentul primei sale menstruaţii, atunci e bună de măritat. Odată ce o virgină decentă se căsătorește, ea trebuie să ducă mai departe aceste reguli și preocupări în casa soţului ei, unde trece în a doua categorie de femei modeste, cele măritate. A treia subdiviziune este cea a femeilor divorţate. Dacă o căsnicie se destramă, femeia se întoarce în casa tatălui ei sau a unui alt protector de sex masculin. Acolo trebuie să urmeze aceleași reguli în continuare și să ajute la treburile gospodăriei și la creșterea copiilor. Nici femeile divorţate nu ies în oraș noaptea și își protejează reputaţia în speranţa că se vor recăsători. Ultima categorie a femeilor modeste este cea a văduvelor. Adeseori, un frate de-ai soţului decedat o va lua pe văduvă ca a doua, a treia sau a patra soţie, iar ea va respecta aceleași norme și comportamente. Aceste femei mai în vârstă, indiferent de statutul lor, tind să fie cele care impun normele sociale asupra următoarei generaţii de femei: virginele și femeile căsătorite. De la toate femeile mai în vârstă, indiferent dacă sunt divorţate sau văduve sau nu, se așteaptă susţinerea și perpetuarea doctrinei modestiei.

Cel mai important aspect al acestor norme sociale este că toate categoriile de femei modeste sunt considerate protejate. Compromisul pe care îl fac ele este susţinerea doctrinei modestiei în schimbul protecţiei din partea bărbaţilor din familiile lor. Orice bărbat din aceste societăţi care se poartă necorespunzător cu astfel de femei, aruncându-le priviri lacome, pipăindu-le sau hărţuindu-le, știe că va fi pedepsit. Bărbaţii din familia femeii se vor aduna și își vor pune la cale răzbunarea, de regulă prin mijloace violente. Această violenţă este

îndreptată nu numai împotriva bărbatului care a încălcat normele, ci și împotriva familiei sale și a familiei extinse, constând, de exemplu, din violuri în semn de răzbunare.

În aceste societăţi mai există o categorie generală de femei: cele indecente. Dacă o femeie încalcă regulile sau dacă se crede despre ea că le-a încălcat, aceasta îşi pierde protecţia familiei sale. Indiferent dacă este virgină, căsătorită, divorţată sau văduvă, în situaţiile în care ea lucrează în afara casei, circulă liber în spaţiul public fără un însoţitor și ignoră regulile vestimentaţiei modeste, atunci este considerată indecentă. De asemenea, femeia care nu are rude de sex masculin care să o protejeze este considerată automat indecentă. Femeile având acest statut neprotejat sunt considerate o pradă ușoară de alţi bărbaţi. Le poţi fixa cu privirea, le poţi hărţui, pipăi sau agresa sexual, deoarece știi că nu există consecinţe de care să te temi, fie pentru că femeile nu au pe nimeni care să le răzbune, fie pentru că se crede pur și simplu despre ele că „și-au cerut-o” Kamel Daoud, scriitor algerian, a descris în mod corect acest sistem când a spus că acesta creează „suferinţă sexuală” atât pentru femei, cât și pentru bărbaţi în întreaga lume islamică.

Mai mult decât orice altă religie majoră, islamul formalizează subordonarea femeilor. Dreptul religios islamic, așa cum este codificat de școlile „oficiale” ale islamului sunnit (Hanbali, Shafi-i, Hanafi și Maliki), cere ca femeile să fie supravegheate de bărbaţi, în islam „orice femeie trebuie să aibă un «gardian», *wali*; cea mai apropiată rudă de sex masculin dacă este necăsătorită, soţul ei dacă e căsătorită” 16. Această rămășiţă a culturii arabe din secolul al VII-lea – care s-a răspândit prin intermediul islamului în celelalte părţi ale lumii care sunt acum majoritar musulmane – nu a fost corectată niciodată în școlile oficiale ale dreptului islamic17 Imamii și alţi lideri religioși islamici continuă și în ziua de azi să le pedepsească aspru pe femeile care nu respectă doctrina modestiei. Ei invocă pasaje din Coran pentru a le atribui fetelor o poziţie în familie care presupune să fie docile, să

depindă financiar de rudele de sex masculin și să accepte dominaţia soţilor asupra corpului lor. Căsătoriile sunt de regulă aranjate și adeseori implică anumite sume de bani. În virtutea dreptului religios islamic, e ceva obișnuit și astăzi ca drepturile femeii să fie vândute, practic, unui bărbat pe care ea s-ar putea nici să nu îl cunoască.

Unele învăţături religioase din secolul al XII-lea, citate în continuare în moschei, le etichetează pe unele femei drept virtuoase și caste din fire, iar pe altele drept imorale. Astfel, femeile occidentale încă de pe vremea cruciadelor sunt descrise de istoricii musulmani drept niște târfe nerușinate care „ard de dorinţe carnale […] și se aruncă în braţele păcatului. […] Ele sunt toate niște stricate […] care apar în lume pline de semeţie, cu priviri pătimaşe și gătite, boite și cu părul vopsit, îmbietoare și aţâţătoare […] cu ochi albaștri și cu ochi gri, ruinându-i pe bieţii naivi […] uitând de orice decenţă și rușine” 18.

„Femeile voastre vă sunt vouă ogor. Duceţi-vă la ogorul vostru cum veţi voi”[5] (Coran 2: 223) și „Când bărbatul îşi invită soţia în patul lui, ea trebuie să-l satisfacă, chiar dacă s-ar afla în șaua unei cămile” (Sahihul-Jami). Pasaje ca acestea au fost folosite de ISIS pentru a justifica faptul că a cumpărat, a vândut și a violat femei yazidite din Irak. Datorită etniei lor, femeile nu au fost transformate în sclave sexuale, ci tratate cum spune Coranul că trebuie tratate femeile non-musulmane.

Conform dreptului islamic, așa cum guvernează acesta Arabia Saudită, Iran și unele părţi din Nigeria, drepturile civile ale femeilor sunt limitate radical. Ameninţarea cu pedepse violente, cum ar fi biciuirea sau lovirea cu pietre, face ca perspectiva libertăţii sexuale să pară aproape imposibilă pentru femei. Dacă este violată, o femeie dintr-un teritoriu guvernat de sharia trebuie să aducă patru martori care să-i susţină acuzaţia 19. Conform unui specialist în dreptul islamic, „cel mai sumbru scenariu este cel în care un judecător sharia ostil decide că, fără

5 Coranul, traducere din limba arabă, introducere și note de George Grigore, Editura Herald, București, 2009 (n.tr.).

martori, nu există nicio dovadă a violenţei sau a implicării bărbatului acuzat și ca atare nu există *zina** în cazul acestuia, iar acuzaţia femeii trebuie interpretată ca o recunoaştere a relaţiilor sexuale cu un bărbat necunoscut și prin urmare poate fi pedepsită" 20. În unele situaţii, sarcina unei femei necăsătorite este considerată o dovadă de „preacurvie", când de fapt femeia a fost violată. Unele victime sunt blamate pentru agresiunea sexuală și supuse ostracizării.

O victimă care reclamă violul la poliţie poate să-și înrăutăţească situaţia, dacă familia făptașului caută să se răzbune21.

Când violenţa sexuală se produce în locuri sfinte, victimele sunt încurajate să o ascundă pentru a proteja sanctitatea religiei. La fel ca în cazurile de abuzare sexuală sistematică a minorilor în cadrul Bisericii Catolice, victimelor violenţei sexuale din Meca li se spune să păstreze tăcerea pentru a nu-și defăima religia. Pe când era doar o copilă, Mona Eltahawy a fost pipăită de un poliţist și de un alt pelerin când se ruga, în timpul pelerinajului la Meca. De rușine, ea nu a spus nimănui, iar mai târziu a scris: „Chiar și acum, când vorbesc despre faptul că am fost pipăită în timpul ftaÿ-ului, sunt acuzată că inventez sau mi se spune că insult islamul" 22. Riazat Butt a avut aceeași experienţă în 2001, când a fost agresată sexual de trei ori, în timp ce se ruga în apropiere de piatra sfântă Kaaba, în timpul *hajj-ului. „A* fi agresată sexual", scria ea, „este [...] aproape un risc profesional pentru femeile aflate în pelerinaj" 23. Potrivit lui Phyllis Chesler, „putem spune că li se întâmplă lucruri îngrozitoare musulmanelor din ţările musulmane, și așa e. Dar femeia musulmană se așteaptă la asemenea lucruri, s-a obișnuit cu ele; sunt oribile; dar știe deja de ele. Situaţia este însă diferită pentru soţia străină sau occidentală într-o ţară musulmană" 24.

Misoginismul lumii islamice nu este unic, dar e grav

Complexitatea acestui cadru nu se oprește însă aici. În societăţile în care ordinea socială s-a prăbușit din cauza

războiului civil sau a foametei, a secetei sau a colapsului economic, ordinea morală care le protejează chiar și pe femeile modeste se dezintegrează. După criza socială, bărbaţii și femeile care transmiseseră normele, gardienii morali, fie sunt slăbiţi, fie nu mai sunt prezenţi, de exemplu, bărbaţii recrutaţi de miliţii precum cele din Eritreea. Dezordinea din aceste societăţi durează de decenii. Războiul civil din Somalia este în continuă desfășurare din 1991, iar mulţi copii născuţi în acest context au crescut într-o anarhie hobbesiană. Luptele din Afghanistan se desfășoară deşi mai mult timp, din anii 1970. În Irak și Siria, deși violenţele au izbucnit mai târziu, situaţia nu este mai bună. Principalele locuri din care fug azilanţii sunt statele eșuate în care ordinea socială s-a prăbușit.

Eșecul statelor laice în aceste ţări ne ajută să înţelegem renașterea islamului ca forţă politică și spirituală. Islamismul a devenit refugiul „sigur” pentru cei care caută ordinea în mijlocul unui asemenea haos. În aceste ţări au fost înfiinţate tribunale sharia, care au umplut vidul creat de dispariţia controlului social. După cruzimea dictaturii și a războiului civil, promisiunea legii divine este, după cum era de așteptat, întâmpinată cu bucurie de o populaţie care tânjește după ordine și stabilitate. Când se instalează la putere, islamiștii restabilesc aşadar ordinea prin propria lor cruzime. De exemplu, femeia indecentă nu mai este considerată pur și simplu indecentă; ea este o păcătoasă adulteră care trebuie biciuită și lovită cu pietre.

Evident, asemenea lucruri nu se întâmplă numai în societăţile musulmane. După cum am văzut, în toate tipurile de ţări din lume există femei care trăiesc asemenea unor cetăţeni de rangul doi. Lesotho din sudul Africii nu este o societate musulmană, și cu toate acestea violatorii pot să umble liber deoarece este un lucru acceptat ca bărbaţii să trateze femeile după bunul plac. Dar nicăieri legea nu e mai potrivnică femeilor decât în ţările care impun sharia.

În Dubai și în Sudan, de exemplu, tribunalele sharia le condamnă pe unele femei la închisoare pentru că i-au ademenit pe bărbaţi să le violeze25. Violatorii pot să scape de proces în Algeria, Bahrain, Irak, Kuwait, Libia, Palestina și Siria, dacă se căsătoresc cu victimele. La trei ani după ce Maroc a abolit legea „mărită-te cu violatorul tău”, din 2014, majoritatea bărbaţilor marocani și 48% dintre femeile marocane încă credeau că o femeie violată trebuie să se căsătorească cu agresorul ei26.

Tot astfel, hărţuirea sexuală în locurile publice nu este interzisă sau împiedicată în mare parte din Orientul Mijlociu și din Africa de Nord27. Mona Eltahawy a scris elocvent despre nivelurile „epidemice” ale hărţuirii sexuale din lumea arabă28. Ea observa că femeile sunt învinovăţite în cazurile de agresiune și atingeri nedorite pentru că au fost „în locul nepotrivit, la momentul nepotrivit, purtând haine nepotrivite” Ea a descris viaţa cotidiană a femeilor din Egipt, unde 99, 3% dintre acestea declară că sunt hărţuite sexual pe stradă, iar 62% dintre bărbaţi recunosc că fac acest lucru:

Înainte să plece de acasă, fiecare dintre femeile pe care le cunosc se pregătește pentru cursa cu obstacole a cuvintelor jignitoare, a mâinilor care vor să pipăie și a lucrurilor mai rele de atât care o așteaptă pe străzile pe care o ia spre școală, universitate și locul de muncă29

Un sondaj făcut în rândul unor turiști britanici care au vizitat Egiptul a scos la iveală faptul că toate femeile, în special cele cu păr blond și ochi albaștri, au primit „atenţie nedorită din partea bărbaţilor, de la priviri, gesturi și atingeri până la agresiune verbală și sexuală” Asemenea suratelor lor autohtone, aceste femei și-au modificat stilul de a se îmbrăca sau au evitat să se plimbe pe străzi pentru a scăpa de hărţuire30. În cadrul unui sondaj al Naţiunilor Unite care a implicat peste 4.000 de bărbaţi din Maroc, Egipt, Palestina și Liban, între o treime și două treimi dintre aceștia au recunoscut că săvârșiseră acte de hărţuire pe stradă31. Majoritatea bărbaţilor au declarat că au făcut-o ca să se amuze și că ţinta lor au fost femeile

îmbrăcate provocator. Dar îmbrăcămintea care acoperă nu împiedică hărţuirea sau agresiunea în aceste culturi. Marnia Lazreg, sociolog, a arătat că „gentlemen's agreement" potrivit căruia femeile nu vor fi hărţuite dacă poartă văl este o simplă farsă32. În 2017, un avocat egiptean a fost dat în judecată deoarece a declarat la televizor că, „atunci când o fată se plimbă în felul acesta [îmbrăcată indecent], este o datorie patriotică să o hărţuieşti sexual și o datorie naţională să o violezi" 33.

Locurile în care femeile nu fac parte din peisajul public

Nu sunt sigură ce e pe locul întâi: închiderea femeilor în casă sau hărţuirea lor în locuri publice. Cea de-a doua o întărește pe prima. Ameninţarea că li se poate întâmpla ceva rău le sperie suficient pe femei încât să rămână închise în casă. Locurile publice precum străzile, cafenelele, ceainăriile sunt teritoriul bărbaţilor. Ca întreţinători ai femeilor, bărbaţii fac munci care presupun interacţiunea cu publicul în magazine, birouri, conduc taxiuri. Teritoriul femeii este sfera privată și ea e imediat în pericol dacă iese afară fără o rudă de sex masculin, exceptând cazurile în care se află în compania altor femei.

Cu toate că o serie de restricţii cu privire la libertatea femeilor au fost relaxate recent, datorită influenţei prinţului moștenitor Mohammad bin Salman, Arabia Saudită este recunoscută pentru că duce segregarea la extrem, cu aniversări de nuntă cu invitaţi de același sex, centre comerciale numai pentru femei și concerte numai pentru bărbaţi. În Liban, plajele numai pentru femei sunt foarte populare, iar în moscheile din toată lumea femeile stau într-o încăpere separată sau în spate34. Această separare în funcţie de gen se regăsește în taberele de refugiaţi. Femeile lăsate în urmă de rudele lor de sex masculin, dintre care multe se află în Europa, se înghesuie în corturi și containere, evitând spaţiile publice precum băile de teamă că vor fi agresate sexual35. Ziarista germană Maria von Weiser, care a vizitat niște tabere de refugiaţi din Orientul Mijlociu în 2015, a observat că

majoritatea femeilor se temeau pentru siguranţa lor în lipsa unei rude de sex masculin care să le protejeze36. Biroul înaltului Comisar al Naţiunilor Unite pentru Drepturile Omului (OHCHR) a raportat în 2018 că aproape toate refugiatele care au trecut prin Libia au fost supuse unei forme de agresiune sexuală37.

Toţi acești factori complecși luaţi împreună – doctrina modestiei, prăbușirea ordinii sociale, ortodoxia islamistă și educaţia primită în unele dintre cele mai misogine societăţi din lume – modelează atitudinile unui număr mare de tineri care migrează din ţări majoritar musulmane în Europa. Indiferent dacă acești bărbaţi sunt acceptaţi ca azilanţi legitimi sau dacă migrează ilegal, este foarte puţin probabil ca atitudinea lor faţă de femei să coincidă cu noţiunile de egalitate de gen dominante în Europa Occidentală.

Să (nu) vorbim despre sex în Occident, unde relaţiile dintre sexe au devenit mai egale începând cu anii 1960, comportamentul de prădător al bărbaţilor este mai degrabă incriminat decât aclamat. Feminiștii din al doilea val muncesc din greu pentru a contesta o serie de atitudini patriarhale și comportamente sexiste. Ei afirmă că inegalităţile de gen le sunt inculcate copiilor de la o vârstă fragedă și că violul este produsul unui context și al unei condiţionări sociale38. „Violatorii sunt creaţi, nu născuţi” a devenit teoria acceptată39. Dar, când e vorba de migranţi și minorităţi, avansarea unor explicaţii culturale ale comportamentului lor faţă de femei este tabu. Pare ceva contradictoriu. Într-adevăr, dacă te gândești la ce fel de educaţie sexuală primesc bărbaţii musulmani – sau că nu primesc deloc –, chiar e ceva lipsit de logică.

Din păcate, educaţia sexuală lipsește în societăţile musulmane, în comparaţie cu cele liberale. Fetelor și băieţilor nu li se vorbește despre corpul lor, despre relaţii și despre actul sexual, ci sunt învăţaţi să-și reprime pornirile. Băieţilor nu li se spune că opiniile femeii referitoare la actul sexual sau la relaţia dintre sexe sunt importante. În schimb, sunt învăţaţi să se abţină de la

orice contact sexual și masturbaţie în afara căsătoriei; în cadrul acesteia însă e permis orice40. În ţările occidentale, părinţii musulmani nu vor ca copiii lor să participe la discuţii deschise despre sex la școală. Ei se tem că astfel de discuţii îi încurajează pe copii să încalce interdicţia de a nu avea raporturi sexuale în afara căsătoriei. La Toronto, în 2018, niște părinţi musulmani și-au retras copiii de la școlile publice pentru a evita orele de educaţie sexuală. O familie prezentată într-un ziar local și-a reînscris băieţii la școala publică după ce, în urma intervenţiilor lor, educaţia sexuală a fost scoasă din programa școlară. Pe fiica lor au trimis-o însă la o școală islamică privată41. Tot astfel, în Saltley, Marea Britanie, niște părinţi și-au retras copiii de la școală în semn de protest faţă de orele de educaţie sexuală din programă la care se discuta despre homosexualitate42. O mamă furioasă a declarat: „Este necuviincios, complet greșit. Copiilor li se spune că este în regulă să fii homosexual, deși 98% dintre elevii de la această școală sunt musulmani. Este o comunitate musulmană” 43.

Unele site-uri puritane care încurajează abstinenţa concurează cu pornografia online pentru a atrage atenţia tinerilor. Ţi se face și milă când citești sfaturile oferite tinerilor musulmani de unele comunităţi online. Băieţi aflaţi la vârsta adolescenţei postează întrebări pe Ummah.com, căutând ajutor pentru a-și rezolva conflictul dintre impulsurile hormonale și religie. Unii sunt speriaţi de spiritele rele („djinni de noapte”) care le dau vise umede; alţii sunt îngrijoraţi de faptul că se masturbează sau se uită la femeile „neacoperite” care poartă pantaloni scurţi pe stradă („Hormonii mei nu rezistă la toate femeile din spaţiile publice”). Sfatul pe care îl primesc de la membrii „seniori” ai forumului este întotdeauna același: roagă-te mai mult lui Allah și postește44. Kamel Daoud a descris aceste contradicţii apăsătoare ca „tensiuni de nesuportat” care pot degenera rapid în „comportament absurd și isterie” 45 sau, cum am văzut, în comportament nepotrivit și violenţă sexuale.

Jocul violului

Expresia extremă, dar probabil inevitabilă a tuturor acestor convingeri și comportamente – poligamie, fanatism acceptat de religie, hărţuire sexuală necontrolată, lipsa educaţiei sexuale, nevoi sexuale reprimate și dihotomia onoare-rușine – este *taharrush gamea,* „jocul violului” în arabă. Violul în grup este considerat o infracţiune deosebit de reprobabilă în Occident, dar în lumea arabă, unde a vorbi despre violenţa sexuală atrage mai multă suferinţă decât sprijin, jocul violului are loc în mod deschis.

Telespectatorii americani au fost șocaţi de situaţia îngrozitoare prin care a trecut Lara Logan, jurnalistă la postul de televiziune CBS, în timp ce relata despre protestele din Piaţa Tahrir din Cairo, în 2011. Iată cum a descris ea prin ce a trecut:

Filmam în piaţă – eu și echipa mea alcătuită din patru bărbaţi, un producător, un cameraman, un bodyguard și un asistent local. Filmam și luam interviuri înconjuraţi de mulţimi mari de oameni, când bateria de la aparatul de filmat al cameramanului meu, Richard Butler, s-a golit. El a îngenuncheat ca să o schimbe și noi stăteam în jurul lui, înconjuraţi de mulţimea de oameni, care erau entuziaști, dar calmi și fericiţi. Ultima persoană pe care o intervievasem tocmai spusese: „Mulţumesc, Mark Zuckerberg, mulţumesc, Google, mulţumesc, Facebook – asta e revoluţia voastră”.

În timp ce stăteam în mulţime și Richard schimba bateria, tânărul nostru asistent egiptean s-a întors spre mine panicat, alb la faţă de spaimă și mi-a spus: „Trebuie să plecăm acum, ACUM – FUGI!” Așa că am luat-o la fugă și am reușit să ne îndepărtăm de o bună parte a mulţimii. Alergam cu el și cu bodyguardul echipei noastre, Ray. Eram derutată deoarece eu crezusem că bărbaţii/băieţii care alergau cu noi încercau să ne ajute și ei îmi spuneau să încetinesc și să aștept și am simţit niște mâini între picioarele mele, care m-au apucat violent de șliţ și mi-am făcut griji pentru echipă. În acel moment eram doar eu, Ray și asistentul nostru egiptean. Părea că ne

îndepărtaserăm de marea masă de oameni, dar încă mai erau mulţi bărbaţi în jurul nostru care spuneau că ne ajută, dar am început să-mi dau seama că mă încetineau și că puneau mâna pe mine, apoi cei mai mulţi din acel grup au reușit să ajungă lângă noi și au început să tragă de mine, să-mi sfâșie hainele și să-și bage mâinile în cămașa și în pantalonii mei. Am ajuns complet goală, hainele mi-au fost sfâșiate în bucăţi și [am fost] violată brutal cu beţe, catarge de steag, mâini – la un moment dat am pierdut șirul, îmi amintesc că Ray îmi spunea că oamenii ăia ne băteau cu beţe și că ne furau pașapoartele și așa mai departe, dar eram atât epuizată de eforturile de a scăpa de agresiunile sexuale și de violul în grup, încât abia dacă am perceput ce-mi spunea. Am simţit cum mi-a fost ruptă breteaua de la sutien, cedând, apoi am simţit aerul pe pielea mea și unghiile lor, în timp ce încercau să-mi smulgă sânii din piept. Mâinile și picioarele îmi erau umflate de cât fusesem trasă în diferite direcţii de mulţimea agitată.

Am fost lângă Ray cel puţin 20 de minute, și el îmi tot spunea să mă ţin de el și să stau în picioare. Dar în cele din urmă nu m-am mai putut ţine de el și asta m-a salvat probabil pentru că el i-a obligat pe soldaţii egipteni să facă o cărare prin mulţime și să mă ia de acolo. Ultima dată când am căzut erau prea mulţi bărbaţi deasupra mea ca să pot sta în picioare și am fost târâtă într-o parte a pieţei unde grupuri de femei și de copii au blocat calea gloatei, iar niște tineri s-au băgat ca să mă separe de grupul de femei și de gloată. Până la urmă am fost bătută, violată în grup și sodomizată până în punctul în care am fost aproape de moarte, din cauză că nu mai puteam respira – presiunea fizică a gloatei asupra plămânilor mei și asupra trupului meu aproape m-a sufocat.

Ce nu am reușit să înţeleg – și am aflat din acel ziar – e că aceasta este o formă de control social în Egipt. Că femeile nu vor să iasă în oraș fără bărbaţi, dacă știu că li se poate întâmpla așa ceva. Că africancele care merg la serviciu în fiecare zi în Egipt sunt supuse la forme asemănătoare de hărţuire. Că femeile, desigur, îndură

această povară, deoarece autorităţile se folosesc de lucrul acesta pentru a le aminti să umble acoperite46.

Practica este bine cunoscută, dar rareori discutată în Africa de Nord. Relatări despre *taharrush gamea* au fost semnalate în Algeria și în Tunisia începând din anii 196047

În 2006, niște bloggeri egipteni au văzut cum sute de bărbaţi au luat cu asalt străzile pentru a celebra sfârșitul Ramadanului, hărţuind femei cu sau fără hijab, sfâșiindu-le hainele, încercuindu-le și încercând să le agreseze48. Fetele au fugit să se adăpostească în restaurantele, taxiurile și cinematografele din apropiere. Pe măsură ce protestele au continuat în Piaţa Tahrir în 2012, atacurile în grup împotriva femeilor au devenit mai organizate. Bărbaţii formau cercuri concentrice în jurul câte unei femei, apoi o dezbrăcau și o violau49. Unele egiptence au vorbit deschis despre aceste lucruri, ducându-și la poliţie relatările și dovezile video ale agresiunilor sexuale, dar, până la adoptarea legii împotriva hărţuirii sexuale, în 2014, nu s-au făcut mari progrese50.

Jocul violului a traversat Marea Mediterană în decembrie 2015. În timpul festivităţilor din ajunul Anului Nou din Köln, după cum am văzut, peste 1.000 de tineri au format cercuri în jurul câte unei femei, agresând-o sexual51. Când victimele au spus că făptașii arătau ca niște „străini”, „nord-africani” și „arabi”, au fost condamnate în mediile de socializare, fiind considerate rasiste52. În articolul său foarte îndrăzneţ, Alice Schwarzer, feministă și editor la o revistă locală, a arătat că tinerii coordonaseră și plănuiseră atacurile din acea noapte „în detrimentul *kufar-ilor* [infideli]” 53. Douăsprezece luni mai târziu s-a dovedit că Schwarzer a avut dreptate, șeful poliţiei din Köln, Jürgen Mathies, confirmând că atacurile fuseseră coordonate intenţionat pentru a intimida populaţia germană54.

După cum voi explica mai detaliat în capitolul următor, sunt sceptică în privinţa ideii că o minoritate de imigranţi folosesc violenţa sexuală cu scopul de a pedepsi societăţile-gazdă, din cauză că se simt lipsiţi de drepturi.

Asemenea oameni se comportă în același fel în propriile lor comunităţi, în taberele pentru refugiaţi și pe rutele folosite pentru a ajunge în Europa. Dacă bărbaţii egipteni le hărţuiesc pe egiptence pe străzile din Cairo, apoi vin în Germania și se comportă la fel cu germanele pe străzile Kölnului nu e din cauză că se simt inferiori sau oprimaţi, ci din cauză că cred că vor scăpa nepedepsiţi, la fel cum au scăpat și în ţara lor.

Capitolul 12

Ciocnirea culturilor

Ca imigrantă și fostă azilantă de origine somaleză, sunt în favoarea imigraţiei. Nu am nimic împotrivă ca oamenii să-și facă bagajul și să-și părăsească ţara pentru a căuta un trai mai bun. Și îi înţeleg cu totul de ce aleg să facă asta, deoarece și eu am procedat la fel. Preocuparea mea este legată însă de atitudinile pe care o parte dintre aceștia le aduc cu ei, de comportamentele pe care aceste atitudini le generează într-o minoritate de migranţi și de aparenta neputinţă a ţărilor europene de a înţelege cum să facă faţă problemelor ce decurg din această migraţie. De fapt, Occidentul eșuează în problema imigranţilor din cauză că refuză să-i pregătească pe bărbaţii tineri pentru ciocnirea culturală cu care vor avea de-a face și că refuză să-i considere responsabili pentru lipsa lor de autocontrol.

Sunt conștientă de faptul că generalizez. Realitatea este, desigur, mai complexă decât poate să transmită o carte. Există diferenţe uriașe între oamenii care trăiesc la oraș și cei de la sat. Există diferenţe între indivizi în privinţa gradului de importanţă pe care îl acordă credinţei și constrângerilor tribale. Mulţi dintre cei care ajung în Occident descoperă că le este ușor să împace moștenirea lor religioasă sau tribală cu traiul într-o societate hipermodernă sau, la fel ca mine, se descotorosesc cu bucurie de moștenirea lor culturală în favoarea regulilor occidentale. Dar există o problemă cu atitudinile și comportamentele pe care o parte dintre imigranţi le aduc cu ei. Aceste lucruri ar putea fi o sursă de supravieţuire sau chiar de bogăţie în ţările lor de origine, dar în

Occident ele conduc la conflicte și reduc oportunităţile imigranţilor.

În această epocă a politicilor identitare, a intersecţionalităţii și a delictelor fabricate nu este la modă să critici vreo cultură, decât dacă e vorba de cea a bărbaţilor heterosexuali albi. Dar trebuie să recunoaştem meritele unuia dintre aceștia, Samuel Huntington, pentru că a văzut limpede – și de timpuriu – natura provocării cu care ne confruntăm. În eseul său din 1993 „The Clash of Civilizations?" el spune că cultura va fi cel mai important criteriu de diferenţiere între oameni în epoca de după Războiul Rece1. Deși teza sa a fost atacată în repetate rânduri, eu cred că a avut dreptate. Problema imigraţiei este legată, de fapt, de integrarea minorităţilor non-occidentale în societăţile occidentale, iar aceasta duce, inevitabil, la o discuţie despre valori aflate în conflict.

Importarea valorilor

E aproape de la sine înţeles că oamenii îşi duc propriile atitudini și valori când migrează, chiar dacă sunt lipsiţi de prejudecăţi faţă de societatea în care sosesc. Dar, în dezbaterea curentă despre imigraţie, aceasta este o afirmaţie controversată. Literatura despre „transferul normelor" se concentrează asupra exportului de atitudini democratice din Occident în „Sudul global" Descriind un efect de bumerang, aceste studii arată că migranţii care vin în democraţiile liberale absorb o parte din normele politice democratice, apoi introduc aceste norme noi în ţara lor de origine, când se întorc acasă2. Este o veste bună pentru toţi cei implicaţi, dar ceea ce mi se pare fascinant este că aceste studii nu sunt făcute și în sens invers. Dacă migranţii care se întorc exportă valori democratice din Occident, de ce nu ar importa și ei valori nedemocratice când ajung pentru prima oară în Occident? Sau trebuie să ne prefacem că ei sunt tabula rasa, fără valori la sosire?

Un studiu care a urmărit efectul de bumerang în Iordania a descoperit că iordanienele sunt mult mai susceptibile să internalizeze discriminarea de gen, dacă un

membru al familiei lor a trăit la un moment dat într-o societate arabă și mai conservatoare, „sugerând un transfer de norme negative din destinaţii cu nivel mare de discriminare” 3. Dacă acest lucru li se poate întâmpla iordaniencelor, cu siguranţă că li se poate întâmpla și germanelor. Totuși, specialiștii din mediul universitar sunt reticenţi în a admite o asemenea concluzie. În anii 1990 a existat un consens conform căruia atitudinile referitoare la gen învăţate devreme, în ţara de origine, „continuă să exercite o influenţă asupra atitudinilor migranţilor multă vreme după migraţie” 4. Această opinie este acum tabu.

Dintre toate ideile pe care migranţii le aduc cu ei, atitudinea lor faţă de femei mă interesează cel mai mult. Migranţii sunt o categorie diversă, după cum am mai spus. Cei care au primit o bună educaţie și vorbesc deja alte limbi se stabilesc și se integrează mai ușor într-o societate occidentală. Migranţii cu vederi profund tradiţionale, care nu vor să dea mâna cu o femeie sau să discute cu o profesoară sau cu o poliţistă, sunt cei care reprezintă o problemă. Faptul că un tânăr vine din Afghanistan nu înseamnă neapărat că se va comporta urât cu toate femeile, dar traiul într-o societate în care femeile sunt inferioare din punct de vedere instituţional cu siguranţă că i-a influenţat opiniile. Acestea se pot schimba în timp, odată ce el intră în contact cu alte obiceiuri, dar trebuie să încercăm să înţelegem cum gândește el când ajunge în Occident.

Analiștii care lucrează cu date World Values Survey au întocmit o hartă a variaţiilor culturale globale pentru noi5. Nuanţele de gri de pe hartă grupează ţările în funcţie de convingerile și atitudinile lor majoritare6. Diametral opuse sunt Europa protestantă, în partea dreaptă sus, cu valorile cele mai secular-raţionale, care pun accentul pe exprimarea personalităţii, și lumea afro-islamică, în partea stângă jos, cu valorile cele mai tradiţionale și mai orientate spre supravieţuire.

Distanţa dintre aceste două seturi de valori este vastă. Autorii au arătat că „valorile emancipatoare”, din

categoria „autoexpresiei” din dreapta, sunt cel mai important factor în promovarea acordării de drepturi femeilor. Conform autorilor, pentru musulmanii cu mai puţine studii, „dominaţia socială a islamului și identificarea individuală ca musulman slăbesc valorile emancipatoare”. Această afirmaţie tinde să susţină opinia firească potrivit căreia migranţii pot la fel de bine să importe și să exporte valori

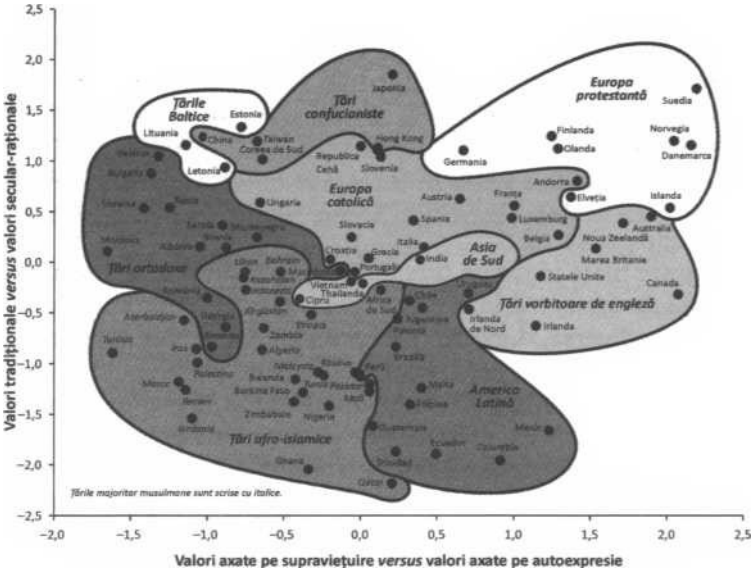

Figura 1. *Valori globale*

Sursă: „Inglehart-Welzel Cultural Map, World Values Survey Wave 6 (2010 – 2014), http://www.worldvaluessurvey.org/AVVSC – ontents. jsp și potrivit căreia cele două seturi de valori care vin în contact sunt cele mai diferite dintre toate, unul dintre seturi fiind în mod evident ostil drepturilor femeii.

Majoritatea azilanţilor care au intrat în Europa în ultimii ani vin din ţări din segmentul din stânga jos. După cum am văzut în capitolul 2, principalele lor ţări de origine sunt majoritar musulmane: Siria, Irak, Afghanistan, Eritreea, Iran, Nigeria, Pakistan, Bangladesh, Somalia și Albania7 Nu toţi migranţii veniţi din aceste ţări sunt musulmani și, fără îndoială, o parte dintre musulmani nu respectă cu stricteţe islamul. Dar, comparativ cu europenii

din nord-vestul continentului, probabilitatea să considere că religia este importantă e de cinci ori mai mare în cazul lor, iar cea de a spune că bărbaţii sunt îndreptăţiţi să-și bată nevestele e de două ori mai mare8. Majoritatea imigranţilor din acele locuri nu au trecut prin procesul individualizării, raţionalizării și secularizării pe care societăţile europene l-au traversat pe parcursul mai multor generaţii. Societăţile din care vin ei încă instituţionalizează statutul inferior al femeilor în modurile descrise în capitolul anterior. În aceste locuri femeile nu participă la viaţa publică și dreptul lor la autodeterminare sexuală nu este respectat.

Sute de mii de tineri care au crescut în părţi ale lumii în care aceste atitudini faţă de femei sunt dominante au sosit în Europa în decursul câtorva ani. Putem presupune că o parte dintre ei sunt lipsiţi de prejudecăţi și dornici să se adapteze la viaţa din Occident, dar unii sunt încă atașaţi de atitudinile lor culturale, poate mai strâns chiar decât erau la ei acasă. Când se publică sondaje despre atitudinile migranţilor faţă de femei, ele sunt inevitabil controversate.

Imigranţii tineri sunt cu totul nepregătiţi pentru o cultură emancipată sexual

Văzute prin ochii unui tânăr proaspăt sosit din lumea arabă, străzile din Amsterdam, Londra și Bruxelles par probabil pline de tentaţii. Fete care trec pe stradă purtând blugi strânși pe picior și încălţăminte cu toc înalt, părul lor lăsând în urmă o dâră de parfum: nu ar trebui să ne surprindă că niște tineri care nu au fost învăţaţi niciodată cum să aibă o relaţie egală cu o femeie reacţionează într-un mod nepotrivit. Reclamele de pe clădiri și din autobuze arată femei îmbrăcate sumar care vând orice, de la blugi până la vacanţe. Cântăreţe cu forme voluptuoase se unduiesc în faţa camerei de filmat în videoclipuri muzicale. Sexul vinde. În Köln, un manechin care face reclamă la un sutien cu decolteu adânc privește visător spre moscheea de peste drum. Unui nou-sosit, reclama i se pare probabil la fel de deplasată precum arhitectura intergalactică a moscheii. Regizoarea belgiană Sofie Peeters spunea că

disonanţa cognitivă „creează o explozie” în rândul tinerilor din filmul ei: „Când opinii foarte conservatoare vin în contact cu imagini semipornografice cu femei goale, tinerii devin confuzi și se pierd cu firea” 9 Pentru unii dintre ei, asta înseamnă să depășească limite despre care nimeni nu le-a spus vreodată că sunt acolo.

Fetele ca mine au fost învăţate să nu atragă niciodată atenţia asupra lor, dar, în Occident, femeile atrag intenţionat atenţia asupra corpului lor. Ele fac exerciţii în săli de sport, îşi aleg îmbrăcăminte care să le pună în evidenţă cele mai frumoase trăsături fizice și discută în permanenţă despre corpul lor. Am ajuns să înţeleg că ele nu fac aceste lucruri pentru bărbaţi, ci pentru ele însele. Au crescut văzând reclame la televizor cu sloganuri de genul „L’Oréal, pentru că merit”. Bărbaţii din culturile pe care le descriu în această carte văd femei occidentale aranjându-și părul sau fardându-se, dar primul gând care le vine în minte nu este că ele o fac pentru că „merită”, ci au fost învăţaţi că femeile care îşi pun în evidenţă corpul în acest fel „şi-o cer” Acest stereotip despre femeile albe este confirmat de filmele hollywoodiene și de pornografia pe care aproape toţi le-au urmărit cu aviditate înainte de a veni în Europa.

Întâlnirea

Am vrut să aflu dacă voluntarii pentru ONG-uri și asistenţii sociali – cei care caută să-i ajute pe tinerii azilanţi – au văzut pe viu această ciocnire culturală. I-am întrebat pe unii dintre cei care lucrează cu azilanţi ce cred bărbaţii tineri despre femeile din Occident. Pastorul Cai Berger, care lucrează atât cu imigranţi sosiţi recent, cât și cu cei din a doua generaţie în Suedia, mi-a spus: „Unii tineri m-au întrebat: «Aș vrea să cunosc pe cineva, cum să fac asta aici?». Am vorbit cu mulţi dintre aceşti bărbaţi despre cum vedem noi femeile aici, în Suedia, și, când li se oferă un răspuns direct, adeseori spun «Aha» și încep să-și modifice părerea. Nu sunt proști” 10.

Cu toate acestea, alţii nu au nici cea mai mică intenţie să-și schimbe opiniile pentru a se acomoda la

normele culturale din noua lor ţară. Efgani Dönmez este un turc care a migrat în Austria. Înainte să fie ales în guvernul austriac, a administrat adăposturi pentru azilanţi minori. „Modul de viaţă al austriecilor”, mi-a spus el, „ideea că femeile au drepturi egale și pot să ia singure decizii îi nemulţumește pe unii dintre acești indivizi. Ei au învăţat lucruri diferite și au crescut cu un tabu privind sexualitatea. Când sosesc aici și văd femei pe stradă îmbrăcate așa cum se îmbracă ele aici, se simt atrași sexual de ele. E o situaţie care generează un conflict semnificativ” 11.

Acest conflict poate avea consecinţe îngrozitoare. Mia Jorgensen, psiholog care lucrează la o instituţie de tratament pentru agresorii sexuali minori din Suedia, afirmă că a veni dintr-o cultură în care sexul este tabu reprezintă „un factor de risc” pentru agresorii sexuali12.

Mustafa Panshiri este un fost poliţist afghano-suedez care face foarte mult pentru a-i pregăti pe cei recent sosiţi în vederea posibilei confruntări culturale. îmbrăcat neprotocolar în blugi și hanorac, îmi arată poze și îmi povestește despre mulţi dintre tinerii migranţi pe care îi întâlnește pe reţelele de socializare. Una dintre poveștile care l-au impresionat cel mai mult este cea a unui băiat de 15 ani pe care l-a cunoscut la circa de poliţie din Linköping. Cu lacrimi în ochi, tânărul i-a relatat călătoria sa din Afghanistan prin Iran, Turcia, Germania și Danemarca până în Suedia. Călătorind cu sute de alte persoane, se pierduse de mama și fratele lui și l-a întrebat pe Mustafa dacă avea să-i mai vadă vreodată. După ce a cunoscut numeroși migranţi ca acest băiat din ţara lui de origine, luptându-se să depășească prăpastia culturală dintre Suedia și Afghanistan, Mustafa și-a dat demisia din forţele de poliţie. El călătorește acum prin Suedia și stă de vorbă cu tineri migranţi pentru a-i ajuta să se integreze.

Când l-am intervievat, în 2018, Mustafa mi-a spus că cei mai mulţi dintre imigranţii sosiţi recent au intenţia serioasă de a se adapta la modul de viaţă suedez și „se enervează la culme” când compatrioţii lor le hărţuiesc pe

femeile din Suedia. Ei vor să se bucure de piscinele și de concertele din Suedia, dar nu pot, în condiţiile în care o minoritate generează atât de multă neîncredere în sânul comunităţii. „Când am început această activitate”, povestește Mustafa, „am sunat la tabere de refugiaţi și comunităţi din Suedia și, iniţial, mi s-a spus că cel mai important e ca acești oameni să aibă un loc unde să doarmă și să mănânce. «Nu avem timp pentru integrare.» Ăsta a fost un semnal de alarmă pentru mine. Știam că ei au nevoie de asemenea informaţii cât mai rapid, mai ales tinerii bărbaţi care se află aici fără părinţi și fără modele de urmat”.

Spre deosebire de majoritatea suedezilor, Mustafa vorbește foarte deschis despre această problemă. Și asta, sunt convinsă, pentru că știe cum e să trăiești în Afghanistan, de unde a fugit cu familia în copilărie. După cum mi-a spus:

Dacă ne gândim doar la Afghanistan, a fost, în ultimele decenii, unul dintre cele mai rele locuri în care pot trăi femeile. Așa că, desigur, cineva care vine din Afghanistan în Suedia va avea idei și valori care nu vor putea funcţiona aici. În ultimii ani am văzut acest lucru sub forma hărţuirii sexuale. Dar mai sunt cei care vin aici și sunt la fel de laici și de democraţi precum suedezii; ei respectă femeile și vor să facă parte din societatea suedeză.

Am vrut să aflu dacă tinerii cu care discută el au informaţii despre viaţa sexuală și relaţia dintre un bărbat și o femeie. „Unii sunt informaţi”, mi-a spus el, „dar alţii nu. Am întâlnit adolescenţi de 15 și de 16 ani care nu știau ce este un prezervativ și la ce se folosește. Lucrul de care au ei nevoie cu adevărat este mai multă informare” 13. La sfârșitul anului 2017, guvernul suedez a fost de acord cu Mustafa și a creat un site cu sfaturi pentru cei care lucrează cu azilanţi, despre cum să discute cu ei cu privire la sexualitate și consimţământ14.

Un lucru nu la fel de înţelept a fost, probabil, decizia unor oameni de a-i învăţa pe tinerii bărbaţi despre femeile

din Occident într-o manieră diferită. Am auzit relatări anecdotice despre voluntari și susţinători ai azilanţilor, de regulă femei trecute de prima tinereţe, care și-au făcut iubiţi din rândul tinerilor migranţi. Minorii neînsoţiţi de o vârstă neclară, numiţi în limba neaoșă „copii cu barbă”, sunt, fără îndoială, atractivi pentru aceste femei. (într-un caz tragic, o suedeză de 70 de ani, susţinătoare a azilanţilor și membră a Partidului Ecologist local, a fost ucisă de iubitul ei afghan15.) Când am vorbit despre acest fenomen cu Hamed Abdel-Samad, politolog germano-egiptean, mi-a spus că auzise relatări asemănătoare în Germania: „Niște angajaţi de la azil mi-au spus că niciuna dintre voluntare nu pleca acasă de la azil singură. Nu e bine. Bărbaţii văd că aceste femei sunt ușor de manipulat, ceea ce le întărește ideea că toate germanele caută pe cineva ca ei să le satisfacă” 16.

Cultura ca scuză

Confruntările culturale ocazionale pot să slujească unui scop mai nobil prin faptul că obligă societatea să-și reafirme valorile în care crede. Dar întrebarea este care valori trebuie să triumfe? Mult prea adesea în Occidentul zilelor noastre se acordă prioritate valorilor minorităţilor în detrimentul unor valori liberale precum drepturile femeilor. Dar o cultură care spune că e acceptabil să hărţuiești femei în anumite circumstanţe – că e, de fapt, un drept primit de la Dumnezeu – este fundamental incompatibilă cu principiul egalităţii de gen.

Când sunt întrebaţi insistent despre rolul „apărărilor culturale” în luarea deciziilor de către instanţele de judecată, specialiștii în drept tind să nege faptul că acestea sunt folosite la procese. Totuși, cultura este utilizată uneori ca o scuză pentru a-i scoate din încurcătură pe unii delincvenţi. Pe coasta Normandiei, în La Manche, un refugiat din Bangladesh a primit o pedeapsă cu suspendare pentru violarea unei adolescente de 15 ani17. Era la a doua infracţiune, întrucât anterior fusese acuzat de molestarea unei fete de 18 ani. Procurorul a descris „comportamentul de prădător” al acuzatului și a spus că

acesta „le consideră pe franţuzoaice nişte curve” (putea) 18, dar experţii au spus că el fusese „profund influenţat de cultura ţării sale, unde femeile sunt coborâte la statutul de obiect sexual”. Pe parcursul audierii a fost nevoie ca un poliţist să stea între acuzat și interpreta sa, deoarece acesta încerca, fără nicio rușine, să-i pipăie pulpele. În pofida acestui fapt, tribunalul l-a trimis înapoi în libertate.

Jess Phillips, parlamentar britanic, spune că o asemenea apărare culturală este depreciativă la adresa acestor bărbaţi: „Toţi bărbaţii se pot controla, nu trebuie decât să fie învăţaţi să-și stăpânească impulsurile” 19. Jess Phillips spune foarte clar că nu este de acord cu opinia potrivit căreia violenţa sexuală este în creștere din cauza imigranţilor proveniţi din ţări majoritar musulmane. „În perioada în care am lucrat la un centru de criză pentru victimele violurilor nu am văzut nicio dovadă a suprareprezentării vreunui grup de victime sau de autori având o anumită moștenire culturală. Scriind despre agresiunile sexuale săvârșite de migranţii afghani în Europa, Cheryl Benard, politolog, arată că agresiunile sexuale împotriva femeilor de peste 70 de ani, a mamelor care îşi plimbă bebelușii în cărucior și a minorelor sunt incompatibile cu ideea că agresorii se conformează normelor ţărilor în care s-au născut. Benard sugerează în schimb că tinerii migranţi îşi aleg pur și simplu ţinte care par o pradă ușoară. Eu sunt de acord cu ea. În noaptea în care a avut loc incidentul din Köln, în care foarte multe femei au fost pipăite de imigranţi, temperatura era cu puţin peste nivelul înghețului, 4 grade Celsius. Era iarnă, aşadar petrecăreţele erau înfofolite în haine groase, fulare, mănuși și căciuli. Argumentul că bărbaţii au luat-o razna la vederea unor trupuri de femeie îmbrăcate sumar pur și simplu nu stă în picioare.

Învinovăţirea victimei în centrul apărării culturale se află ideea că femeile trebuie învinovăţite pentru că îi ademenesc pe bărbaţi să le hărţuiască sau să le agreseze. Inutil să mai spunem că blamarea femeii nu este specifică lumii musulmane; ea a fost o justificare larg acceptată

pentru violenţa sexuală din partea bărbaţilor din Occident până destul de curând. Un jurnalist american a învinovăţit-o public pe Lara Logan pentru că a fost violată în Cairo, spunând: „Atenţie la mine, femei eliberate: când îţi arăţi picioarele, coapsele sau decolteul, câţiva bărbaţi emancipaţi vor crede că te simţi bine cu tine și cu sexualitatea ta. Dar majoritatea bărbaţilor vor vedea în asta un semn că ai chef de o tăvăleală” 20. Studii recente despre motivaţiile violatorilor condamnaţi din Statele Unite au arătat că majoritatea acestora dădeau vina pe victime sau credeau că dorinţele victimelor sunt secundare în raport cu dreptul lor sexual21. Aceasta este „apărarea clasică a violatorului”, conform lui Nazir Afzal, fost procuror al Coroanei din Marea Britanie. Despre bandele de ademenire din nordul Angliei, care au exploatat și au abuzat sexual fete (vezi capitolul 15), el mi-a spus:

Principalul autor, Shabir Ahmed, a spus că societatea occidentală le-a pregătit pe aceste fete pentru el. În opinia lui, noi permitem lipsa de modestie și el nu este de acord cu libertăţile pe care le dăm fetelor. Tocmai acest lucru, afirma el, le face imorale și ca atare gata să profite el de ele22.

Parcurgând pagini întregi de proceduri judiciare, rapoarte de arestare și declaraţii ale martorilor, am întâlnit nenumărate scuze pentru atacurile asupra femeilor. Cea mai obișnuită este că autorul a fost beat sau drogat și prin urmare incapabil să-și amintească ce s-a întâmplat de fapt. Estimarea eronată a vârstei victimei este, de asemenea, destul de frecventă în cazurile de agresiune sexuală împotriva minorilor. Unii infractori au dat vina pe respingerea cererii lor de azil; alţii au spus că niște poliţiști rasiști le-au întins o capcană. Tulburarea de stres posttraumatic este invocată în mod regulat. Câţiva atribuie acţiunile lor unor forţe supranaturale, dând vina pe Diavol pentru comportamentul lor. Necunoaşterea legii este o altă scuză obișnuită, exprimată cel mai bine de un imigrant egiptean acuzat de agresarea sexuală a 13 femei în metroul berlinez. El a spus instanţei: „În Egipt, acest lucru

se întâmplă frecvent și nu e pedepsit. Nu mă pricep bine la legi. În satul meu nu exista poliţie. Nu mi-a spus nimeni că e greșit să faci asta aici” 23. În timpul proceselor, învinovăţirea victimei este o reacţie obișnuită: „Cu siguranţă că a vrut să întreţină relaţii sexuale pentru că băuse prea mult”. Unele scuze sunt de-a dreptul ridicole, cum ar fi „urgenţe sexuale” și dificultăţile pe care infractorii le-au întâmpinat în găsirea unei iubite. Apărătorii lui Tariq Ramadan, islamistul elveţian acuzat de agresarea sexuală a doua femei, au ajuns să susţină că acuzaţiile sunt „o conspiraţie sionistă” sau un „gest islamofob” menit să-l discrediteze24.

Justificările religioase pentru infracţiunile împotriva femeilor

Nu cu multă vreme în urmă, preoţii creștini le sfătuiau pe femeile bătute și violate să se întoarcă la partenerii lor abuzivi. A fost nevoie de aproape patru decenii pentru ca această situaţie să se schimbe. Dar, în multe comunităţi musulmane, inclusiv multe din Occident, această schimbare nu a avut loc. În loc să condamne acţiunile autorilor violenţei sexuale, imamii și autorităţile religioase mai degrabă îi apără. Reacţia lor obișnuită este să acuze victima femeie că a provocat agresiunea. Scriind sub pseudonim despre chinurile ei, una dintre supravieţuitoarele violurilor săvârșite de bandele de ademenire în vederea violării din Rotherham a spus că fusese victima unei „violenţe sexuale acceptate de religie”. „Mi-au spus foarte clar că ei cred că merit să fiu «pedepsită» pentru că nu sunt musulmană, nu sunt virgină și nu mă îmbrac «modest»”. 25 Pedeapsa a însemnat mai mult de 100 de violuri săvârșite de infractori, dintre care unii citau din Coran în timp ce o băteau.

Vorbind despre condamnarea unor bărbaţi libanezo-australieni pentru viol în grup în 2006, cel mai în vârstă cleric musulman din Australia mi-a amintit de vorbele bunicii mele din Somalia: „Dacă iei o bucată de carne și o lași în stradă, în grădină, în parc sau în spatele casei și vin pisicile și o mănâncă… a cui este vina, a pisicilor sau a

cărnii? Carnea lăsată neacoperită e problema… Dacă ea [victima] era în camera ei, acasă, sub hijabul ei, nu se întâmpla nimic” 26. O opinie asemănătoare a fost exprimată de președintele Consiliului Shariei Islamice din Marea Britanie, care a susţinut în 2015 că nu există viol în cadrul căsătoriei, precum și de clericul danez care a spus în 2004 că „femeile care nu îşi acoperă capul sunt vinovate din mai multe puncte de vedere, dacă ajung să fie violate” 27 O organizaţie a tinerilor musulmani danezi (Muslimsk Ungdomi Danmark) l-a invitat pe același preot să le vorbească tinerilor musulmani din Copenhaga la doar câteva zile după incidentul petrecut în Köln în ajunul Anului Nou.

Calitatea de victimă nu este o scuză în centrul oricărei discuţii despre cultură se află relaţia dintre individ și grup. Mi-a luat ceva timp să înţeleg acest lucru, după ce am ajuns în Occident. În societăţile liberale, individul, fie bărbat, fie femeie, e recunoscut ca persoană care ia decizii și este responsabilă pentru comportamentul său. Toate instituţiile liberale sunt întemeiate pe această idee: de la semnarea unui contract până la votul exprimat la alegeri, în fiecare caz, responsabilitatea este plasată la nivel individual. În lumea musulmană, dimpotrivă, responsabilitatea aparţine grupului. Fie că este vorba de familie, de clan sau de întreaga *ummah* (comunitate), grupul ia decizii în numele individului. Pentru că individul este legat în mod inevitabil de grup, condamnarea individului este considerată o defăimare a întregului grup. Dacă grupul nu recunoaşte că acţiunile unui individ au o natură infracţională, de exemplu, în cazul agresiunii sexuale, atunci grupul se simte urmărit și persecutat în mod nedrept de stat. E important să înţelegem acest complex al calităţii de victimă.

O cercetare efectuată de Institutul Olandez pentru Studii Sociale (Sociaal en Cultureel Planbureau – SCP) a scos la iveală că două treimi dintre musulmani considerau că fuseseră discriminaţi pe parcursul unui singur an28. Comparativ cu alte minorităţi, inclusiv persoanele LGBTQ

şi cele cu handicap, percepţia lor cu privire la atitudinile negative și tratamentul inegal avea printre cele mai mari scoruri. În Belgia, bărbaţii marocani și musulmanele cu studii superioare sunt cei care declară cea mai mare discriminare29

Susţinătorii refugiaţilor afirmă adeseori că azilanţii „au suferit traume psihologice ca urmare a faptului că au fugit de războiul civil și de conflictele din ţările lor” 30. Dar rănile psihologice par să fie o afecţiune care se moștenește31. În suburbiile pariziene, copiii născuţi în Franţa din părinţi imigranţi spun că se simt persecutaţi și plini de nemulţumire32. Cercetătorii care se ocupă de infractorii imigranţi la a doua generaţie din Marea Britanie spun că „delincvenţii din rândurile minorităţilor etnice au rate mai ridicate ale stresului posttraumatic” 33. Chiar și atunci când musulmanii comit infracţiuni în mod individual, comunitatea lor caută să-i absolve de responsabilitate, atrăgând atenţia asupra islamofobiei și a temerii de repercusiuni violente în caz că membrii comunităţii vor fi consideraţi vinovaţi34. Ei spun că le e teamă că „Holocaustul se va repeta”, susţinând „că următoarea dată când vor apărea camere de gazare în Europa, nu există nicio îndoială cu privire la cine va fi în ele” 35 După cum a arătat Camille Paglia, protecţia specială acordată unor grupuri prin elaborarea unor legi împotriva „infracţiunilor motivate de ură” și a „discursului instigator la ură” creează „din nefericire zone segregate de privilegii noi” 36.

Dispreţul faţă de societăţile-gazdă

Reversul mentalităţii de victimă este că mulţi musulmani se consideră superiori. Ca doctrină spirituală și politică, islamul se prezintă ca un mod de viaţă situat deasupra tuturor celorlalte. Chiar dacă Occidentul le oferă mai multă libertate economică și personală migranţilor musulmani, sistemul său moral este considerat inferior. Plecând din ţări majoritar musulmane, mulţi migranţi sunt preveniţi de prieteni și de rude „să aibă grijă când intră într-o societate decăzută moral 37 Și, când ajung acolo,

chiar așa arată. Occidentalii oferă ajutoare sociale, mâncare, îmbrăcăminte și servicii medicale oricărui nou-venit, însă îşi lasă femeile neprotejate pe stradă. Apoi, noii imigranţi descoperă că se află la baza ierarhiei sociale. Ajung la locuri de muncă pe care le consideră sub nivelul lor sau rămân izolaţi în adăposturile pentru refugiaţi, unde nu au nimic de făcut.

Acest sentiment de umilire este adâncit de gândul la speranţele familiei lăsate în urmă. Mulţi tineri sunt trimiși în lume cu scopul de a asigura un viitor mai prosper pentru familiile lor. Pentru a plăti călăuze care să-i ducă pe aceștia în Europa, familiile îşi vând din bunuri, golesc conturile de economii și fac împrumuturi. Dar speranţele pentru o viaţă nouă sunt adeseori năruite când ajung – mai precis, dacă ajung. Când un migrant nigerian, a cărui familie îi finanţase călătoria vânzându-și pământul, a fost întors din drum de paza de coastă libiană, el le-a spus ziariștilor: „Nu vreau să mă întorc în satul meu, pentru că, dacă îi aud pe oameni spunând: «Ăsta-i băiatul care nu a ajuns nicăieri», probabil că-i omor” 38.

Alţii care reușesc să ajungă sunt stânjeniţi de statutul lor inferior din Occident. Sentimentele lor de dezamăgire și de umilire sunt proiectate asupra societăţii-gazdă. Unii ajung să fie atât de resentimentari, încât reacţionează violent, atacând femei, poliţiști sau chiar librari ca simboluri ale societăţii occidentale39, în anii 1990, istoricul Bernard Lewis a explicat „furia musulmanului tradiţional” ca pe o reacţie la pierderea supremaţiei asupra teritoriului, femeilor și puterii economice40. Aceasta nu este o analiză la modă, dar impresia mea e că există mult adevăr în ea. Și nu numai cei recent sosiţi sunt total nemulţumiţi de viaţa lor în Occident; mulţi dintre copiii și nepoţii unor migranţi manifestă o profundă ambivalenţă faţă de societăţile în care s-au născut.

Chiar și cei mai prosperi migranţi fac eforturi substanţiale pentru a simţi că sunt pe deplin integraţi în structura socială din Europa. Și, desigur, există prejudecăţi legate de nou-veniţi – prejudecăţi care, după cum vom

vedea, devin tot mai mult o parte explicită a politicii europene. Dar aceste dificultăţi nu pot fi folosite pentru a justifica sau pentru a minimaliza tipurile de comportament despre care discut. Mai mult decât atât, reticenţa în a vorbi deschis despre chestiunile pe care le abordez în această carte este unul dintre motivele principale ale ascensiunii opiniilor politice de extremă dreaptă. Și este, de asemenea, unul dintre motivele pentru care integrarea socială a imigranţilor se dovedește a fi atât de dificil de realizat în Europa.

Capitolul 13

De ce integrarea nu are loc

Venirea unui număr mare de imigranţi musulmani în Europa, scria Bernard Lewis în 1990, va avea „consecinţe imense atât pentru viitorul Europei, cât și pentru cel al islamului” 1. La acea vreme, politicienii europeni considerau că imigranţii din ţările musulmane reprezentau mai degrabă o oportunitate economică decât o provocare socială. Chiar și astăzi auzim în continuare o asemenea presupoziţie. În 2016, primarii din New York, Paris și Londra au afirmat: „Refugiaţii și alţi rezidenţi născuţi în străinătate aduc competenţe de care este nevoie și sporesc vitalitatea și dezvoltarea economiilor locale „2. Alţii neagă dificultăţile integrării. „Majoritatea oamenilor își adaptează rapid comportamentul la noul lor mediu social”, a susţinut Martin Rettenberger, directorul Centrului German pentru Criminologie, în 2018. „Valorile și normele sociale care au fost internalizate cândva încă pot fi schimbate. În cazul arabilor sau africanilor nu există o probabilitate intrinsecă să săvârșească atacuri mai mare decât în cazul europenilor”. 3

O altă presupoziţie era că superioritatea intrinsecă a pluralismului democratic secular va fi atât de atractivă, încât nou-veniţii o vor îmbrăţișa în scurt timp. Problema conflictului de valori s-ar rezolva de la sine, în condiţiile în care migranţii se vor integra la locurile lor de muncă, iar copiii lor vor frecventa școlile locale.

Dar aceste lucruri nu s-au întâmplat. Un număr

semnificativ de migranţi din ţări musulmane nu îmbrăţișează aceste valori. Explicaţia ţine mai degrabă de niște diferenţe religioase, și nu etnice, deoarece atitudinile faţă de femei aprobate de religie inhibă capacitatea de muncă a migranţilor și îi obligă să formeze societăţi paralele, în care comportamentele antisociale precum violenţa justificată în numele onoarei și căsătoriile forţate consolidează sisteme de justiţie separate. Toate aceste aspecte combinate reduc șansele ca imigranţii să se integreze cu succes în cultura liberală ce îi înconjoară.

Analiștii le spun europenilor să aibă răbdare. Potrivit lui Doug Saunders, jurnalist, integrarea culturală durează aproximativ 75 de ani, or, primii muncitori străini în Olanda veniţi din Maroc trăiesc în această ţară de doar circa 50 de ani, iar pakistanezii și originarii din Bangladesh care locuiesc în Marea Britanie sunt aici abia de 70 de ani4. Dar, de peste 15 ani, eu susţin că a avea răbdare nu este o strategie viabilă. Acest lucru este adevărat acum mai mult ca niciodată, în condiţiile în care mai bine de 10.000 de migranţi sosesc în Europa în fiecare lună – și cel puţin o parte dintre copiii și nepoţii primei generaţii de imigranţi îmbrăţișează valorile islamice ale ţării din care provine familia lor.

La sfârșitul anilor 1990, unele guverne europene au recunoscut că au o problemă cu asimilarea sau integrarea eșuate, crezând însă în continuare că aceasta are o soluţie economică: dacă nou-veniţii ar putea fi introduși rapid pe piaţa muncii, ei nu ar mai pune presiune pe banii publici5. Dar această abordare a fost desființată de numărul mare de migranţi care au început să sosească în Europa după izbucnirea revoluţiilor arabe, în 2011. De atunci, provocările integrării sunt de netăgăduit.

Deficitul de adaptare în ultimii 15 ani am urmărit, am citit despre și am participat la dezbaterile cu privire la imigraţie. De asemenea, am observat realitatea de la faţa locului. Pornind de la experienţa Europei în privinţa imigraţiei musulmane, aș spune că există patru căi pe care imigranţii le pot urma.

Mai întâi, să recunoaştem că integrarea nu a eșuat în întregime. Mulţi imigranţi musulmani s-au adaptat de-a lungul timpului, adoptând valorile centrale ale Europei liberale. Acești „adaptaţi" folosesc libertăţile pe care le găsesc în Europa pentru a învăţa, a se educa pe ei înșiși și pe copiii lor, a găsi un loc de muncă bine plătit, a începe o afacere, a vota, a participa la viaţa politică și a prospera în multe feluri. Gândindu-mă la perioada anilor 1990 petrecută în Olanda, eu însămi mă consider unul dintre adaptaţi.

I-am numit pe cei din a doua categorie „ameninţări" Este vorba în general de tineri care au devenit o ameninţare în propriul lor cămin și în afară, în public. Unii au abandonat școala, alţii comit infracţiuni mai mult sau mai puţin grave și mulţi îşi petrec o parte din viaţă în închisoare. Alcoolul și drogurile le alimentează comportamentul delincvent, iar majoritatea sunt neangajabili. Ei nu sunt de regulă nici religioși, și nici atașaţi de ceva care să semene cu un cadru moral. Aceștia sunt migranţii care profită din plin de prevederile generoase ale statului bunăstării, inclusiv de avocaţii plătiţi de stat pentru a-i ajuta când sunt acuzaţi de furt, de vandalism, de agresiune sexuală sau de infracţiuni mai grave. Un exemplu în acest sens ne este furnizat de membrii clanurilor de crimă organizată arabe și kurde care au venit în Germania în anii 1980. Într-un interviu din 2018, tânărul primar al suburbiei berlineze Neukölln, Martin Hikel, a afirmat: „Îi ignorăm literalmente de 30 de ani pe acești oameni și acum ne confruntăm cu o problemă enormă" 6.

Apoi există „fanaticii", cei care au venit în Europa ca zeloţi. Fanaticii se folosesc de libertăţile ţărilor care le-au oferit adăpost pentru a răspândi o versiune intolerantă, fundamentalistă a islamului. Dacă integrarea ar fi măsurată cu ajutorul unor variabile precum cunoaşterea avansată a limbii, deţinerea unui loc de muncă și cunoaşterea modului în care funcţionează sistemul ţării-gazdă, fanaticii ar bifa toţi acești indicatori. Pentru că

fundamentaliștii vorbesc limba locală și sunt familiarizaţi cu legile, instituţiile și cultura locului. Problema este că ei le resping pe motiv că sunt neislamice. Ei caută să acţioneze în interiorul sistemului pentru a-l distruge și a-l înlocui cu o alternativă: sharia. Ei pot să recurgă la mijloace violente, inclusiv ameninţări, intimidare, șantaj, presiune din partea membrilor grupului sau lucruri mai grave, pentru a-și atinge obiectivul politico-religios. Sau pot să se rezume la instrumentele „pașnice” ale persuasiunii, cum ar fi *dawa,* infrastructura ideologică a islamului politic.

Ultimii sunt „lipitorile”: bărbaţi și femei cu puţină școală sau deloc, care acceptă bucuroși diferitele ajutoare sociale la care au dreptul, trăiesc din ele și îşi invită familiile din străinătate să locuiască cu ei. Ei nu au niciun motiv să muncească – deoarece locurile de muncă la care au acces sunt din categoria celor necalificate, repetitive, plătite doar cu puţin peste ajutoarele sociale pe care le pot solicita. Participă la rugăciunile de la moscheea locală, dar îşi trimit copiii la școlile locale.

„Lipitorile” nu sunt infractori, dimpotrivă, ajung să se priceapă foarte bine la a urma regulile birocratice ale statului-gazdă. Dar, când un număr destul de mare de asemenea indivizi ajung să trăiască foarte aproape unul de celălalt, pot crea ghetouri – sau, mai politicos, „societăţi paralele” – în care reproduc modul de viaţă din ţara lor de origine. Acestea sunt cartierele în care copiii „lipitorilor” devin ameninţări – sau îşi găsesc calea spre fanatici.

Aceste patru categorii nu se deosebesc clar între ele. Copiii unei „lipitori” pot deveni adaptaţi; unele ameninţări încep să respecte legile; o serie de fanatici ajung să fie dezamăgiţi de credinţa într-o utopie religioasă. Lucrurile pot evolua și în cealaltă direcţie: ameninţările se pot transforma în fanatici, adesea ca rezultat al expunerii la islamism în închisoare, cum am văzut în cazul unora dintre autorii atacurilor teroriste din Paris și Bruxelles din 2015 și 2016. Copiii „lipitorilor” pot deveni ameninţări, spre disperarea părinţilor lor.

Dacă elitele europene ar fi sincere cu ele însele, vor admite că, *înainte* de „criza migranţilor”, numărul imigranţilor musulmani care s-au încadrat în una sau alta dintre ultimele trei categorii – ameninţări, fanatici, „lipitori” – nu a fost nesemnificativ. Există și adaptaţi, dar ei sunt o minoritate, în special când e vorba de atitudinile imigranţilor musulmani faţă de femei.

Care sunt piedicile din calea integrării musulmanilor?

Cu mai mult de 20 de ani în urmă, Thomas Sowell, un coleg de la Hoover Institution, a studiat istoria migraţiei de-a lungul secolelor7 El a descoperit că viteza cu care s-au integrat imigranţii depindea de „modul în care ei percepeau cultura ambiantă: dezirabilă sau indezirabilă” 8. Italienii, irlandezii, evreii și chinezii care au ajuns în Statele Unite în secolul al XIX-lea și la începutul secolului XX păreau cândva la fel de „străini” precum imigranţii musulmani din Europa zilelor noastre. Locuiau în clădiri aglomerate, nu vorbeau engleza, se căsătoreau în interiorul propriei comunităţi și gravitau în jurul unor ghetouri culturale. Asemenea unei mari proporţii a migranţilor actuali, mulţi erau tineri fără nicio calificare, trimiși de familiile lor pentru a-și construi o viaţă nouă. De exemplu, 90% dintre migranţii italieni în Statele Unite la începutul secolului XX erau bărbaţi, iar în rândul imigranţilor chinezi, proporţia dintre femei și bărbaţi a fost chiar mai ridicată în deceniile de dinainte de Legea Excluderii din 1882, care a declanșat procesul de restricţionate a imigraţiei venind din China9. Au existat probleme, desigur, și mulţi dintre opozanţii contemporani ai aculturaţiei au susţinut că aceste grupuri nu vor putea fi integrate niciodată, fapt care a dus la primele restricţii asupra imigraţiei în Statele Unite încă din 1882. Unii imigranţi au luat-o pe calea infracţionalităţii (cel mai notoriu exemplu este mafia italiană), dar majoritatea au muncit din greu în profesii legale, au trimis bani acasă și și-au dorit ca copiii lor să se integreze și să avanseze în ierarhia socială10 Imigranţii italieni și chinezi erau cunoscuţi pentru faptul că făceau muncile grele, murdare,

periculoase și prost plătite pe care localnicii le evitau11. Cei care nu reușeau sau pentru care condiţiile erau de nesuportat se întorceau acasă. Pe la jumătatea secolului XX, americanii italieni și americanii irlandezi erau mai mult sau mai puţin integraţi pe deplin în societatea americană. Fără a-și abandona moștenirea culturală, ei adoptaseră valorile centrale ale societăţii-gazdă. De ce acest lucru nu s-a întâmplat – sau cel puţin nu încă – și în cazul musulmanilor din Europa?

„Islamofobia" nu poate fi o explicaţie. Grupuri anterioare de migranţi s-au confruntat cu o ostilitate mult mai profundă din partea societăţilor-gazdă. Migranţii chinezi din secolul al XIX-lea erau consideraţi „pericolul galben" și s-au confruntat cu „o discriminare pe scară largă și cu episoade sporadice de violenţă colectivă", urmate de interzicerea imigraţiei12. Migranţii evrei în Statele Unite au fost supuși de asemenea la discriminare și antisemitism; cei care s-au stabilit în centrul și vestul Europei au sfârșit prin a fi victimele celui mai mare genocid din istorie. Dar, în pofida Holocaustului, evreii se bucură de un succes economic, social și cultural excepţional în lumea occidentală. Experienţa relelor tratamente înfiorătoare prin care au trecut aceștia ne arată că discriminarea nu poate fi forţa care împiedică integrarea musulmanilor.

E ceva obișnuit în mediul universitar și în rândul specialiștilor în integrare să dea vina pe slaba cunoaştere a limbii, pe educaţia precară sau pe traume din trecut pentru deficitul de adaptare al imigranţilor musulmani. Dar istoria integrării vietnamezilor în ţări din Occident subminează asemenea argumente, în anii 1970 și 1980, mulţi refugiaţi vietnamezi au fugit de război, de comunism și de sărăcie. Au ajuns în Occident având un nivel de studii scăzut, slabe competenţe lingvistice și bani puţini. La început, o parte dintre ei s-au bazat pe ajutoare sociale, dar în câteva decenii erau complet integraţi. Mulţi îşi păstrează obiceiurile, limba și credinţele religioase, dar copiii lor se descurcă la școală la fel de bine ca localnicii și

uneori chiar mai bine13. În Australia anilor 1980 și 1990, imigranţii vietnamezi care trăiau în comunităţi segregate din suburbii au înființat bande etnice, au făcut trafic de droguri și au pus la cale singurul asasinat politic din istoria ţării. Dar astăzi, vietnamezii sunt rareori menţionaţi în dezbaterile despre imigraţie de la nivel naţional.

Nu sunt prima care face această comparaţie. Hamed Abdel-Samad, scriitor și om de televiziune german de origine egipteană, sugerează că, spre deosebire de migranţii care au venit din Turcia în Germania cam în același timp, vietnamezii nu au ridicat „ziduri morale și sociale” între copiii lor și localnici14. În recenta sa carte despre criza din lumea islamică, sociologul olandez Ruud Koopmans a comparat rezultatele integrării pentru alte două grupuri de migranţi: refugiaţii libanezi creștini și musulmani care au fugit de războiul civil în Australia în anii 197015. Motivele lor pentru părăsirea Libanului au fost identice, iar circumstanţele lor la sosirea în Australia au fost la fel. La fiecare variabilă pe care Koopmans a testat-o – nivelul de studii, participarea pe piaţa muncii și venitul –, libanezii musulmani s-au situat sub nivelul compatrioţilor lor creștini. El a repetat analiza în Marea Britanie. Din nou, trei grupuri de populaţie – indieni, pakistanezi și originari din Bangladesh – migraseră în același loc și în esenţă din aceleași motive. Condiţiile în care și-au început traiul în Marea Britanie fuseseră pentru toţi aceleași. Măsurând aceleași trei variabile, Koopmans a descoperit că hindușii și sikhii fie depășeau populaţia autohtonă, fie se situau la același nivel, dar musulmanii, în special musulmanele, se descurcau mai puţin bine.

Koopmans a sugerat că problemele observate în diaspora musulmană reprezintă un microcosmos al problemelor care se manifestă în ţările lor de origine. În lumea musulmană constatăm absenţa democraţiei, o protecţie firavă a drepturilor omului și instabilitate politică. Dar toate aceste lucruri au existat și în Vietnam și în Liban în anii 1970 și 1980. În opinia mea, o explicaţie mai plauzibilă pentru deficitul evident de adaptare este

atitudinea imigranţilor musulmani faţă de femei.

Toate culturile par să conţină o anumită formă de misoginism. În toată lumea femeile nu sunt tratate cu același respect ca bărbaţii. În culturile indiană și sikh fetele sunt obligate să se mărite, chinezii încă practică avortarea selectivă a feţilor de sex feminin, iar italienii sunt renumiţi pentru sexualizarea femeilor. Dar societăţile islamice, cum am văzut, nu numai că le desconsideră pe femei, ci le și tratează ca pe niște mărfuri16.

O pedeapsă etnică sau una religioasă?

Sociologul Ernest Gellner a spus cândva că islamul este greu de digerat de Occident. Studii empirice mai recente îi dau dreptate, arătând că islamul are un impact regresiv asupra integrării migranţilor. Într-un raport întocmit de Comisia pentru Mobilitate Socială din Marea Britanie se face referire la o „pedeapsă etnică”, a cărei origine poate fi identificată în relaţiile de gen patriarhale din familiile musulmane. În opinia mea, aceasta este mai degrabă o pedeapsă religioasă, și nu etnică.

Dintre toate forţele care îi împiedică pe imigranţii musulmani să progreseze, islamul e cu siguranţă cea mai puternică, deoarece consfinţește subordonarea femeilor. Am observat acest lucru în repetate rânduri, când am lucrat ca interpret pentru femei aflate în adăposturi pentru victimele violenţei domestice din Olanda. Asistenţii sociali și doctorii de acolo încercau să le ajute să-și găsească drumul spre independenţă. Dar aceste femei refuzau adesea ajutorul, spunând: „Sunt în stare să mă împotrivesc soţului sau tatălui meu, dar nu pot să mă opun lui Dumnezeu. Dacă îl sfidez, o să ard în Iad după moarte”.

Spre deosebire de iudaism și creștinism, islamul încorporează o filosofie politică împreună cu aspectele sale spirituale, iar aceasta este transmisă printr-o activitate numită *dawa17.* Aceasta nu este atât o muncă de convertire, cât un mijloc prin care islamismul, sau islamul politic, se transmite musulmanilor. Procesul *dawa* îi vede pe islamiști conducând școli și medrese și făcând prozeliţi în moschei. Munca lor întipărește sistematic în inima și în

mintea tinerilor din afara Europei sau ai căror părinţi provin din afara Europei o respingere a libertăţilor și egalităţilor care ar trebui să fie considerate valorile centrale ale continentului – în special egalitatea sexelor. *Dawa* îi încurajează pe tinerii musulmani să adopte o interpretare strictă a islamului ca ghid moral. Ei sunt încurajaţi să adere la doctrina modestiei, să-și implore femeile din familie să poarte vălul și să le considere pe femei bune sau rele, modeste sau indecente.

Deși nu este tema centrală a acestei cărţi, susceptibilitatea migranţilor musulmani în Europa și a copiilor lor la islamul radical sunt frapante. Autorii studiului influent despre violenţa din Saxonia Inferioară, care au subliniat, în mod corect, rolul culturii în explicarea înclinaţiei migranţilor spre săvârșirea unor infracţiuni de natură sexuală au susţinut și că extremismul – nu numai islamic, ci și extremismul de dreapta și cel de stânga – juca un rol în creșterea infracţionalităţii violente din Germania din cauză că aceste ideologii au generat în rândul tinerilor o „afinitate crescândă” faţă de acţiunile violente întemeiate pe convingeri extremiste. Ei au definit clar „fundamentalismul islamic”, inclusiv „extremismul islamist, salafist sau jihadist”, ca o ameninţare nu numai la adresa ordinii constituţionale liberaldemocratice a Germaniei postbelice la un nivel abstract, ci și la adresa vieţilor indivizilor18.

Tabelul 14. *Atitudini fundamentaliste islamice în Germania: dovezi dintr-un sondaj efectuat pe un grup de 500 de elevi autodeclaraţi musulmani din Saxonia Inferioară, 2016*

De ce integrarea nu are loc	Cotă acord (%) (bărbat/femeie)	Număr
Coranul este singura carte adevărată a credinţei; regulile pe care le conţine trebuie respectate cu	69, 6 (69, 3)	0/70, 0	29

stricteţe.			
Islamul este singura religie adevărată; toate celelalte religii sunt mai puţin importante.	36, 6 (35, 0/37, 6)	1	28
Pot să mă văd luptând pentru islam și riscându-mi viaţa.	29, 9 (27, 1/32, 6)	4	28
Legile sharia islamice, de exemplu, pedepsirea aspră a adulterului sau a homosexualităţii, sunt mult mai bune decât legile germane.	27, 4 (32, 2/22, 5)	4	28
Musulmanii sunt persecutaţi în întreaga lume; prin urmare, ei trebuie să se apere prin forţă.	19, 8 (24, 0/15, 2)	5	29
Este datoria fiecărui musulman să lupte împotriva necredincioșilor și să răspândească islamul în întreaga lume.	18, 6 (16, 9/20, 1)	3	29
Măsurile împotriva dușmanilor islamului trebuie aplicate fără milă.	17, 7 (19, 3/15, 7)	6	28
E un lucru drept că musulmanii din Orientul Apropiat încearcă să înfiinţeze un Stat Islamic (ŞI) prin război.	8, 0 (9, 7/6, 7)	7	27
Musulmanilor le este permis să-și atingă obiectivele prin atacuri teroriste.	3, 8 (4, 8/2, 9)	6	28
Consider că predicile și materialele video în care musulmanii sunt chemaţi la	2, 4 (1, 4/3, 6)	3	28

violenţă împotriva necredincioșilor sunt bune.		

Sursă: Extras din Christian Pfeiffer, Dirk Baier și Sören Kliem, *Zur Entwicklung der Gewalt în Deutschland Schwerpunkte: Jugendliche und Flüchtlinge als Tater und Opfer,* Institut für Delinguenz und Kriminalprävention, Zürcher Hochschule für Angewand te Wissenschaften, ianuarie 2018, https://www.bmfsfi.de/bmfsfi/service/publikationen/zur-entwicklung-der-gewalt-in-deutschland-/1 21148, tabelul 10.

Dar trebuie să menţionăm și că, în ochii liderilor săi, mișcarea islamistă este considerată de multă vreme o soluţie la problema comportamentului imoral – inclusiv a depravării sexuale – al tinerilor. În opinia susţinătorilor *dawa* și ai jihadului, acestea reprezintă o parte a soluţiei, și nu a problemei.

Pe de altă parte, islamul radical le oferă bărbaţilor autoritate religioasă pentru a le controla pe femeile din viaţa lor și permisiunea să le abuzeze pe cele considerate indecente. Pentru a vedea *dawa* în acţiune, nu trebuie decât să intraţi pe YouTube și pe *social media,* care sunt pline de „fraţi" ce proslăvesc modestia și își agită pumnii în aer când vorbesc despre fete care se plimbă pe străzi singure și fără văl 19.

Dawa acţionează pentru a contracara efectele educaţiei laice și ale socializării. În sondaje ce compară atitudinea copiilor cu părinţi migranţi, numai musulmanii nu evoluează spre opinii mai egalitare despre femei pe măsură ce cresc în Occident20. În Marea Britanie, numărul musulmanilor de a doua generaţie care aprobă poligamia este doar ușor mai mic faţă de cel al părinţilor lor născuţi în străinătate care au aceeași atitudine21. În Olanda, aproape 20% dintre tinerii musulmani adoptă o interpretare a islamului mai fundamentală decât cea a părinţilor lor22. Acesta este efectul *dawa.*

Dawa are loc nu numai în comunităţile musulmane, ci și în închisorile occidentale. Crezând că educaţia religioasă îi va ajuta pe deţinuţi, autorităţile greșesc când le permit

agenţilor *dawa* să intre în contact cu deţinuţii musulmani. Asemenea unor lupi în blană de oaie, ei pretind că sunt reprezentanţii comunităţii religioase și de fapt, în tot acest timp, întreţin legături cu organizaţii teroriste precum Frăţia Musulmană, ISIS şi Hizb ut-Tahrir. Omar El-Hussein, autorul unor infracţiuni de gravitate mică, a fost radicalizat într-o închisoare daneză. După ce a fost eliberat, în 2015, a făcut rost de arme și a tras în participanţii la o manifestaţie publică și într-o sinagogă. Un alt infractor radicalizat în închisoare a fost Benjamin Herman, care a primit o învoire de 48 de ore din partea tribunalului corecţional belgian, interval în care a împușcat mortal trei persoane într-o școală din Liège.

Multe organizaţii comunitare care consiliază guvernele occidentale cu privire la politicile lor de integrare sunt de fapt promotoare ale *dawa.* Modul în care acestea se raportează la islam este adeseori mult mai fundamentalist decât cel al comunităţilor asupra cărora se răsfrânge lobby-ul lor. Ele solicită scutiri pentru ca elevii musulmani să nu participe la orele de educaţie sexuală sau pentru ca fetele să meargă la școală cu capul acoperit. Asemenea lucruri conduc la segregarea acestor comunităţi de restul societăţii liberale. Efgani Dönmez, politician austriac, el însuși imigrant turc, a sesizat ironia acestei situaţii: „Avem peste 400 de asociaţii și grupuri comunitare turcești în Austria, pentru mai puţin de 300.000 de turci și kurzi, dintre care jumătate au cetăţenie austriacă. Aceste grupuri sunt organizate în jurul religiei, politicii și culturii. Chiar dacă, dintre grupurile etnice minoritare, acesta este cel care trăiește de cel mai mult timp în Austria și are cea mai mare reprezentare culturală în spaţiul civic, indiferent la ce sondaj ne uităm, el se situează pe ultimele locuri în ce privește integrarea. Are cele mai multe organizaţii comunitare și cele mai proaste scoruri la educaţie, la infracţionalitate și pe piaţa muncii. Bineînţeles că aici există o corelaţie” 23.

În cadrul unor cercetări efectuate de Fundaţia Europeană pentru Democraţie în 2018 au fost intervievaţi

refugiaţi și actori guvernamentali și din societatea civilă cu privire la procedurile de integrare din Austria, Belgia, Danemarca, Franţa, Germania, Olanda și Suedia. În fiecare ţară, participanţii la interviu au declarat că refugiaţii sunt descurajaţi să se integreze în societatea-gazdă și îndoctrinaţi cu „ideologii radicale. Potrivit refugiaţilor, nivelul fundamentalismului religios din centrele pentru azilanţi este mai ridicat decât în ţările din care au fugit. Ei au spus de asemenea că organizaţiile islamiste încearcă să acţioneze ca intermediari în interacţiunile lor cu agenţiile guvernamentale, în Suedia, de exemplu, unele organizaţii fundamentaliste erau finanţate de guvern pentru a acoperi nevoile materiale și a asigura educaţia preșcolară ale copiilor refugiaţi, aproape fără niciun fel de supraveghere. Azilanţii LGBTQs-au plâns că sunt hărţuiţi, iar femeile că sunt abuzate verbal pentru că nu poartă văl. Un fragment din acest raport este deosebit de grăitor:

Am auzit și că unele refugiate se tem de bărbaţii din comunitatea lor când nu poartă hijab și se comportă mai degrabă ca femeile occidentale – de fapt, ele se tem de repercusiunile din partea propriei lor comunităţi mai mult decât de actele de rasism sau de sentimentele antimusulmani24.

Fondatoarea Moscheii Ibn Rushd – Goethe din Berlin, Seyran Ateș, mi-a spus că o parte din nou-veniţi optează pentru moscheea ei liberală, și nu pentru moscheile tradiţionale conduse de turci și de egipteni. „Ei vin la noi și ne spun: «Am fost la câteva moschei aici și sunt prea conservatoare și fundamentaliste. Se concentrează pe politică, și nu pe religie, și nu ne place asta. Ne bucurăm că eşti aici»”. 25 E paradoxal că, în numele libertăţii religioase, guvernele le permit organizaţiilor islamiste să se pună în calea integrării comunităţilor și în special a nou-veniţilor. Dönmez a spus că această situaţie e ca și cum „ai încerca să stingi focul cu un tub de oxigen ’26.

Excepţionalismul musulmanilor le reduce angajabilitatea

Religiozitatea regresivă afectează de asemenea

angajabilitatea musulmanilor. Când tinerii devin credincioși practicanţi, ei evită locurile de muncă ce par neislamice. Refuză să muncească în locuri unde se vinde alcool sau unde femeile și bărbaţii stau laolaltă și mai ales nu vor să muncească pentru un șef care e femeie. Aceste lucruri ne ajută să înţelegem rata ridicată a șomajului din comunităţile musulmane. Comisia pentru Mobilitate Socială din Marea Britanie a descoperit că doar 19, 8% dintre musulmanii britanici adulţi aveau un loc de muncă cu normă întreagă în 201727 Opinia generală este că la baza acestei situaţii se află discriminarea, însă o consider greșită. La vremea la care m-am ocupat de integrare ca politician olandez, m-am întâlnit cu angajatori din toată ţara pentru a afla de ce aceștia erau dispuși să angajeze muncitori indieni, vietnamezi, albi sau negri, dar nu și musulmani. Explicaţia lor a fost convingătoare. Încercaseră să angajeze marocani, mi-au spus, dar au descoperit că aceștia erau neangajabili. Nu veneau la muncă la timp, erau agresivi și nepoliticoși cu colegele lor și, când erau concediaţi în cele din urmă, îi ameninţau pe patroni sau îi dădeau în judecată, uneori ambele.

Eu scriu aici despre bărbaţi deoarece în familiile de musulmani se consideră de regulă că ei trebuie să aibă un loc de muncă. Studiu după studiu reafirmă faptul că migrantele care s-au născut în afara Uniunii Europene sunt mult mai adesea șomere decât alte femei și bărbaţi migranţi28. În Marea Britanie, 69% dintre musulmane erau „inactive din punct de vedere economic” în 200429 în Olanda, probabilitatea de a munci era cu 40% mai redusă în cazul turcoaicelor și marocanelor faţă de cea a olandezelor și a migranţilor din ţări non-musulmane30. În Europa, mai mult de jumătate dintre refugiate sunt șomere31, în consecinţă, familiile lor tind să fie mai sărace decât cele în care lucrează ambii părinţi, iar sărăcia lor se transmite următoarei generaţii32.

Limba și educaţia sunt considerate a fi bariere în calea succesului lor pe pieţele muncii din Europa. Acest lucru este valabil mai ales în cazul refugiatelor din Europa,

întrucât, în cazul lor, probabilitatea să nu aibă niciun fel de studii e de două ori mai mare decât în cazul refugiaţilor33 Comparativ cu alte categorii de migranţi și cu femeile autohtone, ele au mai puţine competenţe lingvistice și profesionale, iar acest lucru le elimină o bună parte din oportunităţile sociale și de angajare34. Mai mult de o cincime dintre musulmanele britanice vorbesc cu greu engleza35 Iar acest lucru poate fi observat și la refugiatele aflate în alte ţări occidentale. În Australia, numărul refugiatelor care nu vorbesc deloc engleza după trei ani de la sosirea în această ţară este de două ori mai mare decât cel al refugiaţilor (16% *versus* 7%) 36. Pentru Marea Britanie, cifrele sunt asemănătoare în cazul musulmanelor, dintre care mai mult de o cincime vorbesc cu greu engleza37

Rezolvarea dezavantajelor migrantelor în ceea ce privește limba și educaţia poate părea simplă. Există întregi departamente guvernamentale și o industrie a organizaţiilor educative destinate îmbunătăţirii nivelului de alfabetizare. Dar nici furnizorii publici de servicii, nici cei privaţi nu sunt pregătiţi să abordeze atitudinile culturale care le împiedică pe musulmane să progreseze. În primul rând, ele se căsătoresc la vârste mai fragede și fac mai mulţi copii decât alte femei. La un an după sosire, refugiatele sunt adesea însărcinate38. În familiile musulmane, femeile sunt descurajate să lucreze în afara casei, dacă acest lucru le pune în pericol onoarea. Chiar și atunci când ele doresc să muncească, soţii cu concepţii tradiţionale se opun aspiraţiilor lor profesionale39. Într-un sondaj făcut de Oficiul Federal pentru Migraţie și Refugiaţi din Germania (BAMF), 70% dintre azilanţi au declarat că, dacă soţiile lor ar câștiga mai mult decât ei, atunci asta ar fi o problemă40.

Societăţile paralele se opun integrării

Eșecurile înregistrate de Europa în procesul de integrare sunt agravate de apariţia „societăţilor paralele”. Acestea sunt manifestări geografice ale unei segregări culturale a imigranţilor și a copiilor lor în interiorul

societăţilor occidentale. În aceste cartiere, blocuri de locuinţe, străzi și școli întregi sunt populate de migranţi de o anumită etnie. Sunt copii care cresc în aceste cartiere fără să vorbească limba societăţii-gazdă până ce ajung la școală, iar la școlile din zonă întâlnesc foarte puţini elevi din afara comunităţii lor. Ei vor crește ca într-un fel de cocon cultural, uitându-se la emisiuni TV și la filme străine, iar vacanţele – dacă au așa ceva – le vor petrece în ţările de origine ale părinţilor lor. Se vor duce la moscheea locală. Când părinţii vor decide că a venit vremea, îi vor împinge într-o căsătorie aranjată, de regulă cu un văr sau cu o verișoară îndepărtată adusă din ţara lor de origine, folosind un certificat de căsătorie cu ajutorul căruia această rudă să poată emigra. Căsătoria în afara comunităţii lor etnice sau religioase este interzisă. Această izolare culturală creează, după cum spune un raport din Marea Britanie, o „primă generaţie din fiecare generaţie” 41.

În 2017, poliţia suedeză a declarat că numărul „zonelor deosebit de vulnerabile” (codul pentru societăţi paralele) din Suedia a crescut de la 15 la 23 în ultimii ani42. În cartierul Rinkeby (sau „Micul Mogadishu”) din Stockholm, tinerii acostează persoane albe, întrebându-le ce caută în cartierul lor, iar în cartierele din Copenhaga „a fi prea danez” este o insultă43. În unele părţi din Marea Britanie întâlneşti atitudini similare: „Manningham le aparţine musulmanilor. Nu vrem albi pe-aici. Noi controlăm Bradfordul. Te vom izgoni de aici ’44.

Ar fi însă o greșeală să considerăm că societăţile paralele sunt dominate de tineri necioplţi. Pe parcursul activităţii mele de cercetare în Suedia, Belgia, Franţa și Marea Britanie, am auzit de nenumărate ori despre musulmani bine adaptaţi care lucrează printre europeni în timpul zilei, în spitale, restaurante și firme de taximetrie, dar al căror drum spre casă nu e doar spre un cartier din apropiere, ci, de fapt, spre ţara lor de origine. „Mă simt de parcă aș fi la mine acasă în Tensta, e ca Bagdadul”, mi-a spus o persoană. „Toată lumea vorbește arabă, așa că de

ce aș învăţa suedeza?”, a răspuns o alta45. „Când mă duc la Malmö și Gothenburg, parcă n-aș fi în Suedia, ci într-o comunitate din Orientul Mijlociu sau din Africa”, a afirmat o a treia46. „Când mă întorc cu mașina acasă, în Midlands”, remarca un al patrulea bărbat, „părăsesc această ţară. Acasă vorbim doar arabă, mâncăm mâncare arăbească, ne uităm la canale TV arabe și ascultăm posturi de radio arabe, îmi cresc familia arăbește” 47 Și „când sunt afară, în taxiul meu, sunt în Belgia. Dar, când mă întorc acasă, sunt în ţara mea de baștină” 48.

Bruxelles-ul este un exemplu interesant. La un capăt al orașului se află Matonge, un cartier prin tradiţie congolez, dar care acum este foarte amestecat, situat într-un district astăzi modernizat, Ixelles. Mașinile se înghesuie pe străzile pavate, înguste și sinuoase, reușind cumva să-i evite pe pietoni și să nu se ciocnească niciodată. Multe dintre clădirile în stil Art Nouveau nu mai sunt ce au fost, dar mai păstrează un șarm plăcut în comparaţie cu aerul rece al clădirilor de birouri din apropiere. Africani în cămăși și pantaloni de bumbac vorbesc în limba lor în timp ce trec pe lângă saloane de coafură specializate în împletituri specifice negrilor și pe lângă magazine care vând mărgele și alte podoabe. Tineri și bătrâni, albi și negri stau unul lângă altul în cafenele discutând sau citind cărţi. Assita Kanko este o membră belgiană a Parlamentului European care s-a născut în Burkina Faso. Am întrebat-o cum se explică succesul integrării în zone ca aceasta. Mi-a spus că totul ţine de planificare, de arhitectură și de design urban. „Autorităţile locale trebuie să ia în calcul integrarea când proiectează spaţiile fizice. Spaţiile de locuit și serviciile precum centrele comerciale și reţelele de transport trebuie concepute astfel încât să creeze oportunităţi pentru indivizii aflaţi într-un proces de integrare socială. Proiectanţii trebuie să se asigure că oamenii care locuiesc acolo se intersectează unii cu alţii și astfel pot să intre în contact și să stabilească legături. Dar, în general, trebuie respectate legile și valorile noastre, altfel nu va avea loc niciun fel de integrare. În concluzie,

aplicarea legii și educaţia sunt foarte importante. Tradiţia și religia nu pot fi niciodată mai presus de legile și valorile noastre. Învăţarea limbilor belgiene este o cale spre succes și emancipare. Trebuie să ne adaptăm și să profităm de oportunităţile existente". 49

La prima vedere, cartierul bruxellez Brabant seamănă foarte mult cu Ixelles, deși clădirile par mai murdare, iar de-a lungul canalelor s-a acumulat grohotiș. Această zonă adăpostește o societate paralelă; de partea cealaltă a canalului sunt Laeken, o suburbie populată majoritar de musulmani, și renumitul Molenbeek, o suburbie sărăcăcioasă. Aici, tineri de origine africană joacă fotbal în parc, dar nu întâlneşti nicio femeie, cu excepţia câte uneia, îmbrăcată în hijab negru din cap până în picioare, împingând un cărucior cu un copil. Cafenelele sunt pline de bărbaţi provenind din Orientul Mijlociu, dar aceștia nu sunt însoţiţi de soţii. Segregarea de gen este cât se poate de evidentă.

Consecinţele societăţilor paralele

Unii multiculturaliști ar putea susţine că o asemenea segregare culturală este inofensivă. Dar cartierele – societăţi-paralele produc rezultate sociale dezamăgitoare. Școlile lor sunt slabe, iar copiii le abandonează din primii ani.

Începând de la grădiniţă, copiii frecventează instituţii școlare în care există puţini elevi din afara comunităţii lor etnice sau religioase. În Marea Britanie, de exemplu, 60% dintre elevii etnici minoritari merg la școli în care majoritatea copiilor sunt minoritari50. Iar aceasta este situaţia în școlile publice, înainte să luăm în calcul segregarea rigidă a școlilor islamice. Mai mult decât atât, copiii din asemenea școli segregate în mod eficient nu urmează același plan de învăţământ ca elevii de aceeași vârstă din populaţia majoritară. Un sondaj făcut în rândul profesorilor de liceu olandezi a scos la iveală faptul că unul din nouă evita să vorbească despre subiecte „sensibile" precum homosexualitatea, terorismul și sclavia, pentru a nu-și provoca elevii51. Standardele de disciplină sunt

adeseori scăzute. O școală din Malmö a fost închisă în 2015, când tensiunile sociale din rândul elevilor aparţinând minorităţilor etnice au atins un asemenea nivel, încât profesorii nu puteau garanta siguranţa elevilor52.

Nu e surprinzător că șomajul și sărăcia predomină în societăţile paralele. Drogurile, infracţiunile, violenţa și comportamentul antisocial sunt toate aspecte ale vieţii din asemenea ghetouri, în 2017, poliţia suedeză a definit societăţile paralele drept ordini sociale alternative conduse de infractori și de lideri religioși, care ameninţă democraţia și statul de drept53. După revoltele care au avut loc în orașul Bradford din Marea Britanie, în 2001 și în suburbiile din estul Parisului în 2005, în rapoartele oficiale s-a recunoscut că societăţile segregate sunt pepiniere ale agresivităţii masculine54.

Societăţile paralele sunt destinaţii atrăgătoare

Tendinţa oamenilor de a se asocia cu cei care le seamănă cel mai mult – pe care experţii în reţele o numesc homofilie – este un instinct puternic. Confortul oferit de comunitatea de limbă și de gastronomie, precum și de înţelegerea modului în care se fac lucrurile este foarte atrăgător. E greu să negociezi cu o cultură nouă. Interacţiunile cu localnicii sunt stânjenitoare, dacă nu știi ce se așteaptă de la tine. Am cunoscut, la rândul meu, singurătatea apăsătoare – sentimentul chinuitor că ești în permanenţă neînţeles – când am ajuns pentru prima oară în Olanda. Și pot să înţeleg ce ușurare este pentru noii migranţi să se adune laolaltă cu cei care îi înţeleg, în loc să se simtă despărţiţi și izolaţi.

Principiul „cine se aseamănă se-adună” are însă și o conotaţie negativă în acest caz. După cum afirmă Paul Collier, economist la Universitatea Oxford, când mărimea unei comunităţi de imigranţi crește, interacţiunea membrilor ei cu populaţia autohtonă se diminuează, iar integrarea sau „absorbţia”, cum o numește el, încetinește55.

Forţa de atracţie a societăţilor paralele este o ameninţare pentru integrarea cu succes a azilanţilor

recent sosiţi în Europa. Chiar și atunci când azilanţii au fost distribuiţi în mai multe regiuni, cum s-a întâmplat în Germania, aceștia s-au îndreptat în scurt timp spre comunităţile în care se aflau persoane pe care le cunoșteau de acasă. „Ne-am mutat în Salzgitter, deoarece sunt deja mulţi migranţi arabi și turci, avem prieteni aici. Oamenii de aici sunt de treabă. Putem merge la moschei”, a declarat un refugiat sirian pentru *Wall Street Journal56.* Dar Salzgitter este un oraș în care 91% dintre azilanţi trăiau din ajutoare sociale în 2017. După cum se exprima un asistent social, „nu avem locurile de muncă pe care să le poată ocupa acești oameni” 57

Pentru unii politicieni, menţionarea societăţilor paralele este un lucru controversat în sine. Unii evită folosirea unor expresii precum „ghetouri” și „zone interzise” și se afundă în explicaţii inutile. Într-o cercetare făcută de Fundaţia Bertelsmann din Germania, care este citată frecvent, s-ar fi demonstrat faptul că nu există societăţi paralele în Germania, Elveţia, Austria, Franţa și Marea Britanie. Autorii dădeau vina pe discriminare și pe constrângerile pieţei forţei de muncă pentru educaţia precară și șomajul care predomină în rândul musulmanilor. Prezentând triumfător rezultatele cercetării, ei pretindeau că „78% dintre musulmanii din Germania afirmă că au contacte frecvente sau foarte frecvente cu non-musulmani în timpul liber” 58. Dar asta înseamnă că 22% dintre musulmanii din Germania nu au. Având în vedere că numărul total al musulmanilor care trăiesc în prezent în Germania este între 4, 4 și 4, 7 milioane, rezultă că un milion de musulmani nu întreţin contacte sociale cu restul societăţii. E adevărat că doar 4% dintre respondenţi, sau în jur de 176.000 de musulmani germani, nu se simt „legaţi de Germania”, în Austria însă proporţia este mai ridicată – 13% –, iar în Marea Britanie e de 11% – aproximativ 330.000 de persoane.

Sunt femeile secretul integrării?

„Femeile sunt secretul integrării” a devenit un truism. Sunt de acord. Migrantele care au studii și

muncesc au de regulă copii care se descurcă bine la școală și mai târziu în viaţă. Situaţia deplorabilă a musulmanelor din Occident a fost observată însă foarte gradual. Dacă ar fi atenţi la asta, occidentalii ar vedea că femeile primesc ordine din partea bărbaţilor lor. Ar vedea fraţi care le interzic surorilor să iasă din casă. Ar vedea soţii care merg pe stradă la trei pași în urma soţilor lor. Ar vedea femei care pândesc din spatele perdelelor trase, așteptând ca un gardian de sex masculin să le dea voie să iasă pe ușa din faţă. Ocazional, ar citi despre vreo adolescentă retrasă de la școală pentru a se căsători cu un străin din ţara ei de origine – sau despre fetiţe de doar 4 sau 5 ani trimise în străinătate pentru a li se coase organele genitale și clitorisul. Dar în asemenea situaţii, din câte știu din experienţa mea, observatorii occidentali îşi întorc rapid privirea în altă parte.

Musulmanele ar avea cel mai mult de câştigat prin integrarea în Occident, iar soţii și taţii lor știu asta. Fetele musulmane observă libertatea și oportunităţile fetelor occidentale de o vârstă cu ele, dar, când încearcă să se bucure și ele de aceleași lucruri, sunt trase înapoi. Într-adevăr, procesul migraţiei face ca unii bărbaţi din culturile în care onoarea e o valoare fundamentală să adopte o atitudine mai severă în diaspora europeană decât în ţara lor de origine59. Le interzic fetelor lor să meargă la întâlniri cu băieţi și să aibă iubiţi sau chiar prieteni de sex opus. Se tem de zvonurile și de bârfele care le-ar putea păta onoarea familiei. Fetele sunt descurajate de la a merge la înot, la concerte și la activităţi de petrecere a timpului liber la care sunt prezenţi băieţi. Nu li se dă voie să se machieze sau să poarte îmbrăcăminte occidentală. Un sondaj din 2016 la care au participat 1.100 de adolescenţi cu vârste cuprinse între 12 și 18 ani din suburbiile Stockholmului a arătat că 56% dintre fete nu aveau voie să ia parte la activităţi recreative împreună cu băieţii60.

Pentru multe tinere musulmane, asta înseamnă că trebuie să aibă o viaţă dublă: se schimbă în haine

occidentale după ce ies din casă și apoi se schimbă la loc înainte să se întoarcă acasă. Dar a devenit mult mai greu să ai o viaţă secretă în epoca telefoanelor mobile și în cartiere în care numărul imigranţilor a crescut foarte mult. Membrii „poliţiei onoarei” pot acum să-și trimită mesaje cu informaţii despre fetele din comunitatea lor. Unele fete din Copenhaga spun că le e teamă că vor fi văzute și pârâte familiilor lor de șoferii de taxi. Un bărbat dintr-un complex de locuinţe danez a folosit înregistrările de la o cameră video de supraveghere pentru a vedea pe unde umblă o fată din comunitatea lui și, când ea s-a strecurat afară, i-a anunţat imediat părinţii61. În Suedia, o treime dintre fetele intervievate în suburbiile Stockholmului sunt supuse unui control social intens62. În Manchester, Marea Britanie, cei care lucrează cu tinerii raportează un număr tot mai mare de băieţi care controlează fete, telefonându-le constant ca să știe unde se află și cerându-le poze de pe telefon drept dovadă63. Aceștia nu sunt doar niște fraţi mai mari prea zeloși. Un principiu al islamului este să poruncești binele și să interzici răul. Un bun musulman consideră că este de datoria sa să inculce valorile islamului în cei cu care se întâlnește. Acest fapt a dus la apariţia unei poliţii religioase informale în societăţile paralele din Europa, care le obligă pe fete să se acopere și să stea în casă.

Consecinţele pot fi deosebit de dure pentru tinerele care insistă să fie independente ca să studieze, ca să muncească sau chiar ca să aibă un iubit. Fetele care se comportă într-o manieră „prea occidentală” sunt considerate indecente și devin ţinta căsătoriilor forţate sau a răpirii și trimiterii în ţara de origine a familiei lor. Chiar dacă reușesc să evite pedepsele violente aplicate de bărbaţii din familie, ele pot fi tratate în continuare ca niște paria. Pentru multe tinere, frica de excludere socială este suficient de puternică pentru a le descuraja. Dar pedeapsa supremă este așa-numita violenţă justificată în numele onoarei.

Bărbaţii folosesc violenţa ca mijloc de control

Violenţa justificată în numele onoarei reprezintă un set de măsuri de constrângere folosit pentru a susţine doctrina modestiei. Fetele și femeile care se abat de la aceasta sunt supuse la agresiuni și chiar sunt omorâte de rudele lor de sex masculin, dacă au mers prea departe pe calea emancipării. Așa-numita crimă justificată în numele onoarei este menită să șteargă o pată de pe onoarea familiei provocată de un comportament sexual nepotrivit real sau închipuit. Printre victimele violenţei justificate în numele onoarei din ţările occidentale se află și femeile sikh, indiene, kurde, dar majoritatea par să fie musulmane.

Această practică este dificil de măsurat, dar există unele statistici. În Marea Britanie, între 2010 și 2014 au fost înregistrate 18 crime justificate în numele onoarei și 11 tentative de o asemenea crimă. În Germania, cercetătorii de la Institutul Max Planck au identificat 20 de crime justificate în numele onoarei „în sens strict", între 1996 și 2005. Cercetătorii au descoperit și că, în pofida unor recomandări riguroase cu privire la pedepse în cazurile care implicau „onoarea" ca motiv, pedepsele date de instanţele germane erau adesea blânde în cazurile de crimă justificată în numele onoarei. În Canada, într-un raport din 2010 întocmit pentru Ministerul de Justiţie se spunea că „au existat cel puţin 12 crime care par să fi fost comise în numele «onoarei» în deceniul cuprins între 1999 și 2009" 64. În Statele Unite, între 2000 și 2011 au existat nouă crime Justificate în numele onoarei" făcute publice, iar victimele au fost majoritatea musulmani. Dar o cercetare efectuată de organizaţia pe care am fondat-o, AHA Foundation, și de John Jay Collège estimează că în Statele Unite au loc în fiecare an între 23 și 27 de crime justificate în numele onoarei65.

Violenţa justificată în numele onoarei a fost descrisă, destul de corect, drept crimă organizată66. Familiile și comunităţile conspiră pentru a pune mâna pe fete despre care se crede că au încălcat codul lor moral și pentru a le pedepsi. Imaginaţi-vă că poliţiștii de la secţia de poliţie locală primesc un apel de urgenţă. A fost comisă o crimă la

o anumită adresă; criminalul este înarmat. Poliţiștii se grăbesc să ajungă la locul faptei, pregătiţi pentru o confruntare periculoasă. Însă aceștia sunt întâmpinaţi calm de o familie, un membru al lor e mort pe podea, într-o baltă de sânge; criminalul e pe lângă victimă; de multe ori, criminalul este un adolescent, deoarece în sistemele europene de justiţie pedepsele pentru minori sunt blânde. Poliţiștii sunt la locul crimei, dar nu au mai nimic de investigat. Acolo, chiar în faţa ta, se află victima, arma crimei, criminalul gata să-și recunoască vinovăţia și toţi martorii care ţi-ar putea trebui la proces. Cazul s-a rezolvat.

Dacă lucrezi în asemenea comunităţi de suficient timp, știi că martorii sunt de fapt complici și orchestratori ai crimei justificate în numele onoarei, dar a dovedi complicitatea familiei – o cerinţă pentru a face dreptate femeii ucise în numele onoarei sau pentru a-i descuraja pe viitorii criminali – este aproape imposibil. Chris Boughey, un poliţist care a dus la bun sfârșit investigarea crimei justificate în numele onoarei săvârșite împotriva lui Noor Almaleki în Arizona, a spus: „În cazul Almaleki, mi-am dat seama foarte rapid că nu vom avea niciun fel de ajutor din partea familiei. De fapt, aceasta a avut o atitudine cu totul ostilă și necooperantă” 6/. Încercările de a dovedi complicitatea familiei dau naștere de regulă la acuzaţii de bigotism.

Crimele justificate în numele onoarei sunt forma cea mai extremă a acestui tip de violenţă ce are multe niveluri. În Olanda, de exemplu, au existat aproximativ 500 de cazuri de violenţă justificată în numele onoarei raportate în 2013, însă „doar” 17 dintre acestea au culminat cu un omor. Celelalte sute de cazuri au implicat diverse forme de ameninţare, de constrângere și de abuz fizic, cum ar fi bătaia și chiar violul. Cazurile de violenţă justificată în numele onoarei care nu sunt letale pot fi la fel de uluitoare pentru poliţiști. Să luăm, de exemplu, cazul unei mame de 33 de ani din Bad Nauheim, Germania, care, în 2018, a sunat după ajutor deoarece fusese bătută de soţul ei

pentru că insultase onoarea familiei68. Nu era vorba numai de soţ; fiii lor de 16 și 17 ani se alăturaseră tatălui în acest atac. Când au sosit polițiștii, toţi membrii familiei, inclusiv mama, au continuat bătaia. Poliţia a chemat întăriri și la fel a făcut și familia. În cele din urmă au fost rănite opt persoane, dintre care cinci polițiști.

Multe femei amenințate cu violenţa justificată în numele onoarei se refugiază în adăposturi pentru femei. Când lucram ca translator pentru adăposturile olandeze, am observat suprareprezentarea musulmanelor care căutau siguranţă. Unii cercetători olandezi au descoperit încă din 2003 că 59% dintre femeile aflate în adăposturile destinate lor erau de origine non-olandeză; multe dintre ele sunt musulmane. Incidenţa violenţei justificate în numele onoarei a atins un asemenea nivel în Olanda, încât autorităţile au luat în calcul extinderea programului naţional de protecţie a martorilor la aceste femei. În Danemarca, în 2017, 41% dintre femeile aflate în adăposturile pentru victimele violenţei domestice erau imigrante, iar procentul a ajuns la 50% în 201869. Dintre toate cele care au solicitat ajutor în 2017, 14% erau siriene, 8% irakiene și 6% somaleze.

Nu voi uita niciodată ziua în care am fost chemată să traduc pentru o femeie la Centrul Medical al Universităţii Leiden din Olanda. Soţul ei o lovise în mod repetat cu piciorul în burtă. Era însărcinată în 37 de săptămâni cu primul lor copil. Bărbatul o lovise peste faţă cu pantofii și cu pumnii. La spital, pe faţa ei umflată se puteau distinge numai cusăturile. Nu era nimic de tradus. Singurele sunete pe care le putea scoate erau gemete de durere. În sala de așteptare, un bărbat care mi s-a prezentat drept tatăl ei mi-a spus că nu i se pot întâmpla decât lucruri rele femeii care nu îşi ascultă soţul.

Sexualitatea femeilor ca instrument de exercitare a controlului asupra lor

Există și alte forme de violenţă și coerciţie întemeiate pe cultură care sunt folosite pentru a le constrânge pe femeile din comunităţile de imigranţi. Una dintre acestea

este căsătoria forţată. Numai în 2014, Departamentul pentru Căsătorii Forţate din cadrul guvernului britanic a consiliat sau a oferit sprijin în situaţii de posibilă căsătorie forţată în 1.267 de cazuri, dintre care 79% au implicat victime de sex feminin. În Franţa, 4% dintre imigrantele cu vârste cuprinse între 26 și 50 de ani – mai ales femei din Turcia, Maroc și Algeria – au fost sau sunt într-o căsătorie forţată. Deoarece două treimi dintre aceste căsătorii forţate au sfârșit prin divorţ, majoritatea respondentelor din Franţa nu mai trăiau în căsătoria lor forţată iniţială la momentul desfășurării studiului.

În Statele Unite, în 2011, un sondaj desfășurat în rândul furnizorilor de servicii sociale și juridice a arătat că mai mult de două cincimi (41%) dintre respondenţi întâlniseră cel puţin un caz de căsătorie forţată în ultimii doi ani – adică 3.000 de cazuri în total70. Experienţa uneia dintre victime, prezentată cu condiţia anonimatului de National Public Radio, este grăitoare. Lina, o americancă de origine yemenită în vârstă de 22 de ani, a fost dusă în Yemen în 2014. Părinţii săi pretinseseră că bunica ei era grav bolnavă, dar, odată ajunsă acolo, tatăl Linei a anunţat adevăratul motiv al vizitei: Lina urma să se mărite cu un localnic, în ciuda obiecţiilor ei. Pe parcursul ședерii în Yemen, nu i s-a „permis să iasă din casă mai mult de zece minute, și cineva era tot timpul cu ochii pe mine”, a spus Lina. Ea a trimis un e-mail ambasadei americane, dar nu a putut fi ajutată. A consimţit să se căsătorească după ce i-a auzit fără să vrea pe niște prieteni de familie spunându-le părinţilor ei că „un glonţ costă sub un dolar” „Ceea ce voiau ei să spună prin asta este că, pentru acești oameni, viaţa mea nu costa mai nimic”, a comentat ea. Mai târziu, a descoperit că și trei dintre prietenele sale apropiate fuseseră forţate să se căsătorească în Yemen; le fusese prea rușine să-i spună71.

Fetele musulmane care au cetăţenia unui stat occidental fie prin naturalizare, fie prin naștere sunt considerate adesea mărfuri valoroase. Familiile le amăgesc sau le constrâng pe tinere să accepte rude din ţara de

origine a părinţilor lor pentru ca acestea să obţină astfel permis de ședere și acces la asigurările sociale sau la piaţa muncii. Invers, dacă un musulman are cetăţenia unui stat occidental și o femeie vine dintr-o ţară străină pentru a se căsători cu el, ea ar putea ajunge să tolereze situaţii insuportabile în căsnicie din cauză că divorţul ar putea să o oblige să se întoarcă în ţara ei de origine.

O altă practică culturală înfiorătoare menită să le ţină sub control pe tinerele fete este mutilarea genitală a femeilor (MGF). Se estimează că 200 de milioane de femei din întreaga lume au suferit MGF; majoritatea victimelor, deși nu toate, sunt musulmane. Dat fiind că unele femei din regiunile în care MGF este predominantă migrează în Occident, acest obicei nu este neapărat lăsat în urmă. În unele ţări occidentale precum Marea Britanie există „petreceri de tăiere" la care este adusă cu avionul o persoană care să efectueze procedurile de rezecare pentru până la 12 fete odată. Sau fetele pot fi trimise în ţara lor de origine pentru a fi supuse procedurii. Doctorii occidentali văd tot mai frecvent consecinţele MGF: potrivit unor estimări conservatoare, 25.000 de femei care trăiesc în Germania au suferit MGF; 53.000 în Franţa; 137.000 în Anglia și Ţara Galilor. Centrul american pentru Prevenirea și Controlul Bolilor estimează că 513.000 de femei din SUA fie au suferit MGF, fie riscă să fie supuse acestei proceduri din cauza răspândirii ei în ţara lor de origine. O justificare des întâlnită pentru efectuarea MFG asupra fetiţelor este convingerea că MGF ajută la controlarea sexualităţii lor, păstrându-le astfel „bune de măritat" pentru un bărbat care caută puritatea sexuală la soţia sa.

Membrii comunităţilor care practică MGF și căsătoria forţată le discută rareori în public. Dar controlul exercitat asupra femeilor ţinându-le în casă și ocupate este ușor de observat. În Olanda, turcoaicele se prezintă la clinicile medicale cu deficit de vitamina D. Ele sunt ţinute în casă atât de mult, încât pur și simplu nu sunt expuse suficient la lumina soarelui. Eskild Dahl Pedersen este șef al departamentului pentru securitate la una dintre

companiile cooperative imobiliare din Copenhaga. Printre sarcinile sale se numără și punerea în aplicare a regulilor cooperativei, ceea ce înseamnă că trebuie să intervină când apar dispute familiale sau probleme de comportament ce încalcă legea daneză. Ca „integrator-șef” neoficial, Pedersen interacţionează cu multe familii din compania cooperativă, dintre care majoritatea sunt imigranţi din ţări musulmane, în special din Palestina și din Somalia. Conform lui Pedersen, tinerii din comunitate cred că fetele trebuie să stea în casă și să-și petreacă timpul făcând mâncare pentru soţii lor și având grijă de copii.

Ei îmi spun: „Eskild, dacă vrei să-ţi ţii femeia sub control, un copil nu e de-ajuns. Cu doi e ceva mai bine, pentru că atunci ea trebuie să stea acasă și să aibă grijă de familie, iar cu trei e mai mult sau mai puţin bine. Dar când are patru, Eskild, patru copii înseamnă că ai control total asupra locului în care stă femeia ta. Ea e prea ocupată cu patru copii ca să mai iasă afară”. O mamă cu patru copii cu siguranţă că nu mai ajunge la muncă. Dacă nu are un soţ care câștigă extraordinar de bine, ea va trăi probabil mai toată viaţa cu bani din fondurile sociale. Eskild spune că vede adesea mame care fac patru copii până pe la 38 sau 39 de ani, apoi mai fac unul, deoarece, când cel mai mare ajunge la 18 ani, ele nu mai pot primi alocaţia pentru copii. „Problema este”, a continuat el, „că mamele ar fi trebuit să meargă la școală și să capete o educaţie ca să poată obţine un loc de muncă. Dar, având atât de mulţi copii, ele nu au timp și nu sunt obligate să meargă la școală. Danemarca are nevoie de o lege prin care toţi migranţii să fie obligaţi să-și termine studiile. Mă gândesc la asta ca și cum aș lua hotărâri pentru propriii mei copii. Ei nu au hotărât singuri dacă vor să meargă la școală sau la grădiniţă; eu am hotărât pentru ei, pentru că au nevoie de educaţie” 72.

Capitolul 14

Industria integrării și eșecul ei

Dacă ne uităm la situaţia economică, perspectivele azilanţilor care sosesc în Europa din ţări majoritar

musulmane nu sunt nemaipomenite. Se recunoaşte de ceva vreme că rezultatele migranţilor pe pieţele muncii europene sunt slabe – rata șomajului în rândul angajaţilor din Europa continentală care provin din ţări străine este de regulă mult mai ridicată decât cea a angajaţilor autohtoni –, dar faptul că refugiaţii, ca segment din totalul migranţilor, au cele mai slabe rezultate abia acum începe să fie înţeles. Când vine vorba de găsirea unui loc de muncă, azilanţii și refugiaţii au nevoie de mai mult de 20 de ani pentru a ajunge la nivelurile de ocupare a forţei de muncă ale populaţiei autohtone din Uniunea Europeană. Jumătate dintre ei sunt angajaţi după primul deceniu, dar ratele șomajului se încăpăţânează să rămână ridicate pentru cei care vin din Africa și din Orientul Mijlociu1. Dintre refugiaţii sosiţi în Olanda în anii 1990, doar 55% se aflau în câmpul muncii 15 ani mai târziu2. Și cei care au sosit în 2014 au, la rândul lor, rate mai scăzute ale ocupării forţei de muncă decât alte grupuri de migranţi3 în Norvegia, două treimi dintre refugiaţi și o treime dintre refugiatele sosiţi în 2000 aveau un loc de muncă după opt ani, dar numărul lor a început să scadă după acest vârf, mulţi dintre ei revenind la un trai asigurat de ajutoarele sociale4.

Vă gândiţi, probabil, că, dată fiind prezenţa slabă a refugiaţilor în câmpul muncii, guvernele europene au fost mult mai reticente când a fost vorba să accepte alte câteva milioane de asemenea persoane. Ca să înţelegeţi de ce lucrurile nu au stat astfel, trebuie să știţi că anumite elemente ale societăţii au niște interese perverse pentru a menţine această criză a integrării necorespunzătoare. Eu le numesc „industria integrării”.

De ce refugiaţii găsesc cu greu un loc de muncă?

Fără îndoială, rata dezamăgitoare de ocupare a forţei de muncă în cazul refugiaţilor este cauzată parţial de nivelul lor de studii și de competenţe mai scăzut în raport cu media din economii avansate precum cele din nord-vestul Europei. O treime din numărul total al refugiaţilor din Norvegia în 2000 aveau doar clasele primare5. Iar

refugiaţii care sosesc astăzi în Europa sunt de fapt mai puţin calificaţi decât refugiaţii din deceniile anterioare6. Agenţia Federală de Ocupare a Forţei de Muncă din Germania (Bundesagentur für Arbeit – BA) raportează rate „mai scăzute decât era de așteptat” ale studiilor și calificării în rândul celor 300.000 de refugiaţi care căutau un loc de muncă în 2016. Funcţionarii BA speraseră că vor veni ingineri și doctori sirieni. Ei au descoperit în scurt timp că trei sferturi dintre azilanţi nu aveau nicio pregătire profesională și mai mult de jumătate erau calificaţi doar pentru munci necalificate precum curăţenia și serviciile de întreţinere7. Chiar și în ceea ce privește cunoaşterea limbii, refugiaţii sunt de regulă sub așteptări. Doar 49% dintre refugiaţii care trăiesc în Europa de zece ani au o cunoaştere avansată a limbii vorbite în noua lor patrie, iar 69% din totalul altor migranţi non-europeni aflaţi pe continent de tot atâta vreme au competenţe lingvistice avansate8.

Copiii migranţilor au în mod constant rezultate mai slabe la învăţătură decât localnicii. În Uniunea Europeană, aproape un sfert dintre aceștia abandonează școala fără vreo calificare. Pentru ceilalţi, rezultatele la testele PISA[6] sunt cu 10% până la 12% mai mici decât cele ale localnicilor, la toate disciplinele evaluate: citire/lectură, matematică și rezolvarea de probleme IT9. Această situaţie este valabilă atât în cazul copiilor din prima generaţie de migranţi, cât și al celor de a doua generaţie; din mai multe motive, rezultatele lor slabe persistă.

Rezultatele slabe la învăţătură se corelează de multă vreme cu ratele ridicate ale infracţionalităţii. În Danemarca, rata infracţionalităţii în rândul descendenţilor de sex masculin ai imigranţilor non-occidentali este cu 145% mai mare decât în rândul localnicilor, chiar și atunci când se ţine seama de numărul mai mare al tinerilor din acest grup. Cele mai mari rate ale infracţionalităţii s-au

6 PISA este Programul OCDE pentru Evaluarea Internațională a Elevilor care măsoară dezvoltarea competențelor elevilor de 15 ani din întreaga lume în domeniile citire/lectură, matematică și științe.

înregistrat la bărbaţii din familii libaneze, urmaţi de cei din familii somaleze, marocane și siriene. La categoria infracţiuni violente, probabilitatea de a primi o condamnare era de trei ori mai mare în cazul copiilor de sex masculin ai imigranţilor non-occidentali decât în cel al danezilor. Migranţii din India și China aveau rate ale infracţionalităţii *mai scăzute* decât ratele danezilor10. Aceeași tendinţă a fost observată în Olanda, unde mai mult de jumătate dintre bărbaţii marocani, atât de prima, cât și de a doua generaţie, au fost acuzaţi de o infracţiune11, în Marea Britanie, tot mai mulţi bărbaţi britanici-pakistanezi sunt implicaţi în infracţiuni începând din anii ’200012. În societăţile paralele din Suedia, „procesul infracţionalizării” începe devreme, copii de doar 9 ani comiţând infracţiuni grave ce implică arme și droguri13.

Asemenea rate ale infracţionalităţii nu mă surprind. În ţările de unde vin acești azilanţi violenţa este adesea principala formă de soluţionare a conflictelor. Violenţa patriarhală este ceva firesc în lumea musulmană. Copiii se pot aștepta la bătăi din partea părinţilor lor, în special a taţilor, precum și a profesorilor, a unchilor, a fraţilor mai mari și a copiilor mai puternici. „Frica este considerată un semn de respect în ţările noastre”, spune Mustafa Panshiri, care provine din Afghanistan. Și eu am crescut într-o asemenea cultură. În Somalia, clanurile îşi învaţă copiii, băieţi și fete deopotrivă, cum să fie agresivi. Când aveam 5 ani, vărul meu mai mare m-a luat după orele de curs ca să mă înveţe cum să mă bat. Am fost încurajată să o provoc la bătaie pe o colegă, care, la rândul ei, a fost încurajată să mă ia la bătaie. Am scos limba una la alta, ne-am strâmbat și ne-am insultat reciproc. Am fost înconjurate apoi de rudele noastre mai în vârstă, care ne-au aplaudat când ne-am repezit una la alta. Ne-am tras șuturi, ne-am zgâriat, ne-am mușcat și ne-am luptat până ne-am umplut de vânătăi, iar rochiile noastre au ajuns ferfeniţă. Învingătorul era copilul care renunţa ultimul sau care nu plângea și nu fugea. Copilul care fugea era de două ori învins, deoarece primea o bătaie și din partea antrenorului de luptă.

Nu vreau să creez impresia că toţi oamenii din societăţile musulmane sunt agresivi. Ei nu sunt astfel. Mulţi sunt la fel de nerăbdători cum am fost și eu să adopte abordarea occidentală care presupune să cedezi monopolul violenţei statului și să invoci legea pentru a penaliza toate celelalte acte de violenţă. Dar în societăţile paralele din Europa, soluţionarea violentă a disputelor este norma. Eskild Dahl Pedersen a descris acest lucru ca pe un tip aparte de „inegalitate crescândă" în Danemarca, unde danezii autohtoni trăiesc în general fără violenţă, însă membrii societăţilor paralele sunt expuși la aceasta din naștere, fapt care îi pune într-o reală situaţie de dezavantaj. În Germania, de asemenea, un sondaj la care au participat 16.545 de elevi de clasa a IX-a de sex masculin a arătat că în cazul băieţilor musulmani probabilitatea să fie mai violenţi era mai mare decât în cazul celor creștini14. Și, cu cât creștea nivelul de religiozitate al musulmanilor, cu atât era mai mare și probabilitatea să se comporte violent.

Violenţa nu este singura problemă. Decenii de experienţă arată că există o dependenţă de statul bunăstării intergeneraţională cu ancore puternice. Odată cu creșterea populaţiilor de imigranţi crește și suprareprezentarea lor în bugetele alocate ajutoarelor sociale15. Conceptul de migraţie pentru bunăstare" este, desigur, controversat, dar faptul că cele mai multe cereri de azil au fost înregistrate în ţările cu cele mai generoase programe de asistenţă socială – Germania, Suedia, Austria, Franţa și Italia – cu siguranţă nu este o coincidenţă16. Unele studii econometrice arată că cele mai generoase state ale bunăstării atrag migranţi cu un nivel de calificare mai scăzut. Și invers, migranţii cu calificări superioare sunt descurajaţi de statele bunăstării mai generoase și caută în altă parte17

Eșecul inevitabil

Politicile europene privind migraţia și integrarea sunt sortite eșecului. Unele încă se agaţă de opinia optimistă că primirea a milioane de azilanţi va rezolva problemele

create de populaţia îmbătrânită a Europei. Teoria este că „taxele plătite de imigranţi vor contribui la finanţarea pensiilor populaţiei autohtone” 18. Dar, având în vedere că e nevoie de 20 de ani ca azilanţii să egaleze rata în care europenii îşi găsesc un loc de muncă, generaţia., baby boomer” care așteaptă ca migranţii să le alimenteze pensiile nu va mai apuca să vadă așa ceva.

Ineficienţa eforturilor guvernamentale de integrare nu mai este un secret în Europa. Integrarea este un portofoliu problematic pe care miniștrii ghinioniști ar prefera să-l evite. Politicile și programele se intersectează cu multe portofolii, inclusiv imigraţia, locuinţele, educaţia, angajarea forţei de muncă, justiţia, politica externă, apărarea, ajutoarele pentru dezvoltare și sănătatea. De asemenea, ele se desfășoară pe verticală, de la consiliile municipale la administraţiile regionale, naţionale și europene, în aceste condiţii, e greu de implementat politici în mod eficient, dar ușor de pasat vina pentru eșecurile integrării de la un nivel birocratic la altul.

Ca membră a parlamentului olandez la începutul anilor 2000, am participat la audieri în cadrul cărora se analizau direcţiile în care se duceau banii din bugetul naţional pentru integrare. La acea vreme, populaţia de imigranţi a Olandei era relativ redusă, dar se cheltuiseră 16 miliarde de euro pentru integrare, separată de portofoliul imigrării, în ultimii 33 de ani 19 în pofida sumei cheltuite, ţara nu putea identifica nicio poveste de succes. O bună parte din bani ajunseseră în bilanţurile contabile ale unor consultanţi abili, organizaţii nonprofit importante și reprezentanţi ai comunităţilor etnice care promiseseră, toţi, niveluri utopice de integrare. Când programele lor au fost evaluate, am primit lungi rapoarte despre rasism, discriminare și mâna invizibilă a prejudecăţilor care îi împiedică pe oameni să progreseze, îmi amintesc că le-am spus colegilor mei că exact așa se vorbește despre voodoo: „Dă-mi banii și te fac să te simţi mai bine”. Nu s-a schimbat mare lucru de atunci.

Industria integrării

Pomparea de miliarde de euro din fonduri publice în rezolvarea unei probleme sociale aparent de nerezolvat creează un nou nivel de căutători de rente, ale căror eșecuri se autoperpetuează. Guvernele se tem că lipsa integrării va costa mai mult pe termen lung decât investiţiile de astăzi în politicile de integrare20. Dar cei pe care îi angajează pentru a-i integra pe imigranţi nu au niciun interes real să reușească. De la birocraţi și ONG-uri la firme de securitate, agenţii de ocupare a forţei de muncă, școli de învăţare a limbilor străine, consultanţi juridici, interpreţi, asistenţi sociali, psihoterapeuţi și consilieri – de la antropologi la specialiști în îngrijirea copilului și în rezolvarea conflictelor –, cu toţii ar pierde un loc de muncă dacă chiar ar reuși să-i integreze cu succes pe migranţi. Fără îndoială că unii dintre cei implicaţi în această muncă sunt altruiști, dar nu toţi. Curtea de Audit a Olandei a identificat 165 de companii care oferă cursuri de integrare fără un control al calităţii, fapt care a dus la o *reducere* cu 50% a numărului de migranţi care trec examenul de integrare civică al acestei ţări21.

În timpul crizei financiare, liderii Germaniei s-au opus ferm presiunilor venite din partea economiștilor pentru a crește cheltuielile publice și a folosi finanţarea deficitului ca să stimuleze economia europeană. Dar criza migraţiei din 2015 – 2016 a produs o fisură importantă în discursul austerităţii. Numărul de angajaţi ai Oficiului Federal pentru Migraţie și Refugiaţi din Germania (BAMF) a crescut de la 2.800 în 2015 la 10.000 până la sfârșitul anului 201622. Lucruri asemănătoare s-au întâmplat și la nivel local. Vechiul oraș universitar Tübingen a introdus o politică de austeritate. Becurile de la iluminatul stradal erau schimbate numai după ce se ardeau toate de pe o stradă. După sosirea a mii de migranţi însă, localnicii s-au plâns că se simt în nesiguranţă pe străzile slab luminate. Autorităţile locale au acceptat imediat să-și schimbe abordarea și să înlocuiască becurile arse cât mai rapid23.

Pe lângă cererea sporită de bunuri și servicii de bază pe care o creează, nou-veniţii au nevoie de sprijin

specializat pentru a-și începe drumul spre integrare. Serviciile guvernamentale locale oferă cursuri de limbă și de orientare profesională, consiliere, mentorat și o mulţime de publicaţii în numeroase limbi cu informaţii utile despre viaţa în Europa24. După ce cererea de azil îi este aprobată – ceea ce presupune adesea luni, dacă nu ani de întâlniri cu funcţionari, interpreţi și servicii de consiliere juridică –, nou-sositul este instalat într-o locuinţă de stat și înscris la cursuri de limbă. O parte din cursurile de limbă și de orientare este dedicată „valorilor”, dar e relativ redusă. Un îndrumător pentru refugiaţi din München ne-a explicat că teme precum „respectarea opiniilor diferite” sunt recomandate de consiliul pentru migraţie din Germania, dar materialele necesare și conţinutul sunt lăsate la latitudinea fiecărui îndrumător. Dacă acesta consideră că societăţile paralele sunt pur și simplu o parte a Germaniei moderne, cum este cazul celui cu care am stat de vorbă, probabil că discuţia despre diferenţele de opinie va fi scurtă.

De regulă, următorul pas pentru noii migranţi este să se înscrie la o școală, la un curs de calificare profesională sau la oficiul forţelor de muncă, doar dacă – bineînţeles – nu refuză să facă acest lucru, alegând să primească ajutoare sociale. Cei care vor să muncească vor participa la programe de pregătire profesională, de instruire și de informare în vederea angajării oferite de serviciile pentru ocuparea forţei de muncă, de organizaţiile caritabile religioase, de sindicate și de ONG-uri. Doar o singură agenţie, Serviciul German de Schimburi Academice (Deutscher Akademischer Austauschdienst – DAAD), a primit fonduri de 100 de milioane de euro de la guvernul german pentru educarea refugiaţilor între 2015 și 201925. Printre multe alte programe, guvernul german a reintrodus o veche schemă de tip „muncă pentru ajutoare sociale”, lansând un program de „jobul de un euro”, finanţat cu 300 de milioane de euro, pentru 100.000 de azilanţi. În cadrul programului, aceștia erau plătiţi cu 1, 20 dolari nominal pe oră pentru a efectua munci elementare,

cum ar fi curăţenia și serviciile de spălătorie, mai ales pentru angajatori de stat sau nonprofit26. Schema a avut un start mediocru în 2016, înregistrând doar 4.392 de refugiaţi în „joburi de un euro” până în noiembrie. Agenţia Federală de Ocupare a Forţei de Muncă a mers mai departe, dar până în aprilie 2017 și-a redus aspiraţiile și finanţarea la 60 de milioane de euro pentru 2018. Au existat doar 25.000 de cereri pentru. joburi de un euro” și, judecând după anunţurile anterioare, doar jumătate dintre solicitant vor fi fost acceptaţi. Ministerul Federal pentru Muncă și Afaceri Sociale din Germania (Bundesministerium für Arbeit und Soziales – BAS) a explicat slaba performanţă a programului prin ritmul lent de procesare a cererilor azilanţilor. Unde s-a dus restul de 240 de milioane de euro? v-aţi putea întreba pe bună dreptate. Potrivit ministerului, banii s-au dus în „creșterea bugetului de cheltuieli administrative”, inclusiv cele cu personalul, chiria și facturile la energie27

Conform Bugetului pentru Justiţie și Securitate Naţională pe 2019 din Olanda, dintre cele 1, 526 de miliarde de euro alocate cheltuielilor pentru integrare în 2017, Fundaţia Nidos – care asigură servicii de gardieni pentru azilanţii minori neînsoţiţi – a primit 135, 6 milioane (în 2018 a primit 121, 6 milioane) 28. Consiliul olandez pentru Refugiaţi (Vluchtelingen Werk Nederland), un ONG care oferă consultanţă și lobby pentru refugiaţi, a primit 10,0 milioane de euro, iar Consiliului pentru Justiţie (Raad voor de Rechtspraak) i s-au alocat 49, 5 milioane de euro pentru a le oferi consultanţă juridică gratuită azilanţilor29. Dar cheltuielile Olandei pentru serviciile de integrare și de imigraţie sunt minuscule comparativ cu cele ale vecinilor săi. Bugetul pentru integrare al guvernului federal german este în jur de trei miliarde de euro pe an, la care se adaugă alte 11 până la 12 miliarde de euro reprezentând cheltuieli pentru azilanţi, inclusiv ajutoarele sociale și procedurile administrative30. În plus, guvernele landurilor germane îşi estimează cheltuielile cu azilanţii la mai mult de 21 de miliarde de euro pe an31. În Franţa, serviciile pentru

integrare și imigraţie primesc circa șase miliarde de euro pe an32.

Pe lângă cheltuielile guvernamentale naţionale există fondurile europene destinate problemelor legate de imigraţie și de integrare. În ciclul său curent de finanţare de șase ani, Uniunea Europeană a alocat 6, 6 miliarde de euro Fondului pentru Azil, Migraţie și Integrare (FAMI) și încă 7, 5 miliarde pentru alte cheltuieli legate de migraţie, inclusiv Frontex și securitatea internă. Între primele cinci organizaţii nonguvernamentale finanţate de Comisia Europeană în 2017 s-au aflat consiliile danez și norvegian pentru refugiaţi, care au primit 108 milioane de euro, respectiv 94 de milioane33. Să sperăm că o parte din acești bani vor fi folosiţi pentru crearea unor soluţii eficiente. Eu nu sunt optimistă în acest sens.

Willkommenskultur

Nimic din această analiză a eșecului politicilor de integrare și a risipei bugetare nu este nou, eșec ce constituie un subiect de discuţie familiar în Europa de decenii la rând. Problema comunităţilor de migranţi neintegrate și cea a dependenţei lor intergeneraţionale de statul bunăstării erau bine înţelese la momentul în care Angela Merkel a luat decizia să deschidă graniţele germane, la mijlocul anului 2015. Istoricii americani Walter Laqueur și Christopher Caldwell și profesorul olandez Paul Scheffer, printre alţii, publicaseră cărţi cu largă audienţă despre eșecul integrării în Europa. Pe același subiect apăruseră numeroase rapoarte guvernamentale și monografii ale unor think-tankuri. Era clar cu mult înainte de 2015 că un flux mare de migranţi din lumea musulmană cu un nivel inferior de calificare profesională avea să coste mai mult decât beneficiile aduse economiilor europene.

Când l-am întrebat pe Robin Alexander, jurnalist la *Die Welt,* de ce acest fapt bine cunoscut nu fusese luat în considerare înainte ca graniţele germane să fie deschise larg în vara anului 2015, el mi-a explicat că „nu s-a luat niciodată o decizie” Cancelarul Merkel pur și simplu se

abţinuse de la a întări frontierele, iar migranţii pătrunseseră în număr mare. Pur și simplu, guvernul, consilierii săi, mass-media și clasa politică în general nu se concentraseră asupra consecinţelor probabile. „Nimeni nu se gândea la sutele de mii de arabi care veneau. Despre asta s-a discutat abia post-factum”, mi-a spus Alexander34.

Până în acel moment, experienţa Germaniei în materie de integrare fusese legată de reunificarea dintre est și vest după 1989, precum și de migranţii est-europeni și ruși. Minoritatea turcă stabilită de multă vreme în Germania părea o problemă relativ minoră. În prima etapă a crizei migraţiei declanșate de revoluţiile arabe și de războiul civil sirian, Germania aplicase cu entuziasm Regulamentul Dublin III, ce o izolase geografic de acceptarea unui număr mare de migranţi arabi și nord-africani, care aveau probabil să solicite intrarea la marginile sudice ale Uniunii Europene.

Pot să înţeleg de ce atât de mulţi germani au fost bucuroși când a sosit primul val de migranţi, în 2015. Cine poate uita imaginile cu fetiţe fluturând pancarte și ursuleţi de pluș în gări la sosirea migranţilor? Discuţiile despre o nouă *Willkommenskultur* germană, sau „cultură a ospitalităţii”, reflectau o euforie naivă creată de ideea că, în sfârșit, apăruse o ocazie ca ţara să-și ispășească păcatele trecutului legate de intoleranţa rasială. Liderul poporului german îi spusese acestuia: „Mir *schaffen das”* („Putem gestiona această situaţie”). Totuși, după cum s-a exprimat cancelarul Merkel un an mai târziu, în septembrie 2016: „Uneori mă gândesc că această exprimare a fost puţin supraestimată, că a fost asimilată cu o miză prea mare – într-o asemenea măsură încât prefer să nu o mai repet” 35.

Realitatea este că experienţa trecută a făcut plauzibilă poziţia opusă: „Nu putem gestiona această situaţie”. Dacă integrarea unui număr mult mai mic de refugiaţi în anii 1990 eșuase în mare măsură, cât de mare era probabilitatea ca marea migraţie a popoarelor din 2015 – 2016 să aibă rezultate mai bune?

Capitolul 15

Bandele care ademenesc fete

Nimic nu ilustrează mai bine eșecul eforturilor de integrare ale generaţiilor anterioare decât cazul așa-numitelor bande de ademenire din Marea Britanie. Ar fi frumos să credem – cum ar vrea industria integrării să credem – că infracţiunile de natură sexuală săvârșite de cea mai recentă generaţie de migranţi în Europa sunt doar o etapă trecătoare și că, cu timpul, atitudinile imigranţilor se vor adapta la statutul diferit al femeii din lumea occidentală. Evenimentele petrecute în nordul Angliei sugerează că ne amăgim.

Bande de ademenire au fost descoperite și puse sub acuzare în numeroase părţi din Marea Britanie, inclusiv Rochdale, Telford, Newcastle, Peterborough, Sheffield, Rotherham, Huddersfield, Oxford și Bristol1. Un studiu din 2014 a scos la iveală amploarea acestei forme de exploatare sexuală de tip prădător a fetelor. Conform studiului, între 1997 și 2013 în jur de 1.400 de minore au fost ademenite și exploatate sexual de grupuri de bărbaţi migranţi în principal de prima și de a doua generaţie2.

Autorii lucrau de regulă în economia de noapte ca taximetriști și la restaurantele cu livrare, alegându-și ţintele de pe stradă. Ei presupuneau, în mod corect, că o fată care se află în oraș la ore târzii din noapte nu este supravegheată, constituind o ţintă ușor de exploatat. Fetele pe care le alegeau erau considerate „vulnerabile” de către autorităţi. Ele proveneau din medii „haotice” sau din „mediile de asistaţi social” și erau ademenite ușor cu cadouri și mâncare, alcool, droguri, cartele de telefon și cu atenţia și afecţiunea după care tânjeau3. Aceste „cadouri” se dovedeau a fi însă plăţi pentru sex. Fete de doar 11 ani erau constrânse să întreţină relaţii sexuale cu grupuri de bărbaţi. Multe erau drogate și violate. Unele erau transportate în alte locuri pentru a fi violate; multe erau bătute și amenințate. Nenumăratele procese penale au scos la iveală comportamentul nemilos al autorilor. În Keighley, West Yorkshire, o adolescentă de 13 ani a fost

violată în repetate rânduri de grupuri de bărbaţi, uneori într-o parcare subterană, unde aceștia au scris cu spray cu vopsea pe perete numele fetei și cuvântul „colţ” 4. În pofida anilor de abuz sexual sistematic asupra unor minore, puţine bande de ademenire au fost trimise în judecată până în 2009, iar asemenea lucruri se petrec și în momentul de faţă.

O chestiune de rasă?

Organizaţia britanică Quilliam, care luptă împotriva extremismului, a publicat un raport în 2017, în care erau analizate mediile de provenienţă ale membrilor bandelor de ademenire. Dintre cei 264 de infractori condamnaţi, 84% erau „asiatici”, 8% negri, 7% albi și 1% de etnie necunoscută5. Trebuie precizat că în Marea Britanie „asiatici” se referă în principal la indivizi din ţările Asiei de Sud, inclusiv India, Pakistan și Bangladesh, și mai puţin la persoane din China sau din Asia de Sud-Est. Preponderenţa infractorilor „asiatici” britanici în cazurile de urmărire penală a bandelor de ademenire s-a menţinut și ulterior studiului Quilliam. Majoritatea bărbaţilor condamnaţi aveau nume arabe, dar nu proveneau neapărat din lumea arabă, mulţi dintre ei fiind născuţi în Marea Britanie din migranţi pakistanezi. Numele lor arab semnifică originea religioasă a familiei lor (așa cum numele meu este Ali și al mamei mele Aisha; aceste nume nu sunt somaleze, ci arabe, inspirate de ḥadīth).

În timpul investigaţiilor asupra bandelor de ademenire, unii procurori și avocaţi au susţinut că credinţele și motivaţiile culturale ale făptașilor trebuie înţelese mai bine6. Putem să ne facem o opinie asupra acestor credinţe din dovezile prezentate la procese. Capul bandei de ademenire din Rochdale, un bărbat de 59 de ani, le spunea victimelor sale că fetele de 11 ani fac sex „în ţara mea” în Bristol, un altul i-a spus unei victime că face parte din „cultura și tradiţia somaleză” ca fetele să facă sex cu prietenii lui7 Un infractor din Rotherham recita din Coran în timp ce îşi bătea victima8. Judecătorii din procesele bandelor de ademenire din Telford și Keighley

au observat lipsa oricărei remuşcări a bărbaţilor condamnaţi. În instanţă, acești bărbaţi erau „dispreţuitori, nepoliticoși și aroganţi” și se uitau la victimele lor ca la niște inutile „obiecte pe care le pot abuza sexual, aruncându-le după aceea” 9.

Are vreo relevanţă faptul că victimele bandelor de ademenire erau mai ales albe? Procurorul Nazir Afzal, care a obţinut primele condamnări ale membrilor unor bande de ademenire, a sugerat că victimele din comunitatea asiatică evitau să depună mărturie din cauza rușinii și a dezonoarei pe care le-ar aduce familiilor lor. Dar probabil că în rândul comunităţii pakistaneze nu existau multe victime. Când am vorbit cu Nazir despre cazurile din 2018, mi-a explicat în engleza lui clară cu accent aparte că autorii nu au invocat raţiuni culturale în apărarea lor, ci au dat vina pe societatea occidentală pentru că a creat o clasă inferioară de fete vulnerabile, pe care ei le pot agăţa cu uşurinţă. „Fetele vor căldură, mâncare, transport, substanţe care îţi amorţesc mintea și iubire”, a explicat el, „și cred că acești indivizi li le oferă, dar ele nu știu ce înseamnă iubirea” 10. În opinia poliţiștilor și a procurorilor, aceste fete au devenit ţinte nu pentru că erau albe, ci pentru că erau o pradă ușoară noaptea pe străzi11.

Sfera și amploarea acestor infracţiuni erau înfiorătoare. Dar, multă vreme, ele au fost ascunse de propriile comunităţi ale făptașilor. Ann Cryer a fost membră a parlamentului din partea Keighley-ului, West Yorkshire, în acei ani. Deși astăzi are peste 80 de ani, amintirea acelor evenimente este încă vie în memoria ei. Ea este „absolut convinsă” că comunităţile asiatice din circumscripţia ei știau că exista exploatare sexuală la începutul anilor 2000. Dar ele nu au reacţionat, deoarece dădeau vina pe părinţii fetelor pentru că nu reușeau să le controleze. „Se lăsa întotdeauna tăcerea după ce aduceam în discuţie aceste lucruri la întâlnirile publice”, și-a amintit ea când ne-am întâlnit, „[apoi oamenii] spuneau: «Voi n-aţi înţeles bine, voi vă înșelaţi. E vina părinţilor fetelor”. Un consilier local îngrijorat din circumscripţia lui Ann dăduse

numele și adresele unor membri ai bandelor de ademenire liderilor religioși de la moscheea orașului, implorându-i să intervină. Cei de la moschee au spus că acele lucruri nu aveau nimic de-a face cu ei sau cu comunitatea lor, și abuzul a continuat. Ann a observat ipocrizia musulmanilor mai în vârstă care căutau să-i influenţeze pe părinţii fetelor care, „ca să-i citez, «se comportă necorespunzător», dar când venea vorba de protejarea fetelor albe de flăcăi care ar fi trebuit să știe și să se comporte mai bine, imamii spuneau foarte categoric că «asta n-are nicio legătură cu noi»” 12.

Ani mai târziu, unii consilieri locali din comunitatea pakistaneză au fost condamnaţi de presa conservatoare pentru că îi respinseseră pe asistenţii sociali care dăduseră în vileag abuzurile, în interesul „coeziunii comunităţii” 13. Șefii organizaţiilor care ar fi trebuit să-i protejeze pe cei vulnerabili au avertizat că dezvăluirea originilor etnice ale făptașilor avea „să alimenteze atitudinile rasiste” 14. Această frică de a nu părea „rasist” a ajutat bandele de ademenire să rămână în umbră. Cei câţiva care au vorbit au fost stigmatizaţi. Alţi membri ai parlamentului i-au spus lui Ann Cryer că „e întotdeauna nedreaptă cu bărbaţii asiatici”, când vorbea despre modul în care aceștia se purtau cu femeile din comunitatea lor. În 2017, Sarah Champion, o altă membră a parlamentului dintr-o circumscripţie afectată de bandele de ademenire, a fost acuzată de „exacerbarea tensiunilor rasiale” când a declarat public că majoritatea membrilor din circumscripţia sa condamnaţi pentru exploatarea sexuală a unor minori erau de origine pakistaneză-britanică15. Champion a spus: „Prefer să fiu etichetată drept rasistă decât să mă fac că nu văd abuzuri asupra unor copii” și a fost îndepărtată imediat din funcţia pe care o avea în guvernul alternativ16.

În raportul profesorului Alexis Jay despre bandele de ademenire din Rotherham, funcţionarii locali îşi descriau reţinerile în a dezvălui originea etnică a autorilor. Unii s-au autocenzurat pentru a nu risca să fie luaţi drept rasiști, iar

altora șefii le-au spus să nu declare nimic17 Lui Julie Bindel, jurnalistă, i-au trebuit șapte ani să găsească pe cineva care să-i publice investigaţiile pe această temă. „Nenumăraţi editori mi-au spus că se tem ca lumea să nu considere drept «islamofobie» orice punere pe tapet a acestui subiect”, spunea ea în 201818.

Într-o evaluare oficială din 2016, dame Louise Casey condamna ignorarea drepturilor femeilor și a statului de drept în favoarea corectitudinii politice:

Cazul de exploatare sexuală a minorilor din Rotherham a fost un exemplu catastrofal de situaţie în care autorităţile s-au făcut că nu văd răul făcut, pentru a evita confruntarea cu o anumită comunitate. […] Au preferat să distrugă dovezile cu privire la etnia autorilor și să închidă servicii publice, în loc să se opună infractorilor dintr-o comunitate etnică minoritară; atât de mare a fost teama lor de a nu răni sensibilităţile culturale locale 19.

Pe lângă frica de a nu crea impresia că au prejudecăţi rasiale, unii asistenţi sociali și poliţiști nu au urmărit cazurile de ademenire din cauza unor prejudecăţi de clasă20. Fetele implicate făceau parte din clasa de jos, așa că drepturile lor erau mai ușor de ignorat. Deși deţineau dovezi, poliţiștii au decis să nu trimită cazurile în instanţă deoarece au considerat victimele drept martori care nu prezintă încredere21. Ann Cryer a explicat că mamele unora dintre fetele abuzate au oferit poliţiei nu numai descrieri cu privire la ceea ce se întâmpla, ci și nume, adrese și chiar porecle ale autorilor. Dar poliţiștii au decis să nu ia măsuri. S-au gândit că mărturiile unor asemenea fete nu vor avea greutate în instanţă și că îşi vor pierde timpul încercând să alcătuiască un dosar în vederea înaintării în faţa unei instanţe22. Consternată de inacţiunea poliţiștilor, Cryer a lucrat cu colegii ei politicieni pentru a introduce reforme juridice care să le permită mamelor să depună mărturie la tribunal în numele fiicelor lor. După cum îşi amintește Cryer:

Foarte repede, în câteva săptămâni doar, legea referitoare la procedurile secţiilor penale în asemenea

cazuri a fost schimbată. Am putut apoi să mă confrunt cu poliţiștii din West Yorkshire și să le spun: „Am obţinut introducerea acestor modificări în lege, acum voi trebuie să vă faceţi partea voastră, să-i arestaţi pe acești indivizi și să-i trimiteţi în judecată”. Au fost de acord și, la sfârșitul anului 2003, au fost arestaţi în jur de 15 dintre acești bărbaţi, însă doar patru dintre ei au ajuns în cele din urmă după gratii pentru întreţinere de relaţii sexuale cu o minoră. Așa au început punerile sub acuzare. Am crezut că acest lucru e minunat, că îi va opri rapid pe acești oameni, că vor fi îngroziţi de perspectivă de a fi arestaţi și trimiși la închisoare. Am crezut că câştigasem. Dar apoi, desigur, am început să aud despre tot mai multe asemenea cazuri și despre cât de răspândite erau23.

Cazul bandelor de ademenire britanice ilustrează de asemenea persistenţa atitudinilor misogine în rândul comunităţilor de imigranţi musulmani. Un membru al unei asemenea bande din Newcastle i-a spus unei controloare de bilete: „Toate femeile albe sunt bune pentru un singur lucru – să le fută bărbaţi ca mine și să facă ce vor cu ele. Atât merită femeile ca tine” 24. Patru bărbaţi din Rochdale condamnaţi pentru violarea și exploatarea sexuală a unor minore în 2012 au făcut recurs la decizia tribunalului de a fi deportaţi în Pakistan după ispășirea pedepsei cu închisoarea. Avocaţii lor, finanţaţi cu nu mai puţin de un milion de lire din banii contribuabililor britanici, au înaintat cazul lor Curţii Europene a Drepturilor Omului25. Recursul nu a avut succes, însă a avut meritul că a arătat cât de lipsiţi de remușcări erau autorii. Unul dintre cei patru bărbaţi, Shabir Ahmed, capul bandei de ademenire din Rochdale, a susţinut că condamnarea sa fusese parte a unei conspiraţii a poliţiei de a-i transforma pe musulmani în ţapi ispășitori. Această absenţă a căinţei se întâlneşte frecvent în cazurile ce implică bande de ademenire. După pronunţarea sentinţei în cazul altei asemenea bande din Bradford, judecătorul a trebuit să evacueze publicul din sală deoarece susţinătorii acuzaţilor le înjurau și le agresau pe jurnalistele prezente. Ei afirmau că bărbaţii

erau condamnaţi pe nedrept, că erau niște buni musulmani trimiși la închisoare, deși nu făcuseră nimic rău26.

Ademenirea pe continent

Desigur, exploatarea sexuală a unor fete vulnerabile nu se oprește la graniţele Marii Britanii. Reţelele de prostituţie și de trafic de persoane operează în întreaga lume. La începutul anilor 2000, un tipar de comportament oarecum asemănător a fost raportat în Olanda, cunoscut mai degrabă nu ca „bande de ademenire” ci ca fenomenul „iubitului” Unele fete din medii defavorizate erau ademenite de tineri marocani care le lăsau impresia că sunt iubiţii lor, dar ajungeau să fie forţate să facă sex cu grupuri de bărbaţi.

Astăzi, în Suedia există semnele unor practici similare. Grupuri de bărbaţi migranţi identifică femei și fete vulnerabile și le ademenesc sau le constrâng să întreţină raporturi sexuale. Un asemenea caz s-a petrecut în Fittja, la marginea Stockholmului, în 201627 O femeie care trăia într-o locuinţă socială a fost violată în grup patru ore, pe casa scării. A fost lovită atât de tare, încât și-a pierdut cunoștinţa, apoi între opt și zece bărbaţi au violat-o, în timp ce alţi zece priveau, unii filmând agresiunea cu telefonul mobil. La tribunal, unii dintre autori au declarat că femeia îşi oferise serviciile sexuale pentru droguri, așa că violul fusese consensual28. Cinci suspecţi au fost achitaţi și procurorul a decis să nu facă recurs la o instanţă superioară. Polițiștii care investigaseră cazul suspectau că bărbaţii vizaseră și alte femei de asemenea „vulnerabile din punct de vedere social ’29. Însă, când stau de vorbă cu suedezi despre această chestiune, puţini au auzit de bandele de ademenire din Marea Britanie sau de „iubiţii” din Olanda. Fiecare caz este analizat separat, ignorându-se asemănările frapante dintre ele.

Cercetările făcute asupra bandelor de ademenire din Marea Britanie au ajuns la concluzia că pentru proliferarea și persistenţa abuzului este de vină parţial lipsa de comunicare dintre serviciile publice. În fiecare oraș, autorităţile au fost surprinse să afle că în jurisdicţia lor

acţionează bande de ademenire. După cum a spus Ann Cryer: „Părea ciudat și neverosimil că, dintre toate locurile din lume, așa ceva – bineînţeles, incredibil – se întâmpla doar în Keighley” 30. Frustrat de faptul că autorităţile locale tot nu reușeau să înveţe din experienţa altora, procurorul Nazir Afzal a spus: „Dacă parcurgi fiecare dintre analizele cazurilor grave pe care le-am văzut în ultimii 20 de ani, vezi că începe cu «recomandarea unu: ar fi trebuit să existe schimb de informaţii»” 31.

Partea a IV-a

Soluţii, false și reale

Capitolul 16

„Pentru aceia dintre dumneavoastră care sunt căsătoriţi cu un copil”.

Când oamenii îndureraţi ies din etapa negării, ar trebui să treacă prin alte patru etape: furia, negocierea, depresia și, în cele din urmă, acceptarea. Dar ţările nu sunt indivizi, iar reacţia potrivită la o problemă politică precum imigraţia în masă și ciocnirile culturale care o însoţesc nu este acceptarea. Din nefericire, aceasta pare să fie reacţia pentru care au optat mulţi decidenţi de politici și funcţionari europeni. În această parte de final vreau să analizez pericolele acceptării valorilor străine pe care bărbaţii musulmani le iau cu ei când îşi părăsesc ţara pentru a se îndrepta spre Europa, în special modurile în care denigrează femeile. Apoi, în ultimele două capitole analizez două reacţii alternative: cea susţinută de populiștii de dreapta, care vor expulzarea imigranţilor ilegali și limitarea viitoarei imigraţii musulmane – pe care nu o consider nici corectă, nici realizabilă –, și cea pe care o prefer și care presupune reformarea radicală a sistemelor statelor europene de integrare a imigranţilor.

Învinovăţirea victimelor de către autorităţi

Ca urmare a incidenţei în creștere a agresiunilor sexuale împotriva femeilor, guvernele și instituţiile europene folosesc tot mai mult strategii ce par desprinse direct din ghidul islamiștilor din copilăria mea. În loc să condamne comportamentul bărbaţilor, abordarea lor

favorizează îngrădirea libertăţii femeilor. Ideea implicită este că femeile sunt problema și că ele ar trebui să evite să ajungă în situaţii în care ar putea fi agresate. Indiferent dacă această reacţie vine dintr-o lipsă a angajamentului faţă de o societate deschisă, din ineficienţă birocratică sau din subfinanţare, ea constituie un mare pas înapoi pentru drepturile femeilor.

În 2015, de exemplu, un director de liceu din Pocking, situat la graniţa bavareză cu Austria, le-a trimis scrisori părinţilor avertizându-i că fetele lor trebuie să-și modifice stilul vestimentar, dacă nu vor să stârnească dorinţele sexuale ale refugiaţilor sirieni cazaţi în sala de sport a școlii. Directorul, Martin Thalhammer, scria că „trebuie adoptată îmbrăcămintea modestă, pentru a evita discrepanţele. Bluzele decoltate, șorturile scurte sau fustele mini pot să conducă la interpretări greșite” 1. „Discrepanţele” și „interpretările greșite” sunt termeni neobișnuiţi pentru a descrie hărţuirea sexuală a unor școlari.

După agresarea sexuală a unei femei care făcea sport într-un parc din Leipzig, în septembrie 2017, poliţia le-a sfătuit pe localnice să facă jogging câte două și „să se uite mereu în spate ca să se asigure că nu sunt pe punctul de a fi atacate” 2. De asemenea, după o serie de atacuri violente în Ostersund, Suedia, în martie 2016, poliţia le-a avertizat pe femei să nu iasă singure în oraș noaptea3. Într-un incident separat din decembrie 2017, după ce o adolescentă de 17 ani din Malmö a fost violată în grup și a suferit „abuzuri asemănătoare torturii”, poliţia le-a sfătuit public (dar mai târziu a retractat) pe femei să nu iasă singure din casă4. (Mats Attin, comandant de poliţie, a declarat că nu mai văzuse niciodată așa ceva în cei 35 de ani de când lucra în poliţie.) îndepărtarea femeilor din spaţiile publice pare să fie reacţia automată a autorităţilor care nu au voinţa sau resursele necesare pentru a le proteja.

După ce a primit numeroase reclamaţii de agresiuni sexuale petrecute la un alt festival de muzică suedez,

Brâvalla, în 2014 și 20155, în anul următor, poliţia a împărţit banderole pe care scria „Cordon de poliţie, nu pipăiţi” *(POLICE AVSPÄRRAT tafs ainte) 6.* Tino Sanandaji, economist, refugiat kurd iranian și critic al politicii de integrare a guvernului suedez, a vorbit despre cât de absurd a fost gestul poliţiei de a le împărţi talismane femeilor pentru a alunga un rău posibil7. Această gândire magică s-a dovedit a fi un eșec, deoarece în timpul festivalului din 2017 au fost reclamate alte patru violuri și 23 de agresiuni sexuale8. În anul următor, femeile și-au urmărit interesele, iar Brâvalla a fost anulat de organizatori din cauză că nu s-au vândut suficiente bilete.

Dacă talismanele nu funcţionează, ce părere aveţi de segregarea sexelor? Printr-o ironie a istoriei, noţiunea cândva discreditată a segregării – uneori în funcţie de rasă și de gen deodată – revine în discursul stângii occidentale. În august 2018, în Gothenburg a avut loc Festivalul Statement9. Ideea era să se creeze un „spaţiu sigur” în care femeile să se poată distra fără să le fie frică de hărţuire. „Bărbaţii cisgender” – adică bărbaţi care nu numai că figurează „de sex masculin” pe certificatul de naștere, ci se și autoidentifică drept bărbaţi – nu au avut acces. De asemenea, în 2017, poliţia berlineză a delimitat cu un cordon o „Zonă Sigură pentru Femei” la sărbătorile organizate în ajunul Anului Nou în apropiere de Poarta Brandenburg. Un purtător de cuvânt al poliţiei a explicat: „Aceasta este o bună oportunitate pentru a le oferi femeilor un loc în care să se retragă dacă se simt hărţuite” 10. Se pare că celor care propun asemenea strategii le scapă ironia lor. Pentru că segregarea sexelor este exact ceea ce practică majoritatea ţărilor musulmane, deși în grade diferite. Ca o ironie, festivalul suedez adresat numai femeilor a coincis cu reformele introduse în 2018 în Arabia Saudită, care au permis în sfârșit organizarea de concerte publice în regat, cu condiţia ca sexele să nu se amestece.

Supunerea femeilor, din nou

Pledoaria pentru drepturile femeilor pe care o face John Stuart Mill în *Supunerea femeilor* (1869) – o lucrare

puternic influenţată de regretata lui soţie, Harriet Taylor Mill – reprezintă cele mai bune impulsuri ale civilizaţiei occidentale. În decurs de aproximativ 200 de ani, începând de dinainte de Mill, odată cu Iluminismul secolului al XVIII-lea, și continuând până în zilele noastre, liberalismul a creat limbajul, sistemele juridice și instrumentele care aveau să îmbunătăţească poziţia femeilor din ţările occidentale. Poate că nu mai este la modă să facem asemenea comparaţii, dar dovezile economice sunt fără echivoc: societăţile democratice liberale sunt mai pașnice, mai prospere, mai tolerante decât cele care acceptă conducerea autocratică, precum Rusia; conducerea de către un singur partid, ca în China; sau teocraţia, ca în Iran. În zilele noastre însă, cei care cred în superioritatea civilizaţiei occidentale sunt puși la zid, mai ales în campusurile universitare, și etichetaţi drept rasiști sau drept adepţi ai supremaţiei albilor. Sunt puţine persoane în rândul elitei intelectuale și politice dispuse să conteste consensul existent cu privire la corectitudinea politică, militând în schimb pentru susţinerea valorilor centrale ale liberalismului clasic.

Mi-e teamă că mai ales elitele europene se complac în această situaţie. Tinerii din societăţile occidentale cresc având impresia că egalitatea de gen este un dat. Nu au fost nevoiţi să lupte pentru egalitate și adesea nu văd că aceasta este subminată în jurul lor. Chiar și atunci când se confruntă cu erodarea drepturilor femeilor în stradă, ei se scuză uneori pentru că îşi critică agresorii. În tribunale, victimele agresiunii sexuale care depun mărturie trebuie să insiste că nu sunt rasiste. Aproape toate femeile pe care le-am intervievat în timpul documentării pentru această carte au simţit că trebuie să înceapă cu o precizare: „Nu sunt împotriva migranţilor”, „Sunt de stânga” sau „Nu sunt rasistă”.

Argumentele cândva consacrate cu privire la emanciparea femeilor, la drepturile individului, la libertatea religioasă, la libertatea sexuală, la drepturile animalelor și la libertatea de expresie sunt supuse din nou

dezbaterii în Europa. L-am întrebat pe Flemming Rose, redactor la ziarul danez care a publicat caricaturile cu profetul Mahomed în *Jyllands-Posten,* în septembrie 2015, cum a început această regresare a valorilor liberale. El mi-a relatat ce s-a întâmplat în redacţie după ce a publicat caricaturile:

În 2006, ziarul meu a susţinut că nu trebuie să existe niciun fel de compromis în privinţa libertăţii de expresie. Apoi jurnaliștii au început să primească amenințări teroriste și să fie atacaţi. În scurt timp și-au schimbat poziţia. Conducerea a spus: „Nu mai e vorba de libertatea de expresie de-acum, ci de protejarea ziarului și a angajaţilor săi împotriva unui atac terorist”, ca și cum nu ar exista nicio relaţie între libertate și securitate. Așa funcţiona mecanismul fricii.

M-am întrebat dacă adaptarea la acest mediu nou, cu constrângeri era un mecanism deliberat de coping. El mi-a răspuns: „Oamenii nu prea sunt conștienţi de acest lucru; se întâmplă la un nivel subconștient. Preocuparea pentru securitate face parte pur și simplu din viaţă acum […] e un lucru normal pentru ei. Oamenii au această capacitate de a se adapta la orice situaţie pentru a supravieţui”.

Astăzi, la angajare, tinerii jurnaliști din redacţia *Jyllands-Posten* fac instructaje despre cum să ajungă în încăperile sigure (adică antiglonţ) în caz de atac terorist. La peste un deceniu de la publicarea caricaturilor, Flemming încă are nevoie de protecţie permanentă. În timp ce discutam la un hotel din Copenhaga, gărzile sale de corp se aflau în apropiere. L-am întrebat câţi jurnaliști sunt dispuși astăzi să calce pe urmele lui sau ale lui Stéphane Charbonnier, redactor la ziarul parizian *Charlie Hebdo,* care a fost ucis în redacţie pe 7 ianuarie 2015. Mi-a răspuns în stilul său pragmatic: „Foarte puţini, și nu-i învinovăţesc, dar trebuie să fie conștienţi că libertatea vine întotdeauna cu un preţ. Lumea poate să aibă principii și valori nobile, dar majoritatea dintre noi avem familie și copii. Trebuie să muncim pentru a ne întreţine, iar pe parcurs faci compromisuri, dacă există o amenințare

reală” 11.

Dar, dacă Europa continuă să meargă pe această cale, eu prevăd un scenariu de coșmar: societăţile europene vor începe să arate tot mai mult cu cele pe care imigranţii le-au lăsat în urmă. Situaţia din relativ puţinele cartiere urbane va deveni mult mai răspândită. Tot mai multe zone din Suedia vor arăta precum societăţile paralele din Tensta sau Malmö. Vor exista numeroase „Mici Mogadishuri”. Și, ca urmare, vor înflori partidele populiste, iar unele dintre ele vor atrage și vor cultiva adevăraţi rasiști. Din ce în ce mai mulţi cetăţeni autohtoni îşi vor pierde încrederea în statul de drept și vor lua situaţia în propriile mâini. Dacă simt că poliţia nu îi poate proteja, oamenii ar putea chiar să se înarmeze. Într-un astfel de viitor, mă tem că femeile și-ar putea pierde multe dintre câştigurile pe care le-au obţinut în timpul vieţii mele. Așa cum libertatea și autonomia femeilor au pierdut teren odată cu implementarea shariei în ţări de puţin timp musulmane, tot astfel și femeile vor pierde teren – nu numai în faţa valorilor culturale non-occidentale, ci și a mișcărilor de extremă dreapta, dacă acestea reușesc să se impună ca principalii apărători ai ordinii sociale existente.

Cum găsești argumente pentru o încălcare a statului de drept

Iată ce înseamnă regres în ce privește drepturile femeii. E vorba de o broșură concepută de Consiliul Naţional pentru Sănătate și Bunăstare Socială (Socialstyrelsen) al guvernului suedez pentru nou-veniţii din 2018, cu titlul: „Informaţii pentru aceia dintre dumneavoastră care sunteţi căsătoriţi cu un copil” 12.

Figura 2. *„Informaţii pentru aceia dintre dumneavoastră care sunteţi căsătoriţi cu un copil”, broșură suedeză pentru refugiaţi* în broșură se spune pe un ton neutru că în Suedia este ilegal să te căsătorești cu un minor sub 18 ani și că relaţiile sexuale cu un minor sub 15 ani constituie infracţiune. Totuși, singura consecinţă pentru cei care trăiesc cu un partener sexual considerat minor prin lege, după cum explică delicat broșura, este că serviciile sociale „v-ar putea sugera să nu trăiţi împreună pentru o perioadă mai scurtă sau mai lungă” Broșura nu sugerează că se va aplica legea. Departamentul guvernamental responsabil nu a emis o condamnare a căsătoriei cu minori, un abuz consacrat ai drepturilor omului, până ce nu a fost criticat în mass-media pentru această poziţie atât de permisivă. De atunci broșura a fost retrasă și s-a adoptat o nouă lege care spune că Suedia nu recunoaşte căsătoriile unor străini în care unul dintre parteneri este minor. Legea însă nu invalidează automat căsătoriile cu minori existente, iar guvernul oferă în continuare ajutoare sociale, locuinţe și alocaţii pentru copii minorilor căsătoriţi și copiilor lor.

Căsătoria cu un minor nu este un fenomen nou în Suedia, ci o practică încetăţenită în unele comunităţi slab

integrate. Asemenea altor practici din „cultura onoarei”, cum ar fi violenţa justificată în numele onoarei și mutilarea genitală feminină, căsătoria le este impusă minorelor, care au rareori resursele, educaţia sau libertatea necesare ca să se împotrivească. Cu peste 20 de ani în urmă, când lucram ca translator în Olanda, și astăzi, ca președinte al unei fundaţii pentru drepturile femeii din Satele Unite, văd cazuri în care fete și femei sunt controlate de familiile lor, se căsătoresc împotriva voinţei lor și sunt efectiv violate de soţii lor mai în vârstă. Aceste cazuri ajung foarte rar pe prima pagină a ziarelor și chiar mai rar în statisticile oficiale. Un exemplu recent din sud-estul Suediei iese în evidenţă prin reacţia timidă a autorităţilor implicate. În 2016, serviciile sociale dintr-un orășel numit Monsterâs au permis unui cuplu „să trăiască împreună” în continuare, deși el era un azilant în vârstă de 20 de ani și ea avea doar 1313. În ciuda numeroaselor vizite din partea asistenţilor sociali care „au pus în aplicare procedurile de evaluare a riscurilor” și au încercat „să-i convingă” pe cei doi să trăiască separat, fata a fost lăsată în continuare în gospodărie. Câteva luni mai târziu, a rămas însărcinată și cuplul a confirmat că se căsătoriseră deja. Potrivit autorităţilor municipale, situaţia fetei nu îndeplinea criteriile pentru a se pune în aplicare măsuri legale coercitive și, dacă fata nu pleca de bunăvoie de lângă soţul ei, nu putea fi forţată. O consecinţă directă a acestui caz a fost că serviciile sociale din Monsterâs au trebuit să se mute într-un alt sediu după ce au primit ameninţări14.

Aceasta este o încălcare strigătoare la cer a statului de drept. Drepturile acestei fete nu au fost apărate de cei care sunt plătiţi de contribuabilii suedezi pentru a aplica legea împotriva căsătoriei cu un minor. Și sunt multe alte fete ca ea. În Statele Unite se estimează că 248.000 de minori, unii de doar 12 ani, s-au căsătorit între 2000 și 201015. În Germania, de asemenea, problema căsătoriei cu un minor a apărut odată cu creșterea numărului de imigranţi. În 2016, Ministerul Federal de Interne, pentru Construcţie și Comunitate a raportat că 1.475 de minori

erau căsătoriţi, dintre care trei sferturi erau fete, iar 361 dintre ele aveau sub 14 ani16. Ca răspuns la aceste cifre, în anul următor, guvernul german a adoptat o lege conform căreia vârsta minimă pentru căsătorie este de 18 ani. Într-o încercare de a-i împăca pe alegătorii musulmani, atât stânga cât și verzii au votat împotriva legii, susţinând că este „prea generală „17

Consiliile sharia și standardele juridice duble

Societăţile care permit existenţa unor comunităţi paralele ajung cu timpul să accepte dezvoltarea unor sisteme de justiţie paralele. Aceasta este situaţia tribunalelor sharia care aplică legea islamică la problemele maritale ale credincioșilor. Studiul cercetătorului olandez Machteid Zee despre consiliile sharia din Marea Britanie estimează că în această ţară funcţionează între zece și 85 de asemenea consilii18. Zee prezintă cazurile unor femei care voiau să divorţeze, dar pe care tribunalele sharia le-au trimis înapoi la soţii lor abuzivi și cărora li s-a refuzat protecţia legală de care soţiile non-musulmane beneficiază conform dreptului britanic. Pe lângă o tiradă împotriva lui Zee în care acesta era prezentat ca membru al „Necuratei Treimi" (alături de Donald Trump și de baroneasa Caroline Cox, fondatoarea Humanitarian Aici Relief Trust), Consiliul Sharia Islamic și-a publicat propriile statistici pentru 2010. Dintre cele 700 de solicitări primite în acel an, 83% veneau din partea unor femei; o treime erau reclamaţi! legate de violenţa domestică și o altă treime reclamaţii cu privire la neglijare sau la lipsa de sprijin financiar. După cum explică consiliul pe site-ul său: „Până la această dată, Consiliul a analizat peste 10.000 de cazuri. Majoritatea sunt legate de divorţ. În unele cazuri, soţia a obţinut divorţul civil, pe care soţul nu îl acceptă, considerând că un asemenea divorţ este inacceptabil și fără efect asupra drepturilor lui ca soţ".

Deși establishmentul juridic nu încurajează practicile tribunalelor sharia, acestea continuă să funcţioneze în Marea Britanie. În *Integrated Communities Strategy Green Paper* (Cartea verde a strategiei pentru comunităţile

integrate) a guvernului britanic din 2019, acesta recunoștea că există „dovezi că unele consilii sharia operează într-o manieră inacceptabilă și discriminatorie – de exemplu, căutând să valideze căsătorii forţate și făcând aranjamente de divorţ care sunt inechitabile pentru femei” 19. Și atunci, de ce li se permite acestor tribunale să funcţioneze în continuare? Și mai îngrijorătoare mi se par situaţiile în care deciziile tribunalelor sharia sunt luate în considerare de tribunalele laice. În martie 2018, tribunalul districtual din Solna, o suburbie a Stockholmului, a eliberat un bărbat care îşi agresase soţia pe motiv că ea ar fi trebuit să apeleze mai întâi la rudele bărbatului pentru ajutor, așa cum prescrie sharia, și apoi la poliţie. (Același sfat le este oferit musulmanilor pe site-ul în limba engleză Ummah. com20.)

Vreme de decenii, autorităţile occidentale s-au făcut că nu văd tratamentul inegal la care sunt supuse femeile din comunităţile de imigranţi nu numai în privinţa căsătoriei și a divorţului, ci și a educaţiei. Exemplele de segregare voluntară de gen la evenimentele studenţești pot părea niște limitări minore ale egalităţii de drepturi, însă, când conducerea facultăţilor apără segregarea de gen, trebuie să ne îngrijorăm. În 2013, Societatea Islamică din cadrul Universităţii Leicester le-a plasat pe femei pe rândurile din spate în încăperea în care ţinea un curs practic21, în loc să condamne discriminarea, președintele Universities UK, Nicola Dandridge, a apărat-o, sugerând că segregarea sexelor nu era „complet străină culturii noastre” Ceva mai recent, în 2017, London School of Economics nu a împiedicat desfășurarea unui eveniment segregat pe criterii de gen organizat de Societatea Islamică a universităţii, care a vândut bilete separate pentru bărbaţi și pentru femei, apoi a despărţit cele două sexe din încăpere cu ajutorul unui paravan. (După ce studenţii au făcut reclamaţii, universitatea a admis în cele din urmă că evenimentul fusese discriminatoriu22.)

Toate aceste incidente aparent minore se adună. Instituţiile care fac asemenea concesii grupurilor

minoritare modifică fără să-și dea seama normele pentru întreaga comunitate. Iar acest lucru nu se întâmplă numai în universităţile europene.

Evitare, retractare, retragere

Obiceiul nord-europenilor de a-și petrece timpul liber în pielea goală a fost adesea subiect de glumă în alte ţări occidentale. Mă gândesc cât de excentric trebuie să li se pară multor americani faptul că germanii joacă tenis despuiaţi, că suedezii văd îmbăiatul în costumul lui Adam ca pe o parte a identităţii lor naţionale sau că danezii preferă saunele unisex. Europenii pe care i-am întâlnit prima oară în anii 1990 credeau că asemenea obiceiuri sunt semne ale progresului spre o societate mai civilizată. Astăzi însă, acest progres dă înapoi deoarece instituţiile se adaptează la preferinţele celor care pun accent pe „modestie” și pe segregarea de gen.

În secolul al XIX-lea, Suedia a fost prima ţară europeană care a permis înotul în același loc pentru ambele sexe. În decembrie 2016 însă, ombudsmanul suedez pentru egalitate (Diskrimineringsombudsmannen – DO) a decis că se pot introduce în programul piscinelor publice ore segregate în funcţie de gen pentru a se simţi incluse și femeile ale căror convingeri religioase le interzic să înoate alături de bărbaţi23. Suedia nu este singura ţară care face asemenea concesii. îmbăiatul segregat în funcţie de gen a fost introdus în unele piscine municipale din orașul german Bonn24, iar în 2015 autorităţile locale din Duisburg, din apropiere de Essen, s-au opus cererilor din partea unor asociaţii musulmane pentru piscine astfel segregate25. Desigur, oamenii care iau aceste decizii reimpun parţial segregarea în facilităţile respective în încercarea de a fi toleranţi din punct de vedere cultural. Dar puţini se gândesc la implicaţiile deciziilor lor pentru societate în general.

Totuși, credinţa religioasă nu este singurul motiv pentru care suedezii autohtoni au început să introducă înotul exclusiv pentru femei. La puţină vreme după debutul valului migrator din 2015, un număr tot mai mare de

înotătoare au început să se plângă că sunt hărţuite în apă. Patronii și salvamarii de la piscine au declarat că au văzut grupuri de imigranţi care le fixau cu privirea, le hărţuiau, le încercuiau, le pipăiau și le intimidau sexual pe înotătoare. Un asemenea eveniment a avut loc într-o sâmbătă după-amiază, în 2016, la piscina din Vanersborg: un bărbat a apucat-o pe o mamă de șolduri și a lipit-o de corpul lui de mai multe ori. Ea nu a putut să-l îndepărteze deoarece îşi ţinea fetiţa ca să nu se scufunde. „Eram complet paralizată și nu mă puteam apăra”, a spus ea ulterior26.

Cel mai mare complex de înot din Stockholm, Eriksdalsbadet, a introdus jacuzziuri separate pentru femei și pentru bărbaţi în ianuarie 2016, după ce numărul femeilor care se plângeau că sunt pipăite a început să crească27. Managerul complexului nu a vrut să facă public numărul reclamaţiilor. În orașul suedez Kalmar, o piscină aflată în apropierea unui centru pentru migranţi minori neînsoţiţi a avut atât de multe cazuri de hărţuire în 2016, încât localnicele și-au organizat propriul grup de „pază împotriva pipăitului” *(tafsvakten)* pentru a asigura ordinea la piscină28. Directoarea piscinei a recunoscut: „Multe cliente îmi spun: «Nu vrem să venim la înot dacă cineva stă și se holbează la noi»” Cu toate acestea, ea a susţinut că „nu avem probleme”. Iniţiatoarea grupului de „pază împotriva pipăitului” a spus că a făcut acest lucru pur și simplu din cauză că localnicelor le era frică să folosească piscina și că nu se luaseră suficiente măsuri pentru a le proteja. Conform jurnalistei Paulina Neuding, poliţia suedeză a declarat că 80% dintre reclamaţiile înregistrate la piscine vizau străini, majoritatea fără coduri numerice personale naţionale – adică azilanţi care așteptau procesarea cererilor lor de azil29.

În 2017, poliţia din Krefeld, Germania, a raportat presupusa molestare a doua fete de către un grup de cinci băieţi sirieni, la piscina din Bockum. În Düsseldorf, un afghan de 27 de ani a fost acuzat de expunere indecentă și de insinuări cu tentă sexuală la adresa unei fete de 14 ani,

la o piscină. O piscină din Bomheim a interzis accesul azilanţilor de sex masculin de peste 18 ani după șase reclamaţii de „comportament sexual ofensator al unor migranţi de sex masculin la piscină”. Ca reacţie la asemenea comportamente, autorităţile municipale din München au conceput o broșură cu o ilustraţie reprezentând o mână întinsă spre fundul îmbrăcat în bikini al unei femei blonde cu simbolul roșu pentru „interzis” deasupra. Broșurile au fost concepute pentru noii migranţi și sunt publicate în mai multe limbi, inclusiv arabă, franceză, paștună și somaleză30.

Figura 3. *Broșura municipalităţii Münchenului prin care înotătorii de sex masculin sunt descurajaţi să le pipăie pe femei*

Acest tip de probleme apare și pe cealaltă parte a Atlanticului, în 2017, Soleiman Hajj Soleiman, un refugiat sirian de 39 de ani, a fost acuzat de agresarea sexuală a unor fete cu vârste cuprinse între 13 și 15 ani, care sărbătoreau o zi de naștere la o piscină din Edmonton, Canada31. Una dintre victime, o adolescentă de 14 ani, a declarat că bărbatul îi atinsese sânii și fundul sub apă, în piscina cu valuri. Imediat după arestare, un purtător de cuvânt al filialei locale a Asociaţiei Islamice pentru Familie și Servicii Sociale și-a exprimat consternarea că naţionalitatea și statutul legat de migraţie ale bărbatului fuseseră făcute publice. Optsprezece luni mai târziu,

Soleiman a fost achitat de cele șase capete de acuzare de agresiune sexuală și de cele șase de contact sexual cu un minor, din cauza lipsei unor „dovezi solide”.

Cultura corpului nu chiar așa-de-liber

Când am ajuns în Olanda, am fost uimită la întâlnirea cu nuditatea socială. Mi s-a explicat că multor europeni le place să stea nuzi la spa, la saună și la plajă. Bărbaţi, femei și copii de toate vârstele îşi petrec vremea împreună, neinhibaţi și complet goi. Îmi amintesc de prietenele mele olandeze care se plângeau că nu puteau să facă plajă topless când se aflau în vacanţă în locuri precum Thailanda; îi considerau pe thailandezi absurd de pudici pentru că nu le permiteau să se dezbrace. Pentru că veneam dintr-o cultură obsedată de acoperirea corpului femeilor, nu puteam să cred că o asemenea etalare a corpului gol era tratată cu atâta nonșalanţă. Am ajuns să accept că naturismul este un lucru bun care contribuie la consolidarea încrederii în sine prin faptul că reduce sentimentele de rușine legate de anatomia omului inculcate de alte culturi. În vreme ce citeam despre numărul mare de cazuri de azilanţi care pipăiau femei la piscinele europene, m-am întrebat dacă și ei veniseră în contact cu această „cultură a corpului liber” L-am întrebat pe Mikolai, patronul unui lanţ hotelier pentru nudiști pe care l-am cunoscut la Londra, dacă hotelurile lui sunt vizitate de mulţi imigranţi noi de sex masculin. Da, mi-a răspuns32.

„Am avut multe incidente cu tineri imigranţi care veneau așteptându-se să facă sex și care le-au creat neplăceri celorlalţi oaspeţi. Am încercat să le explicăm că nu suntem o instituţie de servicii sexuale.

L-am întrebat: „Cum îi făceaţi pe bărbaţii din Irak sau Afghanistan să înţeleagă ce sunt hotelurile dumneavoastră? Asemenea oameni nu au văzut în viaţa lor pe cineva umblând așa gol”.

„Filosofia noastră se întemeiază pe Imperiul Roman”, a răspuns. „În Roma antică, oamenii liberi se puteau bucura de ideea lor de paradis sub razele soarelui. Știm că

acest lucru nu a durat la nesfârșit, așa că noi am creat un loc asemănător Romei, cu decoruri de marmură și plante tropicale, unde oamenii își pot cumpăra un interval de timp ca să se bucure de ideea lor de paradis. Fie că e vorba de o după-amiază de sâmbătă în care citesc o carte, înoată sau savurează un pahar de șampanie, pot să aibă paradisul lor. Și avem o politică de toleranţă zero pentru cei care tulbură felia de paradis a altora. În clipa în care unul dintre acești indivizi sau oricine altcineva încalcă una dintre regulile noastre privindu-i lung pe alţii sau făcându-i să se simtă inconfortabil, este scos afară din complex și i se interzice accesul în viitor”.

Funcţionează această politică? „Păi, guvernul german ne-a acuzat de discriminare pentru practicile noastre. Pentru prima oară, a trebuit să instalăm sisteme de supraveghere video cu circuit închis. Aproape cu lacrimi în ochi, a adăugat: „Acum zona de naturism este separată pentru femei și pentru bărbaţi”.

Din păcate, acesta nu este un caz izolat. În 2016, membrilor unui grup de nudiști din apropiere de Dresda li s-a ordonat să se acopere într-un camping de pe malul unui lac unde nudiștii erau bineveniţi încă din 1905. Motivul acestei schimbări de politică? Pe malul celălalt al lacului se construise un centru pentru azilanţi33. În vara anului 2016, un grup de „bărbaţi cu aspect fizic mediteraneean” au fost alungaţi de pe o plajă pentru naturiști din Geldern, Renania de Nord – Westfalia. Înotătorii s-au plâns că bărbaţii le strigau „Allahu akbar”, numindu-i pe bărbaţi și pe copii „infideli” și pe femei „târfe” 34.

Asemenea situaţii explică parţial de ce naturismul este în declin în Europa. Un purtător de cuvânt pentru asociaţia Familien-Sportbund Erftland-Ville din Renania a spus că numărul membrilor acesteia a scăzut cu două treimi în ultimul deceniu35. De asemenea, începând din anii 1990, numărul membrilor cluburilor de naturiști din Dortmund și Witten aproape că s-a înjumătăţit. Un sondaj făcut în 2017 de IFOP, un grup internaţional de studii de piaţă, pe un eșantion de 8.000 de femei a raportat un

declin, începând din 2009, al numărului de europence care practică fie nuditatea, fie expunerea topless la plajă36. În Franţa, numărul amatoarelor de plajă topless s-a înjumătăţit pe parcursul unei generaţii, în special în rândul tinerelor, la care probabilitatea de a se expune topless este de un sfert din cea a femeilor de minim 60 de ani. Cercetătorul care a coordonat studiul a comentat că conștientizarea propriului corp, sedentarismul și preocupările pentru sănătatea pielii ar fi putut genera această modificare a comportamentului femeilor. Dar Kurt Fischer, președintele Federaţiei Germane a Cluburilor Naturiste (Deutscher Verbând für Freikörperkultur – DFK), spune că un alt motiv al acestui declin este că „tinerii din medii de imigranţi și din culturi musulmane, în cadrul cărora corpul dezbrăcat rămâne tabu, s-au dovedit opaci la atracţia exercitată de nudism” 37.

Comunităţi întregi descoperă că le sunt retrase libertăţile

Scriu această carte înainte de toate deoarece văd că drepturile femeilor sunt erodate ca urmare a eșecului integrării și a administrării necorespunzătoare a imigraţiei. Dar vreau să precizez că nu numai femeile sunt afectate. Comunităţile LGBTQ și evreiești sunt de asemenea vizate de imigranţi din culturi ostile însăși existenţei acestora. După ce abia au scăpat de persecuţiile sistematice din Occident în a doua jumătate a secolului XX, membrii ambelor comunităţi sunt din nou ţinta abuzurilor fizice și verbale, pe străzile Europei.

Homosexualitatea este interzisă și stigmatizată în islam38. Multe ţări din Africa de Nord și din Orientul Mijlociu, regiunile din care provin majoritatea imigranţilor din Europa, criminalizează homosexualitatea. De asemenea, moscheile și guvernele din aceste părţi ale lumii produc un flux constant de propagandă antievreiască. La fel ca ceilalţi copii somalezi, am fost învăţată de mică să-i urăsc pe evrei și să-i consider vinovaţi pentru tot răul din lume. Nu mă surprinde aşadar că o parte dintre cei care traversează graniţele pentru a

intra în Europa au atitudini homofobe și antisemite. Surprinzătoare este însă dualitatea elitelor europene care tolerează această ură manifestată de o minoritate, de frică să nu pară ele rasiste sau dușmănoase.

Având în vedere cât de rapid se modifică valorile sociale, populaţia LGBTQ – din Europa ar trebui să fie atentă la impactul pe care datele demografice în schimbare îl vor avea probabil asupra drepturilor lor câştigate cu greu. Să luăm, de exemplu, Marea Britanie. Majoritatea britanicilor, inclusiv creștinii practicanţi, sunt acum în favoarea căsătoriilor între persoane gay39. Dar sondajele făcute în rândul musulmanilor britanici arată că mai mult de jumătate dintre ei consideră că relaţiile sexuale între persoane gay ar trebui să fie ilegale40. Membrii comunităţilor LGBTQ se plâng că sunt hărţuiţi de tineri imigranţi ostili, chiar și în cartiere altă dată considerate gay. Unele cupluri gay afirmă că nu se mai plimbă ţinându-se de mână în orașe precum Bruxelles-ul41.

Antisemitismul declarat se întoarce în Europa în ultimii ani, copiii evrei din școlile berlineze au început să se confrunte cu o formă nouă de persecuţie. În 2016, la școala Jungfemheide un băiat evreu și-a denunţat un coleg pentru că a spus: „Dacă în clasa asta ar fi vreun evreu, l-aș omorî”. La școala primară din Tempelhofer, un copil evreu a primit ameninţări cu moartea din partea unor colegi de clasă, iar în Friedenau un student evreu a fost bătut din cauza credinţei sale religioase42.

Asemenea atacuri antisemite nu se opresc la poarta școlii. Agresiunile împotriva evreilor care au loc în spaţii publice din Berlin sunt de asemenea în creștere. Departamentul pentru Cercetare și Informare despre Antisemitism din Berlin (RIAS Berlin), un ONG care monitorizează antisemitismul, a raportat o creștere cu 14% a incidentelor antisemite din Berlin, de la 951 de incidente în 2017 la 1.083 în 201843.

Într-un incident surprins de o cameră video dintr-o suburbie de lux a Berlinului, în aprilie 2018, un sirian

striga „yahudi” (termenul arab pentru „evreu”) în timp ce îi lovea cu pumnii pe doi bărbaţi care purtau kippa (tichii evreiești). Șeful Consiliului Central al Evreilor dinGermania (Zentralrat der Juden în Deutschland) a reacţionat recomandându-le evreilor să nu mai poarte kippa în public44. Există relatări similare despre experienţele unor evrei din Danemarca, Marea Britanie și din alte părţi. Anual, numărul evreilor belgieni care se mută în Israel este dublu faţă de cel de la începutul anilor ’200045. Numărul evreilor francezi care pleacă în Israel s-a cvadruplat după atacurile de la *Charlie Hebdo.*

Fuga și retragerea

Fuga evreilor este doar o parte a tabloului mai larg al relocării ca reacţie la migraţia în masă. O modalitate mult mai malignă de adaptare a populaţiilor autohtone la migraţia în masă este fenomenul „fugii albilor”. Imigranţii și descendenţii lor tind să se stabilească în comunităţi de aceeași obârșie. Pe măsură ce numărul de imigranţi crește, o parte dintre locuitorii autohtoni se mută. Cercetătorii care studiază acest fenomen sugerează că fuga albilor este o reacţie în lanţ în care până și cei care susţin diversitatea pleacă odată ce proporţia nou-veniţilor atinge un anumit punct critic, în special în școli46. Vreme de decenii, politicienii și autorităţile locale au căutat să descurajeze fuga albilor, crezând că ea adâncește izolarea minorităţilor etnice și le diminuează oportunităţile de a interacţiona cu societatea-gazdă. La începutul anilor 2000, când eram implicată în politică, guvernul olandez lucra cu diferite autorităţi pentru a frâna această tendinţă în Amsterdam. La fel ca multe alte programe de integrare însă, intervenţiile făcute de noi nu au dat roade.

Fuga albilor modifică aspectul cartierelor europene, dar majoritatea comunităţilor continuă să funcţioneze pașnic, deși cu sprijin considerabil din partea statului. Totuși, unele se deteriorează și devin ghetouri afectate de mizerie și de infracţionalitate. În asemenea zone, tinerii nemulţumiţi, cu puţine șanse de a se împlini material, gravitează mult prea adesea spre droguri și comportament

antisocial. Infracţiunile contra patrimoniului, traficul de droguri, intimidarea și violenţele se petrec în mod deschis în asemenea suburbii degradate. În Suedia, așa-numitele zone vulnerabile sunt notorii pentru incendierea mașinilor, focurile de armă și atacurile cu grenade. Poliţia recunoaşte că o mare parte dintre autori sunt imigranţi de prima și de a doua – 47

generaţie

Asemenea cartiere – de exemplu, La Chapelle – Pajol din Paris și Laeken din Bruxelles – nu sunt periculoase numai pentru femei, ci sunt „zone interzise” care au devenit nesigure chiar și pentru furnizorii de servicii publice. Serviciile poștale și cele de livrare au fost suspendate uneori în Malmö48. În Stockholmul suburban, paznicii de parcări nu au lucrat luni de zile în Tensta, iar bibliotecile din Hässelby au fost închise după-amiaza în 2015, din cauza unor atacuri asupra bibliotecarilor49 în unele cartiere suedeze, paramedicii și pompierii așteaptă să fie însoţiţi de poliţie înainte să răspundă apelurilor de urgenţă din zonele interzise50. Într-un raport din 2015, Autoritatea Poliţienească din Suedia identifica 53 de asemenea „zone vulnerabile”. Poliţia raportează o lipsă de cooperare din partea locuitorilor, care duce la mai puţine arestări și condamnări și care exacerbează sentimentul că statul de drept pur și simplu nu se aplică în aceste cartiere51.

Cai Berger, pastor al Bisericii Unitariene din Suedia care lucrează de multă vreme în Tensta, o zonă rău famată din Stockholm, spune că așa stau lucrurile de 30 de ani., Acesta a devenit un mod de viaţă. Se incendiază mașini, copiii sunt tâlhăriţi sau bătuţi, dar statul nu face nimic pentru a rezolva problema. Câţiva dintre prietenii mei apropiaţi locuiesc în aceste zone și le este frică să vorbească deschis despre asta”.

Berger este un suedez tipic, blond, înalt și bronzat care s-a căsătorit cu o azilantă iraniană în 2018. „Lucrez în aceste zone de multă vreme și știu din proprie experienţă că bandele responsabile pentru infracţiuni sunt amestecate

din punct de vedere etnic și religios", a spus Berger. „Nu e vorba numai de musulmani sau de nou-veniţi, după cum sugerează unii în presă. Unii copii se alătură bandelor deoarece sunt colegi de școală cu un membru al acestora. Dar, când vine poliţia într-o suburbie majoritar albă, locuitorii nu ies să arunce cu pietre în ei".

Este atent la ce cuvinte folosește: „Indiferent dacă au legătură sau nu cu imigranţii, chestiunile migraţiei, infracţionalităţii, securităţii și concurenţei pentru resursele publice tind să se asocieze în mentalitatea suedezilor" 52.

Liderii politici europeni sunt mai puţin dispuși să discute problema „zonelor interzise" în 2015, Anne Hidalgo, primarul Parisului, a ameninţat că va da în judecată FoxNews pentru afirmaţiile conform cărora orașul ei are asemenea zone exclusiv musulmane33. În anul următor, într-un articol de opinie scris împreună cu primarii din New York și Londra, ea a reiterat necesitatea „de a continua să urmăm o abordare inclusivă a relocării [refugiaţilor și migranţilor], pentru a combate astfel valul tot mai mare al limbajului xenofob din întreaga lume. [...] Știm că politicile care îmbrăţișează diversitatea și care promovează incluziunea au succes" 34. În 2016, primarul din Argenteuil, situat în nord-vestul Parisului, s-a declarat revoltat de faptul că arondismentul său era comparat cu focarul jihadist Molenbeek din Bruxelles. Totuși, la doi ani după atacurile scandaloase petrecute în ajunul Anului Nou în Köln, până și cancelarul Angela Merkel a trebuit să recunoască în cele din urmă că în Germania există locuri „unde nimeni nu îndrăznește să se ducă" 55

O îndepărtare de liberalism

După sutele de atacuri teroriste islamiste din ultimele două decenii, europenii s-au obișnuit să vadă poliţiști și soldaţi înarmaţi pe străzi. Astăzi însă se iau măsuri de securitate sporite și pentru a descuraja forme mai puţin politice ale infracţiunilor săvârșite de imigranţii nou-sosiţi. În Linz, în 2016, unitatea de poliţie „Lentos", care este trimisă de regulă să-i ţină sub control pe

huliganii de la meciurile de fotbal, a fost chemată să se ocupe de un „grup de bărbaţi în general nord-africani” de la gară care făcuseră „tot felul de lucruri – de la hărţuire sexuală la stare de ebrietate în public, consum de droguri și chiar cauzare de vătămări corporale” 56. În 2018, în timp ce se afla la Viena, asistenta mea a observat poliţiști de toate categoriile, unii echipaţi pentru situaţii speciale sau cu câini poliţiști, patrulând pe străzile orașului, oprind trecători și mașini pentru a le pune întrebări șoferilor. I se părea că sunt poliţiști la fiecare colţ de stradă.

Problema nu este numai că o prezenţă evident tot mai mare a poliţiei pare să contrazică spiritul unei societăţi deschise și libere. Și costurile acesteia sunt foarte mari. În vechiul oraș universitar Tübingen, ca să dau doar un exemplu, administraţia municipală a construit un complex special de apartamente pentru migranţii problematici la un preţ de 400.000 de euro pe an și a dublat numărul poliţiștilor municipali5. După cum explica parlamentarul danez Henrik Dahl, acestea sunt costurile ascunse ale migraţiei în masă.

Ca parte a activităţii birocratice cotidiene a unui politician, trebuie să găsești bani în bugetul naţional pentru securitate. În fiecare an trebuie să faci rost de tot mai mulţi bani. Toate guvernele care trec prin acest proces trebuie să-și pună întrebarea de ce e nevoie să crească bugetul pentru securitate mai mult decât ar sugera inflaţia. Evident, din cauză că există o problemă. Cum de e nevoie să adopţi niște legi care să stabilească cum să lucreze unele unităţi ale forţelor armate sub supravegherea poliţiei pentru a asigura protecţia sinagogilor? Adică, acest lucru nu era necesar acum 10 – 15 ani. Acum e.58

Libertate sau securitate?

În încercarea de a-și recăpăta monopolul asupra violenţei, guvernele trebuie să crească bugetul pentru securitate, să mărească numărul poliţiștilor sau (ca în Marea Britanie) să introducă sisteme de supraveghere bazate pe un număr mare de camere video. Pentru această

schimbare e nevoie ca societăţile să reevalueze echilibrul delicat dintre libertate și securitate. O societate liberală care vrea să supravieţuiască înţelege că se impune un compromis și caută echilibrul adecvat.

Totuși, acest punct de echilibru dintre libertate și securitate nu este evident. Pe parcursul scrierii acestei cărţi am fost uimită să constat că mulţi dintre oamenii cu care am discutat au avut de pierdut în plan personal pentru că au vorbit deschis despre preocupările lor. Discuţiile libere despre comportamentul necorespunzător al unor imigranţi de sex masculin, ca și cele despre pericolele islamului politic, pot să-ţi aducă tot felul de necazuri. La începutul anilor 2000, faptul că aveam nevoie de bodyguarzi părea ceva nou. Primul articol pe care l-am publicat a fost o reacţie la atacurile teroriste din 11 septembrie 2001, în care afirmam că atacatorii au avut o motivaţie religioasă pe care ar fi absurd să o negăm. La vremea aceea, singurele persoane din Olanda care aveau gardă de corp erau familia regală, ambasadorii american, britanic și israelian și (din nu știu ce motiv straniu) ambasadorul suedez. În octombrie 2002 eram deja păzită de poliţiști și mutată dintr-un adăpost secret în altul, ca să nu fiu asasinată. Unii jurnaliști m-au acuzat că sunt alarmistă. Răspunsul meu a fost: „Voi nu înţelegeţi ce înseamnă ameninţarea jihadistă și cultura onoarei clanului. În scurt timp vom avea nevoie cu toţii de pază”.

Evident, astăzi sunt mult mai multe persoane în situaţia mea decât în urmă cu 18 ani. Să luăm cazul lui Seyran Ateș. Ea este o feministă musulmană, autoarea cărţii *Islam Needs a Sexual Revol*ution și fondatoarea unei moschei liberale din centrul Berlinului59 S-au pronunţat *fatwa* împotriva ei în trei ţări: Turcia, ţara în care s-a născut, Egipt și Iran. Însă Dar al-Ifta al-Misriyyah (un centru de studii islamice) din Egipt o condamnă pentru că le permite femeilor și bărbaţilor să se roage în același spaţiu, fără a fi separaţi; Universitatea Al-Azhar din Cairo condamnă însuși conceptul de moschee liberală; iar *fatwa* pronunţată de Diyanetul turcesc (Directoratul pentru

Afaceri Religioase) afirmă că „nu există nimic care să înjosească și să distrugă religia mai mult” decât rugăciunile făcute în locuri fără nicio separare între sexe60 A fost numită adeptă a lui Gülen, adică o susţinătoare a terorismului. Moscheea ei este numită de Diyanet moscheea sectei Gülen61.

Când a discutat cu mine și cu colegii mei, în 2018, Seyran părea să fie ca o prinţesă dintr-un basm ascunsă în vârful unui turn. Ca să ne întâlnim, am urcat multe trepte întunecate, mucede, cu numeroși poliţiști germani staţionaţi prin toată clădirea care ne încuviinţau trecerea dând din cap când ajungeam în dreptul lor. Părea neverosimil că o femeie atât de blândă și de prietenoasă putea fi percepută ca o ameninţare de oricine. Am întrebat-o cum rezistă.

Mi-a răspuns: „Uneori, cineva trebuie să facă primul pas, apoi vor urma și alţii, până când lucrurile devin normale. Ruby Bridges avea doar șase ani când a început să meargă la școală ca singurul copil negru dintr-o școală de albi din Louisiana. Vreme de un an, a avut în jurul ei șerifi și poliţiști pentru protecţie. În al doilea an nu a mai fost nevoie să fie păzită de poliţiști. Așadar, a durat doar un an ca oamenii să se obișnuiască cu situaţia”.

Am rugat-o să ne explice de ce moscheea ei liberală e motivul pentru care islamiștii îi vor moartea. „Pentru că moscheea noastră nu este segregată în funcţie de gen”, mi-a răspuns. „Bărbaţii și femeile se roagă umăr la umăr. Totuși, acesta este un mod de a descrie situaţia, la fel ca în toate celelalte moschei. Oamenii stau aproape unul de altul, dar fiecare pe covorașul său, așa că nu există atingere fizică în timpul rugăciunii. Pe unii musulmani acest lucru îi scoate din minţi. Ei spun că un bărbat nu se poate concentra asupra lui Dumnezeu când o femeie se află lângă el; nu se va gândi decât să facă sex cu ea. Nu contează nimic, nici cine este femeia, cum arată sau ce vârstă are. Ideea lor este că orice bărbat vrea să fută orice femeie din apropierea lui. Îmi cer scuze că o spun atât de direct. E vorba de sexualitate de fapt. Acoperământul

pentru cap e legat tot de sexualitate, iar la noi unele femei nu își acoperă capul. Le este atât de greu să accepte aceste lucruri, încât sunt dispuși să mă omoare din cauza lor". 62

Efgani Dönmez, aliat și coleg al lui Seyran, imigrant turc și parlamentar austriac, are de asemenea nevoie de pază, în special la evenimentele publice63. La fel ca mine, a fost etichetat drept „rasist", „populist de dreapta" și „islamofob". „Când mă gândesc de unde vin aceste insulte", mi-a spus el, „mă mândresc cu ele" Lui Eskild Dahl Pedersen, danez, șeful departamentului pentru securitate al unei companii cooperative imobiliare, i s-a asigurat protecţie din partea poliţiei o dată, după ce a vorbit în public despre problemele integrării eșuate și după ce l-a demascat pe liderul unei comunităţi de imigranţi care folosea camerele de supraveghere ale companiei ca să le monitorizeze pe fetele din zonă64. Düzen Tekkal este o altă persoană curajoasă care a primit ameninţări pentru că a vorbit în Germania despre soarta nefericită a femeilor yazidite din Irak. „Mi se spune: «Taci din gură, o să-ţi fie mai bine», iar uneori mă simt vinovată faţă de familia mea, pentru că aceste lucruri îi afectează. Mulţi dintre prietenii mei îşi iau pază de corp. [Dar] îmi spun că frica nu este o opţiune și că trebuie să mergem mai departe". 65

Pentru Hamed Abdel-Samad, scriitor și analist german, totul a început în 2013. În timpul unui turneu de prelegeri la Cairo, un profesor islamic a cerut asasinarea lui în timpul unei transmisiuni televizate live. Fotografia și adresa lui de acasă au circulat în mediul online însoţite de un îndemn la acţiune: „De omorât".

„Unii membri germani ai ISIS care luptau în Siria le-au scris prietenilor lor germani de acasă, cerându-le să mă omoare", mi-a spus. „Acum am cinci sau chiar mai mulţi bodyguarzi după mine când călătoresc cu avionul sau când mă duc la magazinul de la colţ să cumpăr pâine. În fiecare ţară europeană am paza asigurată. Nimeni nu se gândește la oameni ca noi sau la modul în care imigraţia ne sporește

permanent riscurile”.

Este frustrat: „Noi suntem adevăraţii liberali. Imigranţii ca noi [sunt cei care] îşi riscă viaţa ca să apere valorile liberale pentru care am venit în Europa în primul rând. Dar suntem numiţi «musulmani care se urăsc pe ei înșiși» sau «islamofobi» de către cei care apără în schimb Frăţia Musulmană” 66.

Și eu mă luptam cu această ipocrizie în Occident. Se pare că imigranţii cu opinii iliberale și misogine sunt protejaţi, dar nu și noi, feministele liberale.

Amenințările ne fac pe unii dintre noi să ne părăsim casa. Jaleh Tavakoli, fostă musulmană de origine iraniană și critic vehement al culturii onoarei, a fost nevoită să se mute din locuinţa ei din Copenhaga67

Alţii care vorbesc despre aceste probleme sunt împiedicaţi să avanseze în carieră. Unor intelectuali tranșanţi precum sociologul suedez Göran Adamson li s-a refuzat promovarea. Sarah Champion, membră a parlamentului britanic, a fost dată afară brusc din guvernul paralel al laburiștilor pentru că a vorbit deschis despre exploatarea sexuală a minorilor din circumscripţia ei.

Dar tocmai acest tip de împăciuitorism manifestat faţă de forţele iliberalismului duce la afirmarea dreptei populiste. Pe măsură ce autorităţile legitime blochează libertatea de expresie a celor care caută să apere societatea deschisă, ele creează fără să-și dea seama o oportunitate pentru forţele care nu sunt mult mai atașate valorilor liberale decât cei pe care urmăresc să-i expulzeze sau să-i excludă din Europa.

Capitolul 17

Problema populistă

Toată lumea vede că valul de migraţie are un impact major asupra politicii europene începând din 2015, încurajând partidele populiste de dreapta. Dar cât de mare și de durabil este acest impact?

Valul populist

Alegătorii europeni sunt întrebaţi în mod regulat de

Eurobarometru „Care credeţi că sunt primele două cele mai importante chestiuni cu care se confruntă ţara dumneavoastră în acest moment?”. În timpul crizei financiare și în perioada ce a urmat (2009 – 2012), unu din zece votanţi (între 9% și 11%) a indicat imigraţia, la o distanţă mare de șomaj (indicat de peste jumătate dintre alegători la începutul anului 2013), de situaţia economică și de inflaţie. Comparativ cu imigraţia, chestiunea combinată a „sănătăţii și securităţii sociale” a fost de asemenea menţionată de mai mulţi votanţi. Această situaţie a început să se schimbe pe parcursul anului 2013 și, până la sfârșitul lui 2015, imigraţia a fost numită de 36% dintre votanţi drept una dintre primele două cele mai importante probleme, la egalitate cu șomajul. Totuși, în 2018, imigraţia a coborât la 21%, sub șomaj și sub securitatea socială1.

Există diferenţe considerabile între ţări. În Portugalia și Spania, dar și în majoritatea noilor state membre din centrul și estul Europei – cu excepţia notabilă a Ungariei – imigraţia nu este considerată o chestiune majoră pentru guvernarea naţională. Ţările în care un sfert dintre alegători sau mai mult o indică drept una dintre primele două probleme majore cu care se confruntă guvernul sunt, în ordine crescătoare, Suedia (25%), Belgia, Germania, Austria, Danemarca, Italia și Malta (39%). Imigraţia ajunge însă pe primul loc dacă alegătorii sunt întrebaţi „Care credeţi că sunt cele mai importante probleme cu care se confruntă UE în prezent?” Imigraţia a surclasat celelalte probleme la sfârșitul anului 2015, când a fost indicată de 58% dintre alegători. În mod semnificativ, terorismul s-a situat pe locul doi. Aceste chestiuni au rămas primele două cele mai importante probleme cu care se confruntă Uniunea Europeană, în opinia alegătorilor, imigraţia scăzând la 38%, iar terorismul urcând la 44% la începutul lui 2017, înainte să scadă la 29% la începutul anului 2018. Comparativ, schimbările climatice au fost indicate drept principala problemă în UE de doar 11% dintre votanţi. În majoritatea statelor membre ale Uniunii Europene, mai

mult de două cincimi dintre alegători consideră că imigraţia este una din primele două chestiuni majore căreia UE trebuie să-i facă faţă.

E interesant și poate surprinzător că bărbaţii sunt ceva mai preocupaţi decât femeile de această problemă a guvernelor naţionale și a Uniunii Europene, dar diferenţa nu este semnificativă. De asemenea, generaţiile mai tinere sunt mai puţin îngrijorate de imigraţie decât cele mai în vârstă, dar, din nou, diferenţa nu este substanţială. (O treime dintre votanţii cu vârste cuprinse între 15 și 24 de ani au indicat imigraţia drept o problemă majoră pentru Uniunea Europeană, în comparaţie cu două cincimi dintre cei de peste 55 de ani.) în sondajele din 2018 a existat o apropiere de unanimitate în sprijinul unor măsuri suplimentare împotriva imigraţiei ilegale: 88% s-au declarat în favoarea unor măsuri suplimentare, faţă de o zecime din acest procent – 8, 8% – care s-au pronunţat împotriva unor asemenea măsuri. În nicio ţară proporţia celor care s-au declarat în favoarea unor măsuri suplimentare nu a fost sub 87, 8%; recordul maxim s-a înregistrat în Suedia: 88, 7%. De asemenea, în ce privește acest subiect, bărbaţii și femeile sunt de aceeași părere, la fel și generaţiile.

Politicienii și analiștii europeni cu cea mai mare audienţă sunt adesea critici la adresa președintelui american Donald Trump și în special a opiniilor sale referitoare la imigraţie. E o ironie că alegătorii europeni sunt acum cu mult la dreapta americanilor în privinţa acestei chestiuni. Într-un sondaj din 2017, cercetătorii au descoperit că un procent „mai mare decât se aștepta” (40%) dintre cetăţenii olandezi voiau să se interzică accesul în ţară al altor imigranţi musulmani2. Dar acest procent era scăzut în comparaţie cu cel dintr-un sondaj făcut de Chatham House în zece ţări europene, care a arătat că, în medie, 55% sunt în favoarea interzicerii imigraţiei musulmane (65% în Austria, 53% în Germania, 51% în Italia și 47% în Marea Britanie). În Suedia, în 2018, numărul votanţilor care voiau mai puţini refugiaţi era

dublu (60%) faţă de cel de dinainte de criza migraţiei din 2015, iar procentul celor care erau în favoarea creșterii numărului de refugiaţi s-a înjumătăţit, ajungând la 12%3.

În aceste condiţii, nu e surprinzător că în ultimii ani partidele din Europa care se pronunţă în favoarea restricţionării imigraţiei o duc bine. Bineînţeles, ar fi o greșeală să etichetăm toate partidele populiste de dreapta drept antiimigraţie, deoarece politicile variază semnificativ de la ţară la ţară. De exemplu, în unele ţări populiștii sunt mult mai ostili în mod direct Uniunii Europene decât în altele. Unii populiști – de exemplu, Alternative für Deutschland – atacă în mod făţiș „islamizarea", spre deosebire de alţii. Cu toate acestea, opoziţia faţă de imigraţie este unul dintre elementele unificatoare ale unei mișcări populiste ample în Europa.

În Franţa, Adunarea Naţională (Frontul Naţional, până în iunie 2018) rămâne principalul partid de opoziţie la En Marche! al președintelui Emmanuel Macron, liderul acesteia, Marine Le Pen, câştigând o treime din voturi în turul doi al alegerilor prezidenţiale din 2017. Fost independent în parlamentul olandez, Geert Wilders rămâne principalul populist olandez, deși al său Partid pentru Libertate a obţinut rezultate slabe la alegerile locale din 2019, pierzând teren în faţa Forumului pentru Democraţie nou-înfiinţat. Alternative für Deutschland a avut o evoluţie fulminantă în contextul culturii politice stabile și convenţionale a Germaniei, obţinând 13% la alegerile naţionale din 2017. În lipsa ameninţării reprezentate de Partidul pentru Independenţa Marii Britanii e greu de crezut că prim-ministrul David Cameron și-ar fi angajat vreodată guvernul conservator într-un referendum pe tema apartenenţei la UE, iar succesorul său, Partidul Brexit, rămâne o forţă politică de dreapta importantă. Deși Brexitul este o chestiune complexă, nu încape nicio îndoială că imigraţia a fost o temă centrală a campaniei pentru retragerea din UE din 2016, încununată de succes. Lega, partidul populist italian condus de Matteo Salvini, a intrat la guvernare alături de populiștii de stânga

cunoscuţi ca Mișcarea Cinci Stele după alegerile din 2018 și imediat au făcut din restricţiile asupra imigraţiei preocuparea centrală a politicilor guvernamentale. Dintr-un partid marginalizat în mod intenţionat de principalele partide din Riksdag, Democraţii Suedezi au devenit o forţă legitimă, triplându-și prezenţa în Parlament datorită celor 17, 5% din voturi obţinute la alegerile din 2018. Ieșirea spectaculoasă din obscuritate a acestor partide populiste și a altora arată cât de în serios iau alegătorii europeni chestiunea imigraţiei.

Pe baza voturilor exprimate la cele mai recente alegeri naţionale, partidele populiste de dreapta au câştigat mai mult de 10% din voturi în 14 ţări europene.

Totuși, e posibil ca aceste rezultate ale celor mai recente alegeri să subestimeze sprijinul popular pentru politicile menite să limiteze imigraţia. Populiștii s-au descurcat în general mai bine la alegerile pentru Parlamentul European din 2019. Desigur, puţini populiști antiimigraţie se află azi la putere. Matteo Salvini a pierdut alegerile în 2019, după o încercare prost calculată de a declanșa noi alegeri în Italia. În mai 2019, Partidul Libertăţii din Austria a fost exclus din coaliţia cu conservatorii când liderul său a fost filmat oferindu-i contracte unei presupuse femei de afaceri din Rusia în schimbul unei finanţări ilegale. Dar la presiunea populiștilor, partidele de la putere au fost nevoite să adopte politici mai stricte în privinţa imigraţiei. După cum spunea cândva fostul prim-ministru australian John Howard, „când un guvern dă impresia că are fluxurile de imigraţie sub control, sprijinul popular pentru imigraţie crește; când se întâmplă invers, se dezvoltă ostilitatea faţă de creșterea numărului de imigranţi” Asta s-a întâmplat în majoritatea ţărilor europene după 2015, dacă nu chiar și înainte. În Danemarca, voturile obţinute de Partidul Popular Danez – o formaţiune populistă – au scăzut de la 20% în 2015 la 9% în 2019, deoarece Partidul Social Democrat a militat pentru controale mai stricte la frontiere și

Tabelul 15. *Partidele populiste de dreapta în Europa, mai 2019*

Ţară	Partid	Voturi la cele mai recente alegeri naţionale (%)
Ungaria	Fidesz	49, 0
Ungaria	Jobbik	19, 0
Austria	Partidul Libertăţii	26, 0
Elveţia	Partidul Popular Suedez	25, 8
Danemarca	Partidul Popular Danez	21, 0
Belgia	Noua Alianţă Flamandă	20, 4
Estonia	Partidul Popular Conservator	17, 8
Finlanda	Finlandezii	17, 7
Suedia	Democraţii Suedezi	17, 6
Italia	Liga	17, 4
Spania	Vox	15, 0
Franţa	Adunarea Naţională	13, 0
Olanda	Partidul Libertăţii	13, 0
Germania	Alternativa pentru Germania	12, 6
Republica Cehă	Libertate și Democraţie Directă	11, 0

Sursă: Extras din „Europe and Right-Wing

Nationalism: A Country-by-Country Guide", BBC News, 13 noiembrie 2019, https://www.bbe.com/news/worldeurope-36130006

pentru legi care să permită repatrierea imigranţilor. Prim-ministrul social-democrat, Mette Frederiksen, a spus simplu: „Alegătorii care ne-au părăsit în ultimii ani și care au crezut că politica noastră în privinţa imigraţiei era greșită s-au întors de data aceasta" 4.

Unele sondaje de opinie ne permit să urmărim fluctuaţiile imigraţiei ca problemă politică. În cazul Germaniei, Alternative für Deutschland (AfD) s-a înființat abia în 2013. De atunci și până la sfârșitul anului 2015, nu a atras niciodată mai mult de 8% din sprijinul electoral și chiar a scăzut la 3% în august 2015. Însă după numai un an, pe măsură ce populaţia a conștientizat amploarea implicaţiilor crizei imigraţiei, popularitatea sa a urcat la 14%. După ce a pierdut teren, în 2017, partidul a avut o evoluţie puternică în 2018 și 2019, ajungându-i din urmă pe social-democraţi în septembrie 2018 și ocupând același loc trei și 14% în sondaje la momentul scrierii acestei cărţi (noiembrie 2019). La alegerile regionale din octombrie 2019 în fostul stat est-german Thuringia, AfD a ajuns pe locul al doilea, după formaţiunea de extremă stânga Die Linke, dar înaintea creștin-democraţilor cancelarului Merkel. Trebuie să observăm însă că Partidul Verzilor a luat-o cu mult înaintea AfD în ultimul an, ceea ce sugerează că pentru alegătorii germani problemele de mediu sunt tot mai importante5.

Ce vor populiștii

Lecţia ultimului deceniu pare să fie clară: dacă progresiştii proimigraţie refuză să plece urechea la preocupările cetăţenilor sau le resping drept rasiste, electoratul populiștilor de dreapta va crește. Daniel Schwammenthal, de la Comitetul Evreiesc American din cadrul Transatlantic Institute, mi-a spus în Belgia, în 2018: „Întotdeauna în politică, dacă există probleme reale în societate și partidele responsabile nu se ocupă de ele,

partidele iresponsabile se vor grăbi să le abordeze” 6.

Partidele populiste reușesc foarte bine să exprime nemulţumirile alegătorilor când nimeni altcineva nu este dispus s-o facă. Totuși, populiștii sunt rareori pricepuţi la arta politicii parlamentare, care în Europa înseamnă în principal construirea unor coaliţii. Chiar și atunci când se află în opoziţie, populiștii îşi câştigă cu greu credibilitatea. De exemplu, liderul parlamentărilor AfD din Bundestag a votat din greșeală împotriva unei propuneri de lege care limita reunificarea familiei pentru migranţi7

În orice caz, promisiunile de „a-i da afară” pe migranţii ilegali sau de „a opri bărcile” sunt mai ușor de făcut decât de îndeplinit. Mentalitatea de tip „închidem mustăria” nu va opri fluxul de migranţi din străinătate, doar dacă nu au loc o sporire enormă a securităţii frontierelor sudice ale Europei și o îmbunătăţire masivă a condiţiilor economice din ţările musulmane; există o probabilitate și mai redusă ca această mentalitate să rezolve problemele integrării din interiorul Europei. Experienţa arată clar că majoritatea imigranţilor care au venit recent în Europa vor rămâne aici pentru totdeauna, așa cum au făcut muncitorii străini cu două generaţii înaintea lor, chiar dacă majoritatea cererilor lor de azil sunt respinse și chiar dacă, legal, sunt pasibili de deportare. Acesta este motivul pentru care Europa trebuie să nu fugă de realitate și să creeze stimulentele potrivite pentru ca imigranţii și populaţiile autohtone să reușească împreună.

Drama multicultural

După cum scria Paul Scheffer în eseul „The Multicultural Drama”, clasele muncitoare sunt cele care simt impactul imigraţiei pe măsură ce noii migranţi se stabilesc în cartierele lor. Ele sunt cele îngrijorate de competiţia pentru locurile de muncă și resursele puţine. Întrucât securitatea lor de-a lungul întregii vieţi depinde de sistemele bunăstării postbelice, ele se tem că vor primi mai puţine beneficii, din cauză că și le cer migranţi care nu contribuie la aceste sisteme. În 2018, o bancă de alimente

germană, Essener Tafel, și-a limitat distribuirea de alimente la migranţi, deoarece numărul cererilor din partea acestora crescuse de trei ori. Șeful organizaţiei, Jörg Sartor, a explicat că limitarea venea în contextul în care foarte mulţi dintre vârstnicii și mamele singure care apelaseră la serviciile respective nu le mai solicitau. Nu a durat mult până când pe camionetele de livrare ale organizaţiei a fost scris cu spray cuvântul „Naziști 8.

Astăzi, termeni precum „rasist”, „bigot” și „xenofob” sunt prea des folosiţi pentru a pune capăt unei dezbateri. Când am făcut prima oară campanie pentru Partidul Popular pentru Libertate și Democraţie (Volkspartij voor Vrijheid en Democraţie – WD), de centru-dreapta, din Olanda, am fost avertizată că alegătorii cu care urmam să mă întâlnesc sunt rasiști. Dar oamenii pe care i-am întâlnit nu erau în niciun caz bigoţi. Aveau sentimentul comunităţii, făceau voluntariat la școlile locale și îşi păstrau cartierele impecabil de curate. Când mi-au vorbit despre preocupările lor legate de imigraţie și de integrare, nu au pomenit niciodată culoarea pielii imigranţilor sau religia lor. S-au plâns însă de comportamente sociale specifice. Scriitorul britanic David Goodhart estimează că între 3% și 5% dintre britanici sunt cu adevărat xenofobi, procentul ajungând probabil la 7 – 10% în anumite chestiuni. „Dar majoritatea populaţiei, când este întrebată, se opune imigraţiei la scară largă”, mi-a spus. „Ei nu cred că acest lucru le aduce beneficii economice sau culturale și probabil că au dreptate”. 9

Adepţii supremaţiei albilor vor să-i înrobească, să-i subjuge sau să-i anihileze pe non-albi – cam tot așa cum jihadiștii cred că cei care refuză să se supună islamului trebuie să moară. Europenii de rând care îşi exprimă preocuparea că listele de așteptare pentru servicii medicale și pentru locuinţe se vor lungi pe măsură ce tot mai mulţi imigranţi intră în ţară nu sunt adepţi ai supremaţiei albilor. Totuși, cei care le ignoră pur și simplu preocupările sau îi etichetează drept „rasiști” nu fac decât să creeze oportunităţi politice pentru rasiștii autentici.

Am fost beneficiara sistemului de azil și a unui program de integrare de succes. Am emigrat de două ori în viaţa mea. Aș fi un monstru ipocrit dacă m-aș alătura celor care susţin deportarea și restricţiile asupra imigraţiei. Ceea ce vreau este să văd tot mai multe persoane ca mine bucurându-se de aceleași oportunităţi de care am beneficiat eu și contribuind, după cum cred că fac eu însămi, la sănătatea societăţilor deschise occidentale. Dar acest lucru nu se va întâmpla, dacă nu au loc reforme drastice ale sistemelor europene de imigraţie și de integrare.

Capitolul 18

O nouă abordare faţă de integrare

Dacă liderii europeni se fac în continuare că nu văd în jur, cred că peste un deceniu sau două va exista un regres semnificativ ai drepturilor femeilor. Spaţiile publice vor arăta considerabil diferit. Nu vom mai vedea femei mergând pe stradă fără nicio grijă, neînsoţite sau folosind doar transportul public. Constrângerile nu le vor viza doar pe femeile din anumite comunităţi minoritare, ci vor fi simţite – în grade diferite, în funcţie de zona în care locuiesc – de un procent important dintre toate femeile.

Motorul acestei schimbări va fi imigraţia pe scară largă din ţările majoritar musulmane unde oamenii primesc o educaţie radical diferită cu privire la locul femeilor în societate. Dar la fel de importante ca surse ale acestei schimbări vor fi politicile europene eronate privind imigraţia și integrarea. Întrucât tratează imigraţia ca pe o problemă minoră și speră că va dispărea pur și simplu, liderii europeni reușesc să facă din imigraţie una dintre problemele politice dominante ale timpurilor noastre. Și nu are cum să nu devină și mai mare. Am scris această carte cu scopul de a-i îndemna pe europeni să acţioneze diferit înainte de a fi prea târziu. Liderii europeni pretind că vor să-i ajute pe refugiaţi, dar refuză să creeze condiţiile concrete care să le permită acestora să prospere în societatea europeană.

Ordinea politică existentă poate și trebuie să fie

schimbată în mod fundamental. Liderii politici de la sfârșitul secolului XX au proiectat imaginea unei Europe unite. Au reușit să transforme instituţiile politice ale continentului. Critica mea la adresa liderilor de astăzi este că privesc superficial problema imigraţiei și oferă măsuri graduale care nu fac decât să sporească complexitatea existentă. Putem umple rafturile unei biblioteci cu legile și reglementările referitoare la imigraţie din diferite state. Sistemul este atât de elaborat, de contradictoriu și de confuz, încât are nevoie urgentă de reparaţii capitale. Avem nevoie de vechiul tip de gândire vizionară despre Europa pe care să-l aplicăm la această problemă nouă și presantă care abia dacă le-a trecut prin minte semnatarilor iniţiali ai Tratatului de la Roma. În cele ce urmează îmi formulez sugestiile pentru schimbările care trebuie făcute.
Abrogarea cadrului juridic referitor la azil

Sistemul global pentru azil și refugiaţi nu se mai potrivește cu obiectivele sale declarate. Ca beneficiară a acestui sistem, nu îmi este ușor să fac o asemenea declaraţie. Dar adevărul este că acest sistem învechit al azilului nu mai poate face faţă provocărilor violenţei în masă și migraţiei globale.

Populaţia lumii s-a triplat din 1951, când a fost ratificată Convenţia privind Statutul Refugiaţilor la Geneva. Ea a fost elaborată într-un context global complet diferit de cel din prezent. A fost concepută ca urmare a strămutărilor în masă și a tentativei de genocid asupra evreilor europeni în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, iar scopul ei a fost ofere un loc sigur unui număr relativ mic de indivizi care fugeau de persecuţii explicite și documentate exercitate de unele guverne. A fost gândită ca o soluţie temporară la o problemă postbelică, și nu ca un sistem pe termen lung.

În 1967, convenţia a căpătat caracter universal, astfel încât orice persoană care trăiește într-un loc periculos și nu numai cei persecutaţi personal de stat să poată beneficia de azil. Milioane – poate sute de milioane – de persoane se califică acum pentru acordarea de azil.

Potrivit Biroului înaltului Comisariat pentru Refugiaţi al Naţiunilor Unite (UNHCR), în 2018 existau circa 25 de milioane de refugiaţi în întreaga lume și alţi 3, 5 milioane de azilanţi așteptând răspuns la o solicitare formală1. Ca urmare, distincţia dintre migrant și azilant a devenit atât de vagă, încât nu mai servește la nimic. Dacă analizăm situaţia la rece, e clar că trebuie să definim mai bine noţiunea de refugiat și cum pot fi ei ajutaţi cel mai bine. Primul pas aşadar este să abrogăm legile existente referitoare la azil și să le înlocuim cu un cadru mai simplu.

Pentru că am trecut prin sistemul de azil și am tradus pentru zeci de alţi azilanţi, înţeleg tentaţia de a folosi azilul ca bază legală pentru migraţie. Dar ce este în neregulă în a fi un migrant economic aflat în căutarea unei vieţi mai bune? E clar că trebuie să schimbăm clasificarea artificială care face distincţie între azilanţi, refugiaţi și migranţi economic.

În loc să ne întrebăm de unde vin acești oameni și de ce au plecat de acolo, consider că principalul criteriu pentru acordarea dreptului de ședere trebuie să fie probabilitatea lor de a respecta legile societăţii-gazdă și de a-i adopta valorile. Persoanele care au trecut prin situaţia mea, inclusiv eu, ar fi avut mai mult de câștigat dacă li s-ar fi dat ocazia să-și demonstreze capacitatea de adaptare, în loc să fie nevoite să-și forţeze cumva povestea de viaţă în cadrul Convenţiei de la Geneva. Așadar, selecţia migranţilor nu ar trebui lăsată în seama unei loterii birocratice, ci să se întemeieze pe probabilitatea lor de a se adapta și a prospera în Occident. Aceștia ar fi indivizii cu cele mai multe șanse să intre pe piaţa muncii, și nu în sistemul statului bunăstării, și cei care îşi doresc cu adevărat să devină olandezi, francezi sau britanici și să trăiască printre concetăţenii lor, și nu doar pe lângă ei.

Astăzi, armate de funcţionari analizează cererile de azil și le pun întrebări ridicole solicitanţilor. Petrec ore întregi examinând poveștile azilanţilor, pentru a stabili dacă spun adevărul despre identitatea, vârsta, ţara lor de origine și despre modul în care au ajuns în Occident. Îi

întreabă ce loc au avut în avion, cum era îmbrăcat controlorul de tren și tot așa. În loc să piardă vremea cu asemenea muncă formalistă de detectiv, funcţionarii mai bine i-ar întreba pe migranţi ce știu despre cultura, legile și normele societăţii din care vor să facă parte. Ar trebui să afle ce calificări au aceștia și să discute sincer despre cum va fi viaţa pentru ei în Germania sau în Franţa. Ar trebui să le ofere o idee despre realitatea cu care se vor confrunta și despre cât de greu le va fi din punct de vedere emoţional, psihologic și economic.

La controlul medical, azilanţii ar trebui să fie văzuţi și de un psiholog, care să le evalueze capacitatea de adaptare.

Migranţilor care nu sunt dispuși să adopte legile și valorile societăţii-gazdă ar trebui să li se acorde un interval de timp pentru a-și demonstra adaptarea la Occident, să zicem un an sau doi, iar, dacă nu reușesc, să li se ceară să părăsească ţara sau să fie deportaţi. În loc să lâncezească în centre de primire, dependenţi de donaţii, în timp ce le sunt evaluate cererile de azil și recursurile, nou-veniţii ar putea să-și demonstreze capacitatea de a trăi în Occident.

Abordarea factorilor care generează migraţia…

Este imposibil să reformăm sistemul de azil sau să înlocuim politicile de integrare eșuate fără să luăm în discuţie mai întâi cauzele migraţiei în masă. În primul rând, ţările occidentale trebuie să investească resurse în vederea soluţionării problemelor economice și de securitate din ţările din care vin migranţii, pentru că, altfel, alte milioane de oameni îşi vor risca viaţa traversând Mediterana sau Canalul Mânecii. Uniunea Europeană și ţările individuale au deja relaţii cu numeroase ţări ce sunt surse de refugiaţi. Acordurile comerciale, fondurile de dezvoltare și presiunea diplomatică trebuie să fie canalizate în direcţia rezolvării problemelor legate de migraţie, forţând, de exemplu, ţările să accepte întoarcerea migranţilor lor repatriaţi. În societăţile depășite de miliţii și de traficanţi de persoane, europenii ar

trebui să trimită forţe civile și militare care să ajute la construcţia instituţiilor și a statului de drept.

În al doilea rând, Europa nu trebuie să mai pretindă că stabilizarea lumii musulmane e problema altora. E nevoie de mai mult decât; putere blândă" pentru a restabili ordinea în ţările din care vin atât de mulţi migranţi. Intervenţia transatlantică prost concepută în Libia, precum și intervenţia americană inadecvată și întârziată în Siria au rezultate dezastruoase, ca și abandonarea, practic, a Irakului, care a ajuns din nou în pragul anarhiei. Statele membre ale UE trebuie să fie dispuse să preia controlul asupra situaţiei și, dacă este necesar, să intervină militar pentru restabilirea ordinii în zonele de conflicte internaţionale, în loc să continue să depindă de Statele Unite în abordarea fiecărei crize. Deocamdată, bugetele europene pentru apărare sunt nejustificat de mici, dacă ne gândim la cât de rapid au escaladat violenţele în regiunile aflate la sud și la est de Mediterana. În ciuda nemulţumirilor exprimate în mod repetat de Statele Unite, doar șapte membre europene ale NATO (inclusiv Marea Britanie) cheltuiesc mai mult de 2% din PIB pentru apărare, deși americanii cheltuiesc peste 3, 4%.

De asemenea, controlul frontierelor europene este subfinanţat. Fără graniţe sigure și fără un sistem eficient de deportare, politicile Europei privind imigraţia și intervenţiile pentru atenuarea cauzelor migraţiei vor da greș. În 1985, prim-ministrul Margaret Thatcher nu a fost de acord cu intrarea Marii Britanii în Acordul Schengen, spunând: „E cât se poate de logic că nu putem aboli total controalele la frontieră, dacă vrem să ne protejăm cetăţenii împotriva infracţionalităţii și să oprim circulaţia imigranţilor ilegali". Raţionamentul ei era corect. Știm acum că statele Schengen nu sunt capabile să-și menţină securitatea frontierelor. În 2018, când deţineau președinţia Uniunii Europene, austriecii au făcut demersuri ca 10.000 de soldaţi UE să fie trimiși să sprijine Frontex în efortul de asigurare a graniţelor Europei împotriva migraţiei neregulate2. Spre deosebire de situaţia cancelarului

german din 2015, în acest caz a existat voinţă politică, iar trupele ar trebui să se afle la post până în 20203. Dar acesta este abia un început.

… și a celor care o atrag

O parte esenţială a reparaţiilor capitale constă în reevaluarea atractivităţii generoaselor state ale bunăstării din vestul Europei. Contractul social dintre cetăţean și stat e nefuncţional în locurile în care schemele bunăstării includ un număr mare de beneficiari ale căror familii nu contribuie niciodată la sistem. Statul bunăstării originar a avut la bază un concept al reciprocităţii, dar, pentru nou-veniţi, el pare mai degrabă un venit minim garantat. Milton Friedman, laureat al Premiului Nobel, a spus că poţi să ai imigraţie liberă sau poţi să ai un stat al bunăstării, dar nu le poţi avea pe amândouă4. Statele bunăstării sunt naţionale, nu universale. Așadar, trebuie să existe limite semnificative asupra a ce anume pot solicita străinii în virtutea faptului că au traversat graniţele unei ţări.

Guvernul austriac a fost pus la zid pentru că a încercat să introducă reciprocitatea în sistemele sale asistenţiale. Începând din 2018, migranţii trebuie să semneze o Declaraţie de Integrare, prin care se angajează să îndeplinească cerinţele pentru a primi în continuare ajutor de stat și pentru a-și menţine dreptul de ședere în Austria. Cei care nu întrunesc condiţiile de integrare, printre care stăpânirea limbii germane, cunoaşterea valorilor și încadrarea în muncă, sunt sancţionaţi. După doi ani, cei care nu se supun în continuare cerinţelor pot fi trimiși înapoi în ţările de origine. Această ameninţare cu penalizări – sub forma reducerii ajutorului social – funcţionează. Când echipa mea de cercetare a vizitat Fondul Austriac pentru Integrare (Österreichischer Integrations Fonds – ÖIF) din Viena, la câteva luni după introducerea Declaraţiei de Integrare, în clădire și în exterior existau cozi nesfârșite la care lumea aștepta să se înscrie pentru cursuri de limbă și nu numai. La un curs pentru nou-veniţi, în jur de 30 de femei și bărbaţi de

diferite vârste și naţionalităţi stăteau pe scaune în cerc și discutau cu instructorul despre relaţiile de gen din Austria. Unii dintre participanţi, în special bărbaţii tineri, au reacţionat cu chicoteli sau grimase la ideea că fetele austriece au voie să iasă afară noaptea la fel ca băieţii. Alţii au dat din cap aprobator. La sfârșitul discuţiei, o femeie și-a dat jos baticul de pe cap, cu calm. Pentru mine, gestul ei subtil a simbolizat exact ce trebuie să facă un curs de integrare: să ofere informaţii despre valorile societăţii-gazdă și să-i încurajeze pe participanţi să le adopte.

Datorită naturii atotcuprinzătoare a statelor bunăstării din Europa Occidentală, este relativ ușor de implementat o reformă a integrării de tip recompensă și pedeapsă. De exemplu, în Danemarca, statul asigură cazare, educaţie, servicii medicale și sprijin financiar. Condiţionând furnizarea acestor servicii de comportamentul beneficiarilor, guvernul încearcă să desființeze obiceiurile sociale și culturale care i-au ţinut pe mulţi musulmani la marginea societăţii deschise. Copiii din cartierele de migranţi trebuie să se despartă acum de familiile lor timp de 25 de ore pe săptămână și să înveţe despre valorile daneze; în caz contrar, părinţilor lor li se reduc ajutoarele sociale5. În plus, copiii sub 18 ani nu au avut voie să-și părăsească locuinţa după o anumită oră pentru a li se reduce riscul de a se implica în bandele de cartier6. Această măsură a fost retrasă ulterior, fiind considerată prea severă.

Restabilirea statului de drept

Guvernele naţionale ale Europei trebuie să-și revizuiască și sistemele de drept penal. Acestea sunt pur și simplu mult prea blânde cu infractorii violenţi și permit excepţări exagerate de la statul de drept pentru migranţi.

M-am gândit mult la aparentul paradox al folosirii de mijloace iliberale pentru atingerea unor scopuri liberale, dar statul de drept fără punere în practică nu înseamnă decât dezordine. Pe lângă un nivel suficient al prezenţei fizice a poliţiei, există acum modalităţi mai inteligente de

punere în aplicare a statului de drept. Nu numai guvernele autoritare, precum cel chinez, pot să folosească supravegherea video cu circuit închis, tehnologia de recunoaştere facială și inteligenţa artificială pentru a-și monitoriza cetăţenii. Securitatea din Marea Britanie, dar și din Israel, depinde deja într-o măsură considerabilă de asemenea supraveghere bazată pe camere video. Pentru germanii obsedaţi de respectarea intimităţii, astfel de soluţii sunt probabil de neacceptat, dar cu siguranţă că ele pot fi justificate parţial în cartierele cu probleme. Când cetăţenii din Tübingen au fost întrebaţi de administraţia metropolitană dacă sunt dispuși să accepte supraveghere video și un număr mai mare de poliţiști pe străzi pentru mai multă siguranţă, răspunsurile afirmative au fost într-un număr copleșitor7.

Tehnologia poate juca un rol, dar pentru oamenii competenţi nu există înlocuitor. Forţele naţionale și regionale de poliţie au nevoie de unităţi speciale pentru protecţia fetelor și femeilor, ca să nu mai vorbim de comunităţile evreiești, de comunităţile LGBTQ şi de cei care renunţă la islam.

învăţarea din poveștile imigranţilor bine integraţi

Pe parcursul documentării pentru această carte, am rămas de multe ori uimită de faptul că imigranţii integraţi cu succes sunt cei care fac cele mai mari eforturi pentru a deschide această dezbatere. Prin urmare, consider că ar trebui să-i ascultăm mai mult pe cei care au migrat din lumea musulmană și au ieșit din toată această experienţă ca niște europeni liberali bine adaptaţi. Cu siguranţă factorii de decizie politică trebuie să ţină seama de sfaturile lor.

În Germania, printre aceștia se numără Hamed Abdel-Samad, fiul unui imam egiptean; Düzen Tekkal și Seyran Ateș, amândoi turci crescuţi în Germania; și Efgani Dönmez, politician turcoaustriac. Suedezi precum Mustafa Pànshiri, afghan, Tino Sanandaji, iranian, și Gulan Avei, kurd și parlamentar, toţi susţin că valorile liberale nu trebuie doar oferite, ci și pretinse migranţilor. Femei

curajoase precum Dane Jaleh Tavakoli, de origine iraniană, Assita Kanko din Burkina Faso, politician belgian, și Elham Manea, profesor universitar yemenito-elveţian, toate sunt de acord că religia și cultura din patria lor sunt greu de împăcat cu libertatea individuală din Occident. Britanicii de origine pakistaneză Nazir Afzal, Rumy Hasan și Maajid Nawaz, fondatorul Quilliam, susţin că crearea unor excepţii pentru imigranţi nu va face decât să-i împiedice să se integreze.

Sunt complet de acord cu fiecare dintre acești oameni în privinţa condiţiilor necesare pentru integrarea musulmanilor în societăţile europene. Teza lor principală, și a mea, este că trebuie să apărăm mai ferm valorile liberale, că statul de drept trebuie pus în practică, că responsabilitatea individuală este esenţială și că absenţa unei dezbateri deschise despre aceste probleme nu a făcut decât le agraveze, în special pentru femei.

În loc să susţină programe de integrare ineficiente și să plece urechea la unii „purtători de cuvânt” islamiști nereprezentativi, guvernele occidentale ar trebui să-și redirecţioneze resursele către sprijinirea ideilor persoanelor care s-au adaptat cu succes, iar infrastructura de integrare ar trebui concepută pentru a accelera procesul de adaptare. Nu este suficient ca imigranţii să înveţe noţiuni de bază în limba locală și să obţină locuri de muncă necalificată. Ei trebuie și să fie dispuși să adopte valorile ţării care le oferă adăpost. Obligaţia statului este de a se asigura că imigranţii sunt familiarizaţi cu aceste valori și că sunt educaţi de instructori care înţeleg miza acestui proces.

Educaţie sexuală pentru toţi copiii

Nazir Afzal este fostul procuror al Coroanei britanice curajos și direct care a pus sub acuzare primele cazuri de bande de ademenire din Marea Britanie. El susţine ferm de multă vreme drepturile femeilor și vorbește deschis despre problemele culturii onoarei. Când i-a pus sub acuzare pe unii dintre membrii bandelor de ademenire, Nazir a observat că, chiar și după ce au fost condamnaţi, aceștia

nu credeau că făcuseră ceva rău. După cum mi-a explicat:

Ei vin din familii severe. Poate că au o căsătorie aranjată sau impusă și se simt constrânși în viaţa de acasă. Caută să fie liberi. Și nu au fost educaţi niciodată; nu există educaţie sexuală sau educaţie privind relaţiile pentru bărbaţii tineri în multe dintre aceste comunităţi. Ei nu știu ce înseamnă bune relaţii sau cum să ţi le faci. Așa că e firesc pentru ei să atingi o persoană, în mod ilegal și fără consimţământ.

Nazir susţine că primul pas pentru inversarea acestor atitudini trebuie să fie educaţia sexuală obligatorie și educaţia despre relaţiile interumane pentru toţi copiii. L-am întrebat dacă există vreo dorinţă pentru eliminarea tabuului legat de sex în comunitatea musulmană. A recunoscut că acesta este un lucru foarte dificil.

Un imam a luat legătura cu mine aici, în Marea Britanie. Era uimit de problema bandelor de ademenire și voia să facă ceva în această privinţă. Așa că a oferit ore de educaţie sexuală la moscheea sa din Rochdale. Dar a fost imposibil să aibă mici cursanţi; părinţii nu-și lăsau copiii să participe. Și totuși, acesta era un imam, un om respectat și cu autoritate. Singura modalitate de a rezolva această problemă este obligativitatea educaţiei sexuale și despre relaţiile interumane8

Tipul de educaţie sexuală pe care îl susţine Nazir nu se referă numai la noţiuni elementare despre contactul sexual și despre reproducere, ci și la relaţii interumane sănătoase, la consimţământ și la violenţă, precum și la răul la care pot fi expuși copiii și tinerii. Copiilor trebuie să li se spună că îşi vor explora corpul mai târziu, că se vor îndrăgosti și vor vrea să facă sex, precum și că contactul sexual este însoţit de responsabilităţi – existând nu numai posibilitatea de a procrea, ci și riscul de a contracta boli și nevoia de consimţământ. Tinerii bărbaţi și femei trebuie să fie învăţaţi să-și respecte reciproc graniţele fizice și, când au îndoieli, să nu mai caute contactul sexual. Băieţii trebuie să fie educaţi în spiritul ideii că fetele sunt fiinţe umane cu drept egal la autodeterminare sexuală.

Jess Phillips, feministă înfocată și membră a parlamentului britanic, susţine obligativitatea educaţiei sexuale și a celei despre relaţiile interumane. Am vorbit cu ea la telefon, în timp ce se afla în biroul ei de la Camera Comunelor, și mi-a spus, cu accentul ei puternic de Birmingham:

Am vorbit la sute de școli și cu nenumăraţi-părinţi despre acest lucru. În circumscripţia mea am mers din uș-n uș pe străzi unde locuiesc numai familii de pakistanezi britanici și nu mi-au spus nici măcar o dată că nu vor educaţie sexuală pentru copiii lor. Ei nu vor decât să li se spună că trebuie să facă ceva – dacă pot să poarte niqab sau nu sau dacă trebuie să participe la cursuri de educaţie sexuală sau nu. Vor certitudini, iar pentru asta, educaţia sexuală trebuie să devină obligatorie.

Am întrebat-o pe Jess de ce factorii de decizie politică asemenea ei încă nu au concretizat acest lucru. Mi-a răspuns: „«Cei 12 bărbaţi» nu vor obligativitatea educaţiei despre relaţiile interumane” 9. „Cei 12 bărbaţi” la care se referă Jess sunt purtătorii de cuvânt autoproclamaţi ai comunităţii. Aceștia nu reflectă în general opiniile întregii comunităţi, ci mai degrabă pe cele ale unei minorităţi de conservatori religioși. Ei intervin în numele comunităţii de imigranţi și spun că nu sunt pregătiţi pentru schimbare sau că adaptarea culturii lor la normele locale va fi nocivă. I-am văzut și eu pe „cei 12 bărbaţi” în acţiune pe vremea când eram politician în Olanda. După interviul cu Jess din 2018, factorii de decizie politică au reușit să introducă obligativitatea educaţiei sexuale și despre relaţiile interumane.

Schimbarea politicilor este doar o jumătate din soluţie; cealaltă o constituie părinţii. Mamele și taţii din comunitatea musulmană sunt cei în măsură să elimine tabuurile cu privire la discuţiile despre sex și relaţii. Unii musulmani pun bunăstarea comunităţii înaintea dogmelor religioase și încep să abordeze această chestiune. O femeie care face exact acest lucru este un blogger canadian care semnează cu numele neverosimil „Feminista Salafistă” 10.

Purtând niqab și costum de piele pentru motociclism, Zainab bine Younus este o apariţie contrariantă, pentru că opiniile ei nu sunt pe măsura aspectului său fizic. Ea aprobă poligamia și susţine că niqabul este o expresie a feminismului. Dar vrea și ca femeile să vorbească în moschee și să stea în faţă, alături de bărbaţi.

Ca un prim pas, Younus susţine „educaţia sexuală islamică" menită să-i ajute pe copii să înţeleagă schimbările din corpul lor și să-i protejeze de exploatarea sexuală. Ea a pus punctul pe i într-un discurs pentru femeile din comunitatea ei în care îi îndemna pe părinţi să-și înveţi fiii să respecte fetele ca persoane și, „când ea spune «nu», o lași în pace. […] Nici măcar nu contează cum e îmbrăcată". Și a continuat:

Este de asemenea foarte important să-i învăţăm diferenţa dintre a ţine la cineva și a-l controla. […] [Trebuie] să vorbim cu ei despre ce înseamnă să faci faţă unui conflict, comunicării, din nou, maturitatea emoţională este un alt subiect în sine, iar băieţii în special trebuie educaţi în această privinţă. […] Tinerii bărbaţi, băieţii scapă fără consecinţe pentru multe. Le spunem „băieţii sunt mai obraznici", le găsim atât de multe scuze, fără să ne dăm seama că ne facem rău nouă înșine, le facem rău lor și întregii *ummah,* menţinând asemenea atitudini11

Pentru mine, „Feminista Salafistă" este un oximoron. Ea încă susţine că Coranul trebuie urmat ad litteram când e vorba de obligaţia femeii de a-și coborî privirea când interacţionează cu bărbaţii sau de obiceiul de a împiedica fetele să aibă prieteni băieţi. Însă Younus a deschis o poartă și este pe calea cea bună. Comparativ cu „cei 12 bărbaţi", ea este o gură de aer proaspăt.

Dacă dispun de fonduri, de reţele și de putere să facă lobby, feministele occidentale pot să joace un rol constructiv pentru ca autonomia individuală a femeilor să rămână o valoare împărtășită în Occident și să nu fie erodată de importarea „doctrinei modestiei". Dar pentru acest lucru este nevoie de mai multă disponibilitate din partea lor de a se confrunta cu și de a contesta culturile,

societăţile și dogmele religioase non-occidentale care sunt opresive pentru femei, de a le discuta deschis și de a propune schimbări constructive. Seyran Ateș sugerează ca cei care frecventează studii de gen și despre femei să fie trimiși în practică pe teren în Afghanistan, Irak sau Pakistan. Acolo pot vedea singuri ce înseamnă să fii lipsit de drepturile fundamentale ale omului exclusiv din cauza sexului pe care îl ai din naștere. Poate că aceasta nu este o propunere realistă, din motive evidente. Dar există și alte căi de a le deschide ochii feministelor la pericolele ascunse ale regresiei culturale.

Concluzie: drumul spre Gilead

Indiferent cât ne-am dori, progresul nu este un dat. Revoluţiile inspiră contrarevoluţii și e mai ușor să anulezi drepturi decât să le stabilești. În decursul vieţii mele, am văzut cum libertăţile femeilor fac pași înapoi cu o viteză șocantă în Orientul Mijlociu și în Africa. Forţele care contribuie cel mai mult la revocarea drepturilor femeilor sunt instituţiile patriarhale întemeiate pe ideologia islamistă.

Margaret Atwood a publicat *Povestea slujitoarei* în 1985 pentru a avertiza că evangheliștii americani ar putea reuși într-o bună zi să instaureze un regim patriarhal în Statele Unite – sau cel puţin într-o parte din SUA, întrucât „Gilead” se vrea a fi New England1. Majoritatea cititorilor ei par să nu știe că ceva foarte asemănător s-a întâmplat deja în lumea musulmană, când ideologii religioși au acaparat puterea în anii 1970 și 1980 în Afghanistan, Arabia Saudită, Iran și Somalia. Distopiile islamice au schimbat complet situaţia femeilor în aceste ţări – în special a femeilor cu o situaţie materială mai bună din orașele mari, care, în anii 1950 și 1960, se bucuraseră de cel puţin unele dintre libertăţile femeilor din Occident. Islamiștii au dat timpul înapoi pentru femei, revendicând spaţiul public pentru bărbaţi printr-un decret religios. Femeile au fost reduse la rolul de simple născătoare de fii.

S-a mai spus acest lucru până acum, dar merită să aruncăm din nou o privire pe fotografiile cu femei din

Kabul din anii 19602. Aceste imagini sunt acum vestigii ale perioadei de dinainte ca libertăţile femeilor din Kabul să fie șterse de despotismul religios al talibanilor. În ele apar tinere îmbrăcate cu pulovere mulate, femei cu rochii croite drept, fără mâneci; femei care se plimbă pe străzi neînsoţite, cu coafuri elaborate în stilul anilor 1960 și tunsori bob în stilul Jackie O; fete care stau lângă băieţi în sălile de clasă sau în amfiteatrele universitare. Odată cu instalarea autocraţiei islamice, în anii 1990, femeile și fetele au fost date afară din școli, hărţuite pe străzi, învăluite în burka și închise în casă pentru a crește viitoarele generaţii de jihadiști. Talibanii au întors timpul pentru femeile afghane.

Ceva asemănător se întâmplase deja în Iran, unde revoluţia islamică din 1979 eliminase drepturile femeilor. În timpul regimului șahului – care a fost, desigur, autocrat și represiv din alte puncte de vedere –, femeile persane înstărite dansaseră pe muzică pop psihedelică îmbrăcate în pantaloni evazaţi sau foarte scurţi și strânși pe picior. Circulaseră liber și fără văl pe străzile din Teheran. Astăzi, fiicele și nepoatele lor sunt urmărite de Basij (poliţia religioasă) și băgate în închisoare pentru că și-au dat jos hijabul sau au dansat în public.

Femeile saudite în vârstă îşi amintesc încă de vremurile când puteau să se plimbe singure în spaţiile publice, cu părul descoperit și să socializeze cu bărbaţii la restaurant. Dar, îngrijorat de ascensiunea teocraţiei șiite a Iranului și de o revoltă milenaristă eșuată la Meca, în 1979, regele Khalid al Arabiei Saudite a extins puterea clericilor wahhabiţi. Libertăţile femeilor au fost una dintre primele ţinte ale bărboșilor fanatici din poliţia religioasă Mutaween.

În mod similar, în Egipt drepturile femeilor au făcut un pas înainte și doi înapoi. În 1953, președintele Gamal Abdel Nasser a stârnit hohote de râs când i-a anunţat pe egipteni că Frăţia Musulmană voia să le oblige pe toate femeile să poarte hijab în public3. Un deceniu mai târziu, ce păruse doar o glumă a devenit realitate. Mai la sud, în

Somalia, s-a petrecut același lucru. Îmi aduc aminte că, în anii 1970, bărbaţii nu aveau nicio problemă să stea laolaltă cu femei îmbrăcate după moda italiană sau purtând rochii transparente cu mijlocul gol. În anii 1990, după ce a acaparat sistemul medreselor și școlile coranice, Frăţia Musulmană s-a transformat dintr-o grupare marginală într-un curent predominant. Bărbaţii somalezi cucernici au optat apoi pentru rochia arabă, gleznele lor fusiforme și bărbile ţepoase stârnind comparaţii hilare cu fraţii lor arabi. Nu la fel de amuzant era obiceiul lor de a le biciui pe femei pe stradă cu cabluri electrice, dacă vreuna dintre părţile corpului lor era vizibilă. Două decenii mai târziu, somalezele au dispărut de pe stradă sau circulă temătoare, acoperite din cap până-n picioare.

Bineînţeles, toate aceste societăţi erau cu mult în urma Occidentului în anii 1970. Imaginile libertăţilor din trecut pe care le-am descris mai sus sunt aproape toate despre femei care au aparţinut elitelor sociale ale unor regimuri ce nu aveau nimic în comun cu liberalismul politic. Dar cel puţin, unele femei mergeau la școală și la serviciu, se îmbrăcau după bunul plac și socializau nestingherite cu bărbaţii.

Desigur, nu prezic că europencele se vor confrunta cu aceeași soartă. Probabil că istoria nu se va întoarce în timp în Suedia sau în Germania atât de mult precum în Iran și în Somalia. Ar fi o exagerare să se sugereze că Europa alunecă spre sharia. Dar valul recent de violenţă și hărţuire sexuală din Europa înrăutăţește în mod subtil, dar indiscutabil viaţa europencelor. Incapacitatea societăţilor de a se opune unei culturi șoviniste invazive le scoate pe femei de pe străzi în unele părţi din Stockholm, Berlin și Paris. Oare asta vrem, o Europă în care fotografiile cu viaţa femeilor de dinainte de 2015 sunt obiect de fascinaţie, cum sunt ilustraţiile din cărţi pe care personajul principal le cenzurează în continuarea lui Atwood la *Povestea slujitoarei, Testamentele?* Dacă vrem să evităm așa ceva, trebuie să ne imaginăm Vechea Europă ca Gilead. Este deja mult mai asemănătoare acestuia decât

New England.

Unele femei sunt lăsate în trecut

Așa cum am spus, fotografiile la care m-am referit mai sus înfăţișează viaţa unor elite urbane din Kabul, Teheran și Cairo, în regiunile rurale și în familiile tradiţionaliste, femeile nu se bucurau de cine știe ce egalitate cu bărbaţii. Cu toate acestea, în perioada respectivă, feministele tot aspirau să extindă emanciparea femeilor la toate femeile. Acestea nu acceptau că unele femei, doar pentru că s-au născut într-o religie patriarhală, erau nedemne de libertăţile pentru care luptau ele însele. Astăzi, în schimb, feministele profund influenţate de ideologia multiculturală găsesc scuze pentru inegalitatea impusă femeilor din lumea musulmană, inclusiv în societăţile paralele din Europa. Ele arată că „respectă” această cultură misogină, și nu militează pentru ca ea să evolueze. Feministele occidentale și-au abandonat efectiv suratele musulmane în trecut. Merg cu ochii închiși în timp ce propriile lor drepturi încep să se erodeze.

Să nu uităm că însuși conceptul de egalitate a femeii cu bărbatul este relativ recent. A apărut doar în Occident și, în ciuda realizărilor sale – de la dreptul de vot până la protecţia împotriva discriminării la locul de muncă –, încă nu a ajuns la egalitatea completă la care aspiră feministele. Această cvasiegalitate fragilă, care e prevăzută în lege, chiar dacă nu o găsim în fiecare casă și la fiecare loc de muncă, există de doar foarte puţin timp, iar istoria ne arată că asemenea realizări se pot inversa rapid. Și regimurile comuniste din Uniunea Sovietică și China au promis egalitatea femeilor ca parte a revoluţiilor lor, dar au furnizat o realitate complet diferită.

„Arcul istoriei” mitic despre care progresiştii presupun că înclină spre progresul omenirii este mai degrabă un pendul, cel puţin când vine vorba de drepturile femeilor. Pendulează înainte și înapoi, extinzând și reducând drepturile femeilor, în funcţie de ideologia predominantă a vremii. În epoca victoriană, religia nu era singurul motiv pentru care europencele aveau o viaţă mai

îngrădită. În Anglia, de exemplu, a existat o reacţie împotriva a ceea ce era perceput ca un declin moral, „virtutea ușoară” și permisivitatea secolului XVIII-lea. Ca în multe societăţi musulmane din perioade mai apropiate, ameninţarea violenţei publice – a agresiunii și a violului – era folosită pentru a le limita pe femei la sfera privată4. Femeile purtau haine mai restrictive, îşi reduceau interacţiunea cu bărbaţii, erau scoase de poliţie din anumite zone și, în general, duceau o viaţă cu mai multe constrângeri din punctul de vedere al spaţiului de mișcare decât în deceniile anterioare. Acesta a fost un regres care i-a înspăimântat pe John Stuart Mill și pe soţia și colaboratoarea sa, Harriet Taylor Mill. Argumentul lor din *Supunerea femeilor* (încheiată în 1861) era: că principiul ce reglementează relaţiile sociale existente între cele două sexe – subordonarea juridică a unui sex faţă de celălalt – este eronat în sine și [este] acum una dintre principalele piedici în calea îmbunătăţirii omenirii; și că trebuie înlocuit cu un principiu al egalităţii perfecte, care să nu permită nicio putere și niciun privilegiu de o parte și nici vreo neputinţă de cealaltă parte5.

Mill a publicat acest eseu în 1869, după moartea soţiei sale, în toată lumea occidentală, multe dintre schimbările pentru care au militat cu atâta convingere el și soţia sa au fost implementate încet, dar sigur, deși deocamdată nu există egalitate perfectă. Dar mă tem că ceea ce s-a realizat în ultimul secol și jumătate, cât a trecut de la publicarea acestui eseu, pentru a îmbunătăţi și a proteja drepturilor fetelor și femeilor se află acum în pericol din cauza proastei administrări a unui val al imigraţiei.

Pendulul face o mișcare înapoi, spre misoginism cât timp Europa liberală se schimbă pentru a face loc unor culturi ale migranţilor. Adaptarea are loc, dar într-un sens invers. Progresul nu numai că nu este inevitabil; în acest caz, este reversibil.

Scriind această carte, am ajuns la concluzia că avem nevoie de o nouă mișcare a femeilor, una care nu vede

lumea în termenii multiculturalismului și ai intersecţionalităţii, ci în termeni universali și care, în spiritul lui John Stuart Mill și al lui Harriet Taylor Mill, este gata să apere drepturile tuturor femeilor.

Siguranţa femeilor în faţa bărbaţilor prădători este chestiunea în jurul căreia trebuie să graviteze și să se unească toate feministele autentice.

Noi, femeile, suntem în stare și trebuie să refuzăm să fim reduse, așa cum am fost în trecut – așa cum am fost și eu la un moment dat –, la statutul de pradă. Sper că veţi fi alături de mine în acest demers.

Mulţumiri

Cartea de faţă ar fi lipsită de sens în absenţa civilizaţiei occidentale. Aceasta asigură drepturi și libertăţi ca nicio altă civilizaţie. Dorinţa arzătoare de a contribui la conservarea ei este ceea ce m-a motivat să scriu această carte.

Pe parcursul ultimului deceniu, am văzut că problemele dezbătute în aceste pagini constituie o contestare a unor norme occidentale. Am văzut cum se clatină încrederea în valorile noastre și mândria de a le avea. Am văzut unele ţări occidentale prea nesigure pe ele pentru a lupta împotriva unor practici culturale incompatibile cu liberalismul – prea nesigure ca să le apere pe femeile și pe fetele care nu se pot apăra singure. Această carte a fost scrisă în onoarea tuturor apărătorilor civilizaţiei occidentale și a giganţilor pe umerii cărora stăm.

De asemenea, cartea nu ar fi existat fără femeile curajoase care au stat de vorbă cu mine, inclusiv victimele unor atacuri cu totul condamnabile, dintre care unele au supravieţuit mai multor asemenea agresiuni, altele îşi menţin în continuare atitudinea de acceptare a imigranţilor, a refugiaţilor și a celor care sunt diferiţi de ele.

Bărbaţii imigranţi care au discutat cu mine se confruntă cu critici și sunt puși la zidul infamiei de unii dintre colegii lor de serviciu pe motiv că lucrează în cadrul

sistemului european și pentru acesta. Ei dau dovadă de cavalerism și de politeţe faţă de femeile și fetele afectate de aceste atacuri violente. Acești bărbaţi sunt întruchiparea curajului. Le mulţumesc în special lui Hamed Abdel Samad, Mustafa Panshiri și Nazir Afzal.

Multe instituţii europene au eșecuri din multe puncte de vedere, dar există categorii întregi a căror contribuţie pozitivă trebuie recunoscută: poliţiștii, asistenţii sociali, tehnicienii criminaliști, judecătorii și cadrele didactice.

De asemenea, vreau să mulţumesc echipei mele, care a examinat o mulţime de date, a parcurs mărturii despre cazuri înfiorătoare și nu a precupeţit niciun efort pentru a mă sprijini. Îi mulţumesc lui Leonie Phillips pentru extraordinarele sale etică a muncii și răbdare în timp ce a călătorit prin Europa, studiind „adevărul de la faţa locului” și scriind rapoarte. Îi mulţumesc lui Jürgen Reinhoudt pentru munca sa neobosită de cercetare și de verificare a informaţiilor, chiar și atunci când datele erau aduse la zi sau definiţiile modificate. Și vreau să-i mulţumesc lui Alex Still pentru nenumăratele ore pe care le-a dedicat diferitelor versiuni ale acestei cărţi. Cu o bunătate fără margini ne-a ajutat pe toţi să nu ne pierdem minţile.

Le sunt recunoscătoare și Susannei Lea, agentul meu, dar și, mai important, prietena mea dragă; și echipei mele de la HarperCollins, lui Eric Nelson, Hannah Long și tuturor celor care muncesc în culise. Aţi avut răbdarea și rezistenţa să duceţi această carte la bun sfârșit.

Recunoștinţa mea se îndreaptă totodată către toţi cei care au recenzat cartea și au făcut comentarii, fiecare dintre ei, în felul propriu, dându-i valoare. Vreau să-mi exprim aprecierea mai ales faţă de Elizabeth Cobbs, Chris DeMuth, Kyle Kinnie, Paulina Neuding, Amanda Parker, Andrew Roberts, Dan Seligson și Robert Wickers.

De asemenea, le mulţumesc lui Christopher Caldwell, dame Louise Casey, senatorului Tom Cotton, Megyn Kelly, profesorului Henry Kissinger, lui Mark Levin, Andrew McCarthy, Douglas Murray, Andrew Norfolk, Trevor Phillips, Peter Robinson, senatorului Ben Sasse și

Christinei Hoff Sommers, pentru că au citit și au susţinut această carte.

În sfârșit, această carte nu ar fi fost posibilă fără soţul meu, Niall Ferguson, care a citit și a redactat manuscrisul, și fără copiii noștri, care au acceptat să fiu o vreme departe de ei.

Note

Capitolul 1

Ne întoarcem în timp

Rainer Bauböck și Milena Tripkovic (eds.), *The Integration of Migrants and Refugees: An EUI Forum on Migration, Citizenship and Demography,* European University Institute, 2017, https://cadmus.cui.eu/bitstream/handle/1814/45187/EbooklntegrationMigranst Refugees2017.pdf? sequence = 3 & isăllowed = y, p. 93.

„Violence Against Women", World Health Organization, 29 noiembrie 2017, https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/ violence-against-women

1. „Se reagiert die Politik auf den Mordfall Maria", *Bild,* 4 decembrie 2016, https://www.bild.de/politik/inland/todesfall/studenţinvergewaltigt-ermordet-49066016. bild.html

Capitolul 2

Al cincilea val

Peter Gatrell, *The Unsettling of Europe: How Migration Reshaped a Continent,* New York, Basic Books, 2019.

„Migratory Map", Frontex, 2019, https://frontex.Europa.eu/alongeu-borders/migratory-map/

1. „Data Explorer", European Union, https://appsso.eurostat.ec. Europa.eu/nu-i/
2. Bojan Pancevski, „Steady Flow of Refugees Fuels Nationalist Gains în Europe", *Wall Street Journal,* 30 aprilie 2019, https://www.wsi.com/articles/steady-flow-of-refugees-fuels-nationalist-gains-ineurope-11556628273
3. „Abschiebungen în andere EU-Staaten auf Höchsistând", Spiegel Online, 21 ianuarie 2019,

https://www.spiegel.de/politik/deutschland/fluechtlinge-abschiebungen-in-andere-eu-staaten-auf-hoechsistânda-1249008.html

… The Dublin Sistem in the First Half of 2018: Key Figures from Selected European Countries", European Council on Refugees and Exiles, octombrie 2018, http://www.asylumineurope.org/sites/default/files/aida2018 halfundatedublin.pdf, p. 6.

4. Pancevski, „Steady Flow of Refugees Fuels Nationalist Gains în Europe". Peter Cluskey, „Most Fleeing to Europe Are «Not Refugees», EU Official Says", *Irish Times,* 26 ianuarie 2016, https://www.insh times.com/news/world/Europe/most-fleeing-to-europe-are-notrefugees-eu-official-says-l.2511133
5. Valérie Boyer, „Assemblée Nationale, Constitution du 4 October 1958", http://www.assemblee-naţionale.fr/dyn/15/rapports/cion afetr/115 b2303-tviirapport-avis.pdf
6. Michèle Tribalat, micheletribalat.fr, și corespondenţă personală, iunie 2018.

Yue Huang și Michael Kvasnicka, „Immigration and Crimes Against Natives: The 2015 Refugee Crisis în Germany", IZA Institute of Labor Economics Discussion Paper Series, nr. 12469, iulie 2019, http://ftp. iza.org/de 12469.pdf

7. „Interactive Data Table: World Muslim Population by Country", Pew Research Center, 17 noiembrie 2017, https://www.pewforum.org/chart/interactive-data-table-worid-muslim-population-bycountry/
8. „Asylum and First Time Asylum Applicants by Citizenship, Age and Sex Annual Aggregated Data (Rounded)", Eurostat, 12 martie 2019, http://appsso. eurostat.ec. Europa.eu/nu-i/show.do? dataset = migrasyappetza & Iang = en
9. „Asylum and Migration in the EU: Facts and Figures", European Parlament, 22 iulie 2019, http://www.europarl. Europa.eu/news/en/headlines/society/20170629ST078630/asylum-and-

migraţionin-the-eu-facts-and-figures

10. *Ibidem.*
11. Phillip Connor și Jeffrey S. Passel, „Europe's Unauthorized Immigrant Population Peaks în 2016, Then Levels Off", Pew Research Center, 13 noiembrie 2019, https://www.pewresearch.org/global/2019/11/13/europes-unauthorized-immigrant-populationpeaksin-2016-then-levels-off

Ibidem.

12. *Ibidem.*

„Europe's Growing Muslim Population", Pew Research Center, 29 noiembrie 2017, https://www.pewforum.org/2017/II/29/ europes-growing-muslim-population/

Capitolul 3
Violenţa sexuală în statistici

Organizaţia Mondială a Sănătăţii, *Global and Regional Estimates of Violence against Women: Prevalence and Health Effects of Intimate Partner Violence and Non-Partner Sexual Violence,* Geneva, World Health Organization, 2013, https://apps. who.int/iris/bitstream/handle/10665/ 85239/ 978924156462 seng.pdf? sequence = l & isăllowed = y

Ibidem, p. 4.

1. *Ibidem,* p. 31.
2. *Ibidem,* p. 8.
3. „Gender Equality Index 2017: Measuring Gender Equality in the European Union 2005 – 2015 – Report", European Institute for Gender Equality, 10 octombrie 2017, https://eige. Europa.eu/publications/ gender-equality-index-2017-measuring-gender-equality-europeanunion-2005 – 2015-report
4. „Recorded Offences by Offence Category – Police Data", Eurostat, 5, accesat pe 24 ianuarie 2020, https://ec. Europa.eu/eurostat/ documents/64346/10008371/Recordedoffencesbyoffence category2017.pdf
5. „Recorded Offences by Offence Category – Police Data",

Eurostat, 29 octombrie 2019, http://appsso. eurostat.ec. Europa.eu/nu-i/show. de? query = BOOKMARKDS-559176QID1727C₂DEUID3F171EB0 & layout = ICCS, L, X, 0; UNIT, L, X, l; GEO, L, Y, 0; TIME, C, Z, 0; INDICATORS, C, Z, l; & zăelection = DS-559176TIME, 2015; DS-559176INDICATORS, OBSFLAG; & rank Name 1 = INDICATORS 1 2 – 1 2 & rank Name2 = TIME 1.000 & rank Name3 = ICCS 1 200 & rank Name4 = UNITz0 & rank Name5 = GEOl2 0 l & arătă = & cătă = & RDCH = & CDCH = & RDM = true & CDM = true & footnes = false & empty = false & wai = false & timemode = ROLLING & timemostrecent = true & Iang = EN & do = %23%23% 23%2C%23%23%23. %23%23%23

6. „LIGEBP1: Victims of Offenses Against the Person by Type of Offence, Age and Sex”, statistici Danemarca, https://www.statbank. dk/statbank5 a/Selectivarval/Define.asp PMain Table = LIGEPB1 & Plânguage = 1 & PXSID = 0 & wsid = căree
7. „Sexual offences în England and Wales: Year Ending March 2017”, Office for National Statistics, 8 februarie 2018, https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandeommunity/crimeandjustice/articles/sexualoffencesinenglandandwales/yearendingmarch2017. „Recorded offences by offence category – police data”, Eurostat, 20 iulie 2020, https://ec. Europa.eu/eurostat/web/productsdatasets/-/crimoffcat

Matt Watts și Ross Lydall, „Half of Women Feel at Risk of Harassment on London Public Transport”, *Evening Standard,* 19 mai 2016, https://www.standard.co.uk/news/transport/half-of-women-feelat-risk-of-harassment-on-london-public-transport-a3252051.html

8. „Insécurité et délinquance en 2018: premier bilan statistique”, Ministère de l’intérieur, 31 ianuarie 2019, https://www.intérieur. gouv.fr/Interstats/Actualites/Insecurite-et-delinquance-

en-2018 – premier-bilan-statistique
9. Amandine Lebugle, „Young Women în Large Cities are the Main Victims of Violence în Public Space, *Population & Societies,* 550 (decembrie 2017), https://www.încă.fr/fichier/şurubrique/27216/ 550 angpopulation. societies. decembre. violence. en.pdf
10. *Violence Against Women: An EU-Wide Survey: Main Results,* Viena, European Union Agency for Fundamental Rights, 2014, https://fra. Europa.eu/sites/default/files/frauploads/fra-2014-vaw-surveymain-results-aprl 4 en.pdf
11. Zoe Tabary, „220.000 Women Sexually Harassed on Public Transport în France: Study", Reuters, 21 decembrie 2017, https://www.reuters.com/article/us-women-france-sexerimes/220000-womensexually-harassed-on-public-transport-in-france-study-idUSK BINEF$_2$J$_2$
12. Toate datele sunt din „Police Crime Statistics", Bundeskriminalamt, https://www.bka.de/EN/Currentlnformation/Policelrime Statistics/policecrimestatisticsnode.html
13. Brottsförebyggande Rådet, Valdtäkt och sexualbrott", Bră, 14 octombrie 2019, https://www.bra.se/statistik/statistik-utifran-brotts typer/valdtakt-och-sexualbrott.html
14. *Swedish Crime Survey 2016,* Stockholm, The Swedish National Council for Crime Prevention, 2017, https://www.bra.se/brainenglish/home/publications/archive/publications/2017 – 02 – 15 – swedish-crime-survey-2016.html
15. *Ibidem.*
16. *Ibidem.*

Betsy Stanko și Emma Williams, „Reviewing Rape and Rape Allegations in London: What Are the Vulnerabilities of the Victims Who Report to the Police?", în *Rape: Challenging Contemporary Thinking,* Miranda Horvath și Jennifer Brown (eds.), Cullompton, UK, Willan, 2009 pp. 207 – 255.

17. „Sexual Offences în England and Wales: Year Ending March 2017”, Office for National Statistics, 8 februarie 2018, https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandeommunity/crimeandjustice/articles/sexualoffencesinenglandandwales/yearendingmarch2017. Laura Backes, Anna Clauss, Maria-Mercedes Hering *et al.,* „Fact-Check: Is There Truth to Refugee Rape Reports?”, Spiegel Online, 17 ianuarie 2018, https://www.spiegel.dezinternaţional/germany/ is-there-truth-to-refugee-sex-offense-reports-a-1186734.html. Michael Planty, Lynn Langton, Christopher Krebs *et al.,* „Female Victims of Sexual Violence, 1994 – 2010”, US Departament of Justice, Office of Justice Programs, 31 mai 2016, https://www.bjs.gov/content/pub/pdf/fvsv9410.pdf, p. 4. Det Kriminalpræventive Råd, 2016.

Brottsförebyggande Rådet, „Rape and Sexual Offences”, Bra, https://www.bra.se/brain-english/home/crime-and-statistics/rape-andsex-offences.html. Brottsförebyggande Rådet, *Valdtäkt moptersoner 15 ar och äldre: Utveecklingen under dren 1995 – 2006,* Stockholm: Bră, 2008, https://www.bra.se/download/18.cha82 f7130 f475 zl8.000 8010/1371914724593/2008 l 3 valdtaktmoptersonerover 15 ar.pdf

18. Federal Ministry for Family Affairs, Senior Citizens, Women and Youth, *Health, Well-Being and Personal Safety of Women în Germany: A Representative Study of Violence Against Women în Germany,* vara 2004, https://www.bmfsfi.de/blob/93906/9 c0076 febbbibebd?eb28258 feoaa569/frauenstudie-englisch-gewalt-gegen-frauendata.pdf, pp. 8 – 9.
19. *Ibidem,* pp. 13 – 14.

Ibidem, p. 9.

20. *Ibidem,* p. 14.
21. *Ibidem,* p. 23.
22. *Ibidem,* p. 28.
23. Deborah F. Hellmann, Max W. Kininger și Sören

Kliem, „Sexual Violence Against Women în Germany: Prevalence and Risk Markers”, *International Journal of Environmental Research and Public Health,* 15, nr. 1613 (iulie 2018), pp. 1 – 19.

24. *Ibidem,* pp. 8 – 9.
25. îi mulţumesc lui Renée DiResta de la Stanford Internet Observatory pentru această informaţie.
26. Backes *et al.,* „Is There Truth to Refugee Rape Reports?”
27. *Ibidem.*
28. *Kriminalitätsbericht: Statistik und Analyse, 2017,* Bundesministerium Inneres, 2017, https://www.bmi.gv.at /508/files/SIB2017/03 SIB2017-Kriminalitasetsberichtweb.pdf
29. *Ibidem.*

„LIGEBP1: Victims of Offenses Against the Person by Type of Offence, Age, and Sex”.

30. Paulina Neuding, „Sweden’s Sexual Assault Crisis Presents a Feminist Paradox”, Quillette, 10 octombrie 2017, https://quillette.com/2017/ 10/10/swedens-sexual-assault-crisis-presents-feminist-paradox/
31. *Ibidem.*
32. *Ibidem.*

Joachim Kerpner, Kerstin Weigl și Alice Staaf, „Unik granskning: 112 pojkar och män dömda för gruppraldtäkt”, *Aftonbladet,* 6 mai 2018, https://www.aftonbladet.se/nyheter/aZrLKwKR/unikgranskning-112-pojkar-och-man-domda-for-gruppraldtakt

33. *Ibidem.*
34. „UG-referens: Dömda för valdtäkt”, *SVTN – yheter,* 11 octombrie 2018, https://www.svt.se/nyheter/granskning/ug/domda-for-valdtakt-l

David Crouch, „Swedish Police Accused of Covering Up Sex Attacks by Refugees at Music Festival”, *The Guardian,* 11 ianuarie 2016, https://www.theguardian.com/world/2016/jan/11/swedishpolice-accused-cover-up-sex-attacks-refugees-

festival

35. Mattis Wikström și Kim Malingren, „De är män som vâldtar kvinnor tillsammans”, *Expressen,* 20 martie 2018, https://www.expressen.se/nyheter/brottscentralen/qs/de-ar-mannen-som-valdtartillsammans/
36. „Fiche 3 Violences Sexuelles: Insécurité et délinquance en 2018: premier bilan statistique”, Interstats, 2018.
37. „Reality Check: Are Migrants Driving Crime în Germany?”, BBC News, 13 septembrie 2018, https://www.bbe.com/news/worldeurope-45419466
38. Marcel Leubecher, „Gewalt von Zuwanderem gegen Deutsche nimmt zu”, *Welt,* 9 aprilie 2019, https://www.welt.de/politik/ deutschland/articlel 9158423 5/BKA-Lagebild-Gewalt-von-Zuwanderem-gegen-Deutsche-nimmtzu.html
39. *Bundeslagebild Kriminalität im Kontext von Zuwanderung 2017,* Bundeskriminalamt, 8 mai 2018, https://www.bka.de/Shared Docs/ Downloads/DE/Publikationen/Jahresberichteundiagebilder/ Kriminalitaetim Kontextvon Zuwanderung/Kriminalitaetim Kontext VonZuwanderung2017.pdf

Ibidem.

40. Christian Pfeiffer, Dirk Baier și Sören Kliem, *Zur Entwicklung der Gewalt în Deutschland Schwerpunkte: Jugendliche und Flüchtlinge als Tater und Opfer,* Institut für Delinguenz und Kriminalprävention, Zürcher Hochschule für Angewand te Wissenschaften, ianuarie 2018, https://pdfs. semanticscholar.org/8 cf4/65 se7090 acbbl la7 a 0 f02 f8530 ddiae5676 e.pdf, pp. 71 – 91.

Yue Huang și Michael Kvasnicka, „Immigration and Crimes Against Natives: The 2015 Refugee Crisis în Germany”, IZA Institute of Labor Economics Discussion Paper Series, nr. 12469, iulie 2019, http://ftp. iza.org/de 12469.pdf, abstract.

Ibidem, p. 3.

51. *Ibidem,* p. 25.
Ibidem, p. 34.
52. *Ibidem,* pp. 21 – 22.
53. *Ibidem,* p. 25.
54. *Ibidem.*

Capitolul 4

Taharrush gemea (jocul violului) sosește în Europa

Susi Wimmer, Joggerinnen attackiert und vergewaltigt: 28-Jähriger vor Gericht", *Süddeutsche Zeitung,* 25 martie 2018, https://www.sueddeutsche.de/münchen/prozessauftakt-joggerinnen-attackiertund-vergewaltigt-28-jaehriger-vor-gericht-l.3918813

1. „Nach sexuellen Übergriff aux Spaziergängerin: Tater festgenommen", *Merkur,* 3 septembrie 2017, https://www.merkur.de/lokales/garmischpartenkirchen/garmisch-partenkirchen-ort28711/sexueller-ueber griff-auf-garmsich-partenkirchnerin-taeter-gefasst-8643128.html
2. „Strullendorf: Somalier (17) vergewaltigt 43-jährige în Fussgängertunnel", TV0,14 martie 2017, https://www.tvo.de/strullendonteenager-vergewaltigt-43-jaehrige-im-fussgaengertunnel-234536
3. *Ibidem.*
4. „Drei Männer vergewaltigen 16-jähriges Mädehen auf offener Strasse", *Die Welt,* 16 septembrie 2017, https://www.welt.de/vermischtes/ article 168708906/Drei-Maenner-vergewaltigen-16-jaehriges-Maedehen-auf-offener-Strasse.html
5. „POL-HH: 190128 – 4. Zeugenaufruf nach Sexualdelikt în Hamburg-Bramfeld", Poliţia Hamburg, 27 ianuarie 2019, https://www.presseportal.de/blaulicht/pm/6337/4178172
6. Silvia Zöller, „«Weil ei Sex wollte» 19-Jähriger gestent versuchte Vergewaltigung von 74-Jähriger", *Mitteldeutsche Zeitung,* 8 ianuarie 2019, https://www.mz-web.de/halle-saale/-weil-er-sex-wollte-19 – jaehriger-gesteht-versuchte-vergewaltigung-von-

74-jaehriger31842548
„Verraten die Angeklagten heute den 12. Verdächtigen?”, *Bild,* 26 iunie 2019, https://www.bild.de/regional/stuttgart/stuttgartaktuell/freiburg-prozessauftakt-nach-gruppenvergewaltigung-vordisco-62879682. bild.html
7. „Gruppenvergewaltigung einer 18-Jährigen în Freiburg: Elf junge Männer auf Anklagebank”, Focus Online, 26 iunie 2019, https://www. focus.de/politik/gerichte-in-deutschland/verbrechenerschuetterte-deutschland-gruppenvergewaltigung-in-freiburgprozess-gegen-elf-junge-maenner-beginntid10860345.html

Christine Kensche, „«Das ist doch nur cine Frau», sagte Hussein K.”, *Weh,* 25 ianuarie 2018, https://www.welt.de/vermischtes/ article 172868730/Mordprozess-in-Freiburg-Das-ist-doch-nureine-Frau-sagte-Hussein-K.html
8. „Hussein K. Given Life Sentence for Rape and Murder of Freiburg Student”, The Local de 22 martie 2018, https://www.thelocal. de/20180322/hussein-k-given-life-sentence-for-rape-and-murderof-freiburg-student
9. „În Deutschland habe ei dann die Möglichkeit zum Zugang zu Frauen, auch zu sexuellen Kontakten gehabt und gezielt nach sehr jungen, noch unsicheren Mädehen gesucht”. „Weder Reue noch Mitgefühl”, *Frankfurter Allgemeine,* 10 iulie 2019, https://www.faz.net/aktuell/rhein-main/immordfall-susanna-bekommt-alibashar-lebenslange-haft-16277361.html
10. Von Wiebke Ramm, „În seinen Augen war sie seins”, Spiegel Online, 5 februarie 2019, https://www.spiegel.de/panorama/justiz/flensburgmord-an-mireille-warum-das-gericht-ahmad-s-schuldig-spracha-1251740.html
11. Alessandra Ziniţi, „Pensionata violentată în spiaggia ad Ortona da un rifugiato. «Credevo ehe volesse uccidermi»”, *La Repubblica,* 15 noiembrie 2018, https://www.repubblica.it/cronaca/2018/II/15/

news/donnaviolentatainspiaggiaadortonadaunsomaloaveva appenaottenutolaprotezionesussidiaria-211710833
12. „Ragazza di 16 anni attirata în una trappola e stuprata dal branco degli stranieri”, *Leggo,* 6 septembrie 2018, https://www.leggo.it/Italia/cronache/ragazzastupratabrancostranieriavezzano3956226.html
13. „Four Indicted for Homicide of Girl în Rome «Drug Den»”, ANSA, 21 octombrie 2019, https://www.ansa.it/english/news/2019/10/ 21/4-indicted-for-desiree-murdercaodae5 d-7 c8 e-4691-aee6 – 7 b4 d364 cdab3.html
14. Roland Gauron, „Une interprète violée et un journaliste agressé aux abords de la «jungle» de Calais”, *Le Figaro,* 18 octombrie 2016, http://www.lefigaro.fr/actualite-france/2016/10/18/01016 – 20161018ARTFIG00122-une-interprete-violee-et-un-journalisteagresse-aux-abords-de-lajungle-de-calais.php

Édouard de Mareschal, „Calais: un migrant érythréen mis en examen pour viol aggravé”, *Le Figaro,* 3 noiembrie 2017, http://www.lefigaro. fr/actuali te-france/2017/11/03/01016 – 20171103ARTFIG00260 – calais-un-migrant-erythreen-mis-en-examen-pour-viol-aggrave.php

15. Samuel Cogez, „Croisilles: Six mois de prison pour le migrant qui s’était frotté à une fille de 11 ans, *La Voix du Nord,* 13 iulie 2018, https://www.lavoixdunord.fi/416074/article/2018 – 07 – 13/six-moisde-prison-pour-le-migrant-qui-s-etait-frotte-une-fille-de-11 – ans

„Un migrant soupçonné d’agressions sexuelles sur deux adolescents de 14 ans”, *Valeurs Actuelles,* 12 octombrie 2017, https://www.valeur’s actuelles.com/faits-divers/un-migrant-soupconne-dagressionssexuelles-sur-deux-adolescentes-de-14-ans-89687

16. „Vâldtog och hotage «skära halsen» au flicka – nu döms Mahomed till eu par veckors ungdomstjänsf, Fria Tider, 16 iulie 2018, https://www.friatider.serv-ldtog-och-hotade-sk-ra-halsen-av-flicka-nu-dms-mohomed-till-

ett-par-veckors-ungdomstj-nst
17. „Man häktad för fyra är gammal dubbelväldtäkt”, *Aftonbladet,* 21 noiembrie 2019, https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/K3KvxG/manhaktad-for-fyra-ar-gammal-dubbelvaldtakt
18. Alison Smale, „Migrant Crimes Add Volatile Element to Austria’s Election”, *New York Times,* 21 mai 2016, https://www.nytimes.com/2016/05/22/world/Europe/migrant-crimes-add-volatileelement-to-austrias-election.html
19. „Vergewaltigung: Tater ist kein Unbekannter”, *Heute,* 20 iunie 2018, https://www.heute.at/s/vergewaltigungtater-ist-kein-unbekannter57896221
20. „Wien: Frau im Beisein von zwei Kleinkindern sexuell missbraucht”, Kurier, 14 februarie 2017, https:/Aurier.at /chronik/wien/mutterim-beisein-von-zwei-kleinkindern-auf-der-wiener-donauinselsexuell-missbraucht/246.520.687. Rebecca Perring, „Afghan Migrant «Sexually Assaults Mother-of-Two as She Pushes Young Children în Pram»”, *Express,* 14 februarie 2017, https://www.express.co.uk/news/world/767301/Afghan-migrant-sex-attack-mother-pramehildren-Austria. Cheryl Benard, „I’ve Worked with Refugees for Decades. Europe’s Afghan Crime Wave Is Mind-Boggling”, *The National Interest,* 11 iulie 2017, https://national-interest.org/feature/ ive-worked-refugees-decades-europes-afghan-crime-wave-mind21506
21. Smale, „Migrant Crimes Add Volatile Element to Austria’s Election”.
22. Gabor Sarnyai, Budapest Police Hunt for Man Accused of Sexual Assault”, Hungary Today, 10 septembrie 2018, https. – //Hungary today.hu/budapest-police-hunt-forman-accused-of-sexualassault/. Szemân László János, „Tiz évet kaphat az erdszakolo afghan”, *Magyar Nemzet,* 30 aprilie 2019, https://magyarnemzet.hu/ belfold/tiz-evet-kaphat-az-eroszakolo-afgan-6876137/

23. Ulrik Bachmann, Afghansk dreng vil frifindes for voldtægt af 14-arig: «Satan fristede mig»", *Ekstra Bladet,* 30 octombrie 2018, https://ekstrabladet.dk/!12/afghansk-dreng-vil-frifindes-forvoldtaegt-af-14-aarig-satan-fristede-mig/7374771

Capitolul 5

Cum sunt erodate drepturile femeilor

„Written submission from a member of the public (SPP0005)" menţionat în *Sexual harassment of women and girls în public places: Sixth Report of Session 2017 – 19,* http://data. parlament.uk/written evidence/commi tteeevidence. sve/evidencedocument/women-andequalities-committee/sexual-harassment-of-women-and-giris-inpublic-places/written/76790.html

Evie Burrows-Taylor, „Women în Paris Tell Their Stories of Being Groped, Pestered and Sexually Harassed", The Local fr, 30 iulie 2018, https://www.thelocal.fr/20180730/women-in-paris-telltheir-stories-of-sexual-harassment

1. Aude Bariéty, „L'agresseur de Marie Laquerre condamné à six mois de prison ferme", *Le Figaro,* 4 octombrie 2018, http://www.lefigaro. fr/actualite-france/2018/10/04/01016 – 20181004ARTFIG00344 – 1 agresseur-de-marie-laquerre-condamne-a-six-mois-de-prisonferme.php. Louis Chahuneau „Affaire Marie Laquerre: son agresseur condamné à 6 mois de prisçn ferme", *Le Point,* 4 octombrie 2018, https://www.lepoint.fr/société/affaire-marie-laquerre-leharcelement-de-rue-en-proces-04 – 10 – 2018 – 226020623.php
2. Tatjana Hömle, „The New German Law on Sexual Assault and Sexual Harassment", *German Law Journal,* 18, nr. 6 (noiembrie 2017), pp. 1309 – 1330, https://www.cambridge.org/core/journals/germanlaw-journal/article/new-german-law-on-sexual-assault-andsexual harassment/C8FAD908DD7B6ECC28CblF36BD9603BE
3. „Dramatisk ökning au trakasserier moţ Migrations

verkets personal", SVT Nyheter, 12 noiembrie 2016, https://www.svt.se/nyheter/ inrikes/hot-vanligaste-incidenten-hos-migrations verket
Isabelle Nordström „Ringde 166 ganger till kvinnlig anställd och skrek könsord", *Aftonbladet,* 5 octombrie 2017, https://www.afton bladet.se/nyheter/samhalle/a/rooOR/ringde-166-ganger-tillkvinnlig-anstalld-och-skrek-konsord
4. Paulina Neuding, „Social oro ger stök pă bibblan", *Sveńska Daghladet,* 16 mai 2015, https://www.svd.se/social-oro-ger-stok-pa-bibblan
5. … Refugee Women and Children Face Heightened Risk of Sexual Violence amici Tensions and Overcrowding at Reception Facilities on Greek Islands", UNHCR, 9 februarie 2018, https://data2. unher.org/en/news/20607
6. Maria von Weiser, *No Refuge for Women: The Tragic Fate of Syrian Refugees,* Vancouver, Greystone Books, 2017. Laura Backes, Anna Clauss, Maria-Mercedes Hering *et al.,* Fact-Check: Is There Truth to Refugee Rape Reports?" Spiegel Online, 17 ianuarie 2018, https://www.spiegel.dezinternaţional/germany/is-there-truth-torefugee-sex-offense-reports-a-1186734.html
Jorg Diehl, „Hunderte Opfer, fast keine Tater", *Spiegel Panorama,* 11 martie 2019, https://www.spiegel.de/panorama/justiz/koelnersilvester nacht-ernuechternde-bilanz-der-justiz-a-1257182.html
7. „Schwerpunkt: Silvester & die Folgen", *Emma,* 25 februarie 2016, https://www.emma.de/artikel/koeln-die-folgen-dieser-nacht331595
8. Von Georg Mascolo și Britta von der Heide, „1200 Frauen wurden Opfer von Silvester-Gewalt", *Süddeutsche Zeitung,* 10 iulie 2016, https://www.sueddeutsche.de/politik/uebergriffe-in-koeln-1200 – frauen-wurden-opfer-von-silvester-gewalt-l.3072064
9. Marina Koren „Angela Merkel's Response to the New Year's Eve Assaults", *The Atlantic,* 12 ianuarie 2016, https://www.theatlantic.com/internaţional/archive/2016/

01/cologne-refugees-migrantsmerkel/423708/
10. „Young Women Sexually Harassed, Robbed at Berlin Street Festival”, DW, 15 mai 2016, https://www.dw.com/en/young-women-sexuallyharassed-robbed-at-berlin-street-festival/a-19259780 – 0
11. Alison Smale, „Women Report Assaults at German Music Festival”, *New York Times,* 31 mai 2016, https://www.nytimes.com/2016/06/01/world/Europe/darmstadt-germany-migrants-assaults.html
12. „Frauen bei Open-Air-Festival în Bremen sexuell belästigt”, *Welt,* 18 iulie 2016, https://www.welt.de/vermischtes/articlel57139678/Frauen-bei-Open-Air-Festival-in-Bremen-sexuell-belaestigt.html
13. „Utredning au polisens agerande I sambând med ungdomsfestivalen We Are Sthim, sommaren 2015”, Polisregion Stockholm, 23 februarie 2016, https://tino.us/wp-content/uploads/2016/08/avskrivning-WAS-2015-final.pdf

Johan Furusjö, „Massövergreppeni Kungsträdgarden: Vad vi vei”, *Aftonbladet,* 13 ianuarie 2016, https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/jProgn/massovergreppen-i-kungsträdgården-vad-vivet

14. Nicola Frank, interviu cu autoarea, 28 noiembrie 2018.

Christian Pfeiffer, Dirk Baier și Sören Kliem, *Zur Entwicklung der Gewalt în Deutschland Schwerpunkte: Jugendliche und Flüchtlinge als Tater und Opfer,* Institut für Delinguenz und Kriminalprävention, Zürcher Hochschule für Angewand te Wissenschaften, ianuarie 2018, https://pdfs. semanticscholar.org/8 cf4/65 se7090 acbbila7 a 0 f02 f8530 ddiae5676 e.pdf, pp. 71 – 91.

15. Paulina Neuding, interviu cu autoarea, 6 aprilie 2018.
16. Belgiancă intervievată în *La Femme de la Rue,* 2012.
17. Cécile Beaulieu, „Paris: des femmes victimes de harcèlement dans les rues du quartier Chapelle-Pàjol”,

Le Parisien, 18 mai 2017,http://www.leparisien.fr/paris-75018/harcelement-les-femmes-chasseesdes-rues-dans-le-quartier-chapelle-pajol-18 – 05 – 2017 – 6961779.php
Ibidem.
Michael van der Galien, „Shocking Video: Muslim Immigrants Ban Women from Entire Neighborhoods în France", PL Media, 15 decembrie 2016, https://plmedia.com/news-and-politics/michaelvan-der-galien/2016/12/15/shocking-video-muslim-immigrantsban-women-from-entireneighborhoods-in-france-n49337
18. Sofie Peeters, *Femme de la Rue,* 2012.
19. Sofie Peeters, interviu cu autoarea, 31 martie 2018.
20. „Documentary-Maker Dresses like a Whore", VRT News, 3 august 2012, http://deredacţie.be/cm/vrtnieuws. english/News/! 1389654
21. „Meine Tochter hat am Linzer Bahnhof Angst", *Kronen Zeitung,* 12 februarie 2016, https://www.krone.at /495747
22. Ulrich Mendelin, „Flüchtlingskriminalität am Bahnhof Sigmaringen: Die Stimmung ist angespannt, Schwäbische, 29 martie 2018, https://www.schwaebische.de/landkreis/landkreis-Sigmaringen/ sigmaringenartikel, flüchtlingskriminalität-am-bahnhofsigmaringen-die-stimmung-ist-angespannt-arid, 10843541.html
23. Seyran Ateș, interviu cu autoarea, 5 aprilie 2018.
24. Barney Henderson, „German Rail Operator Launches Women-Only Train Carriages Following Sex Attacks", *The Telegraph,* 28 martie 2016, https://www.telegraph.co.uk/news/2016/03/28/germanrail-operator-launches-women-only-train-carriages-followi/
25. „POL-ST: Lienen, Dorfkirmes, sexuelle Belästigung und Körperverletzungsdelikte durch Zuwanderer", Poliţia Steinfurt, 4 martie 2018, https://www.presseportal.de/blaulicht/pm/43526/3882290

26. „Activity Inequality Project”, Stanford University, 2017, http://activityinequality. stanford.edu
Violence Against Women: An EU-Wide Survey: Main Results, Viena, Agenţia UE pentru Drepturi Fundamentale, 2014, https://fra. Europa.eu/sites/default/files/frauploads/fra-2014-vaw-surveymain-results-apr 14 en.pdf
27. „Better Life Index – Edition 2017”, Organisation for Economic Cooperation and Development, 2017, https://stats. oecd.org/index. aspx PData-Setlode = BLI
28. „100 Women: The «Right Amount» of Panic for Women în Public”, BBC News, 16 octombrie 2017, https://www.bbe.com/news/world41614720
29. „Boom în Demand for Self-Defence Weapons”, The Local at, 13 ianuarie 2016, https://www.thelocal.at /20160113/boom-in-demandfor-weapons-in-vienna-and-styria
30. Leonie Phillips, interviu cu autoarea, 17 aprilie 2018.
31. Lavanya Ramanathan, „Locking Panties and Man-Repelling Bracelets: Is This What the Women of 2018 Need?”, *Washington Post,* 19 ianuarie 2018, https://www.Washingtonpost.com/lifestyle/style/lockingpanties-and-man-repelling-bracelets-is-this-what-the-women-of2018-need/2018/01 /18 c74 zbe-fbfc-11 e7-b34 ab85626 af34 ef story.html? noredirect = on & utmterm =.57 ca43246239
32. Lin Taylor, „În wake of Meâoo, anti-rape shorts cum to case assault fears”, Reuters, 23 februarie 2018, https://www.reuters.com/ article/us-women-rape/inwake-of-metoo-anti-rape-shorts-aimto-ease-assault-fears-idUSKCN 1G7218

Capitolul 6

Nu cumva legile sunt un obstacol?

Brottsförebyggande Rådet, *Vâldtâkt moţ personer 15 ar och ăldre: Utvecklingen under aren 1995 – 2006,* Stockholm: Bră, 2008,https://www.bra. se/download/18. cha82 f713 0 f475 zi 80008010/ 1371914724593/2008 13 valdtaktmoptersoneroverl5 ar.pdf.

Brottsförebyggande Rådet, „Våldtäkt och sexualbrott”, Bră, 14 octombrie 2019, https://www.bra.se/statistik/statistik-utiffan-brottstyper/valdtakt-och-sexualbrott.html

1. Maximiliane Koschyk, „Why Are Sexual Assaults în Bavaria on the rise?”, DW, 20 septembrie 2017, https://www.dw.com/en/whyare-sexual-assaults-in-bavaria-on-therise/a-40613027. „Kriminalstatistik 2014 vorgestellt: Mehr Tater, mehr Taten!”, Bund Deutscher Kriminalbeamter, 6 mai 2015, https://www.kripo-akademie.de/ der-bdk/aktuelles/pressemitteilungen/kriminalstatistik-2014 – vorgestellt-mehr-taeter-mehrtaten

Andy Myhill și Jonathan Allen, *Rape and Sexual Assault of Women: The Extent and Nature of the Problem: Findings from the British Crime Survey,* Londra, Home Office Research, Development and Statistics Directorate, 2002, https://www.serios.org.uk/pdfs/1211 home office2372002.pdf

Brottsförebyggande Rådet, *Valdtäkt moț personer 15 ar och ăldre.* Janet Phillips și Malcolm Park, „Measuring Domestic Violence and Sexual Assault Against Women: A Review of the Literature and Statistics”, Parlament of Australia, 2006, https://www.aph.gov.auzabout parlament/parlamentarydepartments/parlamentarylibrary/ publications archive/archive/violenceagainstwomen

2. Miranda Horvath și Jennifer Brown (eds.), *Rape: Challeging Contemporary Thinking,* Cullompton, UK, Willan, 2009, p. 77.
3. Brottsförebyggande Rådet, „Rape and Sexual Offences, Bră, 2017, https://www.bra.se/brain-english/home/crime-and-statistics/ rape-and-sex-offences.html. *Sexual Harassment of Women and Girls în Public Places,* Londra, House of Commons Women and Equalities Committee, 2018, https://publications. parlament.uk/pa/cm201719/ cmselect/cmwomeq/701/701.pdf
4. Paulina Neuding, „Sweden’s Sexual Assault Crisis

Presents a Feminist Paradox", Quillette, 10 octombrie 2017, https://quillette.com/2017/10/10/swedens-sexual-assault-crisis-presents-feminisptaradox/
5. „France Urges Women to Report World Cup Sexual Assaults – but Victims Have No Faith in the Sistem", Agence France-Presse, 19 iulie 2018, https://www.semp.com/news/world/Europe/article/ 2155908/ france-urges-women-report-worid-cup-sexual-assaults-victimshave. „«Me Too Football»: Women în France Denounce Sex Assaults During World Cup Celebrations", The Local fr, 17 iulie 2018, https://www.thelocal.fr/20180717/me-too-football-women-infrancedenounce-sex-assaults-during-worid-cup-celebrations
6. Lizzie De arden, „Grooming Gangs Abused More than 700 Women and Girls Around Newcastle After Police Appeared to Punish Victims", *Independent,* 23 februarie 2018, https://www.independent, co.uk/news/uk/crime/grooming-gangs-uk-britain-newcastleserious-case-review-operaţion-sanctuary-shelter-mu stimasian-a8225106.html

Jody Raphael, *Rape Is Rape: How Denial, Distortion, and Victim Blaming Are Fueling a Hidden Acquaintance Rape Crisis,* Chicago, Chicago Review Press, 2013.

7. Ruud Koopmans, interviu cu autoarea, 10 aprilie 2018.
8. Country Coordinator Portugal, „Portugal: How to Collect Data on Ethnicity and Race?", European Web Site on Integration, European Commission, 5 februarie 2018, https://ec. Europa.eu/migranţintegration news/portugal-how-to-collect-data-on-ethnicity-andrace
9. Valérie Hudson, interviu cu autoarea, 14 mai 2018.
10. „German Legal Research Guide", Georgetown Law Library, http://guides. II. Georgetown.edu/e.php? g = 363443 & p = 2455532
11. „Trial Starts of Asylum Seeker over Brutal Rape în Münich's English Garden", The Local de 26 martie 2018, https://www.thelocal. de/20180326/trial-starts-of-asylum-seeker-over-brutal-rape-inmunichs-english-

garden
12. „Polizeiliche Kriminalstatistik 2018”, Poliţia Hamburg, 2018,https://www.polizei. hamburg/daten-und-fakten/1 2140070/pks2018/, p. 42.
13. AD *vs* AM, 2017, Landgericht Hamburg.

Capitolul 7

Acţiunile au consecinţe

„WATcH: Merkel’s Awkward Interaction with Tearful Palestinian Girl”, NPR, 16 iulie 2015, https://www.npr.org/sections/thetwoway/2015/07/16/423554204/watch-merkels-awkward-interacţionwith-tearful-palestinian-girl

1. „Merkel says German multicultural society has failed”, BBC, 17 octombrie 2010, https://www.bbe.com/news/world-europe-l 1559451
2. Robin Alexander, interviu cu autoarea, 30 aprilie 2018.
3. „Entwicklung der Asylantragszahlen seit 1953”, *Aktuelle Zahlen zu Asyl,* august 2018, BAMF, 3, https://www.bamf.de/Shared Docs/Anlagen/DE/Statistik/Asylin Zahlen/aktuelle-zahlenzu-asylaugust-2018.pdf? blob = publication File & v = 6

Ayla Albayrak, „Drop în Asylum Applications Relieves European Burden”, *Wall Street Journal,* 1 februarie 2018, https://www.wsi.com/articles/drop-inâasylum-applications-relieves-europeanburden-1517504475

4. Rainer Bauböck și Milena Tripkovic (eds.), *The Integration of Migrants and Refugees: An EUI Forum on Migration, Citizenship and Demography,* European University Institute, 2017, https://cadmus. cui.eu/bitstream/ handle/1814/45187/EbooklntegrationMigranst Refugees2017. pdf? sequence = 3 & isăllowed = y, p. 8.

Mahmoud Darwesh și Nawas Darraji, „Interview: Libyan Official Says 1, 5 Min Illegal Immigrants Outside Immigrant Shelters, Xinhaunews, 12 mai 2018, http://www.xinhuanet.com/english/ 2018 – 05/12/c137173055.htm

5. „World Population Prospects 2019”, United Nations Departament of Economic and Social Affairs, https://population. un.org/wpp/ Data Query/
6. David Pilling, „Migration Is as Old as Humanity and Should Be Welcomed”, *Financial Times,* 10 aprilie 2019, https://www.fi.com/ content/fb9600 c8 – 5 b68 – 11 e9 – 939 a-341 f5 ada9 d40

Stephen Smith, *La ruée vers I Europe: La jeune Afrique en route pour le Vieux Continent,* Paris: Grasset, 2018.

7. Neli Esipova, Anita Pugliese și Julie Ray, „More Than 750 Million Worldwide Would Migrate if They Could”, Gallup, 10 decembrie 2018, accesat pe 23 ianuarie 2020, https://news. gallup.com/ poll/245255/750-million-woridwide-migrate. aspx
8. „Europe Is Sending African Migrants Home. Will They Stay?”, *The Ec onomist,* 28 martie 2018, https://www.economist.com/middleeast-and-africa/2018/03/28/europe-is-sending-african-migrantshome-will-they-stay. „About Half or More în Several sub-Saharan African Countries Would Move to Another Country”, sondaj Global Attitudes, primăvara 2017, QI40,https://www.pewresearch.org/ global/2018/03/22/at-least-a-million-sub-saharan-africans-movedto-europe-since-2010/
9. Guy Delauney, „Migrant Crisis: Explaining the Exodus from the Balkans”, BBC News, 8 septembrie 2015, https://www.bbe.com/ news/world-europe-34173252. Shirin Hakimzadeh, „Iran: A Vast Diaspora Abroad and Millions of Refugees at Home”, Migration Policy Institute, 1 septembrie 2006, https://www.migration policy.org/article/iran-vast-diaspora-abroad-and-millions-refugeeshome. „Pakistan”, Amnesty International, https://www.amnesty.org/en/countries/asia-and-the-pacific/Pakistan/
10. Michael Jansen, „Syria, Iraq and Eritreea: Why People Are Fleeing”, *Irish Times,* 11 septembrie 2015, https://www.irishtimes.com/news/ world/Europe/syria-

iraq-and-eritrea-why-people-are-fleeing1.2347795

11. *Ibidem.* Patricia Gossman, „Dispatches: Why Afghans are Leaving", Human Rights Watch, 16 septembrie 2015, https://www.hrw.org/news/2015/09/16/dispatches-why-afghans-are-leaving. Melissa Fleming, „Six Reasons Why Syrians Are Fleeing to Europe în Increasing Numbers", *The Guardian,* 25 octombrie 2015, https://www.theguardian.com/global-development-professionals-network/2015/oct/25/sixreasons-why-syrians-are-fleeing-to-europe-inincreasing-numbers
12. … Asylum and Migration in the EU: Facts and Figures", European Parlament, 22 iulie 2019, http://www.europarl. Europa.eu/news/en/headlines/society/20170629ST078630/asylum-and-migraţionin-the-eu-facts-and-figures
13. Elian Peltier și Eloise Stark, „Rescuing Migrants Fleeing Through the Frozen Alps", New *York Times, 22* februarie 2018, https://www.nytimes.com/interactive/2018/02/22/world/Europe/alpinerescue.html
14. „Latest: France Says Some Aici Groups Help Smugglers", Associated Press, 5 aprilie 2019, https://www.apnews.com/255 zibaf5 f45 309 fd9 ed9 e70834 a62. „Iraqi Migration to Europe: IOM Report", International Organization for Migration, 16 august 2016, https://www. iom.int/news/iraqi-migraţion-europe-iom-report. Fleming, „Six Reasons Why Syrians Are Fleeing to Europe în Increasing Numbers".
15. Tino Sanandaji, interviu cu autoarea, 7 aprilie 2018.

Jonathan Eyal, „Migrants' Integration Woes Spook Europe", *Straits Times,* 14 ianuarie 2018, https://www.straitstimes.com/world/ Europe/migrants-integration-woes-spook-europe

16. Dominik Schreiber, „Se kriminell sind Ausländer wirklich", Kurier, 7 martie 2017, https://kurier.at/chronik/oesterreich/so-kriminellsind-auslaender-wirklich/250.253.044

17. Boris Palmer, interviu cu autoarea, 18 iunie 2018.
„Gesetz zur erleichterten Ausweisung von şstraffälligen Ausländern und zum erweiterten Ausschluss der Flüchtlingsanerkennung bei şstraffälligen Asylbewerbern", *Bundesgesetzblatt,* 1, nr. 12, martie 2016, pp. 394 – 395, http://www.bgbl.de/xaver/bgbl/start. xav? startb-k = BundesanzeigerbGBL & jumpão = bgbl 116012.pdf
18. Carla Bleiker, „Deportation Laws în Germany – What You Need to Know", DW, 3 ianuarie 2019, https://www.dw.com/en/deportationlaws-in-germany-what-you-need-to-know/a-46950234
19. Simon Gosvig, „Rigsadvokaten kritiserer feji i voldtægtssager", Anklagemyndigheden, 20 noiembrie 2017, https://anklagemyndigheden.dk/da/rigsadvokaten-kritiserer-fejl-i-voldtaegtssager
20. Hotărârea Curţii Supreme de Justiţie suedeze B5931 – 18, paragraful 26, 9, https://www.domstol.se/globalassets/filer/domstol/ hogstadomstolen/avgorânden/2019/b-5931 – 18.pdf. „Sweden's Supreme Court Overtums Deportation Decision for Convicted Rapist", The Local sc. 25 aprilie 2019, https://www.thelocal.se/ 20190425/swedens-supreme-court-overtums-deportation-decisionfor-convicted-rapist

II. „A Year în Review: First 12 Months of the European Border and Coast Guard Agency", Frontex, 2017, https://frontex. Europa.eu/ assets/Publications/General/AVearin Review.pdf
Bojan Pancevski, „Steady Flow of Refugees Fuels Nationalist Gains în Europe", Wd// Street *Journal,* 30 aprilie 2019, https://www.wsi.com/articles/steady-flow-of-refugees-fuels-nationalist-gains-ineurope-11556628273. Matthew Karnitschnig, „German Far Right Fuels Muslim «Takeover» Fears, Politico, 19 aprilie 2019, https://www.politico.eu/article/germany-islam-chemnitz-far-rightdemonstration/. „Migration

Enforcement in the EU – Latest Figures", Eurostat, 9 iulie 2018, https://ec. Europa.eu/eurostat/ web/products-eurostat-news/-/DDN-20180709 – 1? inherit Redirect = true & redirect = %2 Feurostat%2 Fweb%2 Fmain

Udo Bauer, „Are Deportations from Germany on the rise?", Info-Migrants, 2 august 2019, https://www.infomigrants.net/en/post/ 18555/are-deportations-from-germany-on-therise

28. Maria Repitsch, „Tusentals awiker frân utvisningar", Sveriges Radio, 2 mai 2018, https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx? programid = 83 & artikel = 6944493
29. David Wood, interviu cu autoarea, 26 iunie 2019.
30. „Enforcement of immigration legislation statistics", *Eurostat Statistics Explained,* iulie 2020, https://ec. Europa.eu/eurostat/statisticsexplained/ index.php/Enforcementofimmigraţionlegistation statistics Latestdevelopmentsinenforcementstatistic
31. Erik Magnusson, „Malmös bidrag till pappereslösa blir frâga for finansministem", *Svdsvenskan,* 29 mai 2018, https://www.sydsvenskan. se/2018 – 05 – 29/malmos-bidrag-till-papperslosa-blir-fraga-for
32. Pancevski, „Steady Flow of Refugees Fuels Nationalist Gains în Europe".
33. Karnitschnig, „German Far Right Fuels Muslim «Takeover» Fears".
34. „English Channel Migrant Crossings", Home Affairs Committee, Parlament, Marea Britanie, 26 februarie 2019, https://www.parlamentlive.tv/Event/Index/30 dl38 ae13 f4 – 478 e-9786 – 54 fb8 bl32 fe0
35. *Refugees în Europe: Review of Integration Practices & Policies,* European Foundation for Democracy, 2018, https://emnbelgium.be/publication/ refugees-europe-review-integration-practices-policies-europeanfoundation-democracy

Fazlur Rahman Raju, „Germany Deported 31 Undocumented Bangladeshis Under Repatriation

Agreement”, *Dhaka Tribune,* 17 aprilie 2018, https://www.dhakatribune.com//Bangladesh/2018/04/17/germany-deported-31 – undocumented-bangladeshis-repatriaţionagreement/
„EUTF for Africa”, European Union, 15 mai 2019, https://ec. Europa.eu/trustfundforafrica/sites/euetfa/files/facsheeteutf genericlongonlinepublication 15.5.19.pdf
36. „Europe Is Sending African Migrants Home. Will They Stay?”
37. „EUTF for Africa”.
38. David Brown, „Deportee «Saved» by Airline Passengers Raped Teenager”, *The Times,* 15 octombrie 2018, https://www.thetimes. co.uk/article/deportee-saved-by-airline-passengers-raped-teenagegirl-zf216 xkg6
39. „Hundra demonstrerar moţ tvângsutvisningarna I Kâllered”, *Dagens Nyheter,* 9 aprilie 2018, https://www.dn.se/nyheter/sverige/hundrademonstrerar-mot-tvangsutvisningarna-i-kallered/
40. „Stockholm – fjärde veckan au de afghańska bamfamiljernas sittstrejk”, happytogobattle, 30 iulie 2019, https://happytogobattle.wordpress.com/2019/07/30/stockholm-fjarde-veckan-av-deafghanska-bamfamiljernas-sittstrejk/
41. Polizeipräsidium Aalen, „POL-AA: Ellwangen: Abschiebung aus der LEA mit Gewalt verhindert”, Presse Portal, 2 mai 2018, https://www. presseportal.de/blaulicht/pm/110969/3932909
42. „200 Migrants în South German Town Prevent Deportation of Man”, The Local de 2 mai 2018, https://www.thelocal.de/20180502/ 200-migrants-in-south-german-town-prevent-deportation-ofman-to-congo
43. „Talking Migration Data: Data on African Migration to Europe”, Migration Data Portal, 20 februarie 2019, https://migraţiondataportal.org/blog/talking-migraţion-data-data-african-migraţioneurope

44. Karnitschnig, „German Far Right Fuels Muslim «Takeover» Fears”.
45. „Rapport D’Information”, Asemblée Nationale, 31 mai 2018,http://www.assemblee-naţionale.fr/15/rap-info/ilol4.aspP879097. „Collomb: «Autour de 300.000 étrangers en situation irrégulière»”, France 24, 11 august 2017, https://www.france24.com/fr/20171108 – collomb-autour-300000-etrangers-situation-irrégulière
46. Von Aljoscha-Marcello Dohme, „Trotz Prämien: 2017 verließen Deutschland wieder weniger Asylbewerber”, *Kölner Stadt-Anzeiger, 21* martie 2018, https://www.ksta.de/politik/trotz-praemien-2017 – verliessen-deutschland-wieder-weniger-asylbewerber29933874
47. David Wood, *Controlling Britain’s Borders: The Challenge of Enforcing the UK s Immigration Rules,* Londra, Civitas, 2019, http://www.civitas.org.uk/content/files/controllinghritainsborders.pdf
48. Vezi, de exemplu, „I Sold All I Had to Go to Europe – Now I’m Home, and Broke”, BBC News, 7 mai 2018, https://www.bbe.com/ news/stories-44007932

Patrick Kingsley, „Libya’s People Smugglers: Inside the Trade That Sells Refugees Hopes of a Better Life”, *The Guardian,* 24 aprilie 2015, https://www.theguardian.com/world/2015/apr/24/libyaspeople-smugglers-how-will-they-catch-us-theyll-soon-move-on. Will Huddleston, Aysem Biriz Karacay și Marina Nikolova, *Study on Smuggling of Migrants: Characteristics, Responses and Cooperation with Third Countries: Case Study 4: Nigeria-Turkey-Bulgaria,* European Commission, DG Migration & Home Affairs, https://ec. Europa. eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/casestudy4 nigeriaturkey-bulgaria.pdf
49. Celia Mebroukine, „French Police Clear out Paris Migrants Camp”, Reuters, 30 mai 2018, https://www.reuters.com/article/us-europemigrants-

paris-evacuation/french-police-clear-out – paris-migrantscamp-idUSKCNUVOFE

50. „Exposed Areas: Social Order, Criminal Structure and Challenges for the Police", National Operaţional Departament of Intelligence Unit, Poliţia Suedeză, iunie 2017, https://polisen.se/siteassets/dokument/ovrigarapporter/utsatta-omraden-social-ordningkriminell-struktur-och-utmaningar-for-polisen2017.pdf, p. 32.

Bojan Pancevski, „An Ice-Cream Truck Slaying, Party Drugs and Real-Estate Kings: Ethnic Clans Clash în Berlin's Underworld", *Wall Street Journal,* 17 octombrie 2018, https://www.wsi.com/articles/ ethnic-crime-families-provoke-german-crackdown-1539604801

51. *Ibidem.*

Capitolul 8
Geamurile sparte ale justiţiei liberale

Hannes Heine, „Wir müssen unsere Regem durchsetzen", *Der Tagesspiegel,* 7 martie 2018, https://www.tagesspiegel.de/Berlin/ andreas-geiselzu-angstraeumen-in-belin-wir-muessen-unsereregeln-durchsetzen/21041726.html

1. Jody Raphael, *Rape Is Rape: How Denial, Distortion, and Victim Blaming Are Fueling a Hidden Acquaintance Rape Crisis,* Chicago, Chicago Review Press, 2013.
2. Mustafa Panshiri, interviu cu autoarea, 25 mai 2018.
3. Soeren Kern, „Germany: Surge în Migrant Attacks on Police", Gatestone Institute, 29 noiembrie 2017, https://www.gatestoneinstitute.org/11459/germany-migrants-attack-police

Mustafa Panshiri, interviu cu autoarea, 25 mai 2018. Vezi și Jens Ganman și Mustafa Panshiri, *Det Hila landet som künde,* Stockholm, Vulkan, 2018, p. 88.

4. Ulrich Rosenhagen, „From Stranger to Citizen? Germany's Refugee Dilema", *Dissent,* vara 2017, https://www.dissentmagazine.org/ article/from-stranger-to-citizen-germanys-refugee-dilemmaintegration
5. Polizei Essen, „POL-E: Essen: Polizeibeamtin bei Einsatz

schwer verletzt-Bürger greifen beherzt ein-Kontrolle einer Shisha-Bar eskaliert", Presse Portal, 9 septembrie 2018, https://www.presseportal.de/blaulicht/pm/11562/4056309

6. *Bundeslagebild Kriminalität im Kontext von Zuwanderung 2016,* Bundeskriminalamt, 24 aprilie 2017, https://www.bka.de/Shared Docs/Downloads/DE/Publikationen/Jahresberichteundiagebilder/ Kriminalitaetim Kontextvon Zuwanderung/Kriminalitaetim Kontextvon Zuwanderung2016.html
7. Jörg Diehl și Ansgar Siemens, „Se schätzen Polizisten die Sicherheitsanlage an", Spiegel Online, 18 noiembrie 2018, https://www.spiegel.de/panorama/justiz/kriminelle-migranten-was-sagenpolizisten-und-wie-ist-das-einzuschaetzen-a-1237348.html

Hildegard Michel-Hamm, „SOS from a German Policewoman" (video), DW, 7 august 2019, https://www.dw.com/en/sos-froma-german-policewoman/av-19227664

8. *Ibidem.*
9. Ellen Barry și Christina Anderson, „Hand Grenades and Gang Violence Rattle Sweden's Middle Class", *New York Times,* 3 martie 2018, https://www.nytimes.com/2018/03/03/world/Europe/swedencrime-immigraţion-hand-grenades.html
10. Damien McElroy, „Swedish Policeman Pins Violent Crime on Migrants", *The Sunday Times, 26* februarie 2017, https://www.thetimes. co.uk/article/swedish-policeman-pins-violent-crime-on-migrants8 xm60919 n
11. „Exposed Areas: Social Order, Criminal Structure and Challenges for the Police", National Operaţional Departament of Intelligence Unit, Poliţia Suedeză, iunie 2017, https://polisen.se/siteassets/dokument/ovrigarapporter/utsatta-omraden-social-ordningkriminell-struktur-och-utmaningar-for-polisen2017.pdf, p. 29.

„«It’s a Massacre»: One French Police Officer Commits Suicide Every Four Days”, The Local fr, 9 aprilie 2019, https://www.thelocal. fr/20190409/its-a-massacre-one-french-police-officer-commitssuicide-every-four-days
12. „Exposed Areas”, p. 36.
13. Bojan Pancevski, „Teens Roam Streets with Rifles as Crime Swamps Sweden”, *The Sunday Times,* 21 ianuarie 2018, https://www.thetimes. co.uk/article/teens-roam-streets-with-rifles-as-crime-swampssweden-q83 g055 k9
14. Jürgen Lauterbach, „Sex mit Gewalt, aber keine Vergewaltigung”, *Märkische Allgemeine,* 20 aprilie 2017, https://www.maz-online.de/ Lokales/Brandenburg-Havel/Sex-mit-Gewalt-aber-keine-Verge waltigung
15. Aude Bariéty, „L’agresseur de Marie Laquerre condamné à six mois de prison ferme”, *Le Figaro,* 4 octombrie 2018, http://www.lefigaro. fr/actualite-france/2018/10/04/01016 – 20181004ARTFIG00344 – 1 agresseur-de-marie-laquerre-condamne-a-six-mois-de-prisonferme.php
Samuel Cogez, „Croisilles: Six mois de prison pour le migrant qui s’était frotté à une fille de 11 ans”, *La Voix du Nord,* 13 iulie 2018, https://www.lavoixdunord.fr/416074/article/2018 – 07 – 13/six-moisde-prison-pour-le-migrant-qui-s-etait-frotte-une-fille-de-11 – ans
16. „Bub vergewaltigt – Iraker kommt în Kürze frei!”, *Kronen Zeitung, 23* mai 2017, https://www.krone.at /570811
17. Katrin Bennhold, „A Girl’s Killing Puts Germany’s Migration Policy on Trial”, *New York Times,* 17 ianuarie 2018, https://www.nytimes.com/2018/01/17/world/Europe/germany-teen-murder-migrant.html
18. „Germany: Asylum-seeker who killed Kandel teen found dead in prison cell”, *DW,* 11 octombrie 2019, https://www.dw.com/en/ germany-asylum-seeker-who-killed-kandel-teen-found-dead-inprison-cell/a-50769693

19. Michael Zgoll, „Messerattacke: Fünf Jahre Haft für 17-jährigen Syrer”, *Hannoversche Allgemeine,* 14 septembrie 2018, https://www.haz.de/Hannover/Aus-der-Stadt/Landgericht-Hannover-urteiltnach-Tat-in-Grossburgwedel-Fuenf-Jahre-Haft-fuer-syrischen-Messerstecher
20. *Ibidem.*
21. „Messerattacke în Burgwedel: Jugendhaft für 17-Jährigen, der Vivien K. ein Messer în den Bauch rammte”, RTI.de 11 septembrie 2018, https://www.rti.de/cms/messerattacke-in-burgwedeljugendhaft-fuer-17-jaehrigen-der-vivien-k-ein-messer-indenbauch-rammte-4220010.html
22. Diamant Salihu, Åse Asplid și Michael Syrén, „Här är anmälningarna från «We are Sthim»”, *Expressen,* 13 ianuarie 2016, https://www.expressen.se/nyheter/har-ar-anmalningarna-fran-we-are-sthim/
23. *Ibidem.*

Kate Connolly și Mark Tran, „Cologne Police «Struggled to Gain Control During Mass Sexual Assaults»”, *The Guardian,* 7 ianuarie 2016, https://www.theguardian.com/world/2016/jan/07/cologn epolice-struggled-to-gain-control-of-mass-sexual-assaults-newyears-eve

24. Mara Bierbach, „Parlamentary Report: Police Could Have Prevented Cologne New Year’s Eve Attacks”, DW, 31 martie 2017, https://www.dw.com/en/parlamentary-report-police-could-have-preventedcologne-new-years-eve-attacks/a-38226193
25. Alice Schwarzer, „Der Shehock – the New Year’s Eve of Cologne”, *Emma,* februarie 2017.
26. Ben Knight, „Cologne Sexual Assault Case Collapses”, *The Guardian,* 6 mai 2016, https://www.theguardian.com/world/2016/may/06/ cologne-sex-assault-attacks-case-collapses
27. Rick Noack, „Leaked Document Says 2.000 Men Allegedly Assaulted 1, 200 German Women on New Year’s Eve”, *Washington Post,* 11 iulie 2016,

https://www.Washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2016/07/10/leaked-document-says-2000-men-allegedly-assaulted1200-german-women-on-new-years-eve/ Prioredirect = on. Rainer Wendt, „«The perpetrators laugh at us!»", *Emma,* noiembrie-decembrie 2016.

„Being Christian în Western Europe", Pew Research Center, 29 mai 2018, https://www.pewforum.org/2018/05/29/being-christianin-western-europe/

28. *Brottsförebyggande rådet,* Stockholm, Swedish National Council for Crime Prevention, 2018, p. 16.

Capitolul 9

Setul de strategii ale negării

„Three Refugees Charged for Groping at Danish Festival", The Local dk, 1 august 2016, https://www.thelocal.dk/20160801/threeasylum-seekers-charges-for-groping-girl-at-festival

1. Paulina Neuding, „Sweden's Violent Reality Is Undoing a Peaceful Self-image", Politico, 16 aprilie 2018, https://www.politico.eu/ article/sweden-bombings-grenade-attacks-violent-reality-undoingpeaceful-self-image-law-and-order/
2. Maria von Weiser, *No Refuge for Women: The Tragic Fate of Syrian Refugees,* Greystone Books, 2017.

Mattis Wikström și Kim Malingren, „De är män som vâldtar kvinnor tillsammans", *Expressen,* 20 martie 2018, https://www.expressen.se/nyheter/brottscentralen/qs/de-ar-mannen-somvaldtar-tillsammans/

3. Joachim Kerpner, Kerstin Weigl și Alice Staaf, „Unik granskning: 112 pojkar och män dömda för gruppraldtäkt", *Aftonbladet,* 21 octombrie 2019, https://www.aftonbladet. Se/nyheter/a/RLKwKR/ unik-granskning-112-pojkar-och-man-domda-for-gruppraldtakt
4. Christian Pfeiffer, Dirk Baier și Sören Kliem, *Zur Entwicklung der Gewalt în Deutschland Schwerpunkte: Jugendliche und Flüchtlinge als Tater und Opfer,*

Institut für Delinguenz und Kriminalprävention, Zürcher Hochschule für Angewand te Wissenschaften, ianuarie 2018, https://pdfs. semanticscholar.org/8 cf4/65 se7090 acbbl la7 a 0 f02 f8530 ddiae5676 e.pdf. Maximiliane Koschyk, „Why Are Sexual Assaults în Bavaria on the rise?”, DW, 20 septembrie 2017, https://www.dw.com/en/why-are-sexual-assaults-in-bavaria-on-therise/ a-40613027

5. Brottsförebyggande Rådet, *Valdtäkt moț personer 15 ar och äldre: Utvecklingen under aren 1995 – 2006,* Stockholm, Bră, 2008, https://www. bra.se/download/18. cha82 f7130 f475 zi 80008010/ 1371914724593/2008 l 3 valdtaktmoptersoneroverl 5 ar.pdf. Ronet Bachman și Linda E. Saltzman, „Violence Against Women: Estimates from the Redesigned Survey”, Washington, DC, Office of Justice Programs, US Departament of Justice, 1995, https://www.bjs.gov/content/pub/pdf/FEMVIED. PDF
6. „Stimmen die Meldungen über vergewaltigende Flüchtlinge?”, *Der Spiegel,* 6 ianuarie 2018, https://www.spiegel.de/spiegel/stimmendie-meldungen-ueber-vergewaltigende-fluechtlinge-a-1186254.html
7. Vilija Blinkeviciüté, „Mano parlamentiné veikla”, Darbas Europos Parlamente, http://www.blinkeviciute.eu/darbas-europos-parlamente/mano-parlamentine-veikla

Interviu cu un angajat al guvernului austriac, Viena, 21 iunie 2018.

Eliza Gray, „Swedish Feminists Thread Needle Between Sexism and Racism în Migrant Controversy”, *Time,* 19 ianuarie 2016, https://time.com/4182186/sweden-feminists-sexual-assault-refugees/

8. „«Anti-deportation Industry» Named Germany’s Non-Word of the Year 2018”, DW, 15 ianuarie 2019, https://www.dw.com/en/antideportation-industry-named-germanys-non-word-of-the-year2018/ a-47086095
9. Kate Connolly, „Populist Talkshows Fuel râse of Far Right, German TV Bosses Told”, *The Guardian,* 13 iunie 2018,

https://www.theguardian.com/world/2018/jun/13/populist-talkshows-fuelriseof-far-right-german-tv-bosses-told
10. Soeren Kern, „Germany's Migrant Rape Crisis: Where Is the Public Outrage?", 26 octombrie 2016, http://soerenkern.com/2016/10/ 26/germanys-migrant-rape-crisis-public-outrage/
„Anmerkung der Redaktion" și „Neunter Tarverdächtiger fest genommen", *Süddeutsche Zeitung,* 30 noiembrie 2018.
11. „Zum Geleit", *Süddeutsche Zeitung,* 6 octombrie 1945, p. 1.
12. James Dennison și Teresa Talô, „Explaining Attitudes to Immigration in France", Working Paper RSCAS 2017/25, Migration Policy Centre, Robert Schuman Centre for Advanced Policy Studies, mai 2017, https://cadmus. cui.eu/bitstream/handle/1814/46245/RSCAS 201725.pdf? sequence = l & isăllowed = y, rezumat executiv.
13. Anthony Heath și Lindsay Richards, „How Do Europeans Differ în Their Attitudes to Immigration? Findings from the European Social Survey, 2002/03 – 2016/17", OECD Social, Employment and Migration Working Papers Nr. 222, OECD Publishing, 2019, https://pdfs. semanticscholar.org/02 e8/28 a5 fadăcbd36 b695 d8 c4 bl60 c 154 zf442.pdf? ga = 2.60475301.968125941.1577491817 – 1227194247.1574373344. Richard Wike, Bruce Stokes și Katie Simmons, „Europeans Fear Wave of Refugees Will Mean More Terrorism, Fewer Jobs", Pew Research Center, 11 iulie 2016, https://www.pewresearch.org/global/2016/07/! 1/europeansfear-wave-of-refugees-will-mean-more-terrorism-fewer-jobs/
14. Miriam Ticktin, „Sexual Violence as the Language of Border Control: Where French Feminist and Anti-immigrant Rhetoric Meet", *Signs: Journal of Women în Culture and Society,* 33, nr. 4, 2008, pp. 863 – 889.

Ruud Koopmans, interviu cu autoarea, 10 aprilie 2019.
15. Hugh Schofield, „Algerian Novelist Kamel Daoud Sparks Islamophobia Row”, BBC News, 7 martie 2016, https://www.bbe.com/ news/world-europe-35653496
16. „Sarrazin vs the Saracens”, *The Economist,* 1 septembrie 2010, https://www.economist.com/newsbook/2010/09/01/sarrazin-vsthe-saracens
17. „Suhrkamp-Verlag distanziert sich vom «Turm»-Autor”, *Frankfurter Allgemeine,* 10 martie 2018, https://www.faz.net/aktuell/feuilleton/ suhrkamp-distanziert-sich-von-seinem-autor-uwe-tellkamp15487159.html
18. Hamed Abdel-Samad, interviu cu autoarea, 27 iunie 2018.
19. Bill de Blasio, Anne Hidalgo și Sadiq Khan, „Our Immigrants, Our Strength”, *New York Times,* 20 septembrie 2016, https://www.nytimes.com/2016/09/20/opinion/our-immigrants-our-strength.html
20. Marina Koren, „Angela Merkel’s Response to the New Year’s Eve Assaults”, *The Atlantic,* 12 ianuarie 2016, https://www.theatlantic.com/internaţional/archive/2016/01/cologne-refugees-migrantsmerkel/423708/
21. „Norway Educates Migrants on Treatment of Women” (video), VOA Europe, 15 ianuarie 2016, https://www.voanews.com/episode/ norway-educates-migrants-treatment-women-3 709921
22. „Three Refugees Charged for Groping at Danish Festival”.
23. Johan Furusjö, „Massövergreppeni Kungsträdgarden: Vad vi vei”, *Aftonbladet,* 13 ianuarie 2016, https://www.aftonbladet.se/nyheter/ a/jProgn/massovergreppen-i-kungsträdgården-vad-vivet
24. Hartwig Pautz, „Constructing the «Immigrant»: Germany’s Radical Left in the Refugee Crisis”, *German Politics,* 27, nr. 3, 2017, pp. 424 – 441,

https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09644008.2017.1312351? af = R & journallode = fgrp20

Capitolul 10

Impasul feministelor

Eliza Gray, „Swedish Feminists Thread Needle Between Sexism and Racism în Migrant Controversy”, *Time,* 19 ianuarie 2016, https://time.com/4182186/sweden-feminists-sexual-assault-refugees/

1. Sofie Peeters, interviu cu autoarea, 31 martie 2018.
2. *Ibidem.*
3. „«Reality Check»: Police Union Head Criticizes Uni After Strâng of Sexual Assaults”, The Local de 5 februarie 2018, https://www.thelocal.de/20180205/reality-check-police-union-head-criticizesuni-after-string-of-sexual-assaults

Capitolul 11

Doctrina modestiei

Brottsförebyggande Rådet, *Väldtäkt moţ personer 15 ar och äldre: Utvecklingen under aren 1995 – 2006,* Stockholm, Bră, 2008,https://www.bra.se/download/18.cha82 f7130 f475 zi 80008010/ 1371914724593/2008 – 13 valdtaktmoptersoneroverl 5 ar.pdf

1. *Bundeslagebild Kriminalität im Kontext von Zuwanderung 2017,* Bundeskriminalamt, 8 mai 2018, https://www.bka.de/Shared Docs/Downloads/DE/Publikationen/Jahres-berichteundiagebilder/ Kriminalitate tim Kontextvon Zuwanderung/Kriminalitaetim Kontext Von Zuwanderung2017.pdf

… Asylum and First Time Asylum Applicants by Citizenship, Age and Sex Annual Aggregated Data (Rounded), Eurostat, 12 martie 2019, http://appsso.eurostat.ec. Europa.eu/nu-i/show.do? dataset = migrasyappetza & Iang = en

Valérie Hudson, „Europe’s Man Problem”, Politico, 6 ianuarie 2016, https://www.politico.eu/article/europes-man-problem/

2. Andrea Den Boer și Valérie Hudson, „Bare Branches:

The Security Implications of Asia's Surplus Male Population", Cambridge, MIT Press, 2005.
3. Hudson, „Europe's Man Problem".
4. Louisa Leontiades, Dalia Gazah și Jörg Luyken, „Life în Suspense: The Refugees în Germany Who Can't Reunite with Their Families", The Local de 16 noiembrie 2017, https://www.thelocal.de/20171116/ life-in-suspense-the-refugees-in-germany-who-cant-reunite-withtheir-families
5. „Reality Check: Are Migrants Driving Crime în Germany?", BBC News, 13 septembrie 2018, https://www.bbe.com/news/worldeurope-45419466
6. Laura Backes, Anna Clauss, Maria-Mercedes Hering *et al.,* „Fact-Check: Is There Truth to Refugee Rape Reports?", Spiegel Online, 17 ianuarie 2018, https://www.spiegel.dezinternaţional/germany/ is-there-truth-to-refugee-sex-offense-reports-a-1186734.html

Christian Pfeiffer, Dirk Baier și Sten Kliem, „Zur Entwicklung der Gewalt în Deutschland Schwerpunkte: Jugendliche und Flüchtlinge als Tater und Opfer", Institut für Delinguenz und Kriminalprevention, Zürcher Hochschule für Angewand te Wissenschaften, ianuarie https://pdfs. semanticscholar.org/8 cf4/65 se7090 acbbl la7 aof02 f8530 ddiae5676 e.pdf, pp. 71 – 91.

Camille Paglia, *Sexual Personae: Art and Decadence from Nefertiti to Emily Dickinson,* vol. I, New Haven, CT, Yale University Press, 1990, p. 23.

7. Barney Zwartz și Sarah Smiles, „Melbourne Sheik Backs Calls to Legalise Polygamy", *Sydney Morning Herald,* 26 iunie 2008, https://www.smh.com.auznational/melbourne-sheik-backs-calls-tolegalise-polygamy-20080625 – 2 wv9.html
8. Anne McCants și Dan Seligson, „Polygamy, the Commodification of Women, and the Erosion of Trust", manuscris nepublicat, august http://pseweb.eu/ydepot/seanceZ513535

McCantsăeligson Polygamy Sversion.pdf

Walter Scheidel, „Monogamy and Polygyny, Version 1.0",

Princeton/ Stanford Working Papers în Classics, ianuarie 2009, http://www.princeton.edu/ – pswpe/pdfs/scheidel/010903.pdf

9. Dan Seligson, interviu cu autoarea, 11 iunie 2018.
10. Knut S. Vikor, *Between God and the Sultan: A History of Islamic Law,* Oxford, UK, Oxford University Press, 2005, p. 324.
11. Abdullahi Ahmed An-Na im, *Toward an Islamic Reformation: Civil Liberties, Human Rights, and International Law,* Syracuse, NY, Syracuse University Press, 1990, pp. 161 – 181, mai ales p. 171.
12. Imad Ad Din (228 – 230), citat în Francesco Gabrieli (ed.), *Arab Historians of the Crusades,* Dorset Press, 1989 (1957), p. 204.
13. Rudolph Peters, *Crime and Punishment în Islamic Law: Theory and Practice from the Sixteenth to the Twenty-first Century,* Cambridge, UK, Cambridge University Press, 2005, pp. 14 – 15, 177. Arafat Mazhar, „Raped Women Should Keep Quiet", *The Express Tribune,* Pakistan, 9 iulie 2011, https://tribune.com.pk/story/206049/raped-womenshould-keep-quiet/

Vikor, *Between God and the Sultan,* p. 283.

14. „Women and *Hajj,* Răpists, and Minors", Islamic Research Foundation International, Inc., 8 mai 1999, https://www.irfi.org/questions ans wer's/womenan dhajj.htm

Mona Eltahawy, *Headscarves and Hymens: Why the Middle East Needs a Sexual Revolution,* New York, HarperCollins, 2015, p. 52.

15. Riazat Butt, „Our Dirty Little Secret", *The Guardian,* 21 aprilie 2008, https://www.theguardian.com/commentistree/2008/apr/21/ ourdirtylittlesecret. Vezi și Dilshad Ali, „The Trifecta of Rape Culture, Sexual Abuse and Muslim Communities – Debunking False Statements", Patheos, 11 octombrie 2018, https://www.patheos.com/blogs/altmuslim/2018/10/the-

trifecta-of-rape-culturesexual-abuse-and-muslim-communities/
16. Judy Bachrach, „Twice Branded: Western Women, Muslim Lands", *World Affairs,* 172, nr. 1, vara 2009, pp. 84 – 92.
17. Amena Bakr, „Dubai Jails Norwegian Woman for Illicit Sex After She Reports Rape", *The Star* (Toronto), 21 iulie 2013, https://www.thestar.com/news/world/2013/07/2l/dubaijailsnorwegian womanforillicitsexaftershereportstrae.html
18. „Oh, Boy: Are Lopsided Migrant Sex Ratios Giving Europe a Man Problem?", *The Economist,* 16 ianuarie 2016, https://www.economist.com/Europe/2016/01/16/oh-boy
19. Bachrach, „Twice Branded: Western Women, Muslim Lands".
20. Eltahawy, *Headscarves and Hymens.*
21. *Ibidem,* pp. 76 – 77.

Lorraine Brown și Hanaa Osman, „The Female Tourist Experience în Egypt as an Islamic Destination", *Annals of Tourism Research,* 63 (martie 2017), pp. 12 – 22.

22. *Understanding Masculinities: Results from the International Men and Gender Equality Survey (IMAGES) – Middle East and North Africa,* UN Women and Promundo – US, 2017,https://promundoglobal.org/wp-content/uploads/2017/05/IMAGES-MENA-Multi-Country-Report-EN-16 May2017-web.pdf
23. Marnia Lazreg, *Questioning the Veil: Open Letters to Muslim Women,* Princeton, NJ, Princeton University Press, 2009.
24. „Egyptian Lawyer Jailed for Saying Women în Ripped Jeans Should Be Raped", BBC News, 2 decembrie 2017, https://www.bbe.com/ news/world-middle-east-42209755
25. Vivian Yee și Hwaida Saad, „For Lebanese Women, a Beach of Their Own", *New York Times,* 10 septembrie 2018,

https://www.nytimes.com/2018/09/10/world/middleeast/lebanon-women-beach.html
26. Janice Dickson, „Refugee Women Live în Fear, Avoiding Washrooms Because of Sexual Harassment", *National Post,* 15 octombrie 2018, https://nationalpost.com/pânn/news-pmn/canada-news-pmn/ refugee-women-live-in-fear-avoiding-washrooms-because-ofsexual-harassment
27. Maria von Weiser, *No Refuge for Women: The Tragic Fate of Syrian Refugees,* Vancouver, Greystone Books, 2017.
28. *Desperate and Dangerous: Report on the Human Rights Situation of Migrants and Refugees în Libya,* United Nations Support Mission în Libya and Office of the High Commissioner for Human Rights, 20 decembrie 2018, https://www.ohehr.org/Documents/Countries/ LY/Libya Migration Report.pdf, p. 31.
29. Rumy Hasan, *Multiculturalism: Some Inconvenient Truths,* Londra, Politico's Publishing, 2010, p. 1217. Jaclyn Friedman și Jessica Valenţi (eds.), *Yes Means Yes! Visions of Female Sexual Power and a World Without Rape,* Berkeley, Seal Press, 2008.
30. Brad Perry, „Hooking Up with Healthy Sexuality: The Lessons Boys Learn (and Don't Learn) About Sexuality, and Why a Sex-Positive Rape Prevention Paradigm Can Benefit Everyone Involved", în Jaclyn Friedman și Jessica Valenţi (eds.), *Yes Means Yes! Visions of Female Sexual Power and a World Without Rape,* Berkeley, Seal Press, 2008, pp. 193 – 207.

Alia Amer, „Sex în Islam: What Every Muslim Teenager and Adult Needs to Know about Sexuality", Zawaj.com, https://www.zawaj.com/articles/teenagerknow.html

Isabel Teotonio, „Parents Experiencing Back-to-School Jitters About Sex-Ed Rollback", *The Star* (Toronto), 4 septembrie 2018, https://www.thestar.com/news/gta/2018/09/04/parents-experiencinghack-to-school-jitters-amid-sex-ed-

rollback.html
31. Nazia Parveen, „Birmingham Primary School to Resume Modified LGBT Lessons”, *The Guardian,* 3 iulie 2019, https://www.theguardian.com/world/2019/jul/03/birmingham-primary-school-to-resumemodified-Igbt-lessons
32. Oliver Harvey, „Worlds Collide as Gay Assistant Head Teaches Kids about Homosexuality in 98 Per Cent Muslim Community”, *The Sun,* 1 februarie 2019, https://www.thesun.co.uk/news/8334977/ homosexuality-birmingham-saltley-islam
33. Conversaţie pe forumul ummah.com, 29 septembrie 2018,https://www.ummah.com/forum/forum/islam/jinns-ruqya-unseen/ 12580704-chronic-wet-dreams-issue. Conversaţie pe forumul ummah.com, 12 august 2010, https://www.ummah.com/forum/forum/ lounge-v2/286898-who-is-to-blame-for-a-man-s-lust-for-women. Conversaţie pe forumul ummah.com, 28 iulie 2016, https://www.ummah.com/forum/forum/mişc/anonymous-posting-counsellingforum/488482-my-hormones-can-t-handle-all-the-women-in-public
34. Kamel Daoud, „The Sexual Misery of the Arab World, New *York Times,* 12 februarie 2016, https://www.nytimes.com/2016/02/14/ opinion/sunday/the-sexual-misery-of-the-arab-world.html
35. Lara Logan, interviu cu autoarea, 15 septembrie 2018.
36. Alice Schwartzer, „Was war da Ios?”, *Emma,* martie-aprilie 2016.
37. Magdi Abdelhadi, „Cairo Street Crowds Target Women”, BBC News, 1 noiembrie 2006, http://news. bbe.co. Uk/2/hi/middleeast/6106500. stm
38. Angie Abdelmonem, „Reconceptualizing Sexual Harassment în Egypt: Longitudinal Assessment of *el-Taharrush el-Ginsy* în Arabic Online Forums and Anti-sexual Harassment Activism”, *Kohl: A Journal for Body and Gender Research,* 1 (2015), pp. 23 – 41, https://să –

eu-west-l. amazonaws.com/harassmap/media/uploaded-files/ reconceptualizing-sexual-harassment-in-egypt-l.pdf

39. Eltahawy, *Headscarves and Hymens.*
40. Marina Koren, „Angela Merkel's Response to the New Year's Eve Assaults", *The Atlantic,* 12 ianuarie 2016, https://www.theatlantic.com/internaţional/archive/2016/01/cologne-refugees-migrantsmerkel/423708/
41. Alison Smale, „As Germany Welcomes Migrants, Sexual Attacks în Cologne Point to a New Reality", New *York Times,* 14 ianuarie 2016, https://www.nytimes.com/2016/01/15/world/Europe/asgermany-welcomes-migrantssexual-attacks-in-cologne-point-to-anew-reality.html

Alice Schwarzer, „Der Schock – the New Year s' Eve of Cologne", *Emma,* februarie 2017.

42. *Ibidem.* Jürgen Mathies și Alice Schwarzer în dialog cu autoarea, 30 decembrie 2016.

Capitolul 12
Ciocnirea culturilor

Samuel Huntington, „The Clash of Civilizations?", *Foreign Affairs,* vara 1993, https://www.foreignaffairs.com/articles/united-states/1993 – 06 – 01/clash-civilizations

Bastien Chabé-Ferret, Joël Machado și Jackline Wahba, „Remigration Intentions and Migrants' Behavior", *Regional Science and Urban Economics,* 68 (ianuarie 2018), pp. 56 – 74.

1. *Ibidem.*
2. Antje Röder, „Immigrants' Attitudes Toward Homosexuality: Socialization, Religion, and Acculturation in European Host Societies", *International Migration Review,* 49, nr. 4 (2015), pp. 1042 – 1070.
3. World Values Survey, http://www.worldvaluessurvey.org/wvs. jsp
4. „Live Cultural Map over Time 1981 to 2015", World

Values Survey, http://www.worldvaluessurvey.org/WVSC – ontents. jsp? CMSID = Findings
5. „Asylum and First Time Asylum Applicatants by Citizenship, Age and Sex Annual Aggregated Data (Rounded), Eurostat, 12 martie 2019, http://appsso. eurostat.ec. Europa.eu/nu-i/show.do Pdataset = migrasyappetza & Iang = en
6. „How Important Is Religion în Respondent's Life", World Values Survey V9, http://www.worldvaluessurvey.org/wvs. jsp. Justifiable: For a Man to Beat His Wife", World Values Survey V208, http://www.worldvaluessurvey.org/wvs. jsp [„Online analysis", selecţie 2010 – 2014, ţări selectate, apoi întrebări.]
7. Sofie Peeters, interviu cu autoarea, 31 martie 2018.

Cai Berger, interviu cu autoarea, 6 aprilie 2018.

8. Efgani Dönmez, interviu cu autoarea, 22 iunie 2018.
9. Joachim Kerpner, Kerstin Weigl și Alice Staaf, „Unik granskning: 112 pojkar och män dömda for grupprâldtăkt", *Aftonbladet,* 6 mai 2018, https://www.aftonbladet.se/nyhetei7 a/RLKwKR/unikgranskning-112-pojkar-och-man-domda-for-gruppraldtakt

Mustafa Panshiri, interviu cu autoarea, 25 mai 2018.

10. „Youmo în Practice", Myndigheten för ungdomsoch civilsamhällesfragor, 11 octombrie 2018, https://www.mucf.se/publikationer/ youmo-practice
11. „Tonarselev mördade sân lärarinna efter sexrelation", GT, 11 octombrie 2019, https://www.expressen.se/gt/ung-man-atalas-forlararmordet-i-kil-/
12. Hamed Abdel-Samad, interviu cu autoarea, 27 iunie 2018.
13. Agnès Leclair, „Dans la Manche, l'affaire du refugie acquitté d'un viol fait polémique", *Le Figaro,* 23 noiembrie 2018, http://www.lefigaro.fr/actualite-ffance/2018/11/23/0101620181123ARTFIG00 310-acquitte-d-un-viol-car-il-n-avait-pas-les-codes-

culturels.php

14. „Selon lui, l'accusé «considere les femmes françaises comme des p* * **, il a un comportement de prédateur». *Ibidem.*

Jess Phillips, interviu cu autoarea, 15 mai 2018.

Jody Raphael, *Rape Is Rape: How Denial, Distortion, and Victim Blaming Are Fueling a Hidden Acquaintance Rape Crisis,* Chicago, Chicago Review Press, 2013, p. 55.

Rhiana Wegner, Antonia Abbey, Jennifer Pierce *et al.,* „Sexual Assault Perpetrators' Justifications for Their Actions: Relationships to Rape Supportive Attitudes, Incident Characteristics and Future Perpetration", *Violence Against Women,* 21, nr. 8 (august 2015), pp. 1018 – 1037, https://www.nebi. nim. nih.gov/pâne/articles/ PMC4491036/

15. Nazir Afzal, interviu cu autoarea, 28 martie 2018.

16. „Immigrant Sex Fiend Claims He «Did Not Know It Was Illegal to Grope Women»", *Express,* 26 iulie 2018, https://www.express.co.uk/ news/world/994736/Immigrant-grope-illegal-Germany. Hans H. Nibbrig, „Mann soli 13 Frauen în U-Bahnen sexuell belästigt haben", *Berliner Morgenpost,* 24 iulie 2018, https://www.morgenpost.de/ Berlin/article214924057/Mann-soll-13-Frauen-in-U-Bahnensexuell-belaestigt-haben.html

17. Jalal Baig, „The Perils of Meâoo as a Muslim", *The Atlantic,* 21 decembrie 2017, https://www.theatlantic.com/internaţional/archive/ 2017/12/tariq-ramadan-metoo/548642/

18. Ella Hill, „As a Rotherham Grooming Gang Survivor, I Want People to Know About the Religious Extremism Which Inspired My Abusers", *Independent,* 18 martie 2018, https://www.independent. co.uk/voices/rotherham-grooming-gang-sexual-abuse-muslimislamist-racism-white-giris-religious-extremism-a8261831.html

19. Richard Kerbaj, „Muslim Leader Blames Women for

Sex Attacks", *The Australian,* 26 octombrie 2006, https://www.theaustralian.com. auznews/nation/muslim-leader-blames-women-for-sex-attacks/ news-story/d8 bbal83 cba976752 cb07 be532543 ăfd
20. Mark Hughes și Jérôme Taylor, „Rape «impossible» în marriage, says Muslim cleric", *Independent,* 14 octombrie 2010, https://www.independent.co.uk/news/uk/home-news/rape-impossible-inmarriage-says-muslim-cleric-2106161.html. Mikael Jalving, „Dansk imam taget med bukserne nede, men var det en hunhund*?", Jyllands Posten,* 5 martie 2013, https://web.archive.org/web/20130311122604/http://blogs.jp.dk/frontalt/2013/03/05/dansk-imam-taget-medbukserne-nede-men-var-det-en-hunhund/
21. Iris Andriessen, Henk Fernee și Karin Wittebrood, *Perceived Discrimination in the Netherlands,* Haga, Netherlands Institute for Social Research, 2014.
22. Ahu Alanya, Marc Swyngedouw, Véronique Vandezande și Karen Phalet, „Close Encounters: Minority and Majority Perceptions of Discrimination and Intergroup Relations in Antwerp, Belgium",*International Migration Review,* 51, nr. 1 (primăvara 2017), pp. 191217, https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10. 1 111/Imre. 12203
23. *Refugees în Europe: Review of Integration Practices & Policies,* European Foundation for Democracy, 2018,https://www.europeandemocracy. eu/wp-content/uploads/2019/03/2018-Refugees-In-Europe-Full-Version.pdf
24. Olga Khazan, „Inherited Trauma Shapes Your Health", *The Atlantic,* 16 octombrie 2018, https://www.theatlantic.com/health/archive/2018/10/trauma-inherited-generations/573055/
25. „How France's Regions Reflect the Country's Diversity", *The Economist,* 7 octombrie 2017, https://www.economist.com/specialreport/2017/10/02/how-frances-regions-reflect-the-countrysdiversity

26. Mohammed Qasim, *Young, Muslim and Criminal: Experiences, Identities and Pathways into Crime,* Bristol, Policy Press, 2018, p. 49.
27. Nazir Afzal, „Fear of Racism That Let Jihadis Flourish in the UK", *Daily Mail,* 6 iunie 2017, https://www.dailymail.co.uk/news/ article-4575452/Prosecutor – NAZIR-AFZAL-UK-deals-extremism.html
28. Akbar Ahmed, *Journey into Europe: Islam, Immigration, and Identity,* Washington, DC, Brookings Institution Press, 2018, p. 477.
29. Camille Paglia, *Free Women, Free Men: Sex, Gender, Feminism,* New York, Pantheon, 2017, p. XXV.
30. Hamed Abdel-Samad, interviu cu autoarea, 27 iunie 2018.

„Europe Is Sending African Migrants Home. Will They Stay?", *The Ec onomist,* 28 martie 2018, https://www.economist.com/middleeast-and-africa/2018/03/28/europe-is-sending-african-migrantshome-will-they-stay

31. Paulina Neuding, „Social oro ger stök pă bibblan", *Sveńska Daghladet,* 16 mai 2015, https://www.svd.se/social-oro-ger-stok-pa-bibblan.

Cheryl Benard, „I've Worked with Refugees for Decades. Europe's Afghan Crime Wave Is Mind-Boggling", *The National Interest,* 11 iulie 2017, https://national-interest.org/feature/ive-worked-refugeesdecades-europes-afghan-crime-wave-mind-21506. Bassam Tibi, „Syrien und Deutschland", *in Der Schock – Die Silvesternacht von Köln,* cu contribuţii de Kamel Daoud, Necla Kelek, Bassam Tibi *et al.,* Köln, Kiepenheuer & Witsch, 2016.

Bernard Lewis, „Europe and Islam", The Tanner Lectures on Human Values, Brasenose Collège, Oxford University, 26 februarie, 5 și 12 martie 1990, https://tannerlectures. Utah.edu/documents/ato-z/l/Lewis98.pdf, p. 134.

Capitolul 13

De ce integrarea nu are loc

Bernard Lewis, „Europe and Islam”, The Tanner Lectures on Human Values, Brasenose Collège, Oxford University, 26 februarie, 5 și 12 martie 1990, https://tannerlectures. Utah.edu/documents/ a-to-z/l/Lewis98.pdf, p. 139.

1. Bill de Blasio, Anne Hidalgo și Sadiq Khan, „Our Immigrants, Our Strength”, *New York Times,* 20 septembrie 2016, https://www.nytimes.com/2016/09/20/opinion/our-immigrants-our-strength.html
2. Laura Backes, Anna Clauss, Maria-Mercedes Herin *et al.,* „Fact-Check: Is There Truth to Refugee Rape Reports?”, Spiegel Online, 17 ianuarie 2018, https://www.spiegel.dezinternaţional/germany/ is-there-truth-to-refugee-sex-offense-reports-a-1186734.html
3. Doug Saunders, *Myth of the Muslim Tide: Do Immigrants Threaten the West?* Toronto, Knopf Canada, 2012.
4. Thomas Liebig și Kristian Rose Tronstad, „Triple Disadvantage?: A First Overview of the Integration of Refugee Women”, OECD Social, Employment and Migration Working Papers nr. 216, 2018,https://www.oecd-ilibrary.org/employment/triple-disadvantage 3 făa9612-en

Bojan Pancevski, „An Ice-Cream Truck Slaying, Party Drugs and Real-Estate Kings: Ethnic Clans Clash în Berlin’s Underworld”, *Wall Street Journal,* 17 octombrie 2018, https://www.wsi.com/articles/ ethnic-crime-families-provoke-german-crackdown-1539604801

5. Thomas Sowell, *Migrations and Cultures: A World View,* New York, Basic Books, 1996.
6. *Ibidem,* p. 47.
7. *Ibidem,* pp. 142, 180.

Ibidem, p. 179.

8. *Ibidem.*
9. *Ibidem,* p. 181.
10. *Ibidem.*

11. Hamed Abdel-Samad, interviu cu autoarea, 27 iunie 2018.
12. Ruud Koopmans, *Das verfallene Haus des Islam. Religiöse Ursachen von Unfreiheit, Stagnation und Gewalt,* München, C.H. Beck, 2020.
13. Dan Seligson, interviu cu autoarea, 11 iunie 2018.
14. Ayaan Hârşi Ali, *The Challenge of Dawa: Political Islam as Ideology and Movement and How to Counter It,* Stanford, CA, Hoover Institution Press, 2017, https://www.hoover.org/sites/default/files/research/docs/alichallengeofilawafinalweb.pdf
15. Christian Pfeiffer, Dirk Baier și Sören Kliem, *Zur Entwicklung der Gewalt în Deutschland Schwerpunkte: Jugendliche und Flüchtlinge als Tater und Opfer,* Institut für Delinguenz und Kriminalprävention, Zürcher Hochschule für Angewand te Wissenschaften, ianuarie 2018, https://www.bmfsfi.de/bmfsfi/service/publikationen/zurentwicklung-der-gewalt-in-deutschland-/1 21148
16. „Muslim Girls în TIGHT Clothes!!! [MUST WATcH]", *Naseeha Sessions,* YouTube, 24 octombrie 2016, https://www.youtube.com/ watch? v = 2GGYU4QZLSQ. „For Sisters Who Don't Pray [PLEASE WATcH]", *Naseeha Sessions,* YouTube, 30 aprilie 2016, https://www.youtube.com/watch?v=LOWD6YBry4

Antje Röder, „Explaining Religious Differences în Immigrants' Gender Role Attitudes: The Changing Impact of Origin Country and Individual Religioşity", *Ethnic and Racial Studies,* 37, nr. 14 (2014), pp. 2615 – 2635.

17. A *Review of Survey Research on Muslims în Britain,* Ipsos MORI Social Research Institute, februarie 2018, https://www.ipsos.com/sites/default/files/et/publication/documents/2018 – 03/a-review-ofsurvey-research-on-muslims-in-great-britain-ipsos-mori?.pdf
18. Mieke Maliepaard și Richard Alba, „Cultural Integration in the Muslim Second Generation in the

Netherlands: The Case of Gender Ideology", *International Migration Review,* 50, nr. 1 (primăvara 2016), pp. 70 – 94.
Efgani Dönmez, interviu cu autoarea, 22 iunie 2018.
19. *Refugees în Europe: Review of Integration Practices & Policies,* European Foundation for Democracy, 2018, https://www.europeandemocracy. eu/wp-content/uploads/2019/03/2018-Refugees-In-Europe-Full-Version.pdf
20. Seyran Ateș, interviu cu autoarea, 5 aprilie 2018.
21. Efgani Dönmez, interviu cu autoarea, 22 iunie 2018.
22. Jacqueline Stevenson, Sean Demack, Bernie Stiell *et al., The Social Mobility Challenges Faceţi by Young Muslims,* Social Mobility Commission, 2017, https://assets. publishing. service.gov.uk/government/uploads/ sistem/uploads/attachmentdata/file/642220/Young Muslims SMC.pdf, p. 6.
23. „Gender Equality Index 2017: Measuring Gender Equality in the European Union 2005 – 2015 – Report", European Institute for Gender Equality, 10 octombrie 2017, https://eige. Europa.eu/publications/ gender-equality-index-2017-measuring-gender-equality-europeanunion-2005 – 2015-report. *The Gallup Coexist Index 2009: A Global Study of Interfaith Relations,* Gallup, 2009,http://www.euro-islam. info/wp-content/uploads/pdfs/gallupcoexist2009 interfaith relations ukfrancegermany.pdf. *Settling în 2018: Indicators of Immigrant Integration,* OECD Publishing and European Union, 2018,https://doi.org/10.1787/9789264307216-en. Rainer Bauböck și Milena Tripkovic (eds.), *The Integration of Migrants and Refugees: An EUI Forum on Migration, Citizenship and Demography,* European University Institute, 2017, https://cadmus. cui.eu/bitstream/handle/ 1814/45187/EbookIntegration Migranst Refugees2017.pdf
24. Saunders, *Myth of the Muslim Tide.*

25. Yassine Khoudja și Fenella Fleischmann, „Labor Force Participation of Immigrant Women in the Netherlands: Do Tradiţional Partners Hold Them Back?”, *International Migration Review,* 51, nr. 2 (iunie 2017), pp. 506 – 541.
26. Bauböck și Tripkovic, *The Integration of Migrants and Refugees.*
27. „Gender Equality Index 2017”.
28. *Settling în 2018.*
29. *Ibidem.*
30. „«Rivers of Blood»: The Lasting Legacy of a Poisonous Speech”, *The Ec onomist,* 19 aprilie 2018, https://www.economist.com/britain/ 2018/04/19/rivers-of-blood-the-lasting-legacy-of-a-poisonousspeech
31. Liebig și Tronstad, „Triple Disadvantage?”
32. „«Rivers of Blood»”.
33. *Settling în 2018.*

Khoudja și Fleischmann, „Labor Force Participation of Immigrant Women in the Netherlands”. Maliepaard și Alba, „Cultural Integration in the Muslim Second Generation in the Netherlands”.

Settling în 2018. Liebig și Tronstad, „Triple Disadvantage?”

34. *Integrated Communities Strategy Green Paper: Building Stronger, More United Communities,* HM Government, Londra, 2018, https://assets. publishing. service.gov.uk/government/uploads/sistem/uploads/ attachmentdata/file/696993/Integratedlommunitiesătrategy. pdf
35. Erik Bergstrom și Kalle Wannerskog, „Paralellt samhälle i utsatta områden”, Sveriges Radio, 21 iunie 2017, https://sverigesradio. se/sida/artikel.aspx? programid = 83 & artikel = 6722015
36. Bojan Pancevski, „Teens Roam Streets with Rifles as Crime Swamps Sweden”, *The Sunday Times,* 21 ianuarie 2018, https://www.thetimes. co.uk/article/teens-roam-streets-with-rifles-as-crime-swampssweden-q83 g055 k9. Mikkel Andersson,

interviu cu autoarea, 8 aprilie 2018.

Mohammed Qasim, *Young, Muslim and Criminal: Experiences, Identities and Pathways into Crime,* Bristol, Policy Press, 2018, p. 34.

37. Cai Berger, interviu cu autoarea, 6 aprilie 2018.
38. Omar Makram, interviu cu autoarea, 28 ianuarie 2019.
39. Rumy Hasan, interviu cu autoarea, 20 martie 2018.
40. Assita Kanko, interviu cu autoarea, 30 martie 2018.
41. *Ibidem.*
42. *Integrated Communities Strategy Green Paper.*
43. „Netherlands: Teachers See Evidence of Increasing Segregation", European Commission, 1 februarie 2017, https://ec. Europa.eu/ migrant-integration/news/netherlands-teachers-see-evidence-ofincreasing-segregation
44. Bergstrom și Wannerskog, „Paralellt samhälle i utsatta områden".
45. „Exposed Areas: Social Order, Criminal Structure and Challenges for the Police", National Operaţional Departament of Intelligence Unit, Poliţia Suedeză, iunie 2017, https://polisen.se/siteassets/dokument/ovrigarapporter/utsatta-omraden-social-ordningkriminell-struktur-och-utmaningar-for-polisen-2017.pdf, p. 32.
46. Qasim, *Young, Muslim and Criminal.*
47. Paul Collier, *Exodus: How Migration Is Changing Our World,* Oxford, UK, Oxford University Press, 2013.
48. Andrea Thomas, „German Towns Filled with Refugees Ask, «Who is Integrating Whom?»", *Wall Street Journal,* 15 octombrie 2017, https://www.wsi.com/articles/german-towns-filled-with-refugeesask-who-is-integrating-whom-1508074522

Ibidem.

49. „Results and Country Profiles: Muslims în Europe: integrated, but not accepted?", Bertelsmann Foundation, 6,https://www.bertelsmannstiftung.de/en/publications/p

ublication/did/results-and-countryprofiles-muslims-in-europe
50. Unui Wikan, *în Honor of Fadime: Murder and Shame,* Chicago, University of Chicago Press, 2008.
51. Johanna Edström, „Lärm: Ökatförtryck moţ tjejer", Mitti Stockholm, 4 iulie 2016, https://mitti.se/nyheter/larm-okatfortryckmot-tjejer/
52. Mikkel Andersson, interviu cu autoarea, 8 aprilie 2018.
53. Edström, „Lärm: Ökatförtryck moţ tjejer".
54. Helen Pidd, „Report Says Child Sexual Exploitation «Normal în Parts of Greater Manchester»", *The Guardian,* 30 octombrie 2014, https://www.theguardian.com/society/2014/oct/30/child-sexualexploitation-norm-greater-manchester-ann-coffey-report
55. Dietrich Oberwittler, „Ehrenmorde în Deutschland", Max-Planck-Institut, https://est. mpg.de/de/forschung/projekte/ehrenmordein-deutschland. „Preliminary Examination of so-called «Honour Killings» în Canada", Canada Departament of Justice, https://www.j ustice. ge.ca/eng/rp-pr/ ci – p/fv-vf/hkeh/p2.html
56. Ric Curtis, Sheyla Delgado, Evan Misshula *et al.,* „A Comparative Approach to Estimating the Annual Number of Honor Killings in the United States Among People from Middle Eastern, North African, and Southeast Asian (MENASA) Countries", manuscris nepublicat, John Jay College of the City of New York, 2014.
57. Nazir Afzal, interviu cu autoarea, 28 martie 2018.
58. Hollie McKay, „Honor Killing în America: DOI Report Says Growing Problem is Hidden în Stats", *Fox News,* 3 mai 2016, https://www.foxnews.com/us/honor-killing-in-america-doj-report-says-growingproblem-is-hidden-in-stats
59. „Streitende Familie greift Polizisten an", *Frankfurter Allgemeine,* 10 septembrie 2018,

https://www.faz.net/aktuell/rhein-main/ streitende-familie-greift-polizisten-an-15780679.html

60. Statistikbanken, Danmarks Statistik, https://www.statistikbanken. dk/krise2; https://www.dst.dk/da/Statistik/nyt/NytHtml? cid = 30255

61. „Forced Marriage în Immigrant Communities in the United States: 2011 National Survey Results", Tahirih Justice Center, septembrie 2011, https://www.tahirih.org/wp-content/uploads/2015/03/ REPORT-Tahirih-Survey-on-Forced-Marriage-in-Immigrant-Communities-in-the-united-States.pdf

Jennifer Ludden, „Thousands of Young Women în US Forced into Marriage", NPR, 2015, https://www.npr.org/sections/goatsand soda/2015/04/14/399337562/thousands-of-young-women-in-u-sforced-into-marriage

71. Eskild Dahl Pedersen, interviu cu autoarea, 9 aprilie 2018.

Capitolul 14

Industria integrării și eșecul ei

Rainer Bauböck și Milena Tripkovic (eds.), *The Integration of Migrants and Refugees: An EUI Forum on Migration, Citizenship and Demography,* European University Institute, 2017, https://cadmus. cui.eu/bitstream/ handle/1814/45187/EbooklntegrationMigranst Refugees2017. pdf? sequence = 3 & isăllowed = y

„European Countries Should Make It Easier for Refugees to Work", *The Ec onomist,* 21 aprilie 2018, https://www.economist.com/inter national/2018/04/21 /european-countries-should-make-it-easierfor-refugees-to-work? frsc = de% 7 Ce

1. „Netherlands: Refugees Have More Difficulties to Integrate Than Other Migrant Groups", European Commission, 23 iunie 2017, https://ec. Europa.eu/migrant-integration/news/netherlandsrefugees-have-more-difficulties-to-integrate-than-other-migrantgroups. „Meeste Syrische asielzoekers hebben

eigen woonruimte", Central Bureau voor de Statistiek, 22 iunie 2017, https://www.cbs. ni/ni-ul/nieuws/2017/25/meeste-syrische-asielzoekers-hebbeneigen-woonruimte

2. Tom Komstad, „6 au 10 menn selvforsorget etter 8 ar", Statistisk Sentralbyră, 2016, 14 decembrie 2016, https://www.ssb.no/inntektog-forbruk/artikler-og-publikasioner/6-av-10-menn-selvforsorgetetter-8-ar
3. *Ibidem.*
4. Bauböck și Tripkovic, *The Integration of Migrants and Refugees.*
5. Chris Cottrell, „Many Refugees în Germany Lack Training or Education: Report", DW, 20 iulie 2016, https://www.dw.com/en/ many-refugees-in-germany-lack-training-or-education-report/ a-19414051
6. Bauböck și Tripkovic, *The Integration of Migrants and Refugees.*
7. *Ibidem.*

10. *Immigrants în Denmark 2017,* Copenhaga, Danmarks Statistik, 2018, p. 97.

Frank Bovenkerk și Tineke Fokkema, „Crime Among Young Moroccan Men in the Netherlands: Does Their Regional Origin Matter?", *European Journal of Criminology,* 13, nr. 3 (mai 2016), pp. 352 – 371.

11. Mohammed Qasim, *Young, Muslim and Criminal: Experiences, Identities and Pathways into Crime,* Bristol, Policy Press, 2018.

„Exposed Areas: Social Order, Criminal Structure and Challenges for the Police", National Operaţional Departament of Intelligence Unit, Poliţia Suedeză, iunie 2017, https://polisen.se/siteassets/dokument/ovrigarapporter/utsatta-omraden-social-ordningkriminell-struktur-och-utmaningar-for-polisen-2017.pdf, p. 18.

12. Christian Pfeiffer, Dirk Baier și Sören Kliem, *Zur Entwicklung der Gewalt în Deutschland Schwerpunkte: Jugendliche und Flüchtlinge als Tater und Opfer,* Institut für Delinguenz und Kriminalprävention, Zürcher

Hochschule für Angewand te Wissenschaften, ianuarie 2018, https://www.bmfsfi.de/bmfsfi/service/publikationen/zurentwicklung-der-gewalt-in-deutschland-/1 21148
13. Sarah Carpentier, Karel Neels și Karel Van den Bosch, „Do Firstand Second-Generation Migrants Stay Longer în Social Assistance than Natives în Belgium?”, *Journal of International Migration and Integration,* 18, nr. 4 (noiembrie 2017), pp. 1167 – 1190.
14. Bauböck și Tripkovic, *The Integration of Migrants and Refugees.*
15. Assaf Razin și Jackline Wahba, „Welfare Magnet Hypothesis, Fiscal Burden, and Immigration Skill Selectivity”, Norface Migration Discussion Paper Nr. 212 – 236, 2012, http://norface-migration.org/publuploads/NDP3 6 12.pdf
16. „The Progressive Case for Immigration”, *The Economist,* 18 martie 2017, https://www.economist.com/finance-and-economics/2017/ 03/18/the-progressive-case-for-immigration
17. „Onderzoek Integraţiebeleid”, Tweede Karner der Staten-Generaal, 19 ianuarie 2004, https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst28689 – 9.html

„Action Plan on the Integration of Third Country Nationals”, European Commission, 7 iunie 2016, https://ec.Europa.eu/homeaffairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/europeanagenda-migration/proposal-implementation-package/docs/20160607/communicaţionacţionplanintegrationthird-country nationalsen.pdf, p. 4.

18. „Netherlands: New Integration Policies Fail Migrants & Society, Research Shows”, European Commission, 24 ianuarie 2017, https://ec. Europa.eu/migrant-integration/news/netherlands-newintegration-policies-fail-migrants-society-research-shows

Ulrich Rosenhagen, „From Stranger to Citizen? Germany’s Refugee Dilema”, *Dissent,* 2017,

https://www.dissentmagazine.org/article/ from-stranger-to-citizen-germanys-refu gee-dilemma-integration
19. ... Auswertung der Befragung zur Sicherheit în Tübingen", Tübingen Universitätsstadt, 2018, https://www.tuebingen.de/gemeinderat/ vo0050.php? kvonr = 12512
Österreichischer Integrations Fonds, interviu cu autoarea, 21 iunie 2018.
Mathias Énard, *2017 Jahresbericht,* Deutscher Akademischer Austauschdienst, 2017, https://www.daad.de/medien/daad jahresbericht2017.pdf
20.... «One-Euro Job» Program for Refugees Off to a Slow Start în Germany", DW, 2 decembrie 2016, https://www.dw.com/en/oneeuro-job-program-for-refugees-off-to-a-slow-start-in-germany/ a-36618371
21.... Germany to Cut Funding for Its One-Euro Job Refugees Scheme", Europost, 21 aprilie 2017, http://www.europost.eu/en Za/view/ Germany-to-cut-funding-for-its-one-euro-job-refugees-scheme
22. *VI Justiţie en Veiligheid Rijksbegroting 2019,* Ministerie van Justiţie en Veiligheid, 2019, https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ ministerie-van-justitie-en-veiligheid/documenten/begrotingen/ 2018/09/18/vi-justitie-en-veiligheid-rijksbegroting-2019, p. 76.
23. *Ibidem,* p. 41.
24.., Overview of Federal Budgetary and Financial Data Up to and Including December 2018", Federal Ministry of Finance, Germania, 31 ianuarie 2019, https://www.bundesfinanzministerium.de/ Content/ EN/Standardartikel/Press Room/Publications/Monthly Report/KeyFigures/2019 – 01 – federal-budget.html
25. Andrea Thomas... Germany Puts Migraţion-Related Costs at over $86 Billion over Next Four Years", *Wall Street Journal,* 1 iulie 2016, https://www.wsi.com/articles/germany-puts-migraţion-

relatedcosts-at-over-86-billion-over-next-four-years-1467392402
26. Albéric de Montgolfier, *Rapport général, fait au nom de la commission des finances sur le project de loi de finances sur le projet de loi de finances, adopte par l assemblée nationale, pour 2019,* Tome III, Sénat, Franţa, 2018, http://www.senat.fr/rap/! 18 – 147 – 316/118 – 147 – 3161.pdf
27. Roderick Ackermann, Nicolo Franceschelli și Lucie Debornes, *Democratic Accountability and Budgetary Control of Non-governmental Organisations Financed from the EU Budget – Update,* European Parlament, 21 iunie 2019, http://www.europarl. Europa.eu/meetdocs/20142019/plmrep/COMMITTEES/CONT/DV/2019/01 – 28/ Follow-up NGO – studyEN.pdf, p. 26.
Robin Alexander, interviu cu autoarea, 30 aprilie 2018.
28. Miriam Mechel și Gregor Peter Schmitz, „Angela Merkel will «Wir schaffen das» nicht wiederholen", Wirtschafts Woche, 17 septembrie 2016, https://www.wiwo.de/politik/deutschland/fluechtlingskriseangela-merkel-will-wir-schaffen-dasnicht-wiederholen-/14556964.html

Capitolul 15

Bandele care ademenesc fete

Anoosh Chakelian, „«Grooming Rings Are the Biggest Recruiter for the Far Right»: Rochdale and Telford Prosecutor, *New Statesman,* 19 martie 2018, https://www.newstatesman.com/politics/uk/2018/03/child-sexual-abuse-grooming-rings-are-biggest-recruiter-farright-rochdale-and-telford-prosecutor
Alexis Jay, OBE, *Independent Inquiry into Child Sexual Exploitation in Rotherham, 1997 – 2003,* Rotherham Metropolitan Borough Council, 21 august 2014, https://www.rotherham.gov.uk/downloads/file/279/independent-inquiry-into-child-sexual-exploitation-inrotherham
1. Jane Martinson, „Why the Rochdale «Grooming Trial» Wasn't About Race", *The Guardian,* 9 mai 2012,

https://www.theguardian.com/society/2012/may/09/rochdale-grooming-trial-race

Haras Rafiq și Muna Adil, „Group-Based Child Sexual Exploitation: Dissecting «Grooming Gangs»", Quilliam, decembrie 2017, https://www.quilliaminternațional.com/shop/e-publications/group-basedehild-sexual-exploitation-dissecting-grooming-gangs/, p. 53.

2. *Ibidem.*
3. Rafiq și Adil, „Group-Based Child Sexual Exploitation", p. 32.
4. *Ibidem.*
5. Ella Hill, „As a Rotherham Grooming Gang Survivor, I Want People to Know About the Religious Extremism Which Inspired My Abusers", *Independent,* 18 martie 2018, https://www.independent.co.uk/voices/rotherham-grooming-gang-sexual-abuse-muslimislamist-racism-white-giris-religious-extremism-a8261831.html
6. Rafiq și Adil, „Group-Based Child Sexual Exploitation".

Nazir Afzal, interviu cu autoarea, 28 martie 2018.

7. Martinson, „Why the Rochdale «Grooming Trial» Wasn't About Race".
8. Ann Cryer, interviu cu autoarea, 27 martie 2018.
9. Allison Pearson, „Rotherham: In the Face of Such Evil, Who Is the Racist Now?", *The Telegraph,* 27 august 2014, https://www.telegraph.co.uk/news/uknews/crime/11059138/Rotherhatn-In-the-face-ofsuch-evil-who-is-the-racist-now.html
10. Martinson, „Why the Rochdale «Grooming Trial» Wasn't About Race".
11. Andrew Norfolk, „Sarah Champion Interview: «I'd Rather Be Called a Racist than Turn a Blând Eye to Child Abuse»", *The Sunday Times, 2* septembrie 2017, https://www.thetimes.co.uk/article/sarahehampion-mp-i-d-rather-be-called-a-racist-than-turn-a-blind-eyeto-child-abuse-9 bsofbm22
12. *Ibidem.*

13. Jay, *Independent Inquiry into Child Sexual Exploitation in Rotherham 1997 – 2013,* https://www.rotherham.gov.uk/downloads/file/279/independent-inquiry-into-child-sexual-exploitation-in-rotherham
14. Julie Bindel, „Why Are So Many Left-Wing Progressives Silent About Islam's Totalitarian Tendencies?", UnHerd, 3 aprilie 2018, https://unherd.com/2018/04/many-left-wing-progressives-protestpope-silent-islams-totalitarian-tendencies-victims-cowardiceoverwhelmingly-women/
15. Louise Casey, DBE, CB, „The Casey Review: A Review into Opportunity and Integration", Departament for Communities and Local Government, Londra, decembrie 2016, https://assets. publishing. service.gov.uk/government/uploads/sistem/uploads/attachment data/file/575973/The Casey Review Report.pdf, pp. 159 – 160.

Helen Pidd, „Report Says Child Sexual Exploitation «Normal în Parts of Greater Manchester»", *The Guardian,* 30 octombrie 2014, https://www.theguardian.com/society/2014/oct/30/child-sexualexploitation-norm-greater-manchester-ann-coffey-report

16. Jay, *Independent Inquiry into Child Sexual Exploitation in Rotherham 1997 – 2003.*
17. *Ibidem.*
18. Ann Cryer, interviu cu autoarea, 27 martie 2018.
19. De arden, „Grooming Gangs Abused More than 700 Women and Girls Around Newcastle After Police Appeared to Punish Victims".

Richard Ford, „Rochdale sex abuse gang wins legal aici to fight deportation", *The Times,* 29 iulie 2017, https://www.thetimes.co.uk/ article/rochdale-sex-abuse-gang-wins-legal-aid-to-fight-deportationzog317 dqj

20. Ann Cryer, interviu cu autoarea, 27 iunie 2018.

„Åklagaren yrkar sex ars fängelse för gruppraldtäkteni Fittja", Botkyrka Direkt, 6 decembrie 2017,

https://www.stockholmdirekt, se/nyheter/aklagaren-yrkar-sex-ars-fangelse-for-gruppraldtakteni-fittja/ repqld! jzyF5K5 Jtâtkv7 wxod7 w/

21. „Femeia care i-a reclamat pe cinci bărbaţi pentru o violenţă în grup în Fittja în august 2016 și-a retras recursul, relatează Omni. Aceasta înseamnă că verdictul Curţii Districtuale este final” (traducere), în „Ăklagaren yrkar sex ars fängelse för gruppraldtäkteni Fittja”.

„Ăklagaren yrkar sex ars fängelse för gruppraldtäkteni Fittja”.

22. Ann Cryer, interviu cu autoarea, 27 martie 2018.

23. „Nazir Afzal Pledges to Make Wales «Safest Place for Women»”, BBC News, 21 ianuarie 2018, https://www.bbe.com/news/ukwales-42765231

Capitolul 16

„Pentru aceia dintre dumneavoastră care sunt căsătoriţi cu un copil”.

„Refugee Host School Bans Revealing Clothes”, The Local de 26 iunie https://www.thelocal.de/20150626/refugee-school-callsforuniform-modesty

„Police Criticized for Reaction to Brutal Rape of Jogger în Leipzig Park”, The Local de 4 septembrie 2017, https://www.thelocal. de/20170904/police-criticized-for-reacţion-to-brutal-rape-ofjogger-in-leipzig

1. Richard Orange, „Police Warn Women Not to Go Out Alone în Swedish Town After Spate of Sex Attacks”, *The Telegraph,* 8 martie https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/Europe/sweden/12188274/Police-warn-women-not-to-go-out-alone-in-Swedish-town-after-spate-of-sex-attacks.html

„Malmöpolisens râd till kvinnor: că inte ut ensamma”, Fria Tider, 17 decembrie 2017, http://www.friatider.se/malm-polisens-r-dtill-kvinnor-g-inte-ut-ensamma-o

2. Cameron Holbrook, „Sweden’s Brâvalla Festival Shut Down for Good”, *Mixmag,* 26 iunie 2018, https://mixmag.net/read/swedensbravalla-festival-has-been-shut-down-for-good-news

3. „Swedish police to hand out anti-groping armbânds”, The Local sc. 29 iunie 2016, thelocal.se/20160629/Swedish-police-to-hand-outanti-groping-armbânds
Tino Sanandaji, interviu cu autoarea, 7 aprilie 2018.
4. „Sweden’s Brâvalla Music Festival Cancelled Next Year After Sex Attacks”, *The Guardian,* 3 iulie 2017, https://www.theguardian.com/world/2017/jul/03/swedens-bravalla-music-festival-cancellednext-year-after-sex-attacks
5. Christina Anderson și Ceylan Yeginsu, „Tired of Sexual Assault, Music Festival for Women Stresses a «Safe Zone»”, *New York Times,* 1 septembrie 2018, https://www.nytimes.com/2018/09/01/world/Europe/sweden-statement-festival-women.html
Frank Jordans, „German Police Union Chief Slams NYE «Safe Zone» for Women”, Associated Press, 30 decembrie 2017, https://www.apnews.com/8421 sebe5 ceb49 d794 e7 e77 se87 b8339
6. Flemming Rose, interviu cu autoarea, 9 aprilie 2018.
7. „Information till dig som är gift med eu barn”, Migrations verket, 2018.
8. Tomas Löwemo, „Flicka blev gravid med 20-arig make”, *Östra Småland Nyheterna,* 21 decembrie 2017.
9. „Barnäktenskap orsak till brâk”, *SVT Nyheter,* 9 ianuarie 2017, https://www.svt.se/nyheter/lokalt/smaland/barnaktenskapo rsak-till-brak
Unchained at Last, „Child Marriage – Shocking Statistics”, https://www. unchainedatlast.org/child-marriage-shocking-statistics/
10. *Emma,* noiembrie-decembrie 2016, https://www.emma.de/lesesaal/ 61385
11. „German Parlament Passes Law Ending Child Marriage”, The Local de 2 iunie 2017, https://www.thelocal.de/20170602/germanparliament-passes-law-ending-child-marriage
Machteid Zee, *Choosing Sharia? Multiculturalism, Islamic Fundamentalism & Sharia Councils,* Haga, Eleven

International Publishing, 2016, p. 97.
12. *Integrated Communities Strategy Green Paper: Building Stronger, More United Communities,* HM Government, Londra, 2018, https – //assets. publishing. service.gov.uk/ government/uploads/sistem/uploads/ attachmentdata/file/696993/Integratedlommunitiesătrategy . pdf, p. 56.
„Stâng ut Sharia un vâra sveńska domstolar", *Kristianstadsbladet,* 5 martie 2018, http://www.kristianstadsbladet.se/ledare/slangut-sharia-ur-vara-svenska-domstolar/
13. „Gender Segregation Not «Alien to Our Culture», Says Universities UK Chief", *The Guardian,* 12 decembrie 2013, https://www.theguardian.com/society/2013/dec/12/gender-segregaţion-not-alienculture-universitieschief
May Bulman, „Top University Accepts Islamic Society's Gender-Segregated Event Was «Unlawful»", *Independent,* 28 septembrie 2017, https://www.independent.co.uk/news/uk/home-news/ london-university-islamic-society-gender-segregated-event-unlawfullondon-school-economics-lse-a7972311.html
14. Elin Hofverberg, „Sweden: Separate Swimming Hours by Gender Justifiable", Global Legal Monitor, 12 ianuarie 2017, http://www.loc.gov/law/foreign-news/article/sweden-separate-swimminghours-by-gender-justifiable/
15. Rüdiger Franz, „Neues Bonner Bad soll Vorbang für Musliminnen bekommen", *General-Anzeiger,* 22 ianuarie 2018, https://www.general-anzeiger-bonn.de/bonn/stadt-bonn/neues-bonner-badsoll-vorhang-fuer-musliminnen-bekommenaid-43 624061
16. „Muslime fordern eigene Schwimmzeiten", IslamiQ, 14 ianuarie 2015, http://www.islamiq.de/2015/03/14/muslime-fordern-eigeneschwimmzeiten/
Filippa Bohlin, „Kvinnor ofredad pa Vattenpalatset", *Ttela,* 31 ianuarie 2016, http://www.ttela.se/nyheter/v%C3%A4

nersborg/ kvinnor-ofredade-ţi%C3%A5-vattenpalatset-l.1256579
17. Emma Lidman, „Pool Makes Splash with Gender Jacuzzi Split”, The Local sc. 8 ianuarie 2016, https://www.thelocal.se/20160108/ swimming-hall-split-pools-between-men-and-women
18. Richard Orange, „Sweden’s Swimming Pool Vigilantes Accused of Neo-Nazi Links”, *The Telegraph,* 1 martie 2016, https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/Europe/sweden/12179830/Swedens swimming-pool-vigilantes-accused-of-neo-Nazi-links.html
19. Paulina Neuding, „Sweden’s Sexual Assault Crisis Presents a Feminist Paradox”, Quillette, 10 octombrie 2017, https://quillette.com/2017/10/10/swedens-sexual-assault-crisis-presents-feminisptaradox/
20. „Town bans male refugees from pools amici complaints”, The Local de 15 ianuarie 2016, https://www.thelocal.de/20160115/townbans-asylumseekers-from-pools-after-spate-of-harassment
21. „Teenage Girls Touched at WEM Water Park, Man Charged with 6 Counts of Sexual Assault”, CBC News, 8 februarie 2017, https://www.cbe.ca/news/Canada/edmonton/west-edmonton-mall-wemwater-park-sexual-assault-l.3972344
22. Mikolai, interviu cu autoarea, 19 iunie 2018.
23. Lizzie De arden, „German Nudists Outraged at New Rules Ordering Them to Wear Swimwear as Refugee Shelter Arrives on Lake”, *Independent,* 22 iunie 2016, https://www.independent.co.uk/news/ world/Europe/german-nudists-outraged-new-rules-orderingthem-wear-swimwear-refugee-shelter-arrives-lake-a7096001.html
Allan Hall, „Muslim Gang Insults «Sluts and Infidels» at German
Nudist Pool”, *The Times,* 28 iulie 2016, https://www.thetimes. co.uk/article/muslim-gang-insults-sluts-and-infidels-at-germannudist-pool-zk5 pjqmfx
„Das sagen Deutschlands Nackte zur FKK-Krise”, *Bild,* 9

august
https://www.bild.de/news/inland/fkk/bild-hoerte-sich-anfkk-straenden-in-deutschland-um-52814134. bild.html
„Topless, naturisme… un retour de la pudeur? Observatoire mondial de la nudité feminine”, IFOP, 7 august 2017, https://www.ifop.com/wp-content/uploads/2018/03/3827-l-studyfile.pdf
24. Cecilia Rodriquez, „Nudity în Germany Losing Its Appeal”, *Forbes.*
17 iulie 2014, https://www.forbes.com/sites/ceciliarodriquez/ 2014/07/17/nuditylosing-its-appeal-in-germany/30 f51 bd24 d79
Antje Röder, „Explaining Religious Differences în Immigrants
Gender Role Attitudes: The Changing Impact of Origin Country and Individual Religioşity”, *Ethnic and Racial Studies,* 37, nr. 14 (2014), pp. 2615 – 2635.
„Being Christian în Western Europe”, Pew Research Center, 29 mai
https://www.pewforum.org/2018/05/29/being-christianin-western-europe/
Haras Rafiq și Muna Adil, „Group-Based Child Sexual Exploitation: Dissecting «Grooming Gangs»”, Quilliam, decembrie 2017, https://www. quilliaminternaţional.com/shop/e-publications/group-basedehild-sexual-exploitation-dissecting-grooming-gangs/, p. 53.
25. Daniel Schwammenthal, interviu cu autoarea, 30 martie 2018.
26. Til Biermann, „Weil Liam antisemitisch gemobbt wurde, flüchtet ei nach Israel”, *BZ,* 7 aprilie 2018, https://www.bz-berlin.de/Berlin/ charlottenburg-wilmersdorf/weil-liam-antisemitisch-gemobbtwurde-fluechtet-er-nach-israel
27. „Antisemitsche Vorfälle 2018: Ein Bericht der Rechercheund Informations stelle Antisemitismus Berlin (RIAS)”, RIAS, 2019, https://report-

antisemitism.de/media/bericht-antisemitischervorfaelle-2018.pdf
28. „Germany's Jews Urged Not to Wear Kippahs After Attacks", BBC News, 24 aprilie 2018, https://www.bbe.com/news/world-europe43884075
29. Cnaan Liphshiz, „În Downtown Brussels, Once Vibrant Synagogues Are Now Dying or Sold", Jewish Telegraphic Agency, 5 februarie https://www.jta.org/2019/02/05/global/indowntownbrussels-once-vibrant-synagogues-are-now-dying-or-sold
Tino Sanandaji, *Mass Challenge: Economic Policy Against Social Exclusion and Antisocial Behavior,* Kuhzad Media, 2017, p. 81. Thomas C. Schelling, „Dynamic Models of Segregation", *Journal of Mathematical Sociology,* 1 (1971), pp. 143 – 186, https://www.stat. berkeley.edu/ – aldous/157/Papers/Schellingăeg Models.pdf
30. Paulina Neuding, „Violent Crime în Sweden Is Soaring. When Will Politicians Act?", *The Spectator,* 10 februarie 2018, https://www.spectator.co.uk/2018/02/violent-crime-in-sweden-is-soaringwhen-will-politicians-act/
31. „Paketjätten stoppar sina leveranser till Rosengând", *Kvällsposten,* 23 februarie 2019, https://www.expressen.se/kvallsposten/paket jatten-stoppar-sina-leveranser-till-rosengard/
32. Paulina Neuding, „Social oro ger stök pă bibblan", *Sveńska Daghladet,* 16 mai 2015, https://www.svd.se/social-oro-ger-stok-pa-bibblan
33. Neuding, „Violent Crime în Sweden is Soaring".
34. Sanandaji, *Mass Challenge,* p. 171.
35. Cai Berger, interviu cu autoarea, 6 aprilie 2018.
36. Robert Mackey, „Paris Mayor Plâns to Sue Fox over False Reports of «No-Go Zones»", *New York Times,* 20 ianuarie 2015, https://www.nytimes.com/2015/01/21/world/Europe/paris-mayor-plans-tosue-over-news-of-no-go-zones.html
37. Bill de Blasio, Anne Hidalgo și Sadiq Khan, „Our

Immigrants, Our Strength", *New York Times,* 20 septembrie 2016, https://www.nytimes.com/2016/09/20/opinion/our-immigrants-our-strength.html
38. „Merkel Says Germany Has «No-Go Areas», Gov t Won't Say Where", Associated Press, 28 februarie 2018, https://apnews.com/438 bboac 98 d04459 az392 făc4 fcsef
39. Allan Hall, „«Come Here at Night? I Would Rather Order a Taxi Straight to Hell!»: Women Forced to Run Gauntlet of Migrants at the Austrian Station. Se Risky It's Been Dubbed «the Terminus of Fear»", *Daily Mail,* 23 februarie 2016, https://www.dailymail.co.uk/news/article-3454897/Come-night-order-taxi-straight-hell-Women-forced-run-gauntlet-migrants-Austrian-station-risky-sdubbed-terminus-fear.html
40. Boris Palmer, interviu cu autoarea, 18 iunie 2018.
41. Henrik Dahl, interviu cu autoarea, 10 aprilie 2018.
42. Seyran Ateș, *Der Islam braucht cine sexuelle Revolution: Eine Streitschrift,* Ullstein Taschenbuch, 2011.
43. „Death threats will not deter me from fighting extremism with enlightenment", Seyran Ateș, *New European,* 11 septembrie 2017, https://www.theneweuropean.co.uk/top-stories/muslim-feministseyran-ates-l – 5189908
44. Seyran Ateș, interviu cu autoarea, 5 aprilie 2018.
Ibidem.
45. Efgani Dönmez, interviu cu autoarea, 22 iunie 2018.
46. Eskild Dahl Pedersen, interviu cu autoarea, 9 aprilie 2018.
47. Düzen Tekkal, interviu cu autoarea, 10 mai 2018.
Hamed Abdel-Samad, interviu cu autoarea, *T*1 iunie 2018.
48. Jaleh Tavakoli, interviu cu autoarea, 4 octombrie 2017.

Capitolul 17
Problema populistă

„The European Commission's Eurobarometer Surveys", GESIS, https://www.gesis.org/eurobarometer-data-service/home/
„Netherlands: Support for «Migration Ban» from Muslim

Countries Larger than Expected", European Commission, 2 iunie 2017, https://ec. Europa.eu/migrant-integration/news/netherlands-support-formigraţion-ban-from-muslim-countries-larger-than-expected
1. „Six Out of Ten Voters în Sweden Want Fewer Refugees: poll", The Local sc. 21 aprilie 2018, https://www.thelocal.se/20180421/sixout-of-ten-voters-in-sweden-want-fewer-refugees-poll

Charlie Duxbury, „Danish Social Democrats Win National Election", Politico, 5 iunie 2019, https://www.politico.eu/article/denmarkssocial-democrats-on-course-to-win-election/
2. „Poll of Polls: Germany", Politico, https://www.politico.eu/europepoll-of-polls/germany/
3. Daniel Schwammenthal, interviu cu autoarea, 30 martie 2018.
4. „Head of Far-Right AfD «Mistakenly» Votes for Refugees to Bring Bamilies to Germany", The Local de 2 februarie 2018, https://www. thelocal.de/20180202/head-of-far-right-ald-mistakenlyvotes-for-refugees-to-bring-families-to-germany
5. „Chancellor Merkel Enters «Germans Only» Food Bank Furoare", BBC News, *TI* februarie 2018, https://www.bbe.com/news/worldeurope-43210596
6. David Goodhart, interviu cu autoarea, 11 iunie 2018.

Capitolul 18

O nouă abordare faţă de integrare

„UNHCR Global Trends: Forced Displacement în 2018", United Nations High Commission for Refugees, https://www.unher. orgZ5 d08 d7 ee7.pdf

„Austria to Propose Soldiers for Frontex", ANSA, 29 august 2018, http's: //www.ansa.it/english/news/politics/2018/08/29/austriato-propose-soldiers-for-ffontexbbaa0296-c9 f6 – 4497-be5 d-624 c91 a 21432.html

1. Irina Angelescu și Florian Trauner, „10.000 Border

Guards for Frontex: Why the EU Risks Conflated Expectations", European Policy Centre, 21 septembrie 2018, https://www.ies.be/files/ pub8745 ffontex.pdf

2. „Milton Friedman – Illegal Immigration – PT 1", *Liberty Pen,* YouTube, 11 decembrie 2009, https://www.youtube.com/watch? v = 3 eyjib Sgdă E
3. Ellen Barry și Martin Selsoe Sørensen, „În Denmark, Harsh New Laws for Immigrant «Ghettos»", *New York Times,* 1 iulie 2018, https://www.nytimes.com/2018/07/01/world/Europe/denmarkimmigrant-ghettos.html
4. „Unele propuneri au fost respinse drept prea radicale, cum este cea din partea Partidului Popular Danez conform căreia «copiilor ghetoului» ar trebui să li se interzică părăsirea locuinţei după ora 20: 00", Barry și Sørensen, „În Denmark, Harsh New Laws for Immigrant «Ghettos»".
5. „Auswertung der Befragung zur Sicherheit în Tübingen", Tübingen Universitätsstadt, 2018, https://www.tuebingen.de/gemeinderat/ vo0050.php? kvonr = 12512

Nazir Afzal, interviu cu autoarea, 28 martie 2018.

6. Jess Phillips, interviu cu autoarea, 15 mai 2018.

„Zainab bine Younus from Canada", Muslima, http://muslima. globalfundforwomen.org/stories/i-am-salafi-feminist

The Salafi Feminist. Blogul nu mai există online.

Concluzie

Drumul spre Gilead

Margaret Atwood, *The Handmaid's Tale,* New York, Anchor Books, 1998.

Alan Taylor, „Afghanistan in the 1950 s and '60 s", *The Atlantic, 2* iulie 2013, https://www.theatlantic.com/photo/2013/07/afghanistani n-the-1950 s-and-60 s/1 00544/

1. „Egyptian Leader Gamal Abdel Nasser Laughing at Hijab Requirement în 1958 (Subtitled)", *Video Clips,*

YouTube, 13 decembrie 2015, https://www.youtube.com/watch?v=ZIqdrFeFBk

2. Anna Clark, *Women's Silence, Men*'s *Violence: Sexual Assault în England 1770 – 1845,* Londra, Pandora Press, 1987.
3. John Stuart Mill, „The Subjection of Women (1869)", în *Essays on Equality, Law and Education,* John M. Robson (ed.), introducere de Stefan Collini, Toronto, University of Toronto Press, 1984 [Collected works of John Stuart Mill Vol. XXI], p. 261.

Index

Abdel-Samad, Hamed 148, 188, 201, 263, 279
Acordul Schengen, spaţiul
Schengen 32 – 34, 76, 125, 276
Adamson, Göran 62, 263
Adunarea Naţională (fostul Front
Naţional) 29, 266
Afghanistan 117, 118, 123, 173, 187 – 188, 285
Africa 117, 123
Afzal, Nazir 191, 234, 238, 279 – 280, 291
Ăgren, Peter 89, 150
AHA Foundation 216
Ahmed, Shabir 191, 237
Ahmed, Yakub 124
ajunul Anului Nou:
atacurile din Köln 85, 86 – 89, 102, 140 – 141, 144, 146 – 148, 149, 179 – 180, 190, 259
sărbătorile de la Poarta Brandenburg 243
al-Assad, Bashar 34, 131
Albania 118
Alexander, Robin 114, 230
Algeria 117, 179
Alhaw, Ahmad 123
Almaleki, Noor 217
Alternative für Deutschland (AfD) 29, 60, 266, 268 – 269
Amn, Anis 115 – 116, 123 angajarea forţei de muncă 228, 270, 274

și musulmanii 196 – 197, 207 – 209 și refugiaţii 222 – 225
Anglia:
statisticile referitoare la violenţa sexuală 48 – 52
vezi și Marea Britanie aplicarea legii și sistemul de justiţie 28 – 29, 100 – 109, 129 – 142 cazuri de agresiune sexuală care au dus la punere sub acuzare 72 – 82
cazuri de infracţiuni de natură sexuală care au dus la punere sub acuzare 101 – 103, 109
eșecurile în aplicarea legii MOMI
Indulgenţa 136 – 138, 139, 278 lipsa de încredere în 142 măsurile de securitate sporite 259 – 260, 278 – 279
negarea și subestimarea infracţiunilor de natură sexuală de către autorităţi 28 – 29, 88 – 89, 100; *vezi și* negare poliţia, *vezi* poliţiști revizuirea 278
și birocraţia 100, 103 – 107, 109 și corectitudinea politică 133
și datele despre etnia sau istoricul cultural al infractorilor 60 – 61, 103 – 104
și delincvenţii juvenili 138 – 140 și hărţuirea stradală 101
și identificarea agresorilor 101
și martorii 102
și numărul mai mic decât cel real al reclamaţiilor privind cazurile de infracţiuni de natură sexuală 24, 47, 56, 100 – 101
și obstacolele în calea punerii sub acuzare în cazurile de hărţuire stradală 101, 129
și preocupările legate de intimitate 103 – 107, 278
Arabia Saudită 175, 243, 285 – 286 atacuri teroriste 115 – 116, 123, 199, 244 – 245, 259, 265
11 septembrie 2001 261 atacurile teroriste din 11 septembrie 2001 261
Ateș, Seyran 97, 207, 261 – 262, 279, 283
Attin, Mats 242
Atwood, Margaret 285, 287
Australia 100, 201
Austria 60, 79 – 80, 97, 98, 115, 119, 132, 277

Partidul Libertăţii 267
sistemul bunăstării 277
Avei, Gulan 279
azilanţi 33 – 41, 60, 270 – 271
abrogarea cadrului juridic actual privind 273 – 275
asistenţii sociali și voluntarii care lucrează cu 186 – 189
centrele pentru 126 – 127, 150, 254
creșterea numărului 117
de sex feminin, agresiunea și hărţuirea sexuală 85 – 86
deportarea 119 – 125; *vezi și* deportare în clandestinitate 125 – 128
În Germania 63 – 71, 72 – 76, 86, 88, 103, 105, 106 – 107, 113 – 116, 119 – 120, 121, 125 – 126, 129, 146, 163, 213, 223, 227 – 228
legile și convenţiile internaţionale despre 122 – 123
migranţi *versus* 273 – 274 stimulentele financiare pentru întoarcerea lor acasă 126
și activităţile teroriste 123
și creșterea populaţiei în ţările de proveniență 117
și infracţionalitatea 119 – 121, 129
și populaţia îmbătrânită a Europei 226
și spaţiul Schengen 125
și trauma psihologică 193 tinerii de sex masculin 162 – 164 ţările-sursă ale 37 – 39, 172, 184
185
ţările de destinaţie 37 – 39
Baier, Dirk 164
Ban Ki-moon 43
bande de ademenire 191, 192, 232 – 238, 280 – 281
Bangladesh 123
Bashar, Ali 75
Belgia 85, 193
Bruxelles 94 – 96, 210 – 211, 258
Bénard, Cheryl 190
Benz, Wolfgang 144
Berger, Cai 186, 258

Berlin 88, 97, 98, 115, 123, 128, 129, 132, 256
Bindel, Julie 235
Bosnia 12
Boughey, Chris 217
Brandt, Willy 114
Brâvalla 242 – 243
Breminale 88
Brexit 267
Bridges, Ruby 261
Brigade des Mères 93
Bruxelles 94 – 96, 210 – 211, 258 buget pentru apărare 276 bunăstare 225, 228, 270, 274, 276 – 277
Butler, Richard 178
Butt, Riazat 172
Calais, jungla de la 77, 93
Caldwell, Christopher 230
Cameron, David 266
Campionatul Mondial de Fotbal 101
campusuri universitare 157 segregarea de gen 249
Canada 100
caricaturi cu Mahomed 244 – 245 cartiere cu locuitori cu venituri mici 24
căsătorie 168 – 169
cu un minor 246 – 248 forţată 196 – 197, 215, 218 – 220 în societăţile paralele 209 poligamă 161, 165 – 168, 205
și divorţul 248 – 249
Casey, Louise 236
Chaib, Hicham 96
Champion, Sarah 235, 263
Charbonnier, Stéphane 245
Charlie Hebdo 245, 257
Chesler, Phyllis 166, 172
China 244, 278, 288
ciocnirea culturilor 29, 158, 181 – 195, *vezi și* femei, atitudinile unor bărbaţi musulmani faţă de civilizaţie occidentală 244
Collier, Paul 212

Collomb, Gérard 126 comportament neadecvat și violenţă sexuale 27 – 29 atitudinile schimbătoare ale femeilor faţă de hărţuire 83 – 84 creșterea cazurilor de hărţuire 83 – 86
creșterea cazurilor de violenţă 47 – 55
de către recidiviști 130 de către străini *versus* de către cunoscuţi 55 – 56, 81 definiţii 43, 47 – 48, 55, 103 discuţiile deschise despre 84 în Austria 60 – 61
În Danemarca 61
În Europa, în funcţie de ţară 49 – 51, 53
În Franţa 52 – 53, 63
În Germania 55 – 59, 63 – 71, 100 în întreaga lume 27, 43 – 44 în întreaga lume, în funcţie de regiune 44
În Suedia 48, 55, 61 – 63, 85, 92, 100, 140, 144
În timpul invaziei sovietice a Germaniei 12, 28
În transportul public 96 – 99 lipsa unei reacţii feministe împotriva creșterii 154 – 155
pe străzi și în spaţii publice 23 – 24, 26, 88 – 96, 154, 173 – 174
problemele de sănătate cauzate de 44
reclamarea 24, 47, 56, 100 – 101 statisticile despre 25 – 71 studiul Organizaţiei Mondiale a
Sănătăţii despre 27, 43 – 47 și aplicarea legii, *vezi* aplicarea legii și sistemul de justiţie și conștientizarea securităţii 98 – 99
și mișcarea Meâoo 14, 28, 52, 83, 85, 95, 157 – 158 comportament neadecvat și violenţă sexuale săvârșite de imigranţi musulmani 11 – 12 creșterea cazurilor de 25, 27 – 28 crimele 75 – 77
cultura ca scuză pentru 189 – 190 drept comportament de proprietate 72, 96, 168
fricile legate de „rasism” în relatarea 29 – 30, 87 – 90, 235 – 236
Împotriva minorilor 137, 233 – 234, 236, 253
În Austria 79
În bande 135, 140, 178 – 179, 191 – 192, 232 – 238, 280 – 281
În Danemarca 79 – 80

În Franţa 77, 93 – 94
În Germania 63 – 77, 85 – 90, 102 – 109
În Italia 77
În Suedia 77 – 79, 88, 104, 155 – 156
În transportul public 96 – 99
În Ungaria 80
justificările 192
justificările religioase 192 momentul zilei și locul unde se petrec 81 – 82
negarea, *vezi* negare relatarea 24, 27 relatările unor cazuri de 72 – 82 și aplicarea legii, *vezi* aplicarea legii și sistemul de justiţie și învinovăţirea victimei 190 – 192, 241 – 243
și sharia 173, 192
tipologia 80 – 82
trăsăturile autorului 80 – 81 trăsăturile victimei 81, 189 – 191 comunitatea LGBTQ 193, 206, 255 – 256
Congo 117
control social în ţări majoritar musulmane 164 – 168
controlul frontierelor 276
Convenţia de la Geneva privind Statutul Refugiaţilor 32, 273, 274
copii căsătoria 246 – 248
educaţia sexuală 176 – 177, 280 – 283
Infracţiunile de natură sexuală împotriva 137 – 138, 232 – 234, 236, 252
Coran 166, 170, 171, 192, 233 – 234, 283
corectitudine politică 133, 236, 244
COVID-19 14 – 18
efectul asupra migraţiei 17 – 19 infracţionalitatea în timpul pandemiei 15 – 16
violenţa domestică în timpul pandemiei 15 – 16
Cox, Caroline 248
Cryer Ann 234 – 236, 238
cultura onoarei 247
Dahl, Henrik 260
Dandridge, Nicola 249
Danemarca 48, 52, 61, 80, 120, 132, 218, 221, 225,

230, 267, 277
Daoud, Kamel 148, 170, 177
dawa 198, 203 – 206
deportare 119 – 125, 130, 270, 271 împiedicarea și protestele împotriva 123 – 125
și pericolul de a trăi în ţara de origine 122
și programele de repatriere 122 – 123
și relaţiile dintre ţările de origine și ţările-gazdă 122 – 123
și Suedia 120
Despre moarte și a muri (Kübler-Ross) 143
dictaturi 131 – 132, 173
Die Republikaner 114 divorţ 248 – 249
Djibouti 123
doctrina modestiei 161, 168 – 172, 215 – 216, 283
și violenţa justificată în numele onoarei 136, 196 – 197, 216 – 218
Dönmez, Efgani 186, 206 – 207, 262, 279
drepturile femeilor, *vezi* feminism și drepturile femeilor
Dresselhuys, Cisca 154
educaţie 223 – 224, 228, 258
În societăţile paralele 211 – 212 și infracţionalitatea 224
Egipt 174, 178 – 180, 286
Eibye, Sisi 150
El-Hussein, Omar 205
Elmotalkil, Mustafa 137
Eltahawy, Mona 172, 173
Eritreea 118, 172
Essener Tafel 270
Eurostat 47, 48, 122 evrei 273
migraţia în SUA 200 – 201 și antisemitismul 255 – 257 și Holocaustul 31, 148, 194, 201
Expressen 63
Feldman, Susanna Maria 75 – 76 femei, atitudinile unor bărbaţi musulmani faţă de 11 – 14, 157 – 158, 161 – 180, 182 – 183, 197, 202

pericolele acceptării 241 – 263 studiile 147 – 148
și mass-media 147
și poliţiștii de sex feminin 132 – 133
și spaţiile publice 23 – 24, 26 – 27 *vezi și* ţări majoritar musulmane;
comportament neadecvat și violenţă sexuale săvârșite de imigranţi musulmani feminism și drepturile femeilor
29 – 30, 153 – 158, 176, 243 – 244, 283, 285 – 289
erodarea drepturilor 11, 25 – 28, 83 – 99, 153, 244, 245 – 246, 255, 272, 285 – 289
femeile puternice din punct de vedere politic 113, 154
mișcarea Meâoo 14, 28, 52, 83, 85, 95, 157 – 158
negarea creșterii numărului cazurilor de violenţă sexuală și lipsa unei reacţii împotriva acesteia 154 – 155, 158
și deriva misiunii 155 – 156
și multiculturalismul și intersecţionalitatea 154, 288, 289
și polarizarea în rândul feministelor 156 – 157
și politizarea 155
și preocupările elitiste 156
și rasismul 155 – 156
Feminist Iniţiative 145
Femme de la Rue 94, 156
Fischer, Kurt 255
Fondul pentru Azil, Migraţie și
Integrare (FAMI) 230
Frank, Nicola 89
Franţa 52 – 55, 63, 77, 229
atitudinile faţă de imigraţie 147 hărţuirea sexuală 84 – 85, 93 – 94 Paris 93 – 94, 126, 127, 212, 258, 259
sinuciderile în rândul poliţiștilor 134
Frăţia Musulmană 286 – 287
Frederiksen, Mette 268 Friedman, Milton 277 Frontex 18, 32, 35 – 36, 121, 230, 276
fuga albilor 257

Fundaţia Europeană pentru Democraţie 206
Fundaţia Nidos 229
Gaddafi, Muammar 34
Gallup World, sondaj 117 gări 96
Gellner, Ernest 202
Germania 40 – 41, 183, 231, 268 – 269
Alternative für Deutschland 29, 60, 266, 268 – 269
atacurile din ajunul Anului Nou în Köln 85, 86 – 89, 102, MOMI, 144, 146 – 148, 149, 179, 190, 259
atacurile la evenimente publice 87 – 88
atacurile teroriste 115 – 116, 123 azilanţii 63 – 71, 73 – 76, 86, 87 – 88, 103, 105, 106 – 107, 113 – 116, 119 – 120, 121, 125 – 126, 129, 145 – 146, 163, 213, 223, 227 – 229
Berlin 88, 97, 98, 115, 123, 128, 129, 132, 256
birocraţia 103 – 107, 109 căsătoria cu un minor 248 CDU/CSU 114
deportările 121, 125 – 126 deschiderea de către Merkel a frontierelor 70, 113 – 116, 230 – 231
fundamentalismul islamic 203, 204
gările 97
Imigranţii musulmani 40 – 41, 58 infracţionalitatea 163 – 164, 198, 203
Infracţiunile de natură sexuală 55 – 59, 63 – 71, 72 – 76, 85 – 90, 100, 102 – 109
Invazia sovietică 12, 28
legile privind intimitatea 107 mass-media 146 – 147 omorurile 75 – 76
partidul Die Republikaner 114 perspectiva asupra islamului 148 poliţia 130 – 133, 135
programul Jobul de un euro” 228 – 229
programul de repatriere a cetăţenilor din Bangladesh 123
programul pentru muncitori străini 31, 41 – 42, 114
socialiștii 151
stimulentele financiare oferite azilanţilor pentru a se întoarce acasă 126
și criza financiară 227

și imigranţii din dictaturi 131 – 132
trecutul nazist 114, 146, 148
Tübingen 119, 227 – 228, 260, 278
vânzările de arme de foc 98 *Willkommenskultur* 230 – 231 zonele interzise 259
Ghana 118
Goodhart, David 271
grup, relaţie între individ și 193 – 194
guvernare, relaţiile indivizilor cu 130 – 132
ḥadīth 233
Hasan, Rumy 279
Hellmann, Deborah E 58
Herman, Benjamin 205
Herrmann, Joachim 68
Hidalgo, Anne 259
Hikel, Martin 198
Holocaust 31, 148, 194, 201
homosexualitate și comunitate
LGBTQ193, 206, 255 – 256
Howard, John 267
Huang, Yue 69 – 70
Hudson, Valerie 104, 162
Huntington, Samuel 182
Ierarhia nevoilor 156
Imigranţi chinezi în SUA 200 imigranţi din ţări majoritar musulmane 31 – 42
adulţii care pretind că sunt minori 138 – 139
atitudinile faţă de femei, *vezi* femei, atitudinile unor bărbaţi musulmani faţă de azilanţii, *vezi* azilanţi ca al cincilea val al migraţiei în masă 31 – 42
ca iubiţi ai unor femei occidentale 188 – 189
creșterea spectaculoasă a volumului 34
dispreţul lor faţă de societăţilegazdă 194 – 195
Ilegali, în funcţie de cetăţenie 40 – 41
Ilegali, principalele ţări de provenienţă 36 – 37
Integrarea, *vezi* integrare; integrare, noua abordarea în anii 1970 31
În societăţile paralele, *vezi* societăţi paralele negarea

comportamentului infracţional de către, *vezi* negare pericolele acceptării valorilor lor 241 – 263
scara și creșterea migraţiei 11, 13, 24, 26, 40 – 41
statisticile despre 26, 27 – 28, 31 – 42
și ciocnirea culturilor 29, 158, 181 – 195
și cultura emancipată sexual 185 – 186
trecerea ilegală a frontierelor
34, 35 – 36, 60
ţările de provenienţă 35 – 39 imigranţi italieni în SUA 200 imigranţi, imigraţie 29 – 30, 181
acordurile internaţionale privind 32 – 33, 122
azilanţii, *vezi* azilanţi ca problemă politică importantă 264 – 271, 272
categoriile 33
Ilegali 33 – 34, 122
În SUA, în secolul al XIX-lea și la începutul secolului XX
200 – 201
legali 33
politicile de restricţionate 266, 267 – 271
programul german pentru muncitori străini 31, 41 – 42, 114
sondaje cu privire la atitudinile faţă de 147
și clasele muncitoare 270
și controlul frontierelor 276
și fuga albilor 257
și valorile 182 – 185
valurile 31 – 32
Indicele statelor fragile 117 individ, relaţie dintre grup și 193 – 194
Infracţiune:
crima organizată 198
În Germania 163 – 164, 198, 203
În Olanda 224
În Suedia 101, 134
omorurile 75 – 77, 90, 101, 107
și azilanţii 119 – 121, 129
și educaţia 224

Infracţiuni motivate de ură și discursuri instigatoare la ură 194
Institutul Olandez pentru Studii Sociale 193
Integrare 14, 195, 196 – 221, 270 – 271, 272
amenințările 198 – 199
explicaţiile pentru lipsa de 199 – 202
femeile și rolul lor esenţial pentru 214 – 215
și „lipitorile” 199
și angajabilitatea musulmanilor 196 – 197, 207 – 209
și elemente de adaptare 197 – 198, 199
și fanaticii 198 – 199
și industria integrării 222 – 231
și relaţia indivizilor cu administraţia 130 – 132
și societăţile paralele, *vezi* societăţi paralele timpul necesar pentru 197
Integrare culturală, *vezi* integrare;
Integrare, noua abordare a integrare socială, *vezi* integrare; integrare, noua abordare a integrare, noua abordare a 272 – 283 abordarea factorilor care o generează 275 – 276
abordarea factorilor de atracţie 276 – 278
abrogarea cadrului juridic referitor la azil 273 – 275
furnizarea de educaţie sexuală 280 – 283
Învăţarea din poveștile imigranţilor bine integraţi 279 – 280 restabilirea statului de drept 278 – 279
Iordania 182
Irak 117, 118, 123, 131, 173, 275 – 276
Iran 118, 244, 285 – 287
ISIS 171
Islam 29, 148, 161, 168, 175, 183, 202 – 203, 271
ca doctrină superioară 194
Coranul 166, 170, 171, 192, 233 – 234, 283
dawa 198, 203 – 206 formalizarea subordonării femeilor 166, 170 – 172, 202 – 203
fundamentalist și radical 198 – 199, 203 – 207
legea sharia 171, 173, 192, 198, 245, 248 – 249
renașterea 173
și „islamofobia” 148, 194, 200, 262, 263

și justificarea pentru infracţiunile împotriva femeilor 192
și viaţa dublă a tinerelor 214 – 215
vezi și ţări majoritar musulmane *Islam Needs a Sexual Revolution* (Ateș) 261
Italia 76 – 77, 162
Închisori:
dawa în 205
În Suedia 130 învinovăţirea victimei 190 – 191, 241 – 243
Jay, Alexis 235
John Jay Collège 216
Jorgensen, Mia 187 *Jyllands-Posten* 244 – 245
Kambouri, Tania 133 – 134 Kanko, Assita 210, 279 Karneval der Kulturen 88 Khalid, rege 286 Khavari, Hussein 75 Kininger, Max W. 58 Kliem, Sören 58, 164 Kohl, Helmut 114 Köln, atacurile din ajunul Anului
Nou din 85, 86 – 89, 102, 140 – 141, 144, 146 – 148, 149, 179 – 180, 190, 259
Koopmans, Ruud 104, 147, 201202
Kübler-Ross, Elizabeth 143 Kudiacek, Dominic 163 Kvasnicka, Michael 69 – 70
Ladenburger, Maria 75 Laquerre, Marie 84, 137 Langeland 88
Längström, Niklas 144 Laqueur, Walter 230 Lazreg, Marnia 174 Le Pen, Marine 266 Lega 267 lenjerie intimă antiviol 98 – 99 Lewis, Bernard 195, 196 Liban 175, 201 libertate de expresie 244, 263 libertate, echilibru dintre securitate și 260 – 264
Libia 117, 123, 175, 275 locuri de muncă, *vezi* angajarea forţei de muncă
Logan, Lara 177 – 179, 190 London School of Economics 249
Macron, Emmanuel 266 Mali 123
Manea, Elham 279 Marea Britanie 100 – 101, 205 bandele de ademenire 191 – 192, 232 – 238, 280 – 281
comisia specială din cadrul Ministerului de Interne 122

deportarea 121 infracţionalitatea 224 Ministerul de Interne 100 statisticile privind violenţa sexuală din Anglia 48 – 52
stimulentele financiare pentru azilanţi pentru a se întoarce acasă 126
tribunalele sharia 248 – 249 marea migraţie a popoarelor 34, 57 – 58, 66 – 67, 84, 118
Mariottini, Desirée 77
Maroc 117
Maslow, Abraham 156 mass-media:
autocenzura 29, 235 și negarea 145 – 147
Mathies, Jürgen 179
Mauritania 123
Mazyek, Aiman 150
McCants, Anne 166
Mein Abschied vom Himmel (Abdel-Samad) 148
Mengelkoch, Arnold 129
Merkel, Angela 87, 259, 269 deschiderea frontierelor germane 70, 113 – 116, 230 – 231 și Sawhil 113
mersul pe jos 98
Mill, Harriet Taylor 243, 288 Mill, John Stuart 243, 288 – 289 mișcarea Meâoo 14, 28, 52, 83, 85, 95, 157 – 158
misoginism 202
În lumea islamică 172 – 174
Mogadishu 92, 94, 128
Mohammad bin Salman, prinţ moștenitor 175
Monde 148
Moradi, Arif 78 – 79
muncitori străini 31, 41 – 42, 114, 270
Müntz, Rainer 125
musulmani:
angajabilitatea 196 – 197, 207 – 209 creșterea numărului în rândul populaţiei europene 118
discriminarea resimţită de 193 musulmanele și munca 208 – 209 sentimentul de superioritate 194 *vezi și* imigranţi din ţări majoritar musulmane; islam mutilare genitală 220, 247 mutilare genitală feminină (MGF) 220,

247
Nairobi 92, 94
Nasser, Gamal Abdel 286 naturism și nuditate socială 250, 253 – 255
Nawaz, Maajid 279
negare 28 – 29, 88 – 89, 100, 143 – 152, 241
apelurile la compasiune și platitudinile 149
confuzia semantică 145 – 147
orientarea atenţiei într-o direcţie greșită 145
reacţiile de respingere 143 – 145 respingerea specialiștilor oneşti din mediul academic drept bigoţi 147 – 148
sfaturile proaste și falsele soluţii 149
studiile și comentariile fictive 147
și feministele 154 – 155, 158
și mass-media 145 – 147
și partidele politice de stânga 151
teama de bigotism și de consecinţe 150
Neuding, Paulina 92, 251
New York Times 149
Niger 123
Nigeria 117, 118
nuditate și naturism 250, 253 – 255
OCDE 98
Olanda 25, 29, 85, 96, 127, 203, 205, 207, 212, 222, 226 – 227, 229, 261
fenomenul „iubitului” 237 – 238 infracţionalitatea 224
Partidul Popular pentru Libertate și Democraţie 270
violenţa justificată în numele onoarei 217 – 218
omor 75 – 77, 90, 101, 107 omoruri 75 – 76, 90, 101, 107 ordine socială, disfuncţionalităţi
172 – 173, 175
Organizaţia Mondială a Sănătăţii (OMS) 27, 43 – 47
Organizaţia Naţiunilor Unite (ONU) 117, 123, 174, 273
Paglia, Camille 164, 194
Pakistan 117, 118

Palmer, Boris 119
Panshiri, Mustafa 123, 130, 131 – 132, 133, 187 – 188, 224, 279
Paris 93 – 94, 126, 127, 212, 258, 259
Parisien 93
Partidul pentru Libertate 29
Partidul Popular pentru Libertate și Democraţie 270
Partidul Social Democrat 267 – 268
Pedersen, Eskild Dahl 220, 225, 262
Peeters, Sofie 94 – 96, 156, 185
Pew Research Center 39, 118
Pfeiffer, Christian 164
Phillips, Jess 189, 281 – 282 piscine 250 – 254
poligamie 161, 165 – 168, 205
poliţia onoarei 216 politică 269
de dreapta 155, 195
de stânga 151 – 152, 155
vezi și populiști politică de dreapta 155, 195
vezi și populiști politică de stânga 151 – 152, 155 poliţiști:
consideraţi neputincioși de către imigranţi 130 – 134
de sex feminin 133 finanţarea 101, 134 – 135 în Franţa, sinuciderile 134
În Germania 131 – 133, 135
În Suedia 134
prezenţa sporită 260, 278
vezi și aplicarea legii și sistemul de justiţie populiști 13, 29, 59, 150, 151 – 152, 245, 263, 264 – 271 în Suedia 89
Povestea slujitoarei (Atwood) 285 preocupări privind intimitatea 103 – 107, 278
Primăvara Arabă 117
Putin, Vladimir 13, 138 n
Quilliam 233, 279
Ramadan, Tariq 191 rasism, acuzaţii și frica de 29, 87, 89, 90, 148, 150, 235, 236, 244, 270 – 271
și feminismul 155 – 156 refugiaţi vietnamezi 201
refugiaţi:

definiţia 274
femei 162, 175, 210
În tabere 93, 162, 175, 180
și angajarea în câmpul muncii 222 – 225
vietnamezi 201 – 202
vezi și azilanţi regimuri comuniste 30, 31 – 32, 288 Regulamentele Dublin 33 – 34, 113, 231
Reinfeldt, Fredrik 149
Reker, Henriette 149 religie 166
vezi și islam
Remadna, Nadia 93 – 94 reţele de socializare 84 Rettenberger, Martin 163, 196 Rose, Flemming 244 – 245 Rosenberg, Tina 155 – 156 Rusia 12 – 13, 34, 59 – 60, 244
Saddam Hussein 131
Safe Shorts 99
Salvini, Matteo 267
Sanandaji, Tino 118, 242 – 243, 279
Sarnecki, Jerzy 144
Sarrazin, Thilo 148
Sartor, Jörg 270
Saunders, Doug 197
Sawhil, Reem 113
Sayah, Aziza 93
Scheffer, Paul 230, 270
Schwammenthal, Daniel 269
Schwarzer, Alice 86 – 87, 140, 179
Schyman, Gudrun 278
Școala Jungfemheide 256 școli, *vezi* educaţie securitate 259 – 260, 278 echilibrul dintre libertate și 260 – 263 segregare de gen 243, 249 – 251 segregarea sexelor 243, 249 – 250 Seilz, Sandra 99
Seligson, Dan 166 – 168
Serbia 12
sexualitate 262
controlarea femeilor prin 218 – 221
cultura emancipată sexual 185 – 186
educaţia sexuală 176 – 177, 280 – 283
și religia 166

sharia 171, 173, 192, 198, 245, 248 – 249
Sharia4 Belgium 96
Silvesternacht 86 – 87, 102
Siria 34, 117 – 118, 123, 132, 173, 275
sistem de drept penal, *vezi* aplicarea legii și sistemul de justiţie sisteme juridice paralele 248 – 249 sharia 171, 173, 192, 198, 245, 248 – 249
societăţi paralele 199, 213 atracţia 212 – 213
consecinţele 211 – 212
În Suedia 209, 210, 212, 224
opoziţia faţă de integrare 196 – 197, 209 – 211
poliţia religioasă 215
sistemele juridice 248 – 249
școlile 211 – 212
violenţa 225
Soleiman, Soleiman Hajj 252
Somalia 14, 25, 29, 32, 117, 131, 172, 224, 285 – 287
Sowell, Thomas 199
spaţii publice și străzi 23 – 24, 26 – 27, 89 – 96, 154, 173 – 174, 242, 272
și conștientizarea securităţii 98 – 99
și mersul pe jos 97 – 98
și obstacolele în calea punerii sub acuzare a hărţuirii 101, 129
transportul public 96 – 99, 272
Spiegel 132
spray cu piper 98
Springare, Peter 134
Stanford University 98
Statele Unite:
căsătoria cu un minor 248 imigraţia spre, în secolul al XIX-lea și la începutul secolului XX 200 – 201
Statement Festival 243 străzi, *vezi* spaţii publice și străzi Sudan 117
Süddeutsche Zeitung 146 – 147
Suedia 101, 118, 131, 149, 162, 186 – 188, 215, 242, 258 azilanţii clandestini 126 căsătoria cu un minor 246 – 248 „copiii cu barbă” 138, 188 Democraţii Suedezi 150,

267 deportările 119 – 121, 124, 126 festivalul numai pentru femei 243
Infracţiunile de natură sexuală 48, 55, 61 – 63, 77 – 80, 84 – 85, 88, 92, 100, 104, 140 – 141, 144, 155 – 156
Infracţiunile violente 101, 133 îmbăierea în spaţii publice 250 – 251
Închisorile 130
migranţii ilegali 122 poliţia și sistemul de drept penal 130, 133 – 134, 139, 142
societăţile paralele 209 – 210, 212, 224
tinerii de sex masculin 162
violurile în grup 238
zonele vulnerabile 257 – 258
supraveghere 278
supremaţia albilor, susţinători ai 271
Supunerea femeilor (Mill) 243 – 244, 288 – 289
taharrush gamea (jocul violului) 177 – 180
talibani 285 – 286
Tavakoli, Jaleh 263, 279
Tekkal, Düzen 262, 279
Tellkamp, Uwe 148
Testamentele (Atwood) 287
Thalhammer, Martin 242
Thatcher, Margaret 276
„The Multicultural Drama”. (Scheffer) 270
Tratatul de la Amsterdam 33
Tratatul de la Lisabona 33
Tratatul de la Roma 32, 273
Tribalat, Michèle 35
Trump, Donald 248, 265 – 266
Tübingen 119, 227 – 228, 260, 278
Tunisia 115 – 116, 179
Turcia 117
muncitorii străini 31, 41 – 42, 114
Ţara Galilor 48, 52
ţări majoritar musulmane:
categoriile de femei 168 – 170 controlul social 164 –

168 doctrina modestiei 161, 168 – 172 femeile excluse din viaţa publică 161, 174 – 175
Imigranţii din, *vezi* imigranţi din ţări majoritar musulmane misoginismul 172 – 174
și educaţia sexuală 176 – 177
vezi și islam; femei, atitudinile unor bărbaţi musulmani faţă de
Uganda 117
Ungaria 80
Uniunea Europeană (UE):
Agenţia pentru Drepturi Fundamentale în 98
Indicele egalităţii de gen în 47 programele de repatriere cu ţări africane 123
Uniunea Sovietică 12, 28, 288
Universitatea Goethe 157
valori 182 – 185, 196, 280
variaţiile 183 – 184
vânzări de arme de foc 98
viaţă publică, excluderea femeilor din 161, 174 – 175, 220 – 221
viol:
de către recidiviști 130
de către străini *versus* de către cunoscuţi 55 – 56, 81
și căsătoria cu agresorul 173
și sharia 173
taharrush gamea (jocul violului) 177 – 180
vezi și comportament neadecvat și violenţă sexuale violenţă 224 – 225
În societăţile paralele 225
justificată în numele onoarei 135, 197, 216 – 218, 231
patriarhală 224
violenţă domestică 136, 192, 218 violenţă justificată în numele onoa rei 136, 196 – 197, 216 – 218, 247
virginitate 165, 168
von Storch, Beatrix 60
von Welser, Maria 162, 175
Wall Street Journal 213
We Are Sthim 63, 88, 139

Welt 114, 230
Wilders, Geert 266
Wood, David 121
World Values Survey 183
xenofobie 149, 150, 270 – 271
Yemen 117
Younus, Zainab bine 282 – 283
Zee, Machteid 248 – 249
zone interzise 258 – 259
www.polirom.ro
Redactor: Ramona Lupu Coperta: Radu Răileanu Tehnoredactor: Constantin Mihăescu
Bun de tipar: iulie 2021. Apărut: 2021
Editura Polirom, B-dul Carol I nr. 4 – P.O. BOX 266 700505, Iași, Tel. & Fax: (0232) 21.41.00; (0232) 21.41.11; (0232) 21.74.40 (difuzare); E-mail: of Ficepolirom.ro
București, Splaiul Unirii nr. 6, al. B3A, sc. 1, el. 1, sector 4, 040031, O.P. 53
Tel.: (021) 313.89.78; E-mail: office. bucureştipolirom.ro